

Møte mandag den 7. desember 2015 kl. 10

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden (nr. 26):

1. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om endringer i helselovgivningen (Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten mv.) (Innst. 91 L (2015–2016), jf. Prop. 9 L (2015–2016))
2. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om endringer i arbeidsmiljøloven og avtaleloven (konkurransereguleringer i arbeidsforhold) (Innst. 75 L (2015–2016), jf. Prop. 85 L (2014–2015))
3. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Jonas Gahr Støre, Dag Terje Andersen, Terje Aasland, Marianne Marthinsen, Eirin Sund, Eigil Knutsen, Ingrid Heggø og Else-May Botten om midlertidige endringer i permitteringsregelverket for å møte utviklingen i norsk økonomi (Innst. 65 S (2015–2016), jf. Dokument 8:7 S (2015–2016))
4. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om endringer i lov om anke til Trygderetten (lovrevisjon) (Innst. 77 L (2015–2016), jf. Prop. 139 L (2014–2015))
5. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om endringer i sosialtjenesteloven (økonomisk stønad til barnefamilier) (Innst. 68 L (2015–2016), jf. Prop. 147 L (2014–2015))
6. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om endringer i lov om Statens pensjonskasse mv. (minstegrense for rett til medlemskap) (Innst. 76 L (2015–2016), jf. Prop. 156 L (2014–2015))
7. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Arild Grande, Lise Christoffersen, Dag Terje Andersen, Anette Tretbergstuen, Hege Haukeland Liadal og Sonja Mandt om utredning av en endring i regelen for enke-/enkemannspensjon under kap. 7 i lov om Statens pensjonskasse knyttet til samboeres rettigheter (Innst. 64 S (2015–2016), jf. Dokument 8:137 S (2014–2015))
8. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Audun Lysbakken, Karin Andersen og Snorre Serigstad Valen om å sikre pensjon ved privatisering (Innst. 67 S (2015–2016), jf. Dokument 8:109 S (2014–2015))
9. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø og Karin Andersen om barnefattigdom (Innst. 66 S (2015–2016), jf. Dokument 8:122 S (2014–2015))
10. Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjell Ingolf Ropstad, Olaug V. Bollestad, Line Henriette Hjemdal, Geir Jør-

gen Bekkevold og Rigmor Andersen Eide om bekjempelse av vår tids slaveri (Innst. 62 S (2015–2016), jf. Dokument 8:91 S (2014–2015))

11. Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Ola Elvestuen og Abid Q. Raja om å styrke rettsikkerheten og oppfølgingen av mennesker som utsettes for menneskehandel i prostitusjon (Innst. 90 S (2015–2016), jf. Dokument 8:116 S (2014–2015))
12. Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Jenny Klinge og Per Olaf Lundteigen om endring av straffelova slik at utleigar kan haldast ansvarleg ved ulovleg verksemd i lokale som blir leigd ut (Innst. 63 S (2015–2016), jf. Dokument 8:117 S (2014–2015))
13. Innstilling fra justiskomiteen om endringer i barne bortføringsloven, barnevernloven, straffeloven 2005 og rettshjelploven (internasjonal barne bortføring) (Innst. 87 L (2015–2016), jf. Prop. 143 L (2014–2015))
14. Innstilling fra justiskomiteen om endringer i rettsgebyrloven (justering av gebyrer) (Innst. 86 L (2015–2016), jf. Prop. 10 L (2015–2016))
15. Innstilling fra justiskomiteen om endringar i statsbudsjettet 2015 under Justis- og beredskapsdepartementet (Innst. 88 S (2015–2016), jf. Prop. 22 S (2015–2016), unn tatt kap. 456, 480, 490, 491, 3456 og 3490)
16. Referat

Presidenten: Representanten Elisabeth Røbekk Nørve, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Følgende innkalte vararepresentanter har tatt sete:

- For Akershus fylke: Thore *Vestby*, Are *Helseth* og Rannveig Kvifte *Andresen*
- For Hordaland fylke: Eigil *Knutsen*
- For Nordland fylke: Veronika *Pedersen*
- For Oslo: Olivia Corso *Salles*, Une Aina *Bastholm*, Guri *Melby* og Ann Kathrine *Skjørshammer*

Fra Høyres stortingsgruppe foreligger meddelelser om at den innvilgede permisjonen for representanten Linda C. Hofstad Helleland er trukket tilbake samt at den innvilgede permisjonen for representanten Sylvi Graham endres til å gjelde til og med 10. desember. Disse meddelelser tas til etterretning.

Fra Kristelig Folkepartis stortingsgruppe foreligger søknad om sykepermisjon for representanten Rigmor Andersen *Eide* fra og med 7. desember og inntil videre.

Fra første vararepresentant for Møre og Romsdal fylke, Steinar *Reiten*, foreligger søknad om fritak for å møte i Stortinget under representanten Rigmor Andersen Eides permisjon, av velferdsgrunner.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Andre vararepresentant for Møre og Romsdal fylke,

Simon Molvær *Grimstad*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Simon Molvær Grimstad er til stede og vil ta sete.

Statsråd Bent Høie overbragte 2 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Proposisjonene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:02:11]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om endringer i helselovgivningen (Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten mv.) (Innst. 91 L (2015–2016), jf. Prop. 9 L (2015–2016))

Presidenten: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Bård Hoksrud (FrP) [10:03:00] (ordfører for saken): Først vil jeg benytte anledningen til å takke komiteen for samarbeidet om denne saken, og for at det var vilje fra alle til å bidra til at saken kan behandles raskt, slik at endringer kan tre i kraft allerede fra 1. januar 2016.

I saken er de fleste partiene enige om det meste, men det har kommet noen innvendinger, kanskje spesielt mot prosessen før saken kom til Stortinget. Der mener noen at Stortinget ikke har vært forelagt et reelt kunnskapsgrunnlag. Dette mener vi ikke er riktig. Det har vært varslet flere ganger fra statsråden, bl.a. i januar 2014, sykehustalen og i revidert statsbudsjett for 2015. I tillegg har det etter det jeg har funnet ut, vært en god prosess med hensyn til de ansatte. Jeg regner også med at de forskjellige partiene vil redegjøre for sine syn. Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen ønsker å forenkle og forbedre den sentrale helseforvaltningen. Det er selvfølgelig fordi vi ønsker at mest mulig av pengene som settes av til bruk på helsetjenester, skal gå til pasientbehandling og forbedring av tjenestene til innbyggerne våre, og ikke til administrasjon og byråkrati.

Derfor foreslår regjeringen flere grep som skal bidra til at det blir gode resultater. Det vil bli endringer i strukturen til Helsedirektoratet. Strålevernet vil organiseres som en egen etat i Helsedirektoratet. Strålevernet vil behol-

de den forvaltnings- og tilsynsoppgaven som de har i dag til lov og forskrift. Helse- og omsorgsdepartementet skal fortsatt være klageorgan for vedtak fattet av Strålevernet. En annen viktig endring er at Nasjonalt folkehelseinstitutt endrer navn til Folkehelseinstituttet og at dette vil få utvidet sitt oppdrag. Derfor vil også Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenester gå inn i Folkehelseinstituttet. Når det gjelder Nasjonalt klageorgan for helsetjenester, tror man at det å samle klagebehandlingen i et større fagmiljø sannsynligvis vil gi raskere behandling og et bedre tilbud til brukerne. Det er de fire nemndene Sekretariatet for personskadenemnda, Klagenemnda for behandling i utlandet, Preimplantasjonsdiagnostiknemnda og Statens helsepersonellnemnd som slås sammen. Det legges også opp til at det nye klageorganet skal kunne få myndighet som klageinstans i enkelte saker som i dag behandles av Helsedirektoratet, Helseøkonomiforvaltningen – HELFO – og Helse- og omsorgsdepartementet. Kontoret skal flytte ut fra Oslo og lokaliseres i Bergen. Det vil i en overgangsperiode på tre år ha kontor i både Bergen og Oslo. Oppbyggingen av kontoret i Bergen starter i løpet av 2016, og det skal legges stor vekt på at de ansatte skal ivaretas på en god måte i omstillingsprosessen.

Det er viktig at pasienter som mener at de har hatt et økonomisk tap på grunn av pasientskade, må få behandlet sitt erstatningskrav på en trygg måte samtidig som saksbehandlingstiden er rask. For Høyre og Fremskrittspartiet er det viktig å redusere saksbehandlingstiden, slik at folk raskt får svar på saken sin. Det ligger også til grunn at Pasientskadenemnda skal få større frihet til å organisere virksomheten sin. En mer fleksibel ordning vil gjøre det lettere for nemnda å tilpasse ressursbruken til sakene, slik at den kan bruke mer ressurser på de vanskelige sakene og mindre på de enkle sakene.

Det har vært diskusjon om det bør være tre eller fem medlemmer i nemnda, men regjeringen mener at tre nemndsmedlemmer vil kunne ivareta søkerens rettssikkerhet på en god måte i de aller fleste pasientskadesaker. En mer effektiv behandlingsform vil dessuten komme erstatningssøkerne til gode ved at saksbehandlingstiden går ned.

En av tingene det har vært litt uenighet om, er hvor man skal sette den nedre grensen for hvilke erstatningskrav som skal behandles av nemnda. Beløpet på 5 000 kr har ikke vært justert siden ordningen trådte i kraft i 1998. Høyre og Fremskrittspartiet støtter derfor regjeringens forslag om at beløpet kan økes til 10 000 kr, men for å berolige opposisjonen er det greit å ha med seg at det kun er ca. 5 pst. av sakene som omhandler beløp under 10 000 kr.

Til sist vil jeg også presisere at selv om grensen økes, vil den enkelte fortsatt kunne rette krav direkte til den som har påført en skade. Jeg er også sikker på at ministeren vil følge med på utviklingen i en periode etter at endringene er trådt i kraft.

Ruth Grung (A) [10:07:42]: Arbeiderpartiet er særdeles positiv til at regjeringen nå tar grep for å redusere helsebyråkratiet. Det er litt spesielt å konstatere, spesielt når Fremskrittspartiet er kommet inn i regjering, at vi har sett at helsebyråkratiet dessverre har est ut. Så dette er vi

særdeles positive til – ikke minst til at vi nå samlokaliserer så pass mange deler av det faglige. Samtidig er vi bekymret for at det skal gå på bekostning av den faglige utviklingen. Og vi har fått en del innspill fra ulike organer som er redde og bekymret for den uavhengigheten som de har hatt fram til nå, og for at de ikke lenger vil kunne opprettholde den. Vi kommer til å følge tett på i de ulike miljøene, for helse betyr så mye, det skjer så hurtig utvikling innenfor dette området, at vi er nødt til å få gode premisser med tanke på de valgene vi som sitter i denne salen, skal gjøre.

Vi er også positive til at klageorganene samordnes. Jeg må jo si at det har skjedd en veldig bra utvikling på mange områder, ikke minst med bruk av IKT for å effektivisere klagebehandlingen. Samtidig er kanskje det aller viktigste med klager at de som klager, opplever en uavhengighet rundt selve instituttet, og da betyr det med geografisk avstand også noe når det gjelder den legitimitet man har til et klageinstitutt. Vi er positive til at man flytter klageorganet ut fra Oslo, men også til det at man tar hele landet i bruk for å bygge opp kompetanse på dette området. Men så har Arbeiderpartiet vært kritisk, som også saksordføreren var inne på, til selve prosessen. Vi tror at dette er en så pass god sak at vi hadde tålt en åpenhet her i stortingssalen om hvordan kvaliteten skulle sikres videre på den faglige utviklingen, men også med tanke på effektiviseringsgevinstene og hvordan vi skulle hente inn gevinstene i den samordningen som skjer. Jeg har nå iallfall erfart fra min tidligere politiske karriere at ofte vedtar vi ting som skal ha en positiv effekt også på ressursutnyttelse, og så viser det seg at vi ikke klarer å hente ut gevinsten i neste omgang. Det samme gjelder kostnadene – hvilke kostnader det innebærer – og det tror vi også vil være bedre for samtlige parter som er involvert. For vi har respekt for dem som er ansatt på disse stedene i dag – det å miste arbeidsplassen eller å bli utsatt for forandringer betyr mye for alle og enhver. Vi forventer at det blir gode prosesser for de ansatte med omorganiseringen som nå skal gjennomføres, med fokus på dem som geografisk kanskje må være innstilt på å flytte på seg, men ikke minst på det å opprettholde den faglige kvaliteten. Vi har erfart, i hvert fall jeg som kommer fra Bergen, at det å få Konkurransetilsynet lagt til Bergen, har hatt positive effekter på utviklingen på det området, bl.a. ved å løfte opp konkurranserett som et mye sterkere fag innenfor universitetet enn det var tidligere. Så min erfaring er i hvert fall det at det har vært særdeles positive effekter av det. Det ser kanskje ikke sånn ut fra Oslo, men løfter en perspektivet, er jeg i hvert fall ikke bekymret for å bygge opp kompetansemiljøer også utenfor Oslo.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [10:11:35]: Med denne saken vil regjeringen legge til rette for en ny organisering av den sentrale helseforvaltningen med sikte på iverksettning den 1. januar 2016. Saksordfører Hoksrud har redegjort godt for konsekvensene av denne reorganiseringen.

Vi er alle opptatt av å redusere veksten i det offentlige byråkratiet. Det er fordi vi ønsker at mest mulig av midlene på helseområdet skal gå til pasientbehandling, til forebyggende helsearbeid i kommunene eller bedre skolehelsetjeneste. I stedet for bare å snakke om å redusere by-

råkratiet, må man faktisk være opptatt av å gjøre det og å handle.

Derfor er jeg kanskje litt overrasket over den smule kritikk om at endringene kanskje går litt for raskt. Det er litt slik som Arbeiderpartiet sier: for lite for sent eller for mye for tidlig. Men her er man akkurat der man skal være, nemlig å gjøre dette når det er godt utredet. Helse- og omsorgsdepartementet har jo fått utredet disse sakene. Man har vurdert behov og muligheter for endringer i helseforvaltningen og nedsatte i november for et år siden to arbeidsgrupper for å vurdere dagens organisering, både for å avklare gråsoner og for å utrede organisering og alternative tilknytningsformer for etater under departementet. Regjeringen fikk seg framlagt tre rapporter i februar 2015, og det er anbefalingene i disse rapportene som danner det faglige grunnlaget for regjeringens beslutning. Vi støtter regjeringen i arbeidet for å modernisere, effektivisere og avbyråkratisere offentlig sektor. Vi mener at det på bakgrunn av arbeidet som er gjort, må være grunnlag for å si at endringene er godt faglig begrunnet og vurdert. Regjeringen reduserer antallet etater i den sentrale helseforvaltningen fra 15 til 11. Vi synes det ville være unødvendig bruk av tid om Stortinget skulle være involvert i dette arbeidet utover det vi er i dag.

I tråd med ønsket om å etablere statlige arbeidsplasser utenfor Oslo skal altså klageorganet for helsetjenesten lokaliseres til Bergen. Det innebærer å styrke det lokale tilbudet av arbeidsplasser for jurister og videreutvikle det juridiske miljøet i denne byen.

Alle endringer er krevende. Derfor er det forståelig at mange ansatte reagerer og opplever overgangen som belastende, og at det blir et valg om man skal beholde stillingen og flytte eller skifte jobb og bli boende i Oslo. Men ingen endringer blir mindre krevende om beslutningene utsettes, og at man går mange runder før beslutning. Det kan også oppleves som krevende seigpining dersom det ikke tas en slik beslutning. Det kan utfordre arbeidsmiljøet, og gjøre rekrutteringen vanskelig. Da har vi i Høyre sansen for en regjering som tar ansvar for å beslutte, særlig når det faglige grunnlaget må sies å være på plass.

Som politikere her på Stortinget kan vi ikke bare snakke om at vi ønsker å avbyråkratisere og effektivisere. Vi må faktisk gjøre det. Med færre etater blir viktige fagmiljøer samlet, dobbeltarbeid unngås, og ressursene utnyttes bedre med høy kvalitet. Så må vi ikke glemme at slike endringer først og fremst skal ha betydning for pasientene. Det skal gi bedre rettssikkerhet for pasientene, og det er tross alt pasientenes helsetjeneste vi er i ferd med å bygge.

Kjersti Toppe (Sp) [10:15:39]: Regjeringa har avgjort at dei vil omorganisera den sentrale helseforvaltninga, og føreslår no å endra helselovgivinga som følgje av dette. Over tid har vi sett at helsebyråkratiet har vakse betrakteleg. Senterpartiet støttar derfor ein grundig og kritisk gjennomgang av ressursbruken i helseforvaltninga. I den forbindelse støttar vi sjølv sagt at statlege etatar vert lokaliserte utanfor hovudstaden.

Men vi er som Arbeidarpartiet og SV kritiske til måten regjeringa har gått fram på i saka. Vi kan ikkje sjå at saks-

framlegget vi får, dokumenterer at denne måten å omorganisera på faktisk vil føra til effektivisering av offentleg sektor, og vi registrerer at det har vore til dels sterk misnøye med den prosessen som har vore ute. Vi registrerer at regjeringa meiner at omorganiseringa skal bidra til å reindyrka rolla til Helsedirektoratet og Nasjonalt folkehelseinstitutt innanfor forvaltning og kunnskapsproduksjon. Vi meiner det kan vera ein fornuftig idé.

Det vert foreslått at Nasjonalt kunnskapssenter for helsetenesta skal innlemast i Nasjonalt folkehelseinstitutt, og at meldeordninga etter spesialisthelsetenestelova § 3-3 derfor vert drifta av Helsedirektoratet. Helsedirektoratet har òg ansvar for andre meldeordningar, og eg er veldig opptatt av at den særeigne meldeordninga etter § 3-3 i spesialisthelsetenestelova beheld integriteten sin, og at ho òg beheld den tilliten som er nødvendig at helsepersonell har til denne meldeordninga, sånn at ho ikkje skal kunna brukast til sanksjonar mot enkeltpersonar eller verksemdar òg i framtida.

Regjeringa vil effektivisera og avbyråkratisera ved å oppretta enda eit nytt direktorat, Direktoratet for e-helse. Senterpartiet er einig i at det nasjonale IKT-arbeidet må forberast og styrkjast, men meiner at dette kan gjerast utan at det vert oppretta eit eige direktorat. Difi-rapport 2013:11 viste at Noreg til saman hadde 60 direktorat som i 2013 til saman hadde 14 000 årsverk, ein auke på 23 pst. i løpet av dei siste ti åra. Helsedirektoratet har vakse ifrå 445 årsverk i 2006 til 747 årsverk i 2013. I dag har Helsedirektoratet 1 422 årsverk, men er også tillagt nye oppgåver i mellomtida. Men i statsbudsjettet for 2016 vert det dokumentert at denne veksten i helsebyråkratiet fortset å auka under Høgre–Framstegsparti-regjeringa. Eksempelvis har Folkehelseinstituttet vakse med 116 årsverk, og Helsedirektoratet med om lag 150 årsverk på to år.

Det er nok av eksempel på at det vert utarbeidd nye faglege retningslinjer, men som tenestestadene der ute ikkje klarer å følgja opp på grunn av for lite ressursar. Da vert det eit gap mellom dei som utarbeider retningslinjer og kvalitetskrav, og dei som er sette til å følgja dei opp der ute i tenestene. Eit eksempel er barselomsorga, som det nyleg kom nasjonale faglege retningslinjer for – det er veldig bra – men erkjenninga er at det finst ikkje nok jordmødrer i kommunane til å følgja opp dei utarbeidde faglege krava i praksis.

Senterpartiet er positive til å samordna klageorgana. Vi er med på ein merknad der vi er noko bekymra for å heva den nedre grensa for utbetaling etter pasientskadelova frå 5 000 kr til 10 000 kr. Det var ein del kritiske merknader til dette i høyringsutsegnene. Vi ber regjeringa følgja med på det.

Til slutt vil eg vera veldig positiv til og støttar statsråden i at Bioteknologirådet ikkje vart med på denne omorganiseringsprosessen, og at det framleis består som eit uavhengig, sjølvstendig råd. Det trur eg var veldig viktig for rådet og for akkurat den verksemda og dei områda dei skal ta seg av.

Ketil Kjenseth (V) [10:20:55]: Venstre støtter alle de endringene som er foreslått her. Det stammer bl.a. fra en

mer prinsipiell holdning til klageorgan og ombud som vi mener det er riktig at har en armlengdes avstand fra beslutende myndighet, og er noe av det som staten først bør gå gjennom for å flytte ut av Oslo når vi snakker om utflytting av statlige arbeidsplasser. Det er en virksomhet som ikke er nødt til å sitte i samme gate som Stortinget, og tvert imot har godt av å være litt unna den daglige politiske debatten.

Så er vi klar over en viss uro som har vært knyttet til prosessen, særlig Pasientskadenemnda som faglig sett kan sies å være et ungt fagområde særlig knyttet til jussen, og der det sikkert er mulig å finne praktiske løsninger underveis sånn at vi forstår at det er ikke nødvendigvis mulig å erstatte den kompetansen i Bergen fra dag én, og at en finner fleksible løsninger for å beholde det særlig viktige kompetansemiljøet der. Det har også vært en debatt knyttet til den faglige rollen og friheten til SIRIUS, men vi mener i sum at det er viktig å styrke det helhetlige fagmiljøet i folkehelse.

Så er vi veldig positive til etableringen av et e-helsedirektorat. Bioteknologirådet har jo for så vidt vært gjennom både en navneendring og en uavhengighetsavklaring, og vi er godt fornøyd med at de nå eksisterer som et råd.

Statsråd Bent Høie [10:23:06]: Regjeringen vil forenkle og forbedre den sentrale helseforvaltningen. Målet er at vi skal bruke fellesskapets ressurser mest mulig effektivt, og at befolkningen skal få bedre helsetjenester. Endringene skal gjøre oss bedre rustet til å møte de framtidige utfordringene i helse- og omsorgssektoren. Vi vil ha færre etater og unngå dobbeltarbeid. Vi samler fagmiljøer som arbeider innenfor samme eller liknende områder. Større miljøer vil gi bedre utnyttelse av den faglige kompetansen og øke omstillingsevnen.

Jeg er glad for å oppleve at det er bred tilslutning til denne tenkningen i Stortinget.

Den nye virksomhetsstrukturen rendyrker rollene til Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet innenfor henholdsvis forvaltning og kunnskapsproduksjon. Helsedirektoratet får styrket sin rolle som forvaltningsorgan og får et mer helhetlig ansvar for den nasjonale helseberedskapen. Derfor innlemmes Statens strålevern som en etat i Helsedirektoratet. Strålevernet skal fortsatt utøve de forvaltnings- og tilsynsoppgavene som de har i dag, men som en etat i Helsedirektoratet. Helse- og omsorgsdepartementet skal være klageorgan for Strålevernets vedtak etter strålevernloven og atomenergiloven, som i dag.

Folkehelseinstituttet får et utvidet samfunnsoppdrag og skal ha et helhetlig ansvar for kunnskapsproduksjon og kunnskapsoppsummeringer på helseområdet. Derfor innlemmes Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten i Folkehelseinstituttet. Forvaltningsoppgaver og arbeid med kvalitetsutvikling i helsetjenesten som i dag ligger til Kunnskapssenteret, overføres til Helsedirektoratet.

Regjeringen ønsker å samle klagebehandlingen i helsesektoren i et større fagmiljø. Dette tror vi vil bidra til en mer effektiv saksbehandling og økt brukerorientering. Vi foreslår å samle sekretariatene for fire av dagens nemnder og opprette Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten. Samlingen av sekretariatene innebærer ingen

endringer i nemndenes oppgaver og uavhengige stiling.

I tillegg til å fungere som sekretariat for nemndene skal det nye klageorganet også få myndighet som klageinstans i enkelte saker som i dag behandles av Helsedirektoratet, Helseøkonomiforvaltningen og Helse- og omsorgsdepartementet. Klageorganet skal lokaliseres i Bergen, men vil i en overgangsperiode på tre år ha kontorer i både Bergen og Oslo. Oppbygging av kontoret i Bergen starter i løpet av 2016. Det skal legges stor vekt på at de ansatte skal ivaretas godt i omstillingsprosessen. Disse organisatoriske endringene krever noen endringer i lov, og det er dette Stortinget behandler i dag.

Regjeringen foreslår også noen tiltak for å effektivisere pasientskadeordningen. Pasienter som mener at de har hatt et økonomisk tap på grunn av en pasientskade, må få behandlet sitt erstatningskrav på en betryggende måte og med en rimelig saksbehandlingstid.

Regjeringen foreslår at Pasientskadenemnda skal få større frihet til å organisere virksomheten sin. En mer fleksibel ordning vil gjøre det lettere for nemnda å tilpasse ressursbruken til sakene, slik at den bruker mer ressurser på de vanskelige sakene og mindre på de enklere sakene. For regjeringen er det sentrale å redusere saksbehandlingstiden og å finne den beste balansen mellom effektiv saksbehandling og tilstrekkelig ivaretagelse av klagernes rettsikkerhet.

Vi mener at tre nemndemedlemmer vil kunne ivareta søkeres rettsikkerhet på en god måte, i de aller fleste pasientskadesaker. En mer effektiv behandlingsform vil dessuten komme erstatningssøkerne til gode ved at saksbehandlingstiden går ned. Den nedre grensen for hvilke erstatningskrav som skal behandles av Norsk pasientskadeerstatning, har ikke vært endret siden den midlertidig ble innført i 1988. Det er 27 år siden. Regjeringen mener derfor det er forsvarlig å øke grensen fra 5 000 kr til 10 000 kr. Dette vil bidra til en viss effektivisering og reduksjon av saksbehandlingstiden.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tove Karoline Knutsen (A) [10:27:04]: Arbeiderpartiet er veldig positiv til at man gjennomgår organisering, at man foretar effektivisering og avbyråkratisering av statlig virksomhet, som f.eks. er tilfellet nå, ikke minst fordi byråkratiet har vokst som det har gjort under denne regjeringa, bl.a. som følge av privatisering og kommersialisering som skaper mye byråkrati, som man vet.

Arbeiderpartiet er også veldig enig i at man etablerer virksomhet utenfor hovedstaden, som f.eks. nå i Bergen, til gode kompetansetilgjanger som man også finner i mange andre landsdeler. Men vi er kritiske til den prosessen som har foregått, og vi er enig med de mange som synes at dette ikke er grundig og skikkelig utredet.

Mitt spørsmål er: Kan statsråden love at prosessen blir bedre ved neste korsvei, slik at Stortinget har et bedre grunnlag for å ta beslutning?

Statsråd Bent Høie [10:28:12]: Det var en rekke ting i denne replikken som ikke er riktig, f.eks. at det statlige byråkratiet har økt som følge av privatisering. Det er ikke korrekt. Det er heller ikke sånn at dette har vært noen dårlig prosess, tvert imot. Dette har vært en prosess der en har hatt et grundig arbeid for å gjennomføre virksomhetsendringene, og en har også inngått omstillingsavtaler med tjenestemannsorganisasjonene i de berørte virksomhetene. Etatene har lagt godt til rette for å involvere og informere de ansatte gjennom hele prosessen, bl.a. gjennom at de tillitsvalgte er representert i de sentrale koordineringsgrupper for organisasjonsendringene. Tilbakemeldingene fra de tillitsvalgte er at de i all hovedsak er positive når det gjelder de prosessene som er gjennomført.

Når det gjelder organiseringen av den sentrale helseforvaltningen, er det regjeringens ansvar. Det er derfor riktig at regjeringen her tar beslutninger om hvordan forvaltningen skal være organisert, og det er ikke et spørsmål som det er Stortinget som beslutter.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [10:29:24]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om endringer i arbeidsmiljøloven og avtaleloven (konkurransbegrensende avtaler i arbeidsforhold) (Innst. 75 L (2015–2016), jf. Prop. 85 L (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikk med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Fredric Holen Bjørdal (A) [10:30:15] (ordfører for saka): Ein samrøystes komité anbefaler i dag Stortinget å gjere vedtak om å regulere eit heilt nytt kapittel i arbeidsmiljølova om konkurranseavgrensande avtaler i arbeidsforhold. Å få ei betre regulering av slike avtaler har vore til vurdering i Arbeidsdepartementet i mange år. Regjeringa Stoltenberg II sende på høyring fleire av forslaga, men det er Solberg-regjeringa som no har fremja proposisjonen til Stortinget.

Det er konkurranseklausulane som først og fremst har vore gjenstand for politisk diskusjon i komiteen. Slike klausular blir gjerne avtala i arbeidskontraktar, og dei legg restriksjonar på arbeidstakar ved byte av jobb. Dei førekjem i mange variantar, men mest vanleg er seks til tolv månader forbod med liten eller ingen kompensasjon mot å ta jobb i konkurrerande verksemder. Omfanget av slike klausular er aukande. Arbeidstakarsida har gjeve tydeleg

uttrykk for at arbeidstakar sitt vern er for svakt, og at det er behov for ei innstramming i og tydeleggjering av regelverket.

Komiteen er oppteken av å balansere omsynet til arbeidstakar, arbeidsgjevar og samfunnet. Konkurransesklausular er avtalar som i sin natur påfører arbeidstakar hindringar i høve til fritt å kunne utnytte si arbeidskraft. Dette gjeld både arbeidstakar si moglegheit til å kunne akseptere jobbtilbod frå andre arbeidsgjevarar og vedkomande si moglegheit til sjølv å kunne søkje etter nye utfordringar og stillingar innanfor sitt kompetanseområde. For nokre arbeidstakarar kan slike avtalar difor verke som eit yrkesforbod. Det er uheldig, ikkje berre for arbeidstakar, men også frå ein samfunnsøkonomisk synsvinkel. Mobilitet i arbeidsmarknaden er eit viktig samfunnsøkonomisk omsyn, både når det gjeld konkurranse, innovasjon og det å skape nye arbeidsplassar.

I norsk arbeidsliv vender dei fleste seg stort sett til arbeidsmiljølova for å identifisere rammene for bedrifta sine moglegheiter til å regulere forhold mellom arbeidsgjevar og arbeidstakar. Komiteen støttar difor hovudtrekka i regjeringa sitt forslag, og at reglar om konkurranseklausular no skal regulerast i arbeidsmiljølova. Vi trur det vil gjere reglane meir tilgjengelege. Samtidig ligg det til grunn for komiteen sitt standpunkt at arbeidstakar no blir sikra visse minimumsrettar gjennom at dei føreslåtte reglane ikkje kan fråvikast til ugunst for arbeidstakar, og at dei skal tolkast i lys av arbeidsmiljølova sin formålsparagraf.

Komiteen går vidare inn for at konkurranseklausular berre skal vere gyldige i den grad arbeidsgjevar har eit særleg behov for vern mot konkurranse når klausulen blir gjort gjeldande. I tillegg går ein inn for at fleire vilkår må vere oppfylte for at ein konkurranseklausul skal vere gyldig: Han må bli inngått skriftleg, gje arbeidstakar krav på kompensasjon, ikkje vare lenger enn eitt år, og arbeidsgjevar må ha gjeve arbeidstakar ei skriftleg grunngjeving for om og i kva grad klausulen blir gjort gjeldande.

Komiteen har jobba veldig grundig med denne proposisjonen for å kome fram til det resultatet vi i dag skal votere over, og det har komiteen vore nøydd til, bl.a. fordi den framlagde proposisjonen ikkje i stor nok grad baserte seg på statistikk, fakta og forskning. Det finst for lite statistikk eller anna materiale som gjev ei god oversikt over kor mange personar som er forplikta av konkurranseavgrensande avtalar. Det er uklart i kva omfang konkurranseklausular blir brukte, kor lange karanteneperiodar som er vanleg, eller kva som er vanleg kompensasjon. Det er heller ikkje klart i kva omfang dagens regelverk skapar konflikter, skapar tvistar.

Komiteen er difor fornøgd med at Arbeids- og sosialdepartementet har lyst ut ei forskings- og utgreiingsavtale for å kartleggje omfanget av slike konkurranseavgrensande avtalar i Noreg. Ein slik analyse som departementet legg opp til, vil kunne bidra til å avklare i kva omfang konkurranseklausular blir nytta, kor lang karanteneperiode som er vanleg, spørsmål om kompensasjon, og i kva grad regelverket skapar konflikter og tvistar.

Etter at regjeringa la fram proposisjonen, har særleg arbeidsgjevarsida reagert på forslaga, spesielt regjeringa sitt

forslag om 100 pst. kompensasjon opp til 18 G. Arbeidsgjevarsida hevdar at omfanget av klausular ikkje er like stort som departementet legg opp til og legg til grunn, og at regjeringa går for langt i å stramme inn arbeidsgjevar si moglegheit til å kunne beskytte sin konkurransesituasjon, særleg med omsyn til små og mellomstore bedrifter.

Komiteen er for så vidt einig med arbeidsgjevarsida i at det balansepunktet mellom arbeidsgjevar og arbeidstakar ikkje i tilstrekkeleg grad er funne. Difor har komiteen hatt lange, gode, grundige forhandlingar for å prøve å finne eit balansepunkt som i større grad tek vare på desse omsyna.

Etter lange forhandlingar er komiteen, med unntak av Senterpartiet, einig, og innstillinga er difor nesten samrøystes. Med det vil eg takke komiteen for godt samarbeid og samtidig rette ei stor takk til komitésekretæren og hennar medarbeidarar.

Arve Kambe (H) [10:35:34] (komiteens leder): Dette er nok et godt eksempel på regjeringens modernisering av arbeidsmiljøloven, som tidligere i denne perioden ble sikret et bredt flertall i Stortinget. I dag er det i praksis enstemmighet i Stortinget. Det er jeg veldig fornøyd med.

Det regjeringen foreslår, er å regulere de konkurransebegrensende avtalene i et eget kapittel i arbeidsmiljøloven, som saksordføreren sier. Det fungerer bedre som et oppslagsverk for arbeidsgivere og for arbeidstakere. Jeg vil rose regjeringen for at denne saken fremmes – etter egentlig å ha ligget i noen rød-grønne skuffer litt for lenge og samlet støv. Dette var veldig på tide.

Er konkurranseklausuler i arbeidslivet i dag et problem? Skal de eventuelt lovfestes eller – som i dag – tariffestest? Hvor lenge skal man kunne ha karantene? Hvem skal betale for karantenen? I hva slags tilfeller skal de gjelde, og hva slags krav til klausuler skal gjelde? Det avklares av Stortinget i dag.

Høyre mener bruken av klausuler i dag er blitt et stort problem i norsk arbeidsliv og ville – hadde vi ikke gjort endringene i dag – blitt et stadig større problem. I dag er bestemmelsen tariffestet, men nå blir den lovfestet. Fra Høyres side støtter vi regjeringens forslag om at karantene kan gis i inntil tolv måneder, og at arbeidsgiver må betale i karantenetiden. Det er fordi vi ønsker redusert bruk av karantenetid, og at det heller ikke skal være et offentlig ansvar å betale for karantenen i private virksomheter.

Høyre mener det er behov for å begrense bruken og lage en ramme rundt klausulene. Tekna sier at 13 pst. av medlemmene deres har klausuler i sine kontrakter. Dette utgjør over 4 500 mennesker. Econa sier dette gjelder 20 pst. av deres medlemmer og 2 000 ansatte. 25 pst. av deres medlemmer som jobber i privat næringsliv, har konkurranseklausul som en del av arbeidskontrakten. NITO opplyser at 16,4 pst. av deres medlemmer, tilsvarende 5 500, har dette i sine arbeidskontrakter. 20 pst. oppgir at de ikke vet om de har det.

Andelen er aller høyest hos dem som er nyansatt. Dermed er dette en økende tendens og noe som vi er bekymret for skal bli en del av en standardkontrakt. Komiteen viser til at slike klausuler i dag ikke har noen kostnad for

arbeidsgiver, kun for arbeidstaker, og kan dermed bidra til mindre innovasjon, mindre nyetablering og færre nye bedrifter. Å etablere en lønnsplikt ved karantener forankret i arbeidsmiljøloven vil bidra til at bedrifter i større grad enn i dag blir kritisk til bruk av karantenebestemmelser.

Samtidig vil vi vedta at konkurranseklausuler bare skal være gyldige i den grad arbeidsgiver har et særlig behov for vern mot konkurranse når klausulen gjør seg gjeldende. I tillegg foreslås det at følgende vilkår må være oppfylt: Det må selvfølgelig være skriftlig, gi arbeidstaker krav på kompensasjon, ikke vare lenger enn et år, og arbeidsgiver må gi en redegjørelse dersom man skal bruke en klausul.

Konkurranseklausuler er et poeng i næringslivet. Det er derfor vi har dem, og det er derfor vi lovfester dem. Det er av hensyn til at bedrifter gjerne ønsker å bevare bedriftshemmeligheter, ivareta behovet for at nøkkelansatte skal ha en nøkkelinformasjon, men også ha trygghet for at den nøkkelansatte ikke stikker av til en annen bedrift eller starter egen bedrift med den samme type nøkkelinformasjon. Derfor vil vi framover ha en lovregulering av klausulene. Arbeidsgiver kan også si opp en konkurranseklausul mens arbeidsforholdet består.

Jeg er fornøyd med at regjeringen pekte ut riktig retning. Stortinget har gjennom et veldig godt samarbeid i arbeids- og sosialkomiteen funnet en ramme som hensyntar både arbeidsgivers utfordringer og arbeidstakers utfordringer.

Komiteen har funnet fram til en maksimumsgrense på 12 G, der regjeringen foreslo 18 G. 12 G betyr en årslønn på 1 080 000 kr, men vi er fra komiteens side enige om å ta inn i loven i dag at ingen vil få mer enn 70 pst. av tidligere lønnsvederlag dersom man har tjent over 8 G, som er rundt 720 000 kr, mens de som har tjent under 720 000 kr, vil få full kompensasjon i karantenetiden.

Høyre er opptatt av å ta vare på kompetanse og å sikre næringslivet tilgang til høyt kvalifisert arbeidskraft. Konkurransseklausuler har etter vårt syn vært for dominant og bidrar ikke til arbeid, aktivitet og omstilling – som vi trenger enda mer av framover.

Erlend Wiborg (FrP) [10:41:00]: Fremskrittspartiet har som utgangspunkt at arbeids-, lønns- og ansettelsesavtaler fungerer best dersom de oppnås ved enighet mellom arbeidstaker og arbeidsgiver i de enkelte bedriftene. Vi tror at frie markeder også for arbeidskraft er til det beste for begge parter, og at frie markeder er til det beste for samfunnet. Derfor er kanskje den første tanken som slår en liberalist som meg, at regulering av konkurranseklausuler er i strid med frie markeder, men så enkelt er det ikke.

Gjennom mange år har vi hatt en situasjon med en uklar praksis og arbeidstakere som ikke har kunnet benytte sin arbeidskraft uten å få dette riktig kompensert. Som komitélederen også var inne på, er dette en sak som i utgangspunktet burde vært landet for flere år siden, for det har vært flere utredninger og vurderinger, men først nå, takket være handlekraft fra arbeidsminister Robert Eriksson, får vi endelig sluttført denne saken, i tett samarbeid med komiteen, der det har vært en god og grundig behandling. Det er også derfor vi har

kommet frem til det kompromisset vi behandler her i dag.

Jeg vil også takke enkelte arbeidstakerorganisasjoner, som har vært meget konstruktive i behandlingen av denne saken, og de har også en stor del av æren for at vi i dag har fått et bredt forlik. Men underveis i denne prosessen har jeg stuset over NHO og spesielt LO, som har ønsket ytterligere utsettelse i en sak som har vært overmoden for behandling. Men heldigvis har komiteen klart å samle seg og bidratt til at vi nå får klare regler, og ikke minst at ansatte som får konkurranseklausul, nå får en rettferdig og riktig kompensasjon, noe som i utgangspunktet bare skulle mangle.

Vi mener at kontrakter forutsetter at begge parter går inn i det med fri vilje, uten at den ene parten står i et skjevt avhengighetsforhold til den andre, slik det også er med arbeidskontrakter. En av de viktigste premisene i arbeidskontrakter er at de kun skal inneholde begrensninger, plikter, rettigheter og slikt som er relevant for arbeidsforholdet. Da oppstår det et spørsmål om hvilke konkurransebegrensende klausuler som er relevante for arbeidsforholdet. Det blir et spørsmål om å balansere de ulike hensynene opp mot hverandre – både arbeidsgivers og arbeidstakers behov – for å få en best mulig balanse for den enkelte bedrift, den enkelte arbeidstaker og samfunnet for øvrig.

Underveis i behandlingen av denne saken har jeg kommet til to viktige konklusjoner: Det første er at det ikke er noe utfall av behandlingen som vil gjøre alle som har uttalt seg, fornøyde. Det andre er at det forslaget til vedtak som ligger på bordet i dag, er det mest balanserte vedtaket vi kan gjøre, der vi ivaretar de nødvendige hensyn.

Avslutningsvis vil jeg takke komiteen – ikke minst saksordfører Holen Bjørdal – for godt arbeid. I tillegg vil jeg takke komitéleder Arve Kambe, som også har bidratt på en særdeles konstruktiv og god måte, noe som har gjort at komiteen i dag samler seg om et godt resultat, som burde vært på plass for mange år siden, men det viktigste er at vi i dag får et bredt flertall bak dette vedtaket.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:44:56]: Jeg vil også takke saksordfører Holen Bjørdal for et godt arbeid i en krevende sak. Saken er spesielt uoversiktlig og spesielt krevende, så den rosen som saksordføreren har fått, er riktig.

I motsetning til representanten Wiborg, som er liberalist, er jeg verdikonservativ, og det er helt naturlig at en verdikonservativ kommer til den erkjennelsen at konkurranse er et statsprodukt. Hvis ikke staten griper inn og regulerer markedet, vil en over tid ikke få konkurranse. Det vil så klart utvikle seg i retning av monopoler, og det vil utvikle seg i retning av en urettferdig konkurranse. Så for Senterpartiet er det helt naturlig å regulere markedet, og det er det vi snakker om her: markedet som er knyttet til menneskers forhold til arbeidslivet.

Senterpartiet er opptatt av å finne det rette balansepunktet i avveininga mellom hensynet til virksomheten som tidligere arbeidsgiver hadde på den ene sida, og hensynet til arbeidstaker når en konkurranseklausul blir gjort gjeldende for vedkommende på den andre sida. Senterpartiet vil vise til at dersom konkurranseklausulene blir for

lange, vil dette kunne svekke mulighetene arbeidstaker har til å gå tilbake i lignende arbeid.

Vi er opptatt av å ta vare på kompetanse og sikre næringslivet tilgjengelighet til høyt kvalifisert arbeidskraft.

Så må vi gå inn i dilemmaene: Senterpartiet har i denne saken prøvd å tenke prinsipielt, og vi har ikke minst hatt referanse til det som er karantene-loven for politikere, embetsmenn og tjenestemenn, og vi ser ikke annerledes på saken enn at det prinsipielt bør være stor grad av sammenfall i disse spørsmålene. Vi vil understreke at det bør være lik maksimal lengde på konkurranseklausulene for arbeidstakere og maksimal karantenetid for personer som blir pålagt karantene etter lov om informasjonsplikt, karantene og saksforbud for politikere, embetsmenn og tjenestemenn, altså karantene-loven. Der er maksimal lengde seks måneder, og vi ser det som naturlig å bruke det også i denne sammenhengen.

Det har vært diskusjon om lengde i forbindelse med karantene-loven. Noen har ønsket en lengre periode. Senterpartiet har vært blant dem, men det er et faktum at det er seks måneder, og da står vi prinsipielt veldig sterkt på at det også bør gjelde her.

I den perioden som en konkurranseklausul blir gjort gjeldende for, bør arbeidstaker få en kompensasjon som er lik opptjent arbeidsvederlag de siste 12 månedene før oppsigelses- og avskjedstidspunktet.

Vi går videre inn for at personer som blir pålagt karantenetid etter karantene-loven, får godtgjørelse i karantenedida tilsvarende lønnen som vedkommende hadde ved avgang, med tillegg av feriepenger, sånn at vi fører en helt klar parallellitet i det som vi legger opp til.

Vi går videre inn for at maksimal grense bør avgrenses til 14 G. Det vil innebære den lønn som medlemmer av regjeringa hadde per 1. mai 2015, altså ca. 1,2 mill. kr. Vi foreslår altså 100 pst. av det beløpet, og dersom de som er underlagt en slik karantenebestemmelse, tjener penger i karanteneperioden, skal hele den inntekten komme til fradrag.

Det er viktig at vi her har en likhet mellom det som er forholdene i det private næringslivet, og det som Stortinget sjøl vedtar for regjeringsmedlemmer, som er i en tilsvarende situasjon. Det er ikke bedre grunner for å ha en lengre periode i det private næringslivet enn det er for regjeringsmedlemmer som ønsker å gå over i virksomhet etter regjeringsperioden, som innebærer at en kommer i slike lojalitetskonflikter som vi her skal regulere.

Jeg vil til slutt ta opp Senterpartiets to forslag i innstillinga.

Presidenten: Representanten Per Olaf Lundteigen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Sveinung Rotevatn (V) [10:50:09]: Som dei føregåande talarane har vore inne på, er dette ei sak med ei viss forhistorie, også for underskrivne. Den 26. mars i år sende eg eit spørsmål til arbeidsministeren om kor det blir av denne saka om konkurranseklausular. Den 27. mars la regjeringa fram sak for Stortinget. Så maken til handlekraft trur eg ikkje vi har sett frå noka regjering.

Utgangspunktet mitt, til liks med utgangspunktet til representanten Wiborg, er at kontraktsfridom er det som skal gjelde, og i utgangspunktet med ein føresetnad om at gjennom dei ulike interessene som finst, vil det bli avbalansert mellom arbeidstakarar og arbeidsgjevarar gjennom fri konkurranse. Likevel er det slik at når det gjeld ein del spørsmål, ser vi ganske klart – i ulike arbeidsmarknader, ulike land – at arbeidstakarar kan ha problem med å sjå kva som er i deira eiga langsiktige interesse.

Det er ingen tvil om at vi i den norske arbeidsmarknaden har sett at konkurranseklausular, som det kanskje ikkje alltid kan vere så enkelt å oppfatte ringverknadene av ved kontraktssignering, kan gje ganske alvorlege avgrensingar på mobiliteten til arbeidskraft i arbeidsmarknaden. For en arbeidsgjevar vil dette ofte vere kjekt å ha, men for andre arbeidsgjevarar, som treng arbeidskraft, vil denne avgrensinga på arbeidskraftsmobilitet utgjere eit problem – ikkje berre for den enkelte arbeidstakaren, men for samfunnsøkonomien. Difor meiner Venstre at det å ha iallfall ei viss regulering av bruken av konkurranseklausular i arbeidsmiljølova er fornuftig.

Det har gått ganske mange år. I 2010 sende den raudgrøne regjeringa ut ei sak om konkurranseklausular på høyring. Så skjedde det ikkje så mykje meir. Men omsider i år vart det lagt fram ei sak frå regjeringa Solberg, og regjeringa og arbeidsministeren skal ha stor honnør for at det omsider kjem ei sak.

I komiteen har vi merka oss, gjennom opne høyringar og førespurnader, at her har det vore ein viss motstand blant partane i arbeidslivet på begge sider av bordet, med litt ulike grunngevingar. Det er kanskje også grunnen til at det har teke så lang tid før det har skjedd noko. Men av og til er det faktisk slik at den lovgjevande forsamlinga i landet bør skjere gjennom. Det er ikkje alle spørsmål som eignar seg for tariffoppgjer. Det er ein del interesser som ikkje alltid blir varetekte av partane, og dette meiner eg er eit eksempel på ei av dei som ikkje har vorte vareteken. Då er det bra at nasjonalforsamlinga og folkets valde representantar kan ta ansvar for å sikre eit sterkare arbeidstakarvern.

No sikrar vi det vernet, både når det gjeld avgrensingar på maksimal karantenetid og ikkje minst retten til kompensasjon. Det vil vere viktig for dei det gjeld, men primært oppfattar nok eg at det komiteen og det regjeringa ønskjer, er at ein skal få bukt med all den unødvendige bruken av konkurranseklausular. I ein del tilfelle kan det vere heilt legitimt å nytte seg av det, og då bør ein få kompensasjon. Men det bør ikkje vere slik at arbeidsgjevar nyttar seg av konkurranseklausular nærast på automatikk for ei rekkje stillingskategoriar. Det er det tydelege signalet komiteen har teke mot når det gjeld dette, frå mange av dei som organiserer arbeidstakarar i dei mest utsette bransjane, og det er det vi forsøker å ta eit oppgjør med i dag, i ei innstilling som heldigvis er nærast samrøystes.

Det skal bli interessant å følge utviklinga på arbeidsmarknaden framover. Det skal bli interessant å følge bruken av konkurranseklausular. Det er å håpe at han går ned og blir avgrensa til dei tilfella der det er nødvendig, sett frå ståstaden til arbeidsgjevaren, og då vil vi iallfall ha den tryggleiken at arbeidstakaren i slike tilfelle er sikra kom-

pensasjon, og at det går ei grense for kor lenge ein kan ha karantene.

Statsråd Robert Eriksson [10:54:42]: Det som flere har vært inne på, er at denne saken har vært godt utredet og godt belyst – over lang, lang tid. Den første utredningen ble sendt på høring i 2008, dernest den siste i 2010. Underveis har også partene kommet med mange innspill og synspunkter i forbindelse med disse høringene.

Så er det riktig, som saksordføreren var inne på, at per dags dato mangler vi en del statistikk på hvordan kundeklausuler, rekrutteringsklausuler og ikke minst konkurranseklausuler blir praktisert, hvor stort dette er, og i hvilke bransjer det er utbredt. Samtidig har vi fått god informasjon tilbake om at enkelte arbeidstakerorganisasjoner har gjort egne undersøkelser, der det tyder på at dette er en del av standardkontraktene i enkelte bransjer. Derfor har det vært viktig for meg å iverksette denne kunnskapsinnhenting som departementet er i gang med, som det også ble pekt på, for å skaffe oss bedre og mer kunnskap om dette.

Jeg er veldig glad for at vi nå har fått et regelverk som tydeliggjør og klargjør når det skal brukes konkurranseklausuler, kunde- eller rekrutteringsklausuler – at vi får det inn under klare rammer.

Det som har vært interessant gjennom disse årene, er at både på arbeidstakersiden og arbeidsgiversiden har man sett klare behov for å få tydeliggjort rammene, få tydeliggjort regelverket, og at noe bør skje. Så har vi hatt en situasjon der ingenting har skjedd, og det har også vært ulike interesser på begge sider, som det også er pekt på her, med tanke på hva som burde ha vært gjort. Derfor synes jeg komiteen skal ha all ære og ros for måten den har behandlet denne saken på. Man har kommet frem til en god og balansert tydeliggjøring, som jeg også registrerer man er fornøyd med i det åpne rom. Man mener at man har fått til et moderne og godt regelverk.

Så er det sånn at regjeringen er svært opptatt av at vi skal ha mobilitet i arbeidsmarkedet, at man også skal få lov til å beholde bedriftshemmeligheter og bransjehemmeligheter, samtidig som man må sikre at folk ikke blir stående i altfor lang tid utenfor arbeidslivet uten å få kompensert for den perioden man har en karantene.

Både jeg og regjeringen lever godt med de endringene som Stortinget vil gjøre her i dag. Selv om vi la frem et forslag der vi mente at den enkelte arbeidstaker burde ha 100 pst. kompensasjon opp til 18 G, tror jeg komiteen har kommet frem til en god måte å gjøre dette på og en grei balansering ved at man gir 100 pst. lønn opp til 8 G, og 70 pst. mellom 8 og 12 G.

Alt i alt vil jeg gi en takk til komiteen for å ha kommet frem til et balansert, godt og moderne forslag.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:58:06]: Mitt spørsmål gjelder lengden på perioden. Det har vært en lang diskusjon om lengden i karantene-loven, som er fastsatt til maks seks måneder. Her går flertallet inn for en konkurranseklausul på ett år. Kan statsråden forklare i hvilke situasjo-

ner personer i det private næringslivet kan sitte med mer sensitiv informasjon i forhold til nye arbeidsgivere enn det en statsråd kan sitte med i forhold til nye arbeidsgivere?

Statsråd Robert Eriksson [10:58:59]: Jeg tror nok at en del som jobber innenfor teknologiutvikling, også med nye teknologiske løsninger, vil sitte med langt mer detaljert og inngående kompetanse enn undertegnede gjør. I et globalt marked der man konkurrerer om å ha både domenet og beskyttelsen rundt teknologien mens man forsker på den, utprøver den, tror jeg det kan være fornuftig at man med den balansen som Stortinget her kommer frem til, har inntil ett år med en sånn bestemmelse. Jeg tror også det som skjer innenfor denne bransjen – teknologi – kan være mindre sammenlignbart på enkelte områder enn f.eks. innen politikken.

Men jeg skjønner spørsmålet fra Lundteigen godt, og det er et relevant og godt spørsmål som reises.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:59:55]: Jeg merker meg statsrådets nøkterne svar. Det lå vel mer mellom linjene der enn vanlig er, for det er vel få som har større innsikt i og kunnskap om større, strategiske spørsmål enn en statsråd, så jeg takker for svaret på det punktet.

Mitt neste spørsmål gjelder avkorting av inntekt i den samme perioden. For eksempelvis statsråder er det en avkorting på 100 pst., mens det her legges opp til en avkorting på 50 pst. Hva er begrunnelsen for at en kan ha et slikt system – burde ikke den avkortinga være lik også på det området?

Statsråd Robert Eriksson [11:00:45]: Det kan man alltid si, men jeg registrerer at flertallet har kommet frem til at det kan være fornuftig med en slik avkorting. Vi var også inne på det da vi la frem proposisjonen. Det kan også være at det i en periode når man går ut og tar andre typer jobber, i bransjer med et helt annet lønnsnivå, kan være fornuftig med en avkorting på 50 pst.

Dette er en sak som har versert over lang tid, med lange utredninger, og der det har vært ulike interesser fra både arbeidsgiver- og arbeidstakersiden, alt etter hvilken bransje man er berørt av. Jeg mener at dette lovforslaget på en god måte forsøker å balansere alle disse hensynene.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:01:33]: I regjeringas forslag var det et tak på kompensasjonen som lå på 18 G. Så foreslår nå flertallspartiene et tak på 16 G. En statsråds lønn, som jeg nevnte, utgjør i dag 14 G. Det er såpass mange ting i denne saken som tilsier at en bør se nærmere på konsekvensene av det vi nå gjør, kontra det som er reglene i karantene-loven. Vil statsråden ta initiativ til å se igjennom også karantene-loven for å få en mer enhetlig behandling av alle som berøres av slike karantenebestemmelser?

Statsråd Robert Eriksson [11:02:22]: Jeg synes det kan være fornuftig å se på det etter at vi har hentet inn den kompetansen og den kunnskapen som vi er ute etter å få inn. Som jeg også sa i mitt innlegg, mangler vi mye statis-

tikk om hvilke bransjer dette blir brukt i, i hvilket omfang det blir brukt, og hva som er naturlig i standardkontrakter. Vi hører at enkelte arbeidstakerorganisasjoner som selv har gjort undersøkelser, sier at dette ligger i enkelte bransjers standardkontrakter. Når vi får mer kunnskap om det og også ser på de ulike lønnsnivåene, utelukker jeg ikke at det kan være fornuftig å komme tilbake og se nærmere på det spørsmålet som Lundteigen her reiser.

Fredric Holen Bjørdal (A) [11:03:06]: Eg registrerer at representanten Wiborg bruker innlegget sitt til å skryte av statsråden si handlekraft, og det er greit. Det er likevel mykje som tyder på at det er noko som har gått litt fort i svingane her når ein ser kor sterk kritikk regjeringa har fått frå NHO og arbeidsgjevarsida og den relativt kraftige modereringa av forslaget her i Stortinget. Mitt spørsmål er då: Meiner statsråden framleis at regjeringa sitt opphavelge forslag var det beste? Eller ser han no, kanskje i etterpåklokskapens namn, at han burde teke ein runde med partane i arbeidslivet før han føreslo ein så høg kompensasjon?

Statsråd Robert Eriksson [11:03:52]: Vi har tatt mange runder med partene i arbeidslivet. Denne saken ble fra den rød-grønne regjeringen sendt ut på første høring i 2008, på den neste i 2010, med mange innspill fra møter – formelle, men også uformelle – med partene i arbeidslivet, mange ulike interessegrupper, til hvordan dette skal håndteres.

Jeg vet ikke om denne saken hadde fått en bedre utgang om man hadde fulgt representantens råd og latt den ligge i skuffen i enda lengre tid. Det var mer representanten Rotevatn som viste handlekraft og sendte spørsmål, det var vel den 26. mars, og proposisjonen ble lagt frem dagen etter. Det er helt riktig; vi er en handlekraftig regjering. Jeg mener at det forslaget vi la frem, var det beste forslaget, som balanserte de ulike innspillene som var kommet inn, ut fra den utredningen denne saken har fått opp gjennom årene. Jeg er glad for at Stortinget og et så bredt flertall i Stortinget har klart å gjøre noen endringer. Jeg skulle gjerne sett at kompensasjonen hadde vært høyere, men man har klart å balansere på en god måte.

Fredric Holen Bjørdal (A) [11:04:56]: Takk for svaret. Det er jo som fleire, og òg statsråden, har vore inne på, ei litt krevjande sak å skulle behandle som lov-gjevar. Avgjerdsgrunnlaget til Stortinget er i denne saka litt svakt, for vi manglar statistikk, og vi manglar forskning. No skal departementet gjere ein jobb for å prøve å få tak i den typen statistikk. Vi forventar i Stortinget at disse lovendingane blir ordentleg og kontinuerleg evaluerte. Men det er framleis ein del usvara spørsmål, særleg når det gjeld standardkontraktar. Veit vi om dette vil føre til mindre standardkontraktar? Nokre meiner jo endåtil at det at vi no legg dette til i arbeidsmiljølova vil gjere det meir synleg og tilgjengeleg og kanskje til og med auke bruken av konkurranseklausular. Så her er det ein del usvara spørsmål. Det eg lurar på, er: Vil statsråden kome tilbake til Stortinget etter ei stund, når vi har ei evaluering klar, og vurdere å foreslå nye og kraftigare tiltak for å få

bukt med konkurranseklausular der det ikkje er nødvendig?

Statsråd Robert Eriksson [11:06:04]: Jeg synes det er interessant å høre på retorikken og argumentasjonen til representanten Bjørdal, som sier at dette har vært en krevende sak for lovgiver. Det har jeg respekt for, og det har jeg forståelse for. Men at man mangler mye kunnskap? Denne saken er godt utredet av hans egen regjering. Er det slik at de har gjort et såpass dårlig utredningsarbeid at man ikke har hatt et godt nok beslutningsgrunnlag? For vi har støttet oss til den utredningen som er gjort av den forrige regjeringen. Saken er godt utredet, og det er kommet mange, mange innspill. Vi tar nå initiativ, i motsetning til forrige regjering, til å skaffe oss enda bedre kunnskap rundt dette. Og som jeg også sa til representanten Lundteigen: Skulle det være behov for å se nærmere på enkelte av disse lovbestemmelsene, utelukker ikke jeg at man kommer tilbake når man har hentet inn det kunnskapsgrunnlaget.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [11:06:56]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Jonas Gahr Støre, Dag Terje Andersen, Terje Aasland, Marianne Marthinsen, Eirin Sund, Eigil Knutsen, Ingrid Heggø og Else-May Botten om midlertidige endringer i permitteringsregelverket for å møte utviklingen i norsk økonomi (Innst. 65 S (2015–2016), jf. Dokument 8:7 S (2015–2016))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Arve Kambe (H) [11:07:56] (komiteens leder og ordfører for saken): I denne saken foreslår forslagsstillerne at Stortinget skal be om en sak fra regjeringen om å endre lov om lønnsplikt under permittering slik at arbeidsgiverperioden reduseres fra ti til fem dager, og delvis permittering skal ned mot 40 pst. som skal gi grunnlag for dagpenger. Det foreslås også å endre regelverket for permittering, slik at tidspunktet økes fra 30 til 52 uker. Samlet proveny på dette er cirka 250 mill. kr.

Den svake utviklingen i oljeprisen og nedgang internasjonalt i petroleumsrettede næringer har påvirket arbeidsmarkedet det siste året. Sysselsettingen har avtatt i disse næringene, og det her bidratt til dempet vekst. Den gjen-

nomsnittlige ledigheten i andre kvartal i år er 4,3 pst., og det forventes en relativt moderat økning i 2016. Ved utgangen av august var over 84 000 personer ledige. Hittil i år har ledigheten økt for nesten alle yrkesgrupper, men det er særlig sterk økning for ingeniør- og IKT-fag, konsulenter og industriarbeid. Antall langtidsledige dvs. ledige som har vært uten jobb i mer enn 26 uker har økt fra om lag 25 000 til 32 000 på ett år, en økning på 7 000 mennesker. Det er relativt gode tall når de andre tallene er dårlige.

Statistikkene fra NAV Rogaland og NAV Vest-Agder viser at over halvparten av de ledige er i snitt arbeidsledige i tre måneder. Så er de selv ute i jobb. Stort sett er tallene positive også for dem som blir ledige. Arbeidsmarkedet har absorbert de aller fleste. Jeg var på NAV Vest-Agder og NAV Kristiansand på fredag, et av de fylkene som rapporterer om økt ledighet. Det var faktisk en nedgang i arbeidsledigheten i Vest-Agder i november måned.

Høyre er opptatt av at personer som blir arbeidsledige, raskt skal finne arbeid slik at færrest mulig opplever lange ledighetsperioder. Derfor er Navs formidlings- og rekrutteringsarbeid utrolig viktig. Arbeidsmarkedstiltak er et viktig virkemiddel, og Høyre er derfor glad for at regjeringen i budsjettet møter den økende ledigheten med usikkert arbeidsmarked med flere tiltaksplasser, 74 000 i 2016, hvor 16 000 av dem er for helt ledige.

Omfanget av permitteringer varierer mye. Gjennom 2015 har vi igjen sett en økning, og per første halvår har antall permitterte økt med 28 pst. sammenlignet med første halvår i fjor. Ved utgangen av august var det 82 pst. flere permitterte enn på samme tid i fjor. Økningen må selvsagt ses i sammenheng med de endringene regjeringspartiene sammen med partene i arbeidslivet foreslo for inneværende år, og som ble iverksatt fra 1. juli. To tredjedeler av de permitterte er stort sett 100 pst. permittert, mens en tredjedel er delvis permittert.

Høyre er fornøyd med at regjeringen gjennom god dialog med partene i arbeidslivet har styrket tiltaket «Bedriftsintern opplæring», som nå i større grad skal nyttes for å styrke kompetansen til ansatte i bedrifter som har alvorlige omstillingsutfordringer, og som må foreta en vesentlig endring av bedriftenes egen produksjon.

Fra 1. oktober i år ble det gitt adgang til å fortsette påbegynt utdanning med dagpenger til også å omfatte permitterte. Det er også en styrking av permitteringsordningen.

Statsråden har fått noen tiltak fra Nav for å kjempe mot den økte arbeidsledigheten. Ett av tiltakene fra Nav er at de advarer regjeringen mot ytterligere å endre permitteringsregelverket fordi Nav sier at det er nok. Skal man ha en omstilling, er det viktig å bruke det fleksibelt. De som er permittert, får verken mer eller mindre utbetalt om de er fullt arbeidsledige eller fullt permittert. For enkelte av virksomhetene som permitterer ansatte, kan nedturen vise seg å være mer av en varig karakter, og gjerne at de ansatte sies opp til slutt likevel når permitteringsperioden er over. I slike situasjoner vil permitteringsordningen faktisk føre til at belastningen for den enkelte arbeidstaker blir verre. Permitteringsordningen kan da hindre eller forsinke nødvendige strukturendringer ved at oppsigelsen blir utsatt, og

at ansatte for sent starter prosessen med å søke seg andre jobber.

Det er et poeng til: De ansatte som er permittert, eller som blir ledige, har 104 uker på seg til å få dagpenger enten som permittert eller som arbeidsledig. Er man permittert, blir ikke dagpengeperioden på 104 uker utsatt. Den blir faktisk inkludert i sammenhengen.

For å sørge for å få et permitteringsregelverk som bidrar til arbeid, aktivitet og omstilling, er derfor dagens ordning etter mitt syn et godt balansepunkt som løser utfordringen.

Dag Terje Andersen (A) [11:13:21]: Bakgrunnen for det Dokument 8-forslaget som vi nå har til behandling, er situasjonen på arbeidsmarkedet. Forslaget ble lagt fram i begynnelsen av oktober, og siden den gang har arbeidsledigheten bare økt. Vi går nå jula i møte med 127 000 arbeidsledige – noe av det verste som kan ramme et samfunn. Vi har den største ledigheten på over 20 år. Vi er i en situasjon der Tyskland nå har lavere ledighet enn oss, og der Sverige gjennom målrettet satsing er i stand til å drive ledighetstallene nedover.

Så er det helt riktig at ingen kan ta skylda for oljeprisfallet – på samme måte som ingen i Norge heller hadde skylda for finanskrisen, som rammet oss i 2008 og 2009. Spørsmålet er hvordan en møter denne utfordringen, og hvilke tiltak en setter inn.

I denne sammenhengen vil jeg påstå at regjeringa har vært utrolig passiv. Gjentatte ganger har både herværende statsråd og andre statsråder sagt at vi skal følge situasjonen nøye. Vente og se, har vært svaret fra regjeringa.

Under den forrige krisa ble det gjennomført masse rådslag rundt omkring i hele landet. Den forrige regjeringa lyttet til arbeidslivets parter, til de bransjer som var mest rammet, og til alle partier på Stortinget i møter, og satte inn kraftfulle tiltak for å møte den økende ledigheten. Det viktigste arbeidsmarkedstiltaket er å ha en god næringspolitikk og en aktiv næringspolitikk. Derfor er også våre forslag og andre opposisjonspartiets forslag i Stortinget preget av konkrete tiltak for først å skape økt aktivitet hos de bransjer som nå først blir rammet i det clusteret som er rundt den oljebaserte virksomheten. Men i tillegg skal arbeidsmarkedspolitikken bygge opp under bedriftenes ønske om å bidra til omstilling, og omstilling under trykkghe.

Da er det spesielt å oppleve – for første gang i historien, helt siden denne regjeringa tok over – en regjering som kutter i antall arbeidsmarkedstiltak, samtidig som de varsler økt ledighet, og som kutter i permitteringsregelverket samtidig som de varsler økt ledighet. Nå er permitteringsregelverket tilbake til det det var da ledigheten var lav. Når vi nå foreslår at det skal være anledning til å permittere i 52 uker, at arbeidsgivers lønnsplikt skal reduseres til fem dager, og at permittering ned mot 40 pst. skal gi grunnlag for dagpenger, skjer det etter at det blir etterspurt av det næringslivet som er mest berørt av ledigheten: Norsk Industri, Fellesforbundet. De som direkte føler dette på kroppen, sier: Vær så snill, gi oss en håndsrekning. Vi kan bidra til at færre blir arbeidsledige her i landet. Vi kan bidra til at vi får til omstilling

ger. Men det vil altså ikke regjeringspartiene være med på.

Noen ganger når vi tar opp dette spørsmålet, blir det pekt på den farlige innlåsningseffekten. Vi er mer redd for utestengingseffekten fra arbeidsmarkedet. Ja, regjeringa sier jo selv i sin proposisjon på side 149 at 80 pst. av dem som er permittert, kommer tilbake i jobb til den bedriften de er permittert fra. 9 pst. går over til en annen bedrift med den kompetansen de har. Og 11 pst. går ut av bedriften uten å gå til annet arbeid – mange av dem til utdanning, f.eks., og en veldig liten andel til helserelaterte ytelser. Innlåsningseffekten avkreftees altså av regjeringa selv i regjeringas eget dokument.

Vi kan hjelpe næringslivet i tråd med det næringslivet har bedt om, gjennom å si ja til de forslag som ligger i Dokument 8-forslaget vi i dag har til behandling. Noen av dem som går jula i møte med ledighet, kunne unngått å være ledige. I stedet er regjeringas svar at de kutter i ytelsene til de ledige. Vi vil sette inn innsatsen for å hjelpe til i en vanskelig situasjon.

Jeg tar hermed opp de forslagene vi står bak i innstillinga.

Presidenten: Representanten Dag Terje Andersen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Erlend Wiborg (FrP) [11:18:47]: Fremskrittspartiet ønsker å premiere innsats og arbeidsvilje. Lavere skatter og avgifter er, sammen med et mer fleksibelt arbeidsliv, de beste virkemidlene for å få et effektivt og velfungerende arbeidsmarked. Vi ønsker et effektivt og sosialt sikkerhetsnett for dem som ikke har mulighet til å leve av egen inntekt, men vi må alltid ha et system som sørger for at det alltid vil lønne seg å arbeide fremfor å motta offentlige ytelser.

Dette mener jeg er et godt utgangspunkt for å vurdere eventuelle endringer i permitteringsreglene. Hensynet til den enkelte arbeidstaker, men også til virksomheten og ikke minst til hva som tjener økonomien på en best mulig måte, skal og bør ligge til grunn for eventuelle endringer.

Jeg skal ikke gå inn på hva jeg mener er den egentlige grunnen til at Arbeiderpartiet har fremmet dette forslaget her i dag, men jeg kan jo antyde at det har lite med situasjonen på arbeidsmarkedet å gjøre. Det ligger mye nærmere populistisk overbudspolitik, noe vi også fikk signaler om i foregående innlegg fra representanten Dag Terje Andersen.

Vi må huske at kostnadene ved permitteringer er delt mellom arbeidsgiver, arbeidstaker og staten. For det første har arbeidsgiver lønnsplikt, og etter dette betaler folketrygden dagpenger. Men vi må også huske på de videre økonomiske konsekvensene. De positive konsekvensene av permitteringsregelverket er godt kjent og hele grunnlaget for at vi i det hele tatt har det, nemlig at for enkelte konjunkturtsatte virksomheter vil permitteringer være det eneste virkemidlet som sikrer langvarig arbeidskraft og stabilitet for bedriftene. Det vil også være en av flere tråder i det sosiale sikkerhetsnettet for arbeidstakeren, og det vil sikre et mer smidig arbeidsmarked.

Samtidig må vi se på de skjulte kostnadene, for det

er skjulte kostnader. Selv om de i mange tilfeller ikke er store nok til å oppveie de positive effektene, må vi alltid ta hensyn til dem også. For generøse permitteringsregler virker innlåsende på arbeidskraften. Det vil motvirke omstilling, da permitterte normalt er lite aktive arbeidssøkere. Vi snakker da om ansatte som kunne benytte sin arbeidskraft, sine kunnskaper i andre bedrifter, men de blir låst inne.

Vi kan si det på en annen måte: De som blir permittert, kan finne på å sitte og vente på at firmaet får en ny kontrakt, i stedet for å prøve å finne seg et nytt arbeid. På denne måten passiviserer vi mennesker, noe vi alle vet ikke er bra. Med andre ord er for gode permitteringsregler en oppskrift for å holde folk ute av arbeidslivet, vil sørge for at de blir mindre attraktive i ny jobb, og vil øke kostnadene for alle parter. Jeg er opptatt av at personer som blir arbeidsledige, raskt skal finne arbeid, slik at færrest mulig opplever lange perioder som permittert.

Det samlede inntrykk man får når partene i arbeidslivet, alle fagorgan, uttaler seg, er at det ikke er noe sterkt behov for enda flere endringer i permitteringsregelverket nå. Som kjent blir regelverket løpende justert ved behov, noe regjeringen og arbeidsminister Robert Eriksson har vist tidligere. Man følger situasjonen for å sørge for at vi har et permitteringsregelverk og annet regelverk som er godt tilpasset den situasjonen man er i. Det var også derfor regjeringen gjorde endringer i permitteringsregelverket for ikke lenge siden for å få det tilpasset den situasjonen vi til enhver tid er i. Arbeidsmarkedet og permitteringsregelverket er altfor viktig til at man skal drive overbudspolitik, noe som ikke gagner samfunnet.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:23:24]: Utviklinga på arbeidsmarkedet er den viktigste saken vi står overfor. Jeg vil si på vegne av Senterpartiet at vi arbeider nå systematisk for et mer velorganisert arbeidsliv. Vi trenger sterkere fagorganisasjoner. Vi trenger en større andel med fast ansettelse, og vi trenger ikke minst å bli kvitt det systemet som bemanningsforetakene har, med fast ansettelse uten lønn mellom oppdrag – tre viktige temaer som en må arbeide med for å få et mer velorganisert arbeidsliv.

Som representanten Dag Terje Andersen var inne på, er det næringspolitikken som er det mest sentrale, og det er nå vi legger grunnlaget for hva som skal være næringspolitikken i noen år framover. Fortsatt ser vi at regjeringa klammer seg til næringsnøytraliteten – en teori, et dogme som vi ut fra internasjonal og historisk erfaring også her i landet vet at ikke fungerer. Vi er nødt til å ha en næringspolitikk som er utviklet sånn at den passer med den situasjonen som næringslivet er i, for næringslivet er i ulike situasjoner til ulike tider og i ulikt forhold til naturressurser, kapital og arbeidskraft internasjonalt.

Det er videre sånn at vi er utsatt for et tilbudssjokk i arbeidslivet. Det er ingen regulering av arbeidsinnvandringa, og dermed blir det en stadig vanskeligere oppgave å sikre et trygt arbeidsliv i Norge når mennesker har fri tilgang til det norske arbeidsmarkedet fra områder hvor det er en utrolig nød, utrolig lave lønns- og arbeidsvilkår og en høy ledighet. Det er derfor sjølsagt behov for en bedre dialog med partene i arbeidslivet, og en må vurdere konti-

nuerlig situasjonen om det som er tema her i dag, nemlig permitteringsregelverket.

Det er en veldig krevende utvikling på arbeidsmarkedet, og Senterpartiet har stor forståelse for Arbeiderpartiets forslag. Vi har stor forståelse for å se på en forbedring av permitteringsregelverket, f.eks. å redusere perioden som arbeidsgiver betaler, gå ned på prosenten som gir grunnlag for dagpenger, til 40 pst., og utvide arbeidsgivers fritak for lønnsplikt fra 36 til 52 uker. Men når vi ikke går inn for det, er det rett og slett ut fra en vurdering av situasjonen. Etter vår vurdering er veldig mange av dem som blir permittert i dag, knyttet til oljevirkosomhet – en oljesektor som ikke er i en midlertidig endring, men hvor en i stor grad, etter de fleste vurdering og ikke minst når man tar klimahensyn, kontinuerlig vil få en lavere aktivitet, en lavere investering. Sett i en slik sammenheng har vi ikke prioritert å forbedre permitteringsreglene i den nåværende situasjonen. Vi er derfor veldig glad for det regjeringa gjør når det gjelder å utvikle ordningen med bedriftsintern opplæring videre, og jeg vil be regjeringa se nøye på om en ikke kan gå lenger i den ordninga, for det å omstille bedriftene internt gjennom bedriftsintern opplæring for å komme over i nye markeder, som ikke minst vil være fordelaktig med tanke på klima, er en klar vei å gå.

Som sagt har vi ikke funnet grunnlag for å prioritere det. Vi har i vårt budsjett prioritert andre deler av arbeidslivet. Vi har prioritert de delene av arbeidslivet hvor det virkelig er vanskelig å finne arbeid for de svake gruppene, enten det gjelder de som sliter med rus eller psykiatri eller på annen måte er de svakeste i arbeidslivet. Vårt forslag til statsbudsjett er på langt over 1 mrd. kr. Det er ingen partier som prioriterer dette sterkere enn oss, og vi prioriterer lønnstilskudd, VTA, kvalifiseringsprogram, som innebærer at en kunne hatt mer enn 10 00 mennesker i beskjeftigelse dersom en hadde fulgt opp den prioriteringa.

Sveinung Rotevatn (V) [11:28:28]: Det er ingen tvil om at det store talet på oppseiingar vi ser særleg innanfor enkelte bransjar, er alvorleg for dei det gjeld, og det kjem stadig nyheiter som gjev grunn til uro. Til dømes kom det i dag ei nyheit om eit stort firma som seier opp ytterlegare 900 arbeidstakarar – dei har allereie sagt opp mange. Så det er klart at det gjer at ein ønskjer å handle.

Så til ei anna nyheit eg såg i dag, som eigentleg er ei gladsak, om eit firma innanfor elektrobransjen på min heimsplass, som no etter mange år – og dei har slite med å få tak i ingeniørar – omsider får ein haug med søknader når dei lyser ut ledige stillingar. Dei er i kraftig vekst og ekspanderer innanfor nye marknader. Grunnen til det er jo nettopp at alle dei kloke hovuda vi har snakka om, og som har vore bundne opp i ei næring i så mange år, no er på jakt etter jobb. Dette er i eit fylke der talet på ledige stillingar faktisk går opp. Vi ser også i andre delar av landet – Nord-Noreg, Innlandet – at situasjonen på arbeidsmarknaden er i betring, ikkje i forverring.

Så seier representanten Dag Terje Andersen at grunnen til at vi vedtek forslaget frå Arbeidarpartiet, er at no gjev vi næringslivet det dei har bedt om. Eg har ikkje høyrd nokon hovudsamanslutningar på arbeidsgjevarsida som har etter-

lyst dette tiltaket. NHO har ikkje etterlyst det. Virke åtvare sterkt mot det i høyringa om statsbudsjettet, nettopp av dei grunnane som eg eksemplifiserte i innleiinga mi, at no blir arbeidskraft frigjord til å gå inn i andre sektorar der det er behov for henne.

Då Arbeidarpartiet kom med forslaget sitt, såg eg at til og med Stavanger Aftenblad – i eit fylke der arbeidsløysa har stige med 80 pst. det siste året – seier at dette er feil veg å gå. Så er eg ikkje i tvil om at det er nokon som ønskjer dette, men eg høyrer framleis ikkje noko unisont rop frå arbeidslivet om at dette er riktig veg å gå.

Så er sjølsagt permitteringsregelverk noko ein skal ha ei relativt fleksibel og ikkje ei prinsippfast haldning til, i den forstand at i enkelte periodar kan det vere behov for å utvide det, slik fleirtalet i Stortinget gjorde i vår. Men det er jo ein forskjell på kva for analyse ein gjer seg om situasjonen i økonomien. Dersom analysen er at det vi no ser, forårsaka av låge oljeprisar, er ein mellombels nedgang, og at snart skal vi bykse opp igjen i dei same bedriftene i den same næringa, ja då er det å ha eit rausast mogleg permitteringsregelverk ei heilt logisk slutning. Men dersom ein, slik eg oppfattar det dei fleste analytikarar seier, er vitne til ei meir varig omstilling, er det snakk om ei feil slutning. Det ein då treng, er jo ikkje å sementere stillinga slik ho er, men å sørje for at det er mogleg å få i gang omstilling.

Så synest vi også at den krasse kritikken frå Arbeidarpartiet om regjeringa og stortingsfleirtalet si haldning til arbeidsløysa, at ein har vore så enormt passiv, lyder litt holt. Tidleg i haust var jo Arbeidarpartiet ute med sin kripesepakke – no skulle vi verkeleg slå til og få til ei omstilling, og dei kjem med eit krav om 2 000 tiltaksplassar. Få veker seinare kom statsbudsjettet der det talet er dobbelt så høgt, og framleis er ein altså altfor passiv. Eg synest dette minner meir om det som blir beskrive – eg trur det var i tv-serien «Yes Minister» – som politikarens feilslutning, som altså er: Ja, vi må gjere noko, dette er noko, ergo må vi gjere det. Men det er ikkje alltid at det er klokt. Ein skal sjå nøye på kva for tiltak ein føreslår, og ein skal vere godt overtydd om at det er fleire positive konsekvensar enn negative konsekvensar før ein hastar inn i det, og eg trur at det som Arbeidarpartiet vil ha Stortinget til å vedta i dag, er å haste inn i noko som ikkje er riktig verkemiddel slik som situasjonen er på arbeidsmarknaden i dag.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Kirsti Bergstø (SV) [11:33:01]: Jeg vil minne om at arven fra de rød-grønne var en historisk lav ledighet. Jeg vil nevne at Norge lenge har hatt et godt arbeidsliv, et av verdens beste arbeidsliv, fordi vi har hatt et organisert arbeidsliv og et regulert arbeidsliv, der det har ligget et godt fungerende trepartssamarbeid til grunn.

Nettopp den norske modellen har gitt et arbeidsliv med stor omstillingsevne, fordi den innebærer trygg, kompetent arbeidskraft, tett dialog og muligheter for å gjøre nødvendige endringer når det kreves.

Når bedrifter opplever økonomiske svingninger, er det avgjørende å ha ordninger som hindrer at de taper arbeids-

kraft og kompetanse og dermed den viktigste muligheten til å komme på fote igjen. Da kreves et permitteringsregelverk som tar høyde for nettopp det, som evner å svare på den økonomiske situasjonen som landet og næringslivet opplever, med håndfaste tiltak.

Alternativet vil for mange være å bli arbeidsløs, noe som er fullstendig meningsløst all den tid det faktisk finnes bedre alternativer. Alternativet, det er permittering. Alternativet er permittering med kompetanseheving under permitteringen. Det er noe som vil kunne gjøre bedriftene langt mer konkurransedyktige, mer omstillingsdyktige.

Så en kommentar til argumentene som går på det å låse arbeidskraft inne, som har blitt nevnt her. Det er først og fremst et veldig teoretisk utgangspunkt. Som det har blitt sagt, er det ikke sånn at folk nødvendigvis skifter jobb eller bransje. Det er heller ikke nødvendigvis sånn at det er til det beste for samfunnet at industriarbeidere forlater sitt område, sitt yrke, sitt fag og flytter fra familie, lokalsamfunn og hjem for muligens å ta midlertidige jobber innenfor andre områder. Det er fordi at skal vi lykkes med en reell omstilling av samfunnet, må vi ivareta vår industrielle kompetanse og heller bruke tiden på å styrke den enn å avvikle den. For nettopp det er nøkkelen til enhver omstilling framover.

Jeg mener også det er viktig å lytte til svenskenes erfaringer, som ikke har hatt vårt permitteringsregelverk eller noe i nærheten av det som foreslås i dag. Ved nedgang i industrien mistet folk jobben. Det som skjedde etterpå, var heller ikke at folk begynte å jobbe i helt forskjellige bransjer enn de hørte til fra før. Nei, da økonomien endret seg og kom på fote, kom de tilbake til bedriften, men da som innleid arbeidskraft. Det er ingen utvikling vi ønsker.

Så må jeg si at jeg reagerer veldig sterkt når det forslaget som fremmes i dag, betegnes som populistisk overbudspolitik, når næringslivet etterspør nettopp denne typen løsninger, og arbeidstaker- og arbeidsgiversiden – jeg husker fra høringen at i hvert fall Bedriftsforbundet, Rederiforbundet og Norsk Industri var veldig tydelig på at bedringer innenfor permitteringsregelverket, muligheten for kompetanseheving og å beholde arbeidskraften sin var det viktigste man kunne stille opp med fra politisk side. Så er det riktig at NHO og Virke hadde sine argumenter mot. Det ene handlet om innlåsning, det andre handlet om at Virke har et område der man faktisk trenger arbeidskraft.

Jeg gjentar at muligheten for omstilling ligger i den industrielle kompetansen, og jeg vil rose forslagsstillerne for et viktig og nødvendig initiativ og si at SV stemmer for alle tre forslagene.

Statsråd Robert Eriksson [11:38:12]: Både jeg og regjeringen tar hverdagen til alle de 80 000 registrerte ledige på alvor hver eneste dag. Det er ingen gladhverdag for dem som opplever å miste jobben sin. Mange står fortsatt og spør seg om de blir de neste som blir oppsagt eller permittert.

Dette skyldes at vi er inne i en krevende periode i norsk økonomi. Det skyldes lav petroleumsinvestering, det skyldes at det er innenfor de oljerelaterte næringene aktivite-

ten har stoppet opp, som gjør at vi har fått en økning i ledigheten på Vestlandet og Sørlandet.

Så er det også sånn at ledigheten går ned i ni fylker. Det gjør at vi er i en helt annen situasjon enn det som var tilfellet under finanskrisen, da vi fikk en bred ledighetsnedgang i hele landet og i langt flere yrker og bransjer.

Skal vi lykkes med å gi disse menneskene en bedre hverdag, handler det om at vi må lykkes med en politikk der arbeid, aktivitet og omstilling står i sentrum. Derfor mener regjeringen at fremfor på dette tidspunktet, som vi mener er feil, å endre permitteringsreglene er det viktigere å sørge for aktivitet. Det er viktigere at de menneskene som står ledig i dag, kan komme tilbake på verkstedet, komme tilbake på arbeidsplassen sin og få bruke kompetansen sin, få komme i arbeid og tjene 100 pst. lønn istedenfor å gå ledig på 62,4 pst. av lønnen.

Man blir ikke noe mindre ledig av å gå lenger permittert. Man skulle tro det var en av oppskriftene, når man hører flere av talerne fra denne talerstolen. Men det er faktisk sånn at man ikke blir noe mindre ledig av å gå lenger permittert.

Jeg og regjeringen mener at det viktigste vi kan gjøre, er å skape arbeid og aktivitet. Derfor har vi lagt på plass betydelige midler i statsbudsjettet for neste år, for å ruste opp ferger og sette i gang bygging av nye, ruste opp forskningsfartøy, nytt kystverksfartøy. Det vil gi arbeidsplasser. Det at man nå har en betydelig økning i vedlikehold av veier i forhold til den rød-grønne regjeringen, gjør at flere arbeidere er i gang med å vedlikeholde veier nå enn tidligere.

Skal vi lykkes med å få flere i arbeid, er jeg overbevist om at vi må tenke mange tanker samtidig. Vi må tenke på hvordan vi kan få opp aktiviteten. Da vil de stimulene som har kommet i statsbudsjettet, være viktige, med 4 000 flere tiltaksplasser og det at regjeringen har gjort det mulig at de som har startet utdanning før permittering, kan få lov til å gjøre ferdig utdanningen sin uten at de mister permitteringspengene.

Det er viktige grep. Det er ikke å sitte stille og se på og ikke gjøre noen verdens ting. Det at man på rekordtid endret reglene for bedriftsintern opplæring fra 13 til 26 uker, målstyrer det inn imot de bransjene som trenger det, inn imot de regionene som trenger det, er aktiv politikk – ikke å sitte passiv.

Men svaret i dette forslaget er at flere skal gå lenger ledig. Jeg mener det er en dårlig oppskrift all den tid det faktisk er ni fylker som har ledighetsnedgang. Det gjelder også å sørge for at vi får mobilitet i arbeidsmarkedet, og at vi også får de ledige til å flytte der de ledige jobbene er.

Det er riktig, som representanten Rotevatn også peker på, at verken NHO eller Virke ønsker dette forslaget. Men så vil jeg også si at når man følger ledighetsutviklingen nøye, kontinuerlig, fra dag til dag, har man kun iverksatt tiltak, som regjeringen har gjort, med flere tiltaksplasser, mer vedlikehold osv., bedriftsintern opplæring, gjort endringer for dem som har startet utdanning og er permitterte, som har vært positive. Jeg utelukker ikke at man også må komme med nye endringer fremover, men tiden er ikke inne akkurat nå for å gjennomføre dette forslaget.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Dag Terje Andersen (A) [11:43:26]: Representanten Rotevatn sa at det var viktig ikke å haste inn i løsninger, og at en skulle tenke seg godt om. Der kan en vel si at han har fått fullt gjennomslag hos statsråden, når det gjelder å sette inn tiltak i forhold til de behovene arbeidsledige har, de behovene næringslivet har.

Så nevnte statsråden bedriftsintern opplæring, som er et virkemiddel som jeg har veldig stor sans for. Det som regjeringa har gjort, med de utvidelsene som har skjedd, er bra, men det er én ting regjeringa ikke har gjort, og som jeg ber statsråden sette seg inn i: I 2009, da regelverket for bedriftsintern opplæring ble endret, endret vi kriteriene for å kunne motta bedriftsintern opplæring. Etter dagens regelverk er det nemlig slik – og det har jeg fått bekreftet fra mange Nav-kontorer at de ikke har fått noen ny beskjed om – at det bare er ved omstilling i bedriftene en kan bruke det, og ikke ved konjunktursvikt; det krever at regelverket endres. Vil statsråden nå gå inn for å endre regelverket, slik at det kan brukes ved konjunktursvikt?

Statsråd Robert Eriksson [11:44:37]: Vi har nå nylig endret regelverket for bedriftsintern opplæring, og da tror jeg det er viktig at vi lar det få lov til å virke, slik at vi får se hvilke effekter det har, og som jeg sa fra talerstolen: Jeg utelukker ikke at man i fremtiden må gjøre nye grep for å møte ledighetssituasjonen.

Så skjønner jeg at representanten Andersen har veldig tro på det forslaget han selv la frem da han var statsråd. Det forslaget vi har lagt frem, er et forslag som vi har hatt god dialog med partene om, både på arbeidstaker- og arbeidsgiversiden, og vi har lagt frem det de har bedt om. De ba om tre ting: å gjøre ordningen mer kjent, å ikke endre kriteriene for ordningene, men utvide den fra 13 til 26 uker, det har vi gjort, og å målstyre mer inn mot de områdene som trenger det mest. Det har vi gjort.

Da føler jeg at her har vi god dialog med partene i arbeidslivet. Vi har lagt frem en ny bedriftsintern opplæring, og jeg har ikke til hensikt akkurat nå å endre det vi har blitt enige med partene i arbeidslivet om.

Dag Terje Andersen (A) [11:45:38]: Det er riktig at jeg har god tro på det forslaget vi la fram, fordi vi vet at det virket, og mange bedrifter har nytt godt av den muligheten til å bruke en lavkonjunkturperiode til intern opplæring for å komme ut etter perioden med mer kompetanse i bedriften.

Da oppfatter jeg det slik at statsråden nå bekrefter at han ikke ønsker å endre regelverket slik at det kan brukes som et konjunkturvirkemiddel, men at en må følge de generelle reglene som gjelder, altså at det er en omstilling i bedriften – nye maskiner eller den type ting – som skal være kriteriene for å få ordningen. Da har jo ikke statsråden innført en ordning som skal møte lavkonjunkturen, for det vil være i strid med regelverket å få støtte i en lavkonjunkturperiode med det som begrunnelse. Kan statsråden bekrefte det?

Statsråd Robert Eriksson [11:46:31]: Det er riktig det som representanten Andersen sa. Som jeg sa i mitt forrige svar: Jeg ser ingen grunn til å endre det vi har blitt enige med partene om, akkurat nå. Og som jeg også sa: Jeg utelukker ikke at vi skal gjøre nye endringer hvis ledighetssituasjonen tilsier det. Det er på et bredt grunnlag. Jeg tror vi må møte ledighetssituasjonen på et bredt grunnlag, nemlig å sørge for at vi lykkes med arbeid, aktivitet og omstilling.

Derfor har regjeringen i statsbudsjettet for 2016 foretatt tidenes største satsing bl.a. på forskning, for vi står overfor en ny normalsituasjon med en betydelig ny omstilling, og vi kan ikke lage virkemidler som hemmer denne omstillingen. Det tror jeg ville være uheldig for arbeidstakere, det ville være uheldig for bedrifter på lang sikt. Samtidig vil det være fornuftig å gjøre det som regjeringen gjør – å kjøre på mer for å holde aktiviteten oppe, skape ny aktivitet for dem som er i en sårbar situasjon, som har mistet jobben sin, eller står i fare for å miste jobben sin.

Kirsti Bergstø (SV) [11:47:39]: Statsråden gjentar at man ikke blir mindre ledig av å gå permittert. Bedring av permitteringsordningen fremmes jo ikke for at bedrifter som ikke er liv laga, skal overleve, men for at arbeidsplasser skal få en utstrakt arm idet bølgene blir for høye. Derfor lurer jeg på: Mener statsråden at folk blir mindre ledige av at bedrifter legges ned, enn av om folk får kompetanseheving under permittering?

Statsråd Robert Eriksson [11:48:15]: Nei, men som det ble sagt fra talerstolen: Vi ser at gjennomsnittlig ledighet er forholdsvis lav, og at det ikke har bitt seg fast en langtidsledighetssituasjon. Hele hensikten med permitteringsreglene er nettopp å sørge for at man skal kunne avhjelpe bedrifter som har markedssvikt i en kortere periode – ikke bedrifter som har en varig nedgang, som trenger en varig omstilling.

Derfor mener jeg, ut fra den gjennomsnittlige ledigheten vi har i dag, og ikke minst det behovet vi har for å holde oppe aktivitet og lykkes med omstilling, at vi har et permitteringsregelverk som er godt tilpasset situasjonen på arbeidsmarkedet. Det man gjør nå, er å forlenge permitteringsperioden. Det betyr ikke at man blir noe mer aktiv eller blir mindre ledig av å gå 22 uker lenger permittert.

Kirsti Bergstø (SV) [11:49:14]: Da lurer jeg på: Når det er slik at både Bedriftsforbundet, Norsk Industri og flere på arbeidsgiversiden, i tillegg til arbeidstakersiden, framhever nettopp muligheten for å kunne drive med kompetanseheving under permittering som en av de fremste mulighetene for å klare seg framover, vil ikke da statsråden se at det vil kunne avhjelpe på kort sikt, absolutt, men også styrke norsk næringsliv på lengre sikt?

Statsråd Robert Eriksson [11:49:59]: Det å satse på kompetanseheving er veldig viktig for å lykkes med omstilling. Det er også viktig for å holde på kompetansen i bedrifter, det er viktig for å utvikle ny kompetanse, for å være

konkurransedyktig inn i nye markeder eller i det markedet man er inne i.

Det er mange måter å drive kompetanseheving på i en bedrift. Jeg vokste selv opp nær Kværner Verdal – eller Aker Verdal, som det het den gangen – og de kom frem til en meget god måte å gjøre det på uten å endre permitteringsreglene, og de fikk også til en betydelig kompetanseheving. Det kan være naturlig å se på slike typer virkemidler.

Men BIO, bedriftsintern opplæring, som vi har endret, vil være et viktig tiltak for å sørge for mer bedriftsintern opplæring for å få bedre kompetanse inn i bedriftene i en omstillingsperiode, som en er helt avhengig av for å lykkes, og som mange bedrifter nå etterspør. For de bedriftene som nå har markedssvikt, er det viktig å få i gang ny aktivitet så fort som mulig. Derfor har denne regjeringen lagt inn betydelige midler i statsbudsjettet for 2016 for å skape aktivitet.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Rigmor Aasrud (A) [11:51:25]: Vi har lenge kunnet presentere Norge som en øy av arbeid i et hav av arbeidsledighet. Sånn er det ikke lenger. Vi rykker oppover på arbeidsledighetsstatistikken. Vi passerer land som Tyskland og USA. I en tid da arbeidsledigheten biter seg fast, trenger vi en offensiv regjering.

Da vi hadde finansdebatt i denne salen for noen dager siden, ble både statsministeren og finansministeren spurt om hvor kraftfull innsatsen mot arbeidsledighet var fra regjeringens side – etter at vi hadde registrert en betydelig forhandling i Stortinget, som gjorde at innsatsen så ut til å være redusert. Det kunne jo vært interessant om arbeidsministeren kunne si oss hvor kraftfull innsatsen som regjeringen presenterer, er i kroner og øre.

Det forslaget som vi har til behandling nå, dreier seg om å kunne permittere. I mitt hjemfylke, som er et av de fylkene som kommer godt ut på ledighetsstatistikken, med en ledighet på 1,9 pst., er det også bedrifter som må permittere. De sier at hvis de skal kunne være med i f.eks. det grønne skiftet, må de ta vare på kompetansen sin. De kan levere produkter inn mot andre sektorer, men da må de ha arbeidsstokken på plass, sånn at de kan være med og konkurrere om de nye oppdragene. Det er vel dette også Norsk Industri og andre store arbeidsgiverorganisasjoner registrerer, når de sammen med samtlige arbeidstakerorganisasjoner går inn for at vi skal endre permitteringsreglene, i tråd med det vi her sier.

Statsråden har sagt i sitt eget dokument at permitteringer er kanskje et av de viktigste virkemidlene som vi kan bruke. Åtte av ti kommer tilbake igjen i jobb i egen bedrift. Ni av ti er i arbeid etter en kort periode.

Når Fremskrittspartiet betrakter dette forslaget som overbudspolitik, synes jeg de arbeidsledige skal merke seg det. Er det noe som er overbudspolitik i dag, er det jo de tiltakene som rettes mot de arbeidsledige. Et kutt på nesten 2 mrd. kr i stønadsordningene for de arbeidsledige i løpet av de to siste årene er etter vår mening overbuds-

politikk. Det er noe som også de arbeidsledige bør merke seg når dagene er litt tunge, som arbeidsministeren beskrev det.

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:54:35]: Det har vært spesielt å lytte til dagens debatt. Regjeringspartiene har stått på talerstolen og påstått de forstår den vanskelige situasjonen på Sør-Vestlandet, men følger ikke opp med konkrete tiltak og er passive. Komiteleder Kambe gjør i sitt innlegg Nav til sitt sannhetsvitne, representanten Rotevatn har ikke hørt noen krav fra industrien, men begge glemmer at en samlet industri, fra Norsk Industri til Fellesforbundet, står bak kravet om et mer solidarisk permitteringsregelverk. Representanten Wiborg, fra Fremskrittspartiet, mener regjeringa gjør nok for de arbeidsledige, men glemmer at 80 pst. av de permitterte kommer tilbake i jobb. Statsråden snakker varmt om omstilling, mens ledigheten vokser, tiltakspakken blir kuttet – retorikken er viktigere enn politikken.

Ikke på 20 år har Norge sett så høy ledighet. 127 000 personer har ikke jobb. I Rogaland har vi rekordhøy ledighet. Bak tallene finner en tusenvis av familier som går julen i møte med stor utrygghet. De bor hjemme i Stavanger, rundt om i hele Rogaland og Agder – over hele Sør-Vestlandet.

Det er folkene bak tallene vi må huske, folk som vil jobbe, folk som vil bidra til fellesskapet. Det er derfor Arbeiderpartiet i dag kjemper for et bedre regelverk, slik at færre mister jobben, og slik at flere kan bidra. Det er ikke populisme – det er slik fellesskapet skal fungere når det er dårligere tider.

Misforstå meg rett: Arbeiderpartiet mener ikke at regjeringa er skyld i den lave oljeprisen, men de er ansvarlige for tiltakene for å møte den voksende ledigheten. Men jeg er ikke overrasket over passiviteten. Det er klassisk høyreside ikke å ha tro på fellesskapet. Det gjelder visst også nå. Beskjeden til 127 000 arbeidsledige er: Gå hjem og omstill deg selv!

Regjeringa møter økende ledighet med politisk spill og tom retorikk – det er opposisjonen som i dag er problemet, når vi vil ha et bedre permitteringsregelverk. De arbeidsledige venter ennå på svar. Ledigheten fortsetter å vokse.

Det å påstå at dagens forslag er populisme, er ikke annet enn skivebom fra Fremskrittspartiet.

En traust, men viktig ting som permitteringsregelverket når aldri førstesidene. Presselosjen i dag er ganske tom, men forslaget er viktig – det er veldig viktig. Det er ikke et forslag som vil endre alt alene, men det vil bidra. Når vi vet at 80 pst. av de permitterte kommer tilbake, er det ingen grunn til å nøle. I dag burde det vært tid for handling.

Regjeringa viser at de ikke forstår Norge. Det er et alvorlig svar til de 127 000 som er arbeidsledige, til dem som nå er uten jobb, til alle dem som trenger målrettede, konkrete tiltak nå. Derfor er det svært beklagelig at de forslagene som Arbeiderpartiet legger fram for å trygge og skape nye arbeidsplasser, i dag blir nedstemt av dem som er satt til å styre landet.

Stefan Heggelund (H) [11:57:43]: Hva var det som preget forsidene etter forrige stortingsvalg? Jo, det var noen advarsler: Blant annet kunne vi lese i én avis at Norge etter åtte år med rød-grønn regjering råtnet på rot, og at det var behov for masse vedlikehold. Det ble også spådd økende ledighet i tiden framover. Og hva sitter vi igjen med da? Jo, da sitter vi igjen med det faktum at den forrige regjeringen ikke hadde forberedt Norge godt nok på den omstillingen Norge kom til å havne i. Det er sannheten. Det er det som er riktig. Sentrum–høyre-partiene hadde advart mot denne situasjonen i årevis, i debatten offentlig og i debatter her i denne salen. Men man ble ikke lyttet til av de rød-grønne partiene, og nå står vi her dårlig forberedt som Norge var på grunn av den rød-grønne regjeringen.

Hva er det vi gjør da? Jo, vi gjennomfører noen veldig viktige tiltak for å holde økonomien i gang. Det ene er at vi sier at vi må ha en skattepolitikk som gir rom for investeringer. Det er omtrent bare partier på venstresiden som går rundt og tror at hvis en bedrift får mindre økonomisk handlingsrom på grunn av skattetrykket, får de større muligheter til å investere og skape nye arbeidsplasser. Det andre er at vi skatlegger arbeid mindre. I tillegg har vi en tiltakspakke for å holde hjulene i gang i Norge. Representanten Aasrud sto på denne talerstolen nå og sa at man ikke fikk svar i finansdebatten på hvor stor denne pakken er. Det ble svart så mange ganger på det spørsmålet: Pakken er omtrent like stor som det den var, men etter forhandlingene ble det gjort noen omprioriteringer som også vil være bra for sysselsettingen. Det ble sagt utallige ganger fra denne talerstolen, og man må ha rød-grønne ører for ikke å ha fått det med seg.

Samtidig ser vi i Arbeiderpartiets alternative budsjett at de mangler 5 mrd. kr. De bruker 5 mrd. kr som ikke finnes. Det er det som i dag kalles ansvarlig og konstruktiv budsjettering fra venstresiden. Vel, jeg tror vi skal være sjeleglade for at det faktisk er noen som tar denne situasjonen på alvor, bruker penger som eksisterer, og gjennomfører de tiltakene som er nødvendige i denne situasjonen, og at de sitter i regjering i stedet for Arbeiderpartiet.

Ove Bernt Trellevik (H) [12:00:58]: Det var gode ord frå Stefan Heggelund, som alltid, men det var ikkje difor eg tok ordet. Eg tok ordet på grunn av innlegget til Rigmor Aasrud. Ho sa at det var svært viktig å ta vare på kompetansen til arbeidstakarane. Jo, det er eg eigentleg svært, svært einig i. Men når andre har bruk for denne kompetansen, er det svært viktig at dei får moglegheita til det.

Representanten Rotevatn fortalde ei flott historie om at den enkeltbedrifta han nemnde, endeleg fekk tak i kvalifisert kompetanse. Det merkar eg svært mange plassar langs Vestlandet, at mange bedrifter no endeleg får kvalifiserte søkjarar.

Eg tenkjer at å gje endå sterkare permitteringsreglar hindrar endå fleire i å søkja jobbar. Det motverkar i alle fall at mange vil søkja jobbar som dei svært gjerne kunne ha fått. Det trur eg er ein svært, svært dårleg idé. Eg tenkjer at det er svært viktig at den bedrifta som skal seia opp folk, har større moglegheiter til å knyta dei til seg i framtida viss dei inngår ein framtidig avtale med dei.

Det er ordningar me er svært dårlege på å utnytta her i landet.

Det står litt om det i proposisjonen til Stortinget, men eg kunne tenkja meg å utfordra partane i næringslivet, på ein heilt annan måte enn kva me gjer i dag, til å inngå gode avtalar med kvarandre, der dei inviterer til å koma tilbake igjen til selskapet dersom det er behov for dei i framtida. Dei kan få godtgjering for å tre inn i ei stilling igjen etter fleire år der dei har vore ute i annan industri, og på den måten òg ta med seg ny kunnskap tilbake. Me er altfor lite på når det gjeld å finna gode, nyttige og framtidsretta løysingar på dette. Det er ikkje berre staten som skal løysa dette med å bruka andre reglar og meir pengar på desse permitteringsreglane.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:03:08]: Når representanten Stefan Heggelund, nå med støtte av Ove Bernt Trellevik, kom med så sterke uttalelser, er det nødvendig i hvert fall å komme med en annen virkelighetsforståelse. Det faller bare tilbake på representanten sjøl når han snakker om at den rød-grønne regjeringa leverte fra seg et Norge som råtnet på rot, at vi står her på grunn av den rød-grønne regjeringa når det gjelder arbeidslivssituasjonen, og at nå har vi fått den regjeringa som tar situasjonen på alvor. Det er en historiefortelling som heller hører hjemme i et barneselskap når det gjelder røverhistorier, enn på Stortingets talerstol.

Det som særpreger regjeringa, er at den satser på økt privat konsum gjennom skattelettelse, gjennom en lavest mulig rente, sånn at det blir veldig billig – ja, enda billigere – å låne penger, sånn at en kan videreutvikle et gjeldsfinansiert konsum, et gjeldsfinansiert konsum som i hvert fall alle verdikonservative ser ikke kan vare videre. Det er nødt til å tas ned, og det som da er den store utfordringa for denne salen, er å arbeide for full sysselsetting ved hjelp av økt produksjon istedenfor et økt konsum.

Den norske produksjonen må opp. Den norske produksjonen i form av det produserende næringslivet som vi har, og ikke minst det som produserer varer med basis i våre fornybare naturressurser, må opp og fram. Til det trenger man å endre rammebetingelsene, sånn som det er gjort i hele vår historie, for å sikre at det skal være lønnsomhet i det produserende næringslivet. Det er lønnsomheten i det produserende næringslivet som trengs å gjøres noe med, og på det punktet har regjeringa en tafatthet som er enestående. Det er dramatisk at en kan sitte og se på at det produserende næringslivet ikke får en større vitalitet. Men årsaken til det er at en har fått et forhold til næringsnøytralitet som i stor grad minner om religiøsitet.

Oppi det hele har regjeringa også en holdning til arbeidslivet som er sånn at forskjeller og vanskeligheter i arbeidslivet – i den betydning at den som arbeider full tid, ikke får en anstendig inntekt i forhold til andre – i stor grad blir bagatellisert.

Det er veldig sterkt å høre dette. Jeg avventer også å høre noen representanter fra det som burde være igjen av det verdikonservative Høyre, som kan korrigere den framstillinga som representanten Heggelund her kom med.

Dag Terje Andersen (A) [12:06:26]: Ja, det kunne ha vært interessant, som representanten Lundteigen var inne på, å høre hva det verdikonservative Høyre synes om gjennomslaget for liberalismen. Det overlater jeg til andre å svare på. Men mye av bakgrunnen for at vi tidligere har greid å håndtere tilbakeslag i økonomien – for det kommer – har faktisk vært at vi har basert oss på et veldig utstrakt trepartssamarbeid, et av de beste kjennetegnene ved den norske modellen. Da synes jeg det er ganske interessant når representanten Rotevatn begrunner at han vil gå imot et sterkere permitteringsregelverk, med at det virker som arbeidsgiverorganisasjonen er imot. Det er faktisk ikke de som har problemet. For oss er trepartssamarbeidet at vi faktisk lytter til dem som har problemet – f.eks. Norsk Industri eller Rederiforbundet, som nå faktisk opplever mye av den reduserte aktiviteten. For oss er det det som er godt trepartssamarbeid – å lytte til dem som har utfordringer, og se om vi kan gi en håndsrekning. Et bedre permitteringsregelverk er en sånn håndsrekning, som de berørte har bedt om fra både arbeidsgiver- og arbeidstakersiden.

Jeg er enig i representanten Lundteigenes karakteristik av representanten Heggelunds innlegg – fantasifullt, er vel kanskje den peneste måten en kan si det på. Hva preget avvissidene etter valget sist? Det som preget det norske samfunnet da den norske regjeringa overtok, var, som representanten Aasrud sa, en øy av full sysselsetting i et hav av arbeidsledighet. Det var det denne regjeringa som sitter nå, overtok. De overtok en sånn situasjon – til tross for at en hadde advart om at det kom til å bli tøffe tider for norsk næringsliv, da regjeringa Stoltenberg overtok i 2005. Det ble jo ikke det. Det ble 350 000 nye arbeidsplasser eller mer enn det i den perioden, to tredjedeler av disse i privat sektor og en tredjedel i offentlig sektor. Det er fordi vi har et omstillingsdyktig næringsliv med mye kompetanse. For å få til de omstillingene er velferdsordningene – herunder et godt permitteringsregelverk – en støttefunksjon for det private næringslivets mulighet til omstilling. På grunn av det overtok den nåværende regjeringa en god situasjon. Vi er ikke i en god situasjon lenger nå.

Sveinung Rotevatn (V) [12:09:46]: I sitt første innlegg sa representanten Andersen at vi no må gjø næringslivet det dei etterspør. Eg svarte i mitt innlegg at det ikkje er ei einaste hovudsamanslutning på arbeidsgiversida som ber om det. Representanten Andersen svarer – og i og for seg representanten Bergstø og representanten Tvedt Solberg – med å vise til enkeltforbund innanfor sektorar som etterlyser dette, som Rederiforbundet og Norsk Industri. Ja, sjølvsagt gjer dei det. Sjølvsagt er det slik at dei bedriftene som har eit produkt som ikkje lenger er like etterspurt fordi produktet har gått ned i pris, vil ha ordningar som er så lukrative som mogleg, så dei kan halde på arbeidskrafta så lenge som mogleg, i tilfelle oljeprisen skal gå opp igjen. Det er inga overrasking. Men det er jo ikkje det som er problemstillinga. Problemstillinga er jo alle dei andre. Eg meiner det er skuffande å sjå at Arbeidarpartiet – som tek mål av seg til å vere eit statsberande, ansvarleg parti – her gjer seg til eit sektorparti. I staden for å sjå heile Noreg, heile arbeidslivet, og lytte til hovudsamanslutningane, som

tek ansvar for heilskapen, går ein ned på enkeltforbund og på sektorar og skal kome med tiltak der. At SV gjer det, er éin ting, men eg synest det er skuffande at Arbeidarpartiet gjer det, og eg meiner det er uansvarleg.

Så blir det ein kamp om historieforteljinga, statsbudsjettet og kva som vart gjort før 2013 og ikkje. Eg må seie at ein kan meine kva ein vil om ordbruk, men når Arbeidarpartiet står her og seier seg såre fornøgd med den jobben dei har gjort for omstilling og for å førebu Noreg for framtida før 2013, seier det alt om kvifor Arbeidarpartiet tapte det valet, og det seier veldig mykje om kvifor dei ikkje bør kome tilbake i regjering med det første. For sjølv om ein låg og flaut høgt på ein oljepris på 110 dollar, var det jo grunnleggjande utfordringar i den norske næringsstrukturen og i arbeidslivet som ikkje vart adresserte – som vart utsette og utsette. No skjer det ei omstilling, og kva svarer Arbeidarpartiet med? Det er med å protestere mot omstillinga og ville tilbake til sånn som det var. Eg synest ikkje det er tillitvekkjande, og eg vil oppfordre Arbeidarpartiet sterkt til å gå ein større runde og sjå på heilskapen når dei skal utforme politikken sin framover.

Arve Kambe (H) [12:12:25]: For regjeringa er det viktig å ha god dialog med partene i arbeidslivet. Sist gang partene i arbeidslivet samlet seg om et standpunkt om permitteringsregelverket, var da LO og NHO sendte et felles brev til statsminister Erna Solberg om at det var behov for endringer i permitteringsregelverket. Statsministeren var så rask at jeg tror nesten det var samme kvelden hun sendte et brev tilbake til partene i arbeidslivet og sa: Innvilget. Etter det har vi gjort endringer i permitteringsregelverket når det gjelder utdanning, og vi har styrket bedriftsintern opplæring sammen med partene i arbeidslivet.

Vi ser at Arbeiderpartiet i sommer fokuserte på flere tiltaksplasser, og som Rotevatn sier, doblet regjeringa uken etter antallet tiltaksplasser utover det som Arbeiderpartiet hadde tenkt på. Så kom Arbeiderpartiet med en tiltakspakke som var «peanuts» i forhold til hva regjeringa kom med i statsbudsjettet. Arbeiderpartiet kommer stort sett med altfor lite for fort, og så glemmer de at regjeringa faktisk er svært ambisøs, med et budsjett for arbeid, aktivitet og omstilling.

Over 95 pst. av folket er i arbeid. De aller fleste som blir arbeidsledige i dag, er i jobb etter tre måneder. Og av dem som er arbeidsledige i tre–seks måneder, er ytterligere flere i jobb. Det viser at vi har et arbeidsmarked og et næringsliv som er under omstilling. Regjeringa styrker tiltak for gründere, og vi styrker forskning og utvikling. Det er aldri før blitt bygd mer vei enn under denne regjeringa, og det har aldri før vært mer satsing på samferdsel, infrastruktur og jernbane. Det genererer arbeidsplasser.

Det som skjer med flyktningssituasjonen rundt omkring i hele Norge i 2016, vil ha en merkbar effekt på sysselsettingen.

Diskusjonen her kan tyde på at noen er for og noen er imot permittering, men faktum er at vi ønsker permittering, og vi bruker permittering. Vi har sågar utvidet permitteringen til 30 uker, og vi synes det er bra med permittering. Problemet er at det eneste Arbeiderpartiet har av

tiltak for å møte en økende arbeidsledighet, er Nav-tiltak og permitteringer. Hva betyr permittering? Jo, det betyr dagpenger, på samme måte som man får det når man er arbeidsledig på helt vanlig måte. Dagpengeperioden er maksimalt 104 uker. Vi er bekymret for at noen av dem som nå får permitteringsvarsel, dessverre ender opp med å bli oppsagt når permitteringen er over, og dermed går glipp av et halvt år, 30 uker eller i verste fall ett år med aktiv jobbsøking. Det er ikke oppskriften på arbeid, aktivitet og omstilling.

Statsråd Robert Eriksson [12:15:40]: Jeg tror vi skal minne hverandre på når ledigheten begynte å vokse. Den begynte å vokse våren 2013, under den forrige regjeringen. Hvis man da så så tydelig inn i glasskulen og kunne forutse alle effekter, hvorfor la man da ikke frem et statsbudsjett for 2014 høsten 2013, før man gikk av, som hadde helt andre virkemidler enn dem som ble lagt frem?

Jeg blir litt i stuss over denne debatten, over de kraftfulle ord og uttrykk som blir brukt om at denne regjeringen er en defensiv regjering, mens opposisjonen er kraftfull, at tiltakene våre er passive og består av politisk spill og retorikk, mens det er aktive tiltak som kommer fra motsatt side.

Vi opplevde en valgkamp der enkelte partier var mer opptatt av å springe rundt i ring og rope «for lite for sent», før de den 20. august kom med en tiltakspakke på 2,5 mrd. kr, som i alle fall viste seg å være for lite for sent da statsbudsjettet ble lagt frem og den nye tiltakspakken, også fra Arbeiderpartiet i opposisjon, kom.

Jeg har litt problemer med å ta dette helt på alvor når man så til de grader skifter retorikk, for det som regjeringen la frem av kraftfulle og målrettede virkemidler og tiltak for å dempe ledighetsøkningen, sluttet også opposisjonen seg til og sa var bra. Den store motsetningen mellom regjeringen og det største opposisjonspartiet er at vi har et budsjett som går i balanse, og som finansierer det. Jeg tror ikke de ledige ønsker flere tiltak nedsatt på et papir, som ikke kan finansieres. Det vil ikke hjelpe mange ledige tilbake i jobb, det vil ikke skape økt aktivitet, det vil ikke skape økt omstilling.

Slik jeg har forstått det ut ifra denne debatten og finansdebatten, mangler det her 5 mrd. kr. Den tiltakspakken som regjeringen legger opp til, er omtrent på samme nivå etter forliket som den var før forliket. Man har brukt mer på bane i forhold til det man har brukt på vedlikehold av vei. Det vil også utløse arbeidskraft. Uavhengig av det bruker regjeringen samtidig over 9 mrd. kr på vedlikehold av vei, mens de rød-grønne brukte litt over 4 mrd. kr på det samme, noe som også vil bety en nesten dobbelt så stor bruk av arbeidskraft for å holde sysselsettingen oppe.

Det er viktig å følge utviklingen videre. Det har denne regjeringen gjort, og derfor har vi iverksatt mange tiltak. Det kan bli behov for å endre permitteringsregelverket. Tiden er ikke inne for det nå. Det har bestandig vært tradisjon for å tilpasse det til situasjonen i arbeidsmarkedet. Jeg mener regelverket er tilpasset den situasjonen vi er i.

Presidenten: Representanten Per Olaf Lundteigen har

hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:18:58]: Den tida vi er inne i, krever til de grader aktive tiltak. Den krever korrigerende av marked, plan, styring og trygghet, sånn at folk kan ha trygghet for inntekt, og den krever omstilling, sånn at vi kan ta miljø- og klimautfordringene på alvor. Da trengs det noe mye, mye mer enn markedsliberalisme. Det vil etter hvert stadig flere i det norske folk bli klar over. Vi er nødt til å ha en satsing på produksjon og produksjonsliv. En kan ikke fortsette med at det er konsumet – lånefinansiert konsum – som skal sikre sysselsettinga i Norge. Det er ikke bærekraftig. På dette området, når det gjelder produksjon, er regjeringa så tilbakeholden at det nærmest er tragisk.

I tillegg er det spørsmål om fordeling av inntekter, fordeling av muligheter i samfunnet. Når regjeringa ikke ser at dette går feil vei, trengs det en kraftfull opposisjon som kan stå for jambyrdigheten i det norske samfunnet, og der skal Senterpartiet være med.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [12:20:07]:

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om endringer i lov om anke til Trygderetten (lovrevisjon) (Innst. 77 L (2015–2016), jf. Prop. 139 L (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Presidenten vil videre foreslå at det blir gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Bengt Morten Wenstøb (H) [12:21:16] (ordfører for saken): Jeg vil først benytte anledningen til å takke komiteen for godt og konstruktivt arbeid med saken fram til vi i dag skal debattere den.

Norge er et land som er kjent for gode velferdsordninger for sine innbyggere, og slik skal det også være i framtiden. Velferdsordningene gir grunnlag for forutsigbarhet over tid og ivaretar livskvaliteten til den enkelte. Noen ganger er det nødvendig å revidere eksisterende velferdsordninger for å tilpasse dem bedre til vår tid og våre utfordringer. Dette er også bakgrunnen for de forslag regjeringen fremmer i denne saken.

I proposisjonen fremmes endringer i lov om anke til Trygderetten. Forslagene innebærer en revisjon av loven. Trygderettsloven har regler om Trygderettens virkeområder, men er ellers i vid forstand en lov om saksbehandlingen for og i Trygderetten. Et hovedformål med den revisjonen av trygderettsloven som det legges opp til, er å

modernisere og tilpasse loven til dagens behov. De endringer som foreslås, er i hovedsak knyttet til saksbehandlingsreglene. Det foreslås derfor ingen endringer når det gjelder Trygderettens virkeområde. Trygderetten skal fortsatt være et uavhengig domstollignende forvaltningsorgan som skal treffe avgjørelser om enkeltpersoners rettigheter og plikter etter folketryktdloven og en rekke andre pensjons- og trygdelover. Søksmålsadgangen opprettholdes i det alt vesentlige som nå.

Endringer foreslås gjennom innføring av formålsparagraf, avvikling av ordningen med legmedlemmer, at retten settes med fem medlemmer i stedet for syv i prinsippssaker, innføring av regler om tilleggskjennelse, utvidede regler om utforming av kjennelser, lovfesting av rettsmedlemmenes uavhengighet, lovfesting av tilfældighetsprinsippet, lovfesting av ordninger med gjenopptak av Trygderettens kjennelser, og at reise- og oppholdsutgifter ved muntlige rettsmøter dekkes.

Det foreslås også endringer av mer redaksjonell karakter, herunder forbedring av lovens systematikk og modernisering av lovteksten.

I rettspleien har innslaget av legmenn vært ansett som et viktig prinsipielt element. Debatten har imidlertid særlig knyttet seg til legmannsdeltakelsen i straffesaker.

I sivile saker er legmannsdeltagelse, med unntak av visse spesielle sakstyper, nå et særsyn. I trygdesaker brukes det så godt som aldri. Siden 1990-tallet har legmenn vært nyttet i én sak. Det har heller ikke vært etterspurt fra partenes side.

Rettsikkerhet i Trygderetten dreier seg om å ha en faglig god kompetanse til å avgjøre de sakene som skal behandles der. Trygderetten innehar i dag god kompetanse gjennom de attføringskyndige og medisinskyndige rettsmedlemmene. Trygderetten har derfor svært sjelden blitt satt med legmedlemmer, og sist det skjedde, var i 2002. Trygderetten er ingen domstol og er i motsetning til straffesaker for domstolene ikke bygget opp rundt tanken om at en skal dømmes av likemenn. Trygderettens oppgaver er å være en uavhengig instans som sørger for en betryggende og tillitsskapende saksbehandling.

Det er i komiteen enighet om alle endringene, bortsett fra om dagens ordning med legmannsdeltakelse skal opprettholdes eller ikke. Flertallet i komiteen ønsker ikke å opprettholde dagens ordning med legmannsdeltakelse med den begrunnelse at det må være et mål for Trygderetten å få ned saksbehandlingstiden. En for lang saksbehandlingstid er uheldig først og fremst for den private parten, som venter på en avgjørelse som ofte er av stor økonomisk betydning.

Mindretallet mener at dagens ordning med legmedlemmer bør opprettholdes, og viser til at innslaget av legmedlemmer et ansett som et viktig prinsipielt element i rettspleien.

Lise Christoffersen (A) [12:25:29]: Saksordføreren har redegjort greit for sakens innhold og komiteens behandling av saken. Vi er stort sett enige. Jeg skal derfor begrense meg til å ta opp og kommentere Arbeiderpartiets

mindretallsforslag, som også har fått tilslutning fra SV, og knytte noen kommentarer til det.

Arbeiderpartiet ønsker å opprettholde muligheten til å oppnevne legmedlemmer til Trygderetten, selv om ordninga blir lite brukt etter at loven ble endret i 1997. Men det har altså vært én sak. Det kan synes lite, men det bør også vurderes hva slags sak dette var. Det står det ikke noe om i proposisjonen. Ved søk i Trygderettens arkiv har jeg ikke vært i stand til å finne en slik sak med legmedlemmer fra 2002, men jeg fant en sak fra 6. juli 2001.

Saken gjaldt søknad om yrkesskade, et felt som i ganske stor utstrekning bygger på skjønn. Den ankende part var kvinne. I Fafo-rapport nr. 45 fra 2012, med tittelen «Yrkesskade – mest for menn?», viser forskerne Roy A. Nielsen og Roland Mandal at kvinner har langt lavere sannsynlighet for å få godkjent varig uførepensjon med yrkesskadefordel enn menn. Mer enn sju av ti med yrkesskadefordel i den undersøkte perioden var menn. En vanlig oppfatning er at lista over mulige yrkesskader er bedre tilpasset mannsdominerte yrker. Men da forskerne utelot diagnoser som aldri hadde gitt yrkesskadefordel til noen, var forskjellen enda større. Og forskjellen var der fortsatt når de bare sammenlignet menn og kvinner med samme diagnose, næringsbakgrunn, utdanning og alder.

Den nevnte saken gjaldt dessuten en sak der trygdekantoret hadde innvilget søknaden, men der fylkestyregdekantoret hadde omgjort saken til ugunst for søker. Jeg har ikke vært i stand til å finne ut hvorfor Trygderetten i denne saken valgte å benytte legmedlemmer, men det må jo enten ha vært at det var en vanskelig sak med mye skjønn, eller det faktum at søkeren først hadde fått innvilget søknaden, for deretter å miste rettighetene etter omgjøring i en høyere instans, og at Trygderetten så fordelene med også å ha med legmedlemmer i en sak som må ha vært vurdert til å inneholde «vanskelige retts- eller bevisspørsmål». Så selv om legmedlemmer ikke har vært brukt særlig ofte, er det ikke helt utenkelig at lignende saker kan dukke opp.

Et annet poeng, som ikke drøftes i proposisjonen, er at Trygderetten gjennom lang tid har hatt fokus på nedbygging av restanser. Når departementet selv argumenterer med at det kan kreve noe mer administrative ressurser og noe lengre tid å bli ferdig med saker der legmedlemmer er involvert, kan det i hvert fall ikke utelukkes at restansefokuseringa kan ha påvirket beslutninger om hvorvidt legmedlemmer skal oppnevnes. Uansett er ikke det at legmedlemmer må oppnevnes, innkalles, settes inn i sakene, få sakene tilsendt og få dekket reiseutgifter og tapt arbeidsfortjeneste, særlig gode argumenter, stilt opp mot prinsippet om innslag av legmedlemmer i rettspleien.

Departementet viser også til muligheten til å anke til lagmannsretten, der det kan oppnevnes legmedlemmer, men bare ca. 2 pst. av saker der den ankende part taper i Trygderetten, ankes videre. For de få som ankes, er det imidlertid ganske mange som omgjøres. I høringsuttalelsen til LO er det vist til at det gjaldt over 30 pst. av sakene i statistikken fra 2012 – 12 av 37 saker. Legmedlemmer oppnevnes gjerne blant representanter for organisasjonene. Arbeiderpartiets konklusjon er at muligheten bør opprettholdes, også i Trygderetten.

Et siste poeng: Det framgår ikke av proposisjonen i hvilken grad den ankende parten blir informert om at vedkommende kan be om at legmedlemmer vurderes oppnevnt. Hvis det er slik at ordningen brukes lite fordi den er lite kjent, er det i så fall et ytterligere argument for å beholde ordningen og heller sørge for at den blir bedre kjent.

Som sagt håper jeg det ikke er slik at det er presset for å få restansene ned som har gjort at legmedlemmer har vært brukt veldig lite. Men uansett: Hvis det kommer til å fortsette å være sånn at ordninga blir lite brukt, kan det heller ikke føre til mye ekstraarbeid for Trygderetten. En kan samtidig fortsette å opprettholde en mulighet dersom det skulle være behov for det.

Presidenten: Representanten Lise Christoffersen har tatt opp det forslaget hun refererte til. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [12:30:09]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om endringer i sosialtjenesteloven (økonomisk stønad til barnefamilier) (Innst. 68 L (2015–2016), jf. Prop. 147 L (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Erlend Wiborg (FrP) [12:31:07] (ordfører for saken): Vi behandler i dag et viktig forslag til endringer i sosialtjenesteloven. Det foreslås å regulere at barns inntekt skal holdes utenfor ved vurdering av søknader om økonomisk bistand, for i dag er det slik at barn som vokser opp i familier som mottar økonomisk stønad, opplever at barnets inntekt gjør at familien får mindre i støtte. Akkurat det er veldig vanskelig for barn og ungdom å forstå. Er det ikke slik at penger jeg tjener, er mine? Skal mine foreldre få dårligere råd fordi jeg går med avisen? Skal lillesøsteren min gå glipp av skoleaktiviteter fordi jeg tjener egne penger? Hvorfor skal jeg gidde å jobbe når pengene allikevel blir borte? Det er det saken handler om; barn og unge som lærer av det offentlige at det ikke nytter, at det ikke er noe poeng i å tjene egne penger.

Dette er de barna og unge som kanskje hele oppveksten har slitt med dårlig råd, de som kanskje ikke har spurt mor og far om å få spille fotball, for de visste at en treningsleir i Tyrkia og en cup i Barcelona var for dyrt, de som har visst at sommerferien ble tilbragt hjemme, mens klassevenner kom hjem etter ferie med historier om strender i Thailand, prinsesser i Disneyland og hvor utrolig gøy det var å stå på ski i Alpene. Jeg er derfor glad for at vi i Stortinget i dag

gjør denne endringen i loven. Dette er også en endring som burde vært gjort for lenge siden, men det viktigste er at vi gjør den i dag.

Dette gjør vi for alle de barn og unge som lever i familier med dårlig råd. De gis nå mulighet til å se at det å tjene egne penger lønner seg. Vi vet at altfor mange av dem som blir fattige i fremtiden, er de som selv har vokst opp i fattige familier. En måte og et viktig bidrag til å bryte denne onde sirkelen er nettopp å vise – og at man selv ser – hvordan egen inntekt lønner seg. Et av de sterkeste virkemidlene for å hindre at fattigdom går i arv, er nettopp å la unge beholde sin egen inntekt, uten at dette skal gi negative konsekvenser for familien. På denne måten vil de se at lønnsarbeid er den beste måten å forsørge seg selv på fremover.

Jeg håper at debatten i dag kan handle om de faktiske forslagene vi behandler, for hvis man går gjennom komiteens merknader, handler dessverre altfor mye om hvordan de ulike partiene ønsker å få mest mulig ære for å bekjempe barnefattigdom. Selv har vi i samarbeidspartiene – Fremskrittspartiet, Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti – god grunn til å være stolte av at det for første gang er lansert en strategi mot barnefattigdom. Den er et viktig engasjement i kampen mot barnefattigdom. Samtidig vet vi at alle regjeringer og stortingsflertall har vært opptatt av å redusere fattigdom. Noen gikk så langt at de skulle avskaffe fattigdommen med et pennestrøk, noe som viste seg ikke å være mulig, men det viktigste nå er at vi kommer med de konkrete tiltakene som kan bidra.

Det er over 100 000 barn som lever under fattigdomsgrensen i Norge. Det er vesentlig flere enn det var i 2005. Fremskrittspartiet har tidligere foreslått å heve barnetrygden, styrke frivilligheten og legge til rette for tiltak som får flere i jobb. Vi må ha vilje til å se på ulike virkemidler, vi må se på årsaken til at fattigdom utvikler seg, og sørge for tiltak som stanser denne utviklingen.

Jeg har som mål at færre barn skal leve i fattigdom, og på denne tiden av året er det også viktig å huske at det er ikke alle barn som gleder seg til jul. Det fineste med julen er å se forventninger og glede i små barneøyne, men målet må være at vi som politikere bidrar til at flere barneøyne gleder seg til jul, fremfor å grue seg eller skamme seg på grunn av dårlig økonomi i familien. Derfor er jeg glad for at de pengene barn og unge selv tjener, ikke skal føre til at foreldrene taper økonomisk på det.

Rigmor Aasrud (A) [12:36:03]: Denne saken dreier seg om et viktig prinsipp, og det er at foreldre har ansvar for å forsørge sine barn og ikke motsatt. Jeg mener det er et viktig prinsipp, som jeg forventer at denne salen skal holde fast ved, også når det gjelder saker vi skal behandle senere denne uken. Dersom foreldrene ikke klarer å forsørge sine barn, er det viktig at vi har offentlige støtteordninger som kan bidra til nettopp det.

Når Arbeiderpartiet velger å støtte denne saken, er det fordi dette er en ren videreføring av det som skjedd i 2012, for på side 2 i proposisjonen står det:

«I forbindelse med revisjonen av rundskriv til sosialtjenesteloven i 2012, ble det imidlertid i omtalen av lovens § 18 presisert at barns inntekt fra ettermiddags-

og lørdagsjobb ved siden av skolen, ikke bør føre til at foreldrene ikke mottar stønad for barnet. KOSTRA-rapporteringen for 2013 viser imidlertid at en del kommuner ikke har endret praksisen som følge av presiseringen i rundskrivet til loven.»

Derfor kan det være på sin plass at vi lovfester dette, men det kan jo ikke være sånn at dersom vi har rundskriv fra Nav om hvordan sosialtjenesteloven er å forstå, skal man liksom ikke bry seg om det. Da bør man heller sørge for at de kommunene som ikke endrer praksis året etter, faktisk gjør det. Sånn sett kunne man gjerne si at dette kanskje var overflødig, men når forslaget er lagt fram, vil vi støtte det.

Men jeg må si jeg reagerte litt på saksordførers presentasjon av hva dette skal løse, for hvis det er sånn at unger skal måtte jobbe for at en skal komme til Disneyland eller på alpinferie i Alpene eller reise til USA, ja da blir det jo helt feil, for det er foreldrene som må sørge for at unger kan få et godt ferietilbud også. Derfor kan vi ikke si at dette er det som skal ordne opp når det gjelder barn som lever i fattige familier. Da er det jo foreldrenes inntekt vi må fokusere på, og for oss vil det fortsatt være sånn at det aller viktigste er å få folk i arbeid, sånn at de får sørget for at de har inntekt som er nødvendig for at de skal gi ungene sine de tilbudene de mener er riktige. Men når vi ikke kan det, er det det offentlige som må stille opp med støtteordninger. Da blir det rart at regjeringen bare for noen år siden foreslo å kutte 590 mill. kr i tilleggset som uføre som har unger, skal ha. Svaret vil da bli at ungene må jobbe for at de skal få de samme tilbudene. Det blir ganske usammenhengende, og derfor er det også i innstillingen til denne saken grunn til å påpeke at politikk handler om sammenhenger og ikke bare enkelttiltak.

Stefan Heggelund (H) [12:39:50]: I dag gjør vi det som burde være selvsagt, vi sier at der en familie søker om økonomisk stønad fordi de sliter, skal ikke barns inntekt, inntekt man får i arbeid ved siden av skolen eller i ferier, ha betydning for stønaden til familien – det skulle bare mangle. En praksis der disse inntektene teller for utbetaling, er resultatet av nitid byråkratisk tenkning. Man sitter med skjemaene sine, fører inn i tabellene sine, ser en inntekt og tenker at den må være en del av totalen. Da forsvinner noen verdimeslige vurderinger, som f.eks. hvor viktig det er at unge deltar på flere arenaer, og at jobb er en viktig arena. Plutselig forsvant også den tanken at barn ikke skal sitte med ansvaret for å forsørge sin familie. Det er utrolig – når man tenker på det – at det har vært slik.

Dessverre er det fremdeles kommuner som har denne praksisen. Derfor gjør vi det som burde vært gjort – vi gjør det til lov. Slik sikrer vi at det skal bli slutt på praksisen. Jeg er glad for at det er en enstemmig komité som går inn for dette, da slipper vi tvilen. Vi har i tidligere saker i denne komiteen sett at Arbeiderpartiet har stemt mot ting de er for, fordi det er regjeringen som har foreslått det. Det er en oppførsel de selv mener er konstruktiv. Uansett er det noe som skaper unødvendig usikkerhet om regelverk. Desto viktigere er det at vi står sammen om dette.

For regjeringen er det viktig å tette hull i sikkerhets-

nett. Dette er et slikt hull. I tillegg har det blitt presentert en egen strategi mot barnefattigdom. Vi arbeidsretter ordninger, og vi rydder opp i tiltakssystemet.

Vi gjør det fordi vi vet at den beste sosialpolitikken er at folk har en jobb å gå til, at en familie har det bedre hvis det man lever av, er en arbeidsinntekt som ligger i bunnen. Derfor har flertallet – Kristelig Folkeparti, Venstre, Høyre og Fremskrittspartiet – styrket arbeidslinjen og sammen lager vi en mer sosial arbeidslinje. Denne saken er et viktig bidrag i det arbeidet.

At det er en omforent komité som går inn for dette, er ikke noe som er åpenbart dersom man titter på merknadene. Her er det tre ulike flertall som presenterer sitt syn og tre ulike mindretall. Enkelte – virker det som – føler behov for å forklare hvorfor de selv ikke klarte å løse dette problemet. Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har det som kanskje er en sedvanlig merknad etter hvert om at de store problemene har med innvandrere å gjøre. Spørsmålet blir hvorfor man i saker der man finner enighet, fortsatt har behov for å kjeft på hverandre. Jeg synes det er smått uforståelig med mindre det da er slik at man vil prøve å ta oppmerksomheten bort fra sakens realiteter.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [12:43:27]: Kristelig Folkeparti er veldig glad for at det er blitt fremmet en slik lovendring og kommer selvsagt til å votere for denne endringen. Vi vet at det har vært ulik praksis, og at beregning av sosialhjelp til barnefamilier blir gjort forskjellig avhengig av hvilken kommune som skal gjennomføre beregningen.

Der praksisen har vært inkludering av barns inntekt i stønadsvurderingen, har det bare forsterket den utfordrende situasjonen som barn i lavinntektsfamilier befinner seg i. Kristelig Folkeparti er glad for at det er en samlet komité som går inn for denne endringen. Jeg registrerer at det er litt ulike begrunnelser for at man velger å støtte den. Vi er først og fremst glad for at det er et samlet storting som står bak dette.

Vi i Kristelig Folkeparti har programfestet at vi vil arbeide for at også barnetrygd, kontantstøtte, barns gaver eller barns inntekter fra f.eks. sommerjobb heller ikke skal regnes med i grunnlaget for beregningen av ytelser etter lov om sosiale tjenester og lov om bostøtte. Derfor fremmer vi i dag forslag som er i tråd med dette. Det fremmer vi i forbindelse med sak nr. 9 på dagsordenen – representantforslaget fra SV om tiltak når det gjelder barnefattigdom. Det er det som er vårt primære standpunkt, som må forstås som et supplerende forslag som kommer i tillegg til det regjeringen foreslår i denne saken. Men det får vi komme tilbake til senere.

Vi stemmer for forslaget fra regjeringen i denne innstillingen, som altså etter vårt syn er et stykke på vei og slik sett et veldig godt og viktig lovendringsvedtak.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:45:44]: Senterpartiet støtter sjølsagt lovendringsforslaget. Det lyder:

«Ved vurdering av søknad om stønad til familier skal det ikke tas hensyn til barns inntekt av arbeid i fritid og skoleferier.»

Det er meget bra. Det stimulerer til egenaktivitet hos ungdommen, og det er flott. Det er ikke overflødig, det har praksis vist. Historien er at den rød-grønne regjeringa revidererte rundskrivet til sosialtjenesteloven i 2012 som presierte at barns inntekt fra ettermiddags- og lørdagsjobb ved siden av skolen ikke bør føre til at foreldre ikke mottar stønad for barnet. Det var bra. Det har ført til at det likevel ikke har blitt felles praksis, og derfor er en lovfesting helt nødvendig, og regjeringa skal ha honnør for det.

Når vi også har merknader, er det fordi barnefattigdom sjølsagt henger sammen med inntektsmulighetene i samfunnet, det henger sammen med full sysselsetting, og det henger sammen med små inntektsforskjeller. Når Senterpartiet og SV har en merknad om det som vi betegner som «tilbudssjokket i det norske arbeidsmarkedet», er det ikke noe behov for å kjeft på hverandre, men det er rett og slett folkeopplysning. Det er rett og slett et faglig faktum at det tilbudssjokket som norsk økonomi nå står overfor, med fri bevegelse av arbeidskraft fra land som har helt andre økonomiske og sosiale forhold, fører til at de som står svakest i det norske arbeidsmarkedet, får minst mulighet til å gi sine barn og ungdommer en trygg oppvekst. Det er et faktum. Og det som er det sterke her, er at Arbeiderpartiet ikke kan være med på den faglige beskrivelsen som vi her gir, en faglig beskrivelse som stadig flere miljøer innenfor fagbevegelsen, innenfor akademien, er helt enige om, og som er et grunnlag for å diskutere dette på en skikkelig måte framover. Hvis vi ikke tar disse fakta inn over oss, blir det i veldig stor grad fortsatt munnsvær, det blir fortsatt munnsvær at en vil gjøre noe med barnefattigdommen.

Avslutningsvis har jeg en liten hilsen til representanten Wiborg som her sier at han ser virkelig den som er ung, og som er i en krevende situasjon, og den forventning og glede som er i små barneøyne, og det er veldig fint sagt. Mange av oss opplever det, men det er meget sterkt sagt når den samme representanten er tilhenger av en økonomisk liberalisme som han sto her og forfekta for kort tid siden, en økonomisk liberalisme hvor det er den sterkeste rett som får enda større gjennomslag enn det den har i dag, altså et økonomisk system som skaper enda flere tapere, også enda flere tapere blant barn. Derfor synes jeg det er sterkt av representanten Wiborg å komme med slike utsagn når en vet at den helhetspolitikken som representanten står for, fører til at stadig færre har den gleden i øyet sitt, en glede som vi i opposisjonen nå arbeider for at man skal få.

Kirsti Bergstø (SV) [12:49:35]: Det er en gledens dag de gangene det er enighet i denne salen om å bedre forholdene for folk som sliter økonomisk. Dagens enighet går på at barnas inntekter ikke skal regnes med når økonomisk sosialhjelp utmåles. Det vil bidra positivt for dem det gjelder, og ikke minst sikre en lik praksis over hele landet.

Det er veldig viktig at barn med foreldre som har dårlig råd, ikke skal oppleve at familien som helhet blir straffet for at de har klart å skaffe seg en deltidsjobb eller en sommerjobb. Og det er ikke viktig for at fattigfolk skal lære seg at det lønner seg å jobbe, det vet de som står utenfor, ofte langt bedre enn dem som står trygt i et arbeidsliv, og som har et økonomisk armslag i livet sitt. Derfor må man

ha en arbeidslinje som virker, og luke ut det som oppleves som fullstendig urimelig straff for fattigdom, sånn som barns inntekt, og det må skje uten at barna skal oppleve å måtte bære byrden for familiens økonomi, eller ta valg som voksne skal ta. Unger skal fremdeles være unger og bruke pengene sine på det de måtte ønske.

Uten å mene å gripe inn i debatter som vi skal ta senere i dag, håper jeg at Stortinget kan samles om prinsippet om at inntekt som skal gå til barn, holdes utenfor når økonomisk sosialhjelp utmåles. I den sammenhengen vil jeg minne om at barnetrygden også er ment å gå til barn, og jeg håper at neste enigheter i fattigfolks favør kan være at barnetrygden skal holdes utenfor når økonomisk sosialhjelp utmåles.

Representanten Heggelund utdypet i sted hvordan man kan oppleve at saksbehandlere sitter med rigide skjema og putter inn forskjellige inntekter til familien idet sosialhjelpsøknader behandles. I dag er barnetrygd en av de inntektene som føres inn, og som blir et stort hull i familiens økonomi. Derfor ser jeg fram til debatten vi skal ha senere i dag, der SVs forslag om å bekjempe barnefattigdom skal behandles.

Så synes jeg ikke det er så underlig som representanten Wiborg, at det er ulike tilnærminger og ulike analyser av hva fattigdom betyr, og hvordan fattigdom og forskjeller kan bekjempes – når vi er fra sosialistisk side og fra erkeliberalistisk side.

Svein Roald Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Robert Eriksson [12:52:58]: Jeg er veldig glad for at Stortinget fatter det vedtaket som Stortinget i dag fatter, som vil gjøre det langt enklere for mange barn under myndighetsalder som har en kveldsjobb, en helgejobb, en sommerjobb, som går med avisene, å få beholde inntektene selv.

Det er riktig, som representanten Aasrud var inne på, at man hadde en rundskrivsfortolkning, men som vi også vet, var det mange som ikke fulgte dette rundskrivet, og mange oppfattet det som uklart. Hvor mye kunne man tjene, hvordan skulle man beregne dette, og hva skulle man ta hensyn til? Disse diskusjonene har man hatt med jevne mellomrom når det gjelder inntekt til barn som vokser opp med foreldre som får sosialhjelp. Derfor er jeg veldig glad for vedtaket i dag av flere grunner.

For det første: Prinsippet om at barn aldri skal forsørge sine foreldre, må ligge fast. Enhver forelder har ansvar for å forsørge sine barn. Så vet vi at barn som vokser opp med foreldre med dårlig økonomi, også er verdensmestre i å skjule den hverdagen. De unnlater å bli med på Norway Cup-turen, de unnlater å bli med på skidagen fordi de ikke har utstyr, og fordi de ikke har råd til å betale treningslisensen eller egenandelen som f.eks. den cup-en koster. Og de synes det er leit å innrømme det, så de forsøker heller å finne opp andre grunner.

Jeg har selv møtt mange barn som i en kinkig situasjon har tatt sommerjobb for å skaffe disse pengene for å kunne betale egenandelen for å kunne være med resten av kompisene på Norway Cup-laget.

Jeg fremmet også som stortingsrepresentant et representantforslag, Dokument nr. 8:4 S for 2011–2012, for å endre dette regelverket, slå fast regelverket og få et tydeligere regelverk. Det ble behandlet 1. mars i 2012, og den gangen fikk det støtte av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti. Jeg er glad for at vi nå har en enstemmig sal som mener det samme som undertegnede også mente i 2012. Det betyr at vi får på plass en tverrpolitisk enighet der man rydder opp i regelverket, får et regelverk som er mer rettferdig, og som ikke straffer barn som har tatt seg små jobber. Det gir også et klart signal om at disse pengene kan barna beholde selv. Jeg mener dette er en god presisering, som er med på å ivareta et viktig prinsipp, og det ivaretar at man får bedre muligheter til å se at det lønner seg å jobbe. Som representanten Heggelund var inne på, har denne regjeringen styrket arbeidslinjen, men den har også gjort det med en god sosial profil og med en god sosial politikk i bunnen som viser rettferdighet i så henseende.

Jeg synes dette er en god dag for alle barn som har tatt en jobb for å finansiere og skaffe seg penger for å være med på fotballaget eller skituren eller hva det nå måtte være de ønsker å være med på. Det skal ikke – og la det være klinkende klart – være til erstatning for foreldrenes ansvar for å forsørge sine barn. Her snakker vi om barn som er i en svært kinkig situasjon, som opplever en svært vanskelig situasjon fordi foreldrene er sosialhjelpsmottakere. Da er det meningsløst at de inntektene de får, skal bli fratrukket foreldrenes inntekt – ergo at de aldri vil komme seg på den turen som de har jobbet hele sommeren for å få til. Her rydder Stortinget opp, og jeg er veldig glad for at man denne gang i alle fall får et enstemmig storting bak forslaget til vedtak.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rigmor Aasrud (A) [12:57:43]: Det er lett å være enig i at det er bra vi har et enstemmig vedtak i denne saken. Men jeg reagerer litt på argumentasjonen som brukes fra både statsråden og noen av hans partifeller her i dag. Vi er enig om at det er viktig at unger kan reise til Norway Cup. Mange unger må jobbe for å ha lommepenger for å være med på Norway Cup. Men burde vi ikke ha et sosialt sikkerhetsnett som gjorde at de ungene fikk lov til å få betalt den Norway Cup-turen og bruke lommepengene sine til andre ting? Er det ikke for å fange opp de ungene som faller utenfor, at vi har et sosialt sikkerhetsnett? Hvorfor må de jobbe for å være med på dette?

Statsråd Robert Eriksson [12:58:25]: Jeg er enig med representanten Aasrud i at det er viktig med et sosialt sikkerhetsnett. Derfor har denne regjeringen igangsatt et ikke ubetydelig arbeid for å tette hull i sikkerhetsnettet. Derfor har vi nå i to budsjetter på rad styrket utstyrsutlansordningen som gjør at flere barn enn noen gang kan delta på fritidsaktiviteter og få lånt utstyr. Det er en del av å styrke dette sosiale sikkerhetsnettet som er viktig. Samtidig har jeg møtt en del av de barna som synes det er vanskelig å henvende seg dit, fordi man da også må tilkjenne den

vanskelige situasjonen som foreldrene står i. De er verdensmestre i å kamuflere det og ønsker å gjøre det på en annen måte. Jeg vil heller ikke ta fra dem mulighetene til å gjøre det. Jeg vil naturlig nok oppfordre dem til å bruke det sosiale sikkerhetsnettet med de utlansdepotene som allerede er der. Det er viktig, og dette har denne regjeringen styrket ved to budsjettanledninger.

Rigmor Aasrud (A) [12:59:22]: Takk for svaret. Det er bra at de ordningene er styrket. Det tror jeg er gode ordninger. Men kunne ikke statsråden tenke seg å bruke like mye krefter på å oppfordre kommunene til faktisk å ha den type ordninger som gjør at det sosiale sikkerhetsnettet er der, at det går an å få dekket den kontingenten, og at idrettslaget eller andre foreninger får penger slik at man kan dekke nettopp slike tilfeller, så utenforskapet ikke behøver å bli så synlig?

Statsråd Robert Eriksson [12:59:52]: Dette er noe jeg oppfordrer til daglig både som politiker, som far og som delaktig i idrettslag i mange, mange år å få på plass gode ordninger i kommunene og i idrettslagene sammen med frivillighetssentralene nettopp for at de som er i den mest sårbare situasjonen, skal kunne slippe å betale treningsavgift og også kunne få utstyr. Men så er det slik at det er enkelte barn som ikke kommer og tilkjennegir den situasjonen. De har opplevd at når man har jobbet og spart for å kamuflere en vanskelig situasjon, har det gått til fratrukket fra foreldrenes inntekt. Det har gjort at de likevel ikke har kommet med på tur. Jeg er enig i at man vil bruke de andre ordningene. Jeg vil snakke varmt om dem og fremheve dem. Det gjør denne regjeringen. Derfor har regjeringen også styrket dem ved flere anledninger. Min gode kollega, barne-, likestillings- og inkluderingsministeren, har lagt frem gode budsjett på det området.

Rigmor Aasrud (A) [13:00:58]: Det kunne være fristende å spørre statsråd Eriksson om hvordan han tenker seg at man kunne gjøre dette på en litt mer systematisk måte enn at man må treffe statsråden selv for å få den oppfordringen. Her går man jo fra å bruke et rundskriv, som man ikke mener er tungt nok, til å gå lovveien. Hvordan kan man da bruke andre ordninger enn at man må treffe statsråden og få den oppfordringen i kommunen for å nå de barna?

Statsråd Robert Eriksson [13:01:25]: Man trenger ikke treffe statsråden. Vi har flere dialoger med frivilligheten. Denne regjeringen styrker frivilligheten. Vi har også flere dialoger med kommunene. Vi har hatt oppfølging på dette området med bl.a. fylkesmannsembetet, som er samlet, så vi holder trykket på det. Det er ikke slik at du må møte statsråden, men statsråden synes det er interessant og lærerikt å møte folk som er i en sårbar situasjon, og høre om hverdagen deres, få med meg hverdagens innhold og ta med det tilbake for å lage politikk. Det gjorde jeg i opposisjon, det gjør jeg også i posisjon. Jeg mener det er viktig at vi politikere lytter og dermed finner gode løsninger på de utfordringene. Mennesker lever i ulike hverdager, men vi

skal gi dem den samme friheten og de samme mulighetene uavhengig av hvordan den hverdagen ser ut.

Kirsti Bergstø (SV) [13:02:33]: Jeg vil takke for langvarig engasjement for å drive gjennom nettopp denne typen lover. Jeg er glad for at det blir tatt grep og fremmet et lovforslag idet man ser at rundskriv ikke er sterkt nok, at det ikke er solid nok kost.

Men mitt spørsmål er: Ser statsråden at inntekt som er ment for barn, skal gå til barn? Ser statsråden det som et viktig prinsipp?

Statsråd Robert Eriksson [13:03:09]: Ja, jeg mener at inntekt som skal gå til barn, bør gå til barn. Og når barn tjener penger selv, er det helt naturlig at barna får beholde de pengene.

Kirsti Bergstø (SV) [13:03:25]: Da lurer jeg på den prinsipielle forskjellen på penger barnet har tjent selv, og trygden, eller de pengene staten har satt av til barnet fordi man nettopp mener at det er så viktig at barn forsørges og har et grunnbeløp til fritid, til mat, til klær. Ser statsråden det som to helt forskjellige ting, eller er det ikke mulig å sammenligne offentlige midler som er ment for barn, at det er en urimelighet i at det trekkes fra når familiens økonomi og sosialhjelp skal utmåles?

Statsråd Robert Eriksson [13:04:11]: Med respekt å melde, vet jeg ikke om jeg skjønnte spørsmålet til representanten, for i de ulike trygdeordningene har vi ulike barne tillegg. Mulig det er barnetilleggene i trygdeordningene representanten sikter til, som også er behovsprøvd – barne trygden er noe som er standardisert, og som gjelder for alle, og som ligger under barne-, likestillings- og inkluderingsministeren, som representanten vet utmerket godt. Jeg mener at det er et viktig prinsipp at når mennesker, også barn, tjener penger, skal de få lov til å ha råderett over de pengene – penger som en har tjent selv.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [13:04:52]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om endringer i lov om Statens pensjonskasse mv. (minstegrense for rett til medlemskap) (Innst. 76 L (2015–2016), jf. Prop. 156 L (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Lise Christoffersen (A) [13:05:40] (ordfører for saken): Regjeringa fremmer i denne saken forslag til redusert minstegrense for medlemskap i Statens pensjonskasse, i apotekerordninga og i pensjonsordninga for sykepleiere til 20 pst. stilling for alle. I tillegg fremmes forslag om at mindre stillingsbrøker innen samme ordning skal summeres. I apotekerordninga er dette alt lovfestet. I Statens pensjonskasse er det et resultat av praksis.

Dagens regler er forskjellige i de ulike pensjonsordningene, så det er gode grunner for en opprydding. Det er hele komiteen enig om. Minstekravet for lærere er 35 pst. av full stilling, mens det for andre medlemmer av Statens pensjonskasse er 14 timer per uke. For apotekere er minstegrensa 15 timer og for sykepleiere 14 timer. 14 timer tilsvarer 37,33 pst. stilling, 15 timer tilsvarer 40 pst. Forslaget om en minstegrense på 20 pst. betyr altså redusert minstegrense for medlemskap i alle de aktuelle ordningene.

Foranledninga til forslaget er en dom i Arbeidsretten av 21. juni 2013 som fastslo at minstegrensa på 14 timer for rett til medlemskap i kommunal tjenstepensjonsordning innebar brudd på arbeidsmiljølovens bestemmelser mot diskriminering av deltidsansatte. Arbeidsretten tok ikke stilling til om dette også kunne være brudd på likestillingsloven, men problemstillinga er relevant, siden det er flest kvinner som jobber i de stillingsbrøkene det her er snakk om. Arbeidsretten tok heller ikke stilling til hva som eventuelt kan være en mulig lovlig minstegrense, men henviste dette spørsmålet til partene. KS og KLP valgte etter dommen å oppheve minstegrensa helt. Dette ble stadfestet i tariffoppgjøret året etter. I private tjenstepensjoner er minstegrensa 20 pst., slik regjeringa nå foreslår for de lovbestemte ordningene, men den enkelte pensjonsavtale står fritt til å vedta at stillinger under minstegrensa på 20 pst. kan omfattes.

Komiteen valgte i sin behandling å ikke avholde høring i saken, siden den allerede hadde vært til bred høring, noe det er grundig redegjort for i proposisjonen. Det var delte meninger blant høringsinstansene. Flere arbeidsgiverrepresentanter og pensjonsleverandører støttet forslaget, bl.a. fordi det da blir samme minstegrense i de lovbestemte ordningene som i de private. På den annen side viste flere av de store arbeidstakerorganisasjonene, sammen med KS, til at den foreslåtte minstegrensa på 20 pst. antakelig er ulovlig og uansett vil bli prøvd rettslig. KS viste dessuten til at sammenslåing av lavere stillingsbrøker, og i tillegg på tvers av tariffområder, vil ha store kostnadsmessige og administrative konsekvenser og åpne for mye feil.

Regjeringa sier i proposisjonen at den etter Arbeidsrettens dom vurderer at det er to muligheter – enten å oppheve minstegrensa helt eller sette en felles og lavere minstegrense enn den som gjelder i dag. Komiteen er enig i det, men har delt seg i et flertall og et mindretall om hva som bør bli konklusjonen. Flertallet, som består av Høyre, Framskrittspartiet, Venstre og Senterpartiet, støtter forslaget fra regjeringa og vektlegger i den forbindelse fordelene av å ha samme minstegrense i private og lovbestemte ordninger.

Mindretallet består av Arbeiderpartiet og SV. Kristelig Folkeparti er ikke representert i komiteen. Mindretallet har valgt å legge større vekt på fordelene av å ha samme regler i alle offentlige ordninger. Det er dessuten varslet at større likhet mellom offentlige og private tjenestepensjonsordninger vil bli tema i tariffoppgjøret 2016, jf. at den enkelte pensjonsavtale i privat sektor etter dagens regler står fritt når det gjelder spørsmålet om å ha en minstegrense på 20 pst. eller lavere, eventuelt ingen grense. I tillegg mener mindretallet at det å oppheve minstegrensa er mer i tråd med pensjonsreformen, der det nå er innført en ordning med opptjening fra første krone.

Kostnadene ved å redusere minstegrensa til 20 pst. er på høyst usikkert grunnlag anslått til 2 mill. kr for Statens pensjonskasse første år, gradvis økende til 60–80 mill. kr ved full innfasing etter 30–40 år. På samme usikre grunnlag anslås utgiftene for de andre ordningene til rundt 20–40 mill. kr ved full innfasing. Statsråden har anslått kostnadene i Statens pensjonskasse ved å oppheve minstegrensa helt til 5 mill. kr første år, stigende til 150–200 mill. kr fullt innfasert. For apotekerordninga er det ingen endring, mens det for sykepleierordninga på svært usikkert grunnlag anslås at økte utgifter vil utgjøre 20 mill. kr. Uansett hva som er rett, snakker vi om under 1 pst. av dagens utbetalinger på 24 mrd. kr.

Jeg benytter til slutt anledninga til å ta opp mindretallsforslaget fra Arbeiderpartiet og SV.

Presidenten: Da har representanten Lise Christoffersen tatt opp det forslaget hun refererte til.

Arve Kambe (H) [13:11:03] (komiteens leder): Det er en ganske bred tilslutning til regjeringens forslag om å endre opptjeningsgraden. I dag er altså f.eks. for lærere minstekravet 35 pst. stilling for i det hele tatt å ha pensjonsrettigheter, mens det for apotekere og andre er 14 timer per uke, som er ganske vesentlig.

Utgangspunktet var, som saksordføreren sier, en dom i Arbeidsretten, hvor KS, altså kommunene, i praksis har innført opptjening fra første time, mens det i dag er én regel i staten og én i det private. Som komitéleder i arbeids- og sosialkomiteen er jeg opptatt av at vi har et pensjonssystem som etter hvert utvikler seg til å bli likere i offentlig og privat sektor. Jeg opplever at Arbeiderpartiets forslag i denne saken faktisk motarbeider den utviklingen vi ellers snakker om.

For det er et problem i norsk arbeidsliv de store forskjellene på offentlig/statlig pensjon og privat pensjon. Særlig for ansatte som er mellom 50 og 60 og over det, er det sånn at selv om man kunne tenke seg å bytte jobb, man har veldig lyst til å bytte jobb, man har mulighet til å bytte jobb, man kan kanskje få mer lønn i den nye jobben, og man har en pensjonsordning i den nye jobben, er det altså pensjonsavtalen som gjør at man velger å bli værende i en jobb. Det er et problem som Stortinget i større grad er nødt til å ta tak i sammen med partene i arbeidslivet, som en av intensjonene i pensjonsforliket.

Det er gjennomført i privat sektor. Robert Eriksson har satt ned et utvalg for å se på offentlige pensjoner og få dem

mer i tråd med arbeidslinjen, mer i tråd med pensjonsforliket som ble vedtatt for andre.

Noen av prinsippene der er bl.a. at alle år i arbeidslivet skal gjelde, men i staten er det bare 30 år som gjelder. I andre deler av pensjonsforliket er det sånn at du kan kombinere arbeid og pensjon etter 62 år. Det kan du ikke i staten – også et brudd på arbeidslinjen. Jeg kjenner mange i staten som kunne tenke seg sånne ordninger. Jeg tenker også at vi har noen utfordringer med å få til det.

Så er det altså sånn at i private tjenestepensjonsordninger er minstesatsen 20 pst. Det regjeringen legger opp til her, som jeg er veldig glad for at Senterpartiet og Venstre støtter regjeringspartiene i i dag, er at vi da får en likhet mellom statens andel på 20 pst. og privat tjenesteandel på 20 pst., samtidig som vi får til en rimelig god ekstra utvidelse av pensjonsgrunnlaget for svært mange mennesker som jobber på sykehus, som sykepleiere, lærere, apotekere og øvrige statlige ansatte.

Det er en ganske stor endring. Jeg hadde egentlig forventet at Arbeiderpartiet støttet oss i det forslaget, nettopp fordi Arbeiderpartiet historisk sett er et styringsparti, som er med på å lede Norge av og til og innimellom. Da tenker jeg at å endre pensjonssystemet med sånne typer voteringer som vi har i Stortinget, ikke er siktetsmessig. Hvis vi har satt ned et utvalg, som regjeringen nå har gjort, med rimelig god støtte fra partene i arbeidslivet og fra fagforeningene – NTL er positive, Unio er positive – altså de som ser hva som skal til, er det litt i tidligste laget å gjøre vesentlige endringer på dette før man har noe å forhandle med. Skal man se på offentlig tjenestepensjon og på å gjøre endringer i tråd med pensjonsforliket for andre, er dette en ordning man kan være med på å se på når den kommer til Stortinget, eller eventuelt i forhandlinger med regjeringen som en del av trepartssamarbeidet.

Det tror jeg egentlig Arbeiderpartiet hadde stått seg på å gjøre, framfor å gjøre den endringen nå i dag. Jeg anbefaler regjeringens forslag, som er veldig godt balansert.

Ingebjørg Amanda Godskesen (FrP) [13:16:10]: Denne saken viser at de politiske partier i denne sal iallfall er rørende enige om én viktig ting: Vi er alle enige om at er man i jobb, skal man ikke bare ha lønn, men også opptjene pensjon. Lønn for arbeid, og dermed pensjon ved lønn, er grunnleggende for arbeidslivet. Det dreier seg om en balanse mellom arbeidstakere og arbeidsgivere. Det dreier seg om bærekraften i pensjonssystemene over tid, og det dreier seg om sunn fornuft.

Jeg er glad for at Stortinget vil rydde opp i det at mange deltidsansatte har falt utenfor pensjonsordningene. Ofte er deltidsansatte unge mennesker som ikke ennå har begynt å planlegge sin egen pensjon. Det kan vi jo ikke klandre dem for, for de fleste har vel også vært i den posisjonen. Men det betyr også at systemene må legges til rette for at disse faktisk opparbeider seg pensjon. Det kan dreie seg om noen som jobber deltid ved siden av studiene, og det skal jo ikke mye til før en student er oppe i 20 pst. stilling. Det er også slik at de som jobber og tjener penger, helst bør inn i pensjonssystemet så tidlig som mulig og så enkelt som mulig. Det vil sikre bærekraften i pensjonssystemet

over tid. Den enkelte vil ha mye igjen for å få pensjonsopp-
tjening av sine deltidsjobber, og det bygger tillit til at man
i fremtiden faktisk kan leve av sin egen opptjente pensjon.
Det sikrer også at det blir satt av midler i pensjonsfond for
framtiden.

Samfunnets kostnader ved pensjon blir bedre ivaretatt
hvis de som jobber deltid, også blir pensjonsmessig ivare-
tatt. Samtidig er det viktig å være nøktern når regler end-
res. Jeg mener at det enkleste, greieste og minst byråkrati-
ske er å gjøre som flertallet i dag gjør, og det er greit med
den minstegrensen som vi nå går for.

At opposisjonen forsøker å slå populistisk mynt på å
foreslå en lavere grense, er typisk, men ikke veldig fornuf-
tig. Fremskrittspartiet er opptatt av rettferdighet. Samtidig
er vi ikke veldig glad i byråkrati. Derfor har vi altså lan-
det på den foreslåtte grensen, som er god og hensiktsmes-
sig. Vi unngår trøblete avgrensninger når noen har jobbet
bare lite grann, og vi unngår dyr håndtering av bitte små
pensjonsrettigheter.

Det viktigste er at vi i dag utvider hvem som får pen-
sjonsrettigheter ved deltidsarbeid. Derfor er dette en god
dag.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:18:50]: Jeg vil først
takke saksordføreren, Lise Christoffersen, for grundig ar-
beid – og understreke – som vanlig.

Saken gjelder felles minstegrense ved 20 pst. av full
stilling. Bakgrunnen er saken i Arbeidsretten fra 2013. Det
er faktisk at dagens minstegrenser i de tre nevnte ordnin-
ger i denne saken er forskjellige, men alle er tilsvaren-
de eller høyere enn den minstegrensen Arbeidsretten fant
ulovlig. Ingen av høringsinstansene var uenig i at minste-
grensene i de tre ordningene burde reduseres, men det var
ulike syn på hva endringene burde innebære.

I Senterpartiet har vi merket oss det som er kommet fra
KS, som viser til at sammenslåingen av lavere stillings-
brøker, og i tillegg på tvers av tariffområder, ville ha store
kostnadmessige og administrative konsekvenser, og at en
derfor fra deres ståsted melder inn alle stillingsforhold, slik
at en i praksis får ingen grense.

Når Senterpartiet har gått inn for å ha en minstegrense
på 20 pst. av full stilling, er det med den begrunnelsen som
også komiteens leder la til grunn, nemlig at det vil være en
felles grense både i offentlige og i private tjenstepensjons-
ordninger. Det ser vi på som sentralt å holde fast ved, sam-
tidig som jeg vil si at Senterpartiet ønsker at regjeringa leg-
ger fram en sak for Stortinget hvor en vurderer å oppheve
grensen helt. Det er klart at en slik sak vil få fram det fak-
tum som er i arbeidslivet, at det er mange som både har og
ønsker småjobber. Hvis en da skal oppheve minstegrense-
ne helt, må en få en vurdering av kompleksiteten i et sånt
forslag i forhold til den nytten og den styrken som det vil
innebære for begge parter.

Statsråd Robert Eriksson [13:21:18]: Dette er også
en sak som har vært oppe til behandling i Stortinget tidli-
gere. Det har vært diskutert, og det har vært fremmet for-
slag om dette. Jeg har ved flere anledninger som opposi-
sjonspolitikker hatt gleden av å fremme dette forslaget.

Jeg er glad for at folk med deltidsstillinger i det offent-
lige nå får muligheten til å tjene opp tilleggspensjon. Det
er med på å gi bedre pensjon for flere, og det vil være med
på å sikre et bedre pensjonssystem.

Så registrerer jeg denne dommen som er gjort i Ar-
beidsretten, og jeg registrerer også hvordan KS har tilpas-
set sine ordninger etter den – og også KLP Pensjon – slik
at man kan tjene opp fra første krone. Jeg har vurdert det
dit hen av to hensyn. For det første tror jeg det er viktig å
gjøre det mulig for dem med små deltidsstillinger å tjene
opp mer pensjon. Jo lavere den grensen settes, jo mindre
tilleggspensjon vil man få, fordi det blir samordnet bort,
med tanke på samordningsloven. Det håper jeg vi i frem-
tiden kan rydde opp i, når vi nå er i gang med – skal i gang
med – å modernisere og tilpasse offentlig tjenstepensjon
til pensjonsreformen, som det står i regjeringsplattformen.

Samtidig synes jeg dette forslaget gir en god løsning
ved at man har den samme løsningen i SPK som man har i
privat sektor, altså at man setter en grense på 20 pst.

Alt i alt mener jeg at dette er en gladsak for flere tusen
pensjonister, som nå får tjent opp tilleggspensjon – en
gladsak ved at vi har et storting som støtter dette forslaget.
Tidligere har jeg registrert at Stortingets flertall har vært
imot å gjøre endringer. Nå har vi fått en situasjon der det
er flertall for å gjøre endringer. Det er jeg glad for.

Så registrerer jeg at de som i sin tid også var imot å re-
ducere 37-timersregelen ned til 20 pst., nå har smudd og
mener det er for lite å redusere ned til 20 pst., og at det bør
gå ned til null. Jeg registrerer det, men synes ikke jeg har
fått noen gode svar på hvorfor man har endret det synet så
drastisk, når man ikke var interessert i å gjøre endringer når
det gjaldt det, bl.a. i forrige periode.

Jeg tror at det fortsatt er viktig at man tar pensjons-
spørsmålene i riktig rekkefølge. Jeg håper at man også i
fremtiden vil få til en bedre offentlig tjenstepensjon, en
offentlig tjenstepensjon som er mer i samsvar med den
pensjonsreformen som ble vedtatt og trådte i kraft i 2011,
og som også kan rette opp noen av de tingene som er på-
pekt i debatten når det gjelder dette med offentlig tjeneste-
pensjon.

Så lenge man har samordningsloven, vil det som sagt
føre til at det blant dem som har KLPs løsning, vil være
veldig mange som betaler inn til en ordning, uten å få noe
igjen fra den ordningen.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Lise Christoffersen (A) [13:25:14]: Statsråden har i
brev til komiteen anslått at økte pensjonsutbetalinger ved
å oppheve minstegrensa i første år vil øke fra 2 mill. kr til
5 mill. kr – altså en økning på 60 pst. av kostnadene første
år. Jeg har lyst til å bore litt mer i de tallene som statsrå-
den oppgir, for i proposisjonen framgår det at 9 076 an-
satte i staten har en stillingsprosent under 40 pst. 66 pst.
av dem vil omfattes av regjeringas forslag om ei minste-
grense på 20 pst. 34 pst. kommer i utgangspunktet til ved
å oppheve minstegrensa helt. Samtidig framgår det at nes-
ten 70 pst. av disse igjen har mer enn én stilling, så mange
av disse vil vel allerede være omfattet av regjeringas anslag

på 2 mill. kr første år. Jeg lurer litt på hvordan det tallet på 5 mill. kr er framkommet.

Statsråd Robert Eriksson [13:26:12]: Tallet på 5 mill. kr er framkommet ut fra de regelendringene som er gjort, og med de personene som da blir berørt. Så er det sånn – som jeg også forsøkte å forklare fra talerstolen, uten at jeg står med noen tabell her nå som viser alle inntektsforløpene – at jo mindre inntekt og stilling en har, jo mer vil bli samordnet bort når det gjelder tjenestepensjon, som gjør at man heller ikke vil sitte igjen med noe. Det gjør at man får et lite beløp i starten – og provenyemessig.

Lise Christoffersen (A) [13:26:54]: Jeg må innrømme, med all respekt, at jeg ikke ble så veldig mye klokere av det svaret. Det kan hende at vi bør stille spørsmålet skriftlig, for jeg ser at det er komplisert. Spørsmålet mitt baserte seg altså på de tallene departementet selv oppgir i proposisjonen, om hvor mange som er i ulike stillingsbrøker. Men nok om det.

Til slutt et spørsmål om hvorfor staten vurderer spørsmålet om minstegrense eller ikke så helt annerledes enn KS og KLP, som altså på egen kjøll valgte å oppheve grensa helt. Det omfattet hele 85 000 ansatte, mens det i de lovbestemte ordningene bare gjelder 15 271 ansatte. Hvilken feilvurdering mener statsråden at KS og KLP har gjort i denne saken, når de valgte å oppheve minstegrensa helt?

Statsråd Robert Eriksson [13:27:46]: Jeg registrerer for det første at representanten Christoffersen har endret syn i forhold til da vi behandlet denne saken i Stortinget. Da var man imot å sette en minstegrense på 20 pst. Når regjeringen foreslår å sette en minstegrense på 20 pst., er man også imot det og vil sette den til null.

Jeg sier ikke at KS og KLP har gjort noen feilvurderinger. KS og KLP står fritt til å utforme sine pensjonsprodukter innenfor lovens krav, og det vil jeg gi dem friheten og muligheten til.

Så mener jeg at når det gjelder Statens pensjonskasse, er det fornuftig å sette en minstegrense, nettopp fordi mange av dem som hadde villet ha en grense under 20 pst., ikke hadde fått noen nytte av det, ved at den tilleggspensjonen hadde blitt samordnet bort – altså hadde man ikke fått noe igjen. Da synes jeg det er fornuftig å sette en minstegrense på 20 pst., som også er i samsvar med det som er i privat sektor.

Som jeg sa, skal vi også – iallfall er det en intensjon fra regjeringens side – få en ny offentlig tjenestepensjon som samsvarer med pensjonsreformen.

Lise Christoffersen (A) [13:28:50]: Jeg registrerer at statsråden legger vekt på at det skal bli like regler i Statens pensjonskasse og i de private tjenestepensjonsordningene. Men nå er det sånn at LO allerede har varslet at det kan komme til å bli et tema i tariffoppgjøret til neste år. Hvis det blir endringer i de private ordningene, betyr det da at minstegrensa i Statens pensjonskasse automatisk vil følge etter, sånn at vi må endre på minstegrensa i Statens

pensjonskasse hver gang det skjer endringer i det private tariffoppgjøret?

Statsråd Robert Eriksson [13:29:24]: Selv om man setter en minstegrense, trenger man ikke nødvendigvis å gjøre det. Så vil ikke jeg gå inn på eventualiteter i tariffoppgjøret til våren. Jeg tror vi skal avvente tariffoppgjøret, og så får vi se hva tariffoppgjøret kommer frem til. Så får vi komme tilbake til det spørsmålet, om det skulle bli aktuelt.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Lise Christoffersen (A) [13:30:06]: Jeg har bare noen kommentarer til et par av de foregående innleggene.

Høyres Arve Kambe brukte egentlig mesteparten av innlegget sitt til å snakke om noe helt annet enn endret minstegrense i de lovbestemte ordningene. Men det er altså sånn at det i dag er én regel i staten, eller dvs. at den ene regelen består av flere, det er én regel i kommunene og én regel i privat sektor. Så hvordan kan representanten Kambe få det til at Arbeiderpartiet motarbeider den utviklinga vi snakker om med større likhet, når vi begge reduserer dagens system fra tre forskjellige til to forskjellige?

Representanten Kambe var også inne på at det er pensjonsavtalene som gjør at man ikke skifter jobb. Ja, det kan sikkert være et argument for noen, men jeg har også hørt om flere andre ting, f.eks. lønn og stillingens innhold osv., som avgjør hvor folk ønsker å jobbe. Representanten Kambe nevnte også utvalget som statsråden har nedsatt, som jobber med offentlige pensjonsordninger. Nå kjenner ikke jeg så mye til innholdet i det utvalgets arbeid før det blir presentert nå før jul, men ut fra det som representanten Kambe sa, tolker jeg det slik at hans oppfatning er at partene er rørende enige om å kutte pensjonene i offentlig sektor, i statlig sektor. Jeg er ikke helt sikker på om alle er like enig i at det er en rett beskrivelse.

Så nevnte jeg jo også i replikkordskiftet her at i de private ordningene med en minstegrense på 20 pst. står en altså fritt til å kunne gå lavere. Så da har jeg merket meg det statsråden sa, at vi får avvente tariffoppgjøret neste år og se hvilke endringer som eventuelt skjer, og hva som da vil skje når det gjelder offentlig sektor.

Jeg merket meg også representanten Godskesens innlegg, at hun karakteriserer Arbeiderpartiets forslag som «populistisk». Da må vel det også bety at KS er Norges største populistiske organisasjon, muligens i følge med KLP.

Når det gjelder hva vi har ment tidligere, og hva vi mener nå, er det altså sånn at vi også har registrert de premisene som lå i Arbeidsrettens dom fra 2013.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [13:32:29]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om repre-

sentantforslag fra stortingsrepresentantene Arild Grande, Lise Christoffersen, Dag Terje Andersen, Anette Trettebergstuen, Hege Haukeland Liadal og Sonja Mandt om utredning av en endring i regelen for enke-/enkemannspensjon under kap. 7 i lov om Statens pensjonskasse knyttet til samboeres rettigheter (Innst. 64 S (2015–2016), jf. Dokument 8:137 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Bente Stein Mathisen (H) [13:33:27] (ordfører for saken): Arbeiderpartiet har her fremmet et forslag om å utrede med formål å endre regelverket for «enke-/enkemannspensjon under kapittel 7 i lov om Statens pensjonskasse» og henviser til arvelovens kap. IIIA. Vi ønsker at samboerskap likestilles med ekteskap når det gjelder rett til enke-/enkemannspensjon.

Som begrunnelse for forslaget vises det til den generelle samfunnsutviklingen hvor nå etablerte samboerforhold likestilles med ekteskap på stadig flere rettsområder. Forslagsstillerne mener at regelverket for enke-/enkemannspensjon i lov om Statens pensjonskasse bør endres og tilpasses den generelle samfunnsutviklingen, slik at samboerskap likestilles med ekteskap.

I dagens regelverk § 32 tredje ledd står det:

«Rett til enke- eller enkemannspensjon inntreier ikke når medlemmet dør innen ett år etter at det fikk tilsetning med rett til medlemskap i Pensjonskassen eller etter at ekteskap ble inngått, og dødsfallet skyldes sykdom som medlemmet led av eller hadde symptomer på ved tilsetningen eller vigselen, og som en av ektefellene må antas å ha kjent til. Når særlige grunner taler for det, kan Pensjonskassens styre gi hel eller delvis pensjon i disse tilfellene.»

Fristregelen, eller karenbestemmelsen, har til formål å unngå misbruk. Forslagsstillerne mener at modellen traff godt i den tid da samliv startet med inngåelse av ekteskap, men situasjonen er annerledes i dag.

Vi har folketrygden som vårt sikkerhetsnett og den generelle ordningen i vårt pensjonssystem som gir rett til en rekke ytelser, også ytelser til etterlatte. De siste fire årene har vi gjennomført flere store reformer i vårt velferdssystem: Pensjonsreformen ble innført i 2011, med nye regler for alderspensjon i folketrygden, og ny uføretrygd ble innført i 2015.

Når det gjelder endringer i pensjoner og trygdesystemet, er det nødvendig med justeringer og tilpasninger, slik at ikke noen kommer dårligere ut og andre bedre ut enn det som var hensikten. Det handler om folks hverdag og liv. Det skal ikke store endringene til før det gir konsekvenser

i velferden. I forbindelse med begge disse reformene er det gjort endringer og tilpasninger i regelverket for tilsvarende tjenestepensjonsordninger.

Regjeringen har som en del av pensjonsreformen og i lys av den samfunnsmessige utviklingen nedsatt et offentlig utvalg som skal gå gjennom og utrede etterlatteytelsene i folketrygden. Mandatet til utvalget er å beskrive og vurdere etterlatteytelsene i folketrygden, og mandatet er også å beskrive ordninger for etterlatte knyttet til arbeidsforhold i offentlig og privat sektor, som utfyller folketrygdens ordninger.

Som forslagsstillerne sier, så har det skjedd en utvikling i vårt samfunn som likestiller samboerskap med ekteskap på flere og flere rettsområder. Og i reglene for enke-/enkemannspensjon i Statens pensjonskasse er det ikke tatt hensyn til denne utviklingen. Det er mye som taler for at vi bør gå gjennom disse reglene og tilpasse dem til hvordan familiestrukturene er i samfunnet vårt i dag, men før vi ber om en utredning om å vurdere en endring av reglene for enke-/enkemannspensjon i Statens pensjonskasse, mener flertallet i komiteen at det er viktig å se ytelsene i pensjonssystemet i sammenheng. Derfor bør vi vente på det regjeringsoppnevnte utvalgets vurderinger og anbefalinger når det gjelder framtidens etterlatteytelser i folketrygden.

Etter arbeidet bør være ferdig før man utreder etterlatteytelsene i Statens pensjonskasse og i de øvrige lovfastede offentlige tjenestepensjonsordningene med tanke på hvilke rettigheter samboere skal ha i disse ordningene.

Forslagsstillerne viser til at formålet med enke-/enkemannspensjon er delvis å oppveie inntektstap for familien, og ikke minst at det er barna som vil merke inntektstapet, ikke bare enken eller enkemannen.

Det er heldigvis slik at vi har folketrygden som vårt gode sikkerhetsnett når ulykke og død rammer en familie med barn. I den forbindelse er det viktig å påpeke at det ikke er noe krav om at foreldrene må være gift for at barnepensjon tilstås. Barnepensjon ytes til hvert av barna fram til fylte 20 år og utgjør 15 pst. av pensjonsgrunnlaget ved full opptjeningstid.

Lise Christoffersen (A) [13:37:39]: Som saksordføreren har redegjort for, gjelder denne saken etterlatteytelser i Statens pensjonskasse for samboere. Det er lenge siden det norske samfunnet så på samboerskap som noe rart, forkastelig, annerledes og mindreverdige sammenliknet med ekteskap. Det gjenspeiler seg også i norsk lovgivning. Først ut var nye regler der samboere ble likestilt med ektepar i situasjoner der det kunne være en økonomisk fordel å være samboere framfor gifte. Sakte, men sikkert har det kommet regelendringer der samboere også får de samme fordelene som gifte har, ikke bare ulempene.

Ett eksempel er folketrygdloven, der gifte og samboere etter hvert har blitt likestilte, ikke bare når det gjelder avkorting av pensjon – den negative siden av saken – men også når det gjelder gjenlevendefordel til samboere med felles barn. Et annet eksempel er arveloven, som gir arverett for samboer med felles barn med den avdøde.

Lov om Statens pensjonskasse henger etter den alminnelige samfunnsutviklinga når det gjelder folks frie rett til

selv å velge samlivsform. Det er på høy tid at loven endres i tråd med det som gjelder i annet lovverk. Det er vanskelig å se en god begrunnelse for at Statens pensjonskasse ikke anerkjenner samboere med felles barn på linje med ektefeller.

Representantforslaget i denne saken bygger på en virkelig hendelse. Saken gjelder et samboerpar gjennom tolv år, med to barn, som valgte å gifte seg da sykdom rammet. De var gift bare i ti dager før moren ble alene med de to guttene de hadde sammen. Hovedregelen i lov om Statens pensjonskasse sier at rett til enke- eller enkemannspensjon ikke inntreer når medlemmet dør innen ett år etter at ekteskapet ble inngått, og dødsfallet skyldes sykdom som medlemmet led av eller hadde symptomer på ved vigselen, og som en av ektefellene må antas å ha kjent til. På den annen side er det en unntaksregel som sier at når særlige grunner taler for det, kan Pensjonskassens styre gi hel eller delvis pensjon i slike tilfeller.

Formålet med fristen er selvsagt å sikre at inntektsbortfallet faktisk var en inntekt å regne med for familien. Hvis ekteskapet har vart kortere tid enn ett år, legges det til grunn at det er så liten grad av innretning at inntektstapet får beskjeden betydning. Fristregelen/karensbestemmelsen har med andre ord til formål å unngå misbruk. Modellen traff nok godt i den tida da samliv startet etter inngåelse av ekteskap. Det finnes altså en unntaksbestemmelse som sier at helt spesielle grunner likevel kan gi samboere rett til ektefellepensjon. Det krever i så fall et samspill av flere slike grunner, som f.eks. at den etterlatte forsørger felles mindreårige barn og var i et langvarig samboerforhold med avdøde før ekteskapet.

Terskelen for innvilgelse i kraft av unntaksregelen er lagt høyt. Av 49 saker i perioden 2004–2013 er det bare innvilget fire søknader. I denne konkrete saken vi snakker om her, som har gått helt til Høyesterett, var altså ikke tolv års samboerskap og to felles barn nok. Den illustrerer med all tydelighet at dagens regler er gått ut på dato, og at tida er overmoden for endringer. Misbruk av ordninga kan enkelt ivaretas ved å knytte kriteriene opp mot arvelovens vilkår for å bli likestilt med ektefeller.

Jeg synes flertallets begrunnelse for å gå imot dette forslaget er av byråkratisk karakter. Det vises til at det nettopp er nedsatt et utvalg som skal utrede etterlatteytelsene i folketrygden, men der utvalget også skal se på ordninger for etterlatte knyttet til arbeidsforhold i offentlig og privat sektor, som utfyller folketrygdens ordninger.

For Arbeiderpartiets del er dette ikke et spørsmål om byråkrati og utredninger og å avvente nye utredninger, men et spørsmål om rettferdighet, som ikke trenger videre utredning utover akkurat det. Vi kan ikke se at det å likestille ektefeller og samboere i Statens pensjonskasse på samme måte som det allerede er skjedd i folketrygden og i annet regelverk, på noen som helst måte vil foregripe konklusjonene fra dette utvalget. Det er ikke likestilling mellom gifte og samboere i Statens pensjonskasse som er dette utvalgets mandat, men etterlatteordningene som sådan. Det er ikke noe problem at det utvalget slipper å omtale og foreslå å endre den urettferdigheten som fortsatt eksisterer i Statens pensjonskasse, men ikke i folketrygden. Så jeg

oppfordrer de andre partiene til å tenke seg om og å støtte forslaget.

Presidenten: Ønsker representanten å ta opp forslag?

Lise Christoffersen (A) [13:42:10]: Ja, jeg tar opp forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Presidenten: Representanten Lise Christoffersen har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Ingebjørg Amanda Godskesen (FrP) [13:42:24]: Vi lever i en verden i endring. I dag er det omtrent like vanlig å være samboer som å være gift, også når det gjelder pensjonister. Når samfunnet endrer seg, er det naturlig at vi også må vurdere å endre reglene. Helst burde lovene og reglene endres så tidlig at eventuelle problemer og skjevheter ikke oppstår, men vi vet at det kan være vanskelig å få det til. I tilfellet med enke- og enkemannspensjon er det vel heller slik at stadig flere opplever at pensjonssystemet er laget med særordninger og innbakt forskjellsbehandling, uten at det nødvendigvis var meningen.

I Fremskrittspartiet er vi opptatt av at pensjonen skal være en individuell rettighet. Denne rettigheten skal ikke politikere og andre begrense. Derfor er vi også opptatt av at folk likebehandles, uavhengig av hvordan de velger å leve sitt liv. Fremskrittspartiet har i mange år kjempet f.eks. for at gifte og samboende pensjonister ikke skal oppleve urettferdigheten med at pensjonene deres blir avkortet. Forslagsstillerne synes at avkortingen av pensjonen, av opptjente rettigheter, er ok, så her vil de fortsette å forskjellsbehandle. Derfor er det litt vanskelig å ta forslagsstillerne på alvor når de hevder at forslaget er ment som å sikre like rettigheter til grupper som har valgt forskjellige måter å leve sitt liv på.

Uansett intensjonen fra forslagsstillerne ser vi i Fremskrittspartiet fram til det regjeringsoppnevnte utvalgets vurderinger og anbefalinger i dette spørsmålet. Forhåpentligvis kan utredningen lede videre til endringer i reglene. Vi ønsker at alle skal få den pensjonen de har rett til.

Statsråd Robert Eriksson [13:44:14]: For det første har jeg forståelse for det forslaget som fremmes. Jeg har også forståelse for den frustrasjonen som denne familien, denne enka, som det refereres til som en del av begrunnelsen for forslaget, har opplevd.

Jeg må også få lov til å driste meg til å si – når jeg hører at Arbeiderpartiet ikke er opptatt av byråkrati og å sette ned nye utvalg og den slags: Hvorfor endret man ikke disse reglene selv da man satt i regjering? Hvorfor henviste man den gang til at man skulle gjennomføre en helhetlig vurdering av etterlattepensjonene for å få samordnet det med pensjonsreformen? Og hvorfor satte man aldri i gang det utvalget? Det ble varslet allerede i 2011–2012, men det var vår regjering som måtte vise handlekraft også på dette området og sette i gang utvalget.

Jeg mener at det er behov for å foreta en bred gjennomgang og vurdering av etterlatteytelsene i pensjonssystemet, både ut fra pensjonsreformen og i lys av sam-

funnsutviklingen. Jeg er i utgangspunktet ikke uenig i at det kan være grunn til å vurdere samboeres rettigheter i Statens pensjonskasse og de andre offentlige tjenestepensjonsordningene. Men sånne endringer bør ses i sammenheng og utredes samlet. Jeg mener det er ressurskrevende og lite hensiktsmessig å ha to prosesser gående parallelt som utreder etterlatteytelsene i pensjonssystemet.

Derfor bør man etter mitt skjønn avvende det arbeidet som nå er satt i gang, det utvalget som har fått et bredt mandat til å gå gjennom alle etterlattepensjonsordningene, og i lys av utvalgets innstilling kan det være naturlig også å se på etterlatteytelsene i offentlig tjenestepensjon, og i den forbindelse se på eventuelle rettigheter til samboere i disse ordningene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Lise Christoffersen (A) [13:46:36]: Statsråden er svært opptatt av det han oppfatter som urettferdigheter i trygdesystemet når det gjelder f.eks. grunnpensjonen til gifte og samboende sammenlignet med enslige. Hans partifeller i Stortinget har gått så langt som til å karakterisere dette som «et økonomisk angrep på ekteskap og forpliktende samliv», og jeg regner med at statsråden deler dette synspunktet. Kan statsråden da begrunne hvorfor det eksemplet som ligger til grunn for denne saken, 12 års forpliktende samboerskap med to barn på seks og tre år, og som ikke engang kommer inn under unntaksreglene i Statens pensjonskasse, ikke betraktes som et tilsvarende angrep på forpliktende samliv, som det haster å få gjort noe med?

Statsråd Robert Eriksson [13:47:15]: Jeg skjønner ikke helt hva representanten mener med et angrep på et forpliktende ekteskap, som ble brukt. I dette tilfellet er det et samboerforhold vi snakker om, og ikke et ekteskap. Jeg kan ikke se at dagens regler i Statens pensjonskasse er et angrep på forpliktende ekteskap. Jeg vil vel også mene at ethvert ekteskap er forpliktende – det er derfor man har gått inn i ekteskapet. Så hva man legger i begrepet «forpliktende ekteskap», er litt interessant. Nok om det.

Jeg mener at det vil være naturlig når man har vedtatt en ny pensjonsreform, og når man skal gå igjennom etterlatteytelsene, å se på hvilken etterlattepensjon vi skal ha for fremtiden. Når det utvalget har konkludert, er det også naturlig å se på om man skal gjøre endringer i Statens pensjonskasse, og gjøre endringer også for dem som er samboere, og se på om man skal likestille. Jeg er, som jeg sa, i utgangspunktet ikke uenig i det som tas opp, men jeg mener at det er fornuftig å ha ett løp på det og ikke to separate løp.

Lise Christoffersen (A) [13:48:33]: Ektepar og samboere er for lengst likestilte i folketrygdloven. Når statsråden bruker som argument mot å gi samme rett i Statens pensjonskasse at saken er til utredning, lurer jeg egentlig på, for Fremskrittspartiet er jo et parti som er imot all unødig form for byråkrati og alle unødige utredninger, hvorfor det da er nødvendig med en ny utredning av et prin-

sipp som allerede er utredet og gjennomført i folketrygden. Kan en ikke bare bruke de argumentene en brukte i den forbindelse?

Statsråd Robert Eriksson [13:49:01]: Det viktige for Fremskrittspartiet var i opposisjon og er i regjering å vise både handlekraft og få til et rettferdig pensjonssystem. Derfor har vi valgt å følge opp, som det står i regjeringserklæringen, og ferdigstille pensjonsreformen, en pensjonsreform som Fremskrittspartiet i utgangspunktet var imot og stemte imot. Da mener jeg det er fornuftig og handlekraftig å gjøre det som de rød-grønne prøvde å skyve under teppet og gjemme i skuffer og ikke ta opp, men la disse tilfellene få lov til å vedvare. Jeg mener at når vi skal gå igjennom etterlatteytelsene sett opp mot pensjonsreformen, er det fornuftig å gjøre det samlet sett og vurdere både uheldige konsekvenser ved dagens ordning og gode ordninger for å se på hva det er vi skal ha i fremtiden når det gjelder etterlattepensjon. Det har vi satt ned et utvalg på. De skal gi oss gode svar på hvordan det kan gjøres, og så skal vi følge det opp derfra.

Lise Christoffersen (A) [13:49:57]: I utgangspunktet vil jeg ta avstand fra at de rød-grønne forsøkte å gjemme noe som helst i en skuff. Det var mange ting som skulle utredes og på plass av endringer etter at Stortinget gjorde sitt vedtak om pensjonsreformen. Det har kommet i tur og orden, dessverre, på de blå-blås vakt – jeg skulle gjerne sett at det fortsatt var de rød-grønnes vakt. Men nok om det.

Jeg lurer på om statsrådets manglende entusiasme for likebehandling av samboende i Statens pensjonskasse sammenlignet med likestilling mellom gifte og samboende i folketrygden kan ha noe med velgerpotensialet å gjøre. De i Statens pensjonskasse som vi snakker om her, er jo ikke så mange, så da kan det hende at det ikke er så farlig å vise manglende handlekraft overfor denne gruppa?

Statsråd Robert Eriksson [13:50:49]: For det første har jeg litt problemer med å ta spørsmålet seriøst. Vi er opptatt av å likebehandle alle i pensjonssystemet.

Men jeg er glad for at representanten Christoffersen slår så klart og tydelig fast at de ikke har gjemt noen ting i en skuff. Det var mange ting som skulle utredes, det var komplekse ting. Når vi har iverksatt og gjør det som Arbeiderpartiet og den rød-grønne regjeringen mener var fornuftig for å få dette til å henge i hop, at man måtte foreta utredning, blir det for meg helt uforståelig at den samme representanten driver og kritiserer Fremskrittspartiet, som sitter i regjering, for at man tok tak i saken med en gang man kom i regjering, og gjennomfører den utredningen som Arbeiderpartiet mener var fornuftig å foreta. Jeg tror Arbeiderpartiet i regjering ville ha gjort akkurat det samme selv. Man ønsker å få et rettferdig, helhetlig pensjonssystem som henger i hop. Det tar denne regjeringen ansvar for.

Lise Christoffersen (A) [13:51:50]: Med en gang man kom i regjeringskontorene – ja, var det ikke sånn at det utvalget ble nedsatt nå i høst?

Men jeg vil fortsatt prøve – en siste gang – å bore i hva

det er ved å likestille samboere med et forpliktende samboerskap med felles barn med det som gjelder per i dag for gifte i Statens pensjonskasse. For spørsmålet om å likestille de to gruppene kan jo gjøres med et pennestrøk. Det forstyrrer ikke utredninga av hva slags type etterlattepensjon man skal ha i framtida. Kunne det ikke vært en flott gest når vi ser de konkrete og negative utslagene for enkeltfamilier av dagens regelverk, rett og slett å rette opp den urettferdigheten ganske raskt?

Statsråd Robert Eriksson [13:52:41]: Som jeg har gjentatt flere ganger: Ja, det er en likebehandling i folketrygden. Jeg er glad for at vi har en likebehandling der, som jeg også har gjentatt flere ganger i mine svar. Jeg er i utgangspunktet ikke uenig i at man også bør ha den samme likebehandlingen i Statens pensjonskasse. Derfor er dette arbeidet igangsatt. Derfor er det viktig å se det i en sammenheng med etterlatteytelsene samlet sett, for dette handler om etterlatteytelser. Jeg tror det vil være den beste måten å gjøre det på, så man ikke på nytt skaper nye hull, nye avveininger, som gjør at andre kan komme dårligere ut. Dette bør ses i en sammenheng. Det har denne regjeringen valgt å gjøre. Vi har satt ned utvalget forholdsvis raskt. Den forrige regjering antok allerede i 2011 at man skulle begynne å gjøre det. Da vi kom inn i kontorene i 2013, var ikke en person som kunne sitte i det utvalget, forespurrt. Derfor måtte vi starte jobben fra scratch og få det utvalget på plass.

Lise Christoffersen (A) [13:53:40]: Ut fra statsrådets siste svar kan vi i hvert fall konstatere at det er en positiv holdning til å tenke på en økt likestilling mellom gifte og samboende med felles barn og forpliktende samliv, i Statens pensjonskasse. Men statsråden fortsetter å henvise til utvalget, så da er mitt siste spørsmål: Når kan samboere som havner i den håpløse situasjonen som vi her har sett eksempler på, regne med at den urettferdigheten blir borte?

Statsråd Robert Eriksson [13:54:11]: For det første: De positive signalene ga jeg allerede da den saken ble kjent i media i juni for godt over ett år siden. Det var vel i juni 2014 den saken som representanten henviser til, ble kjent i media.

Når et utvalg – og det kjenner sikkert representanten godt til, som har vært med i et regjeringsbærende parti og har sittet på Stortinget for et regjeringsbærende parti i mange, mange år – leverer sin innstilling, vil vi naturlig nok sende den på høring, vi vil naturlig nok foreta en rask fremleggelse av en sak for Stortinget, og så er det opp til Stortinget hvilke vedtak Stortinget fatter, og hvilken tidsplan Stortinget har for sin saksbehandling.

Presidenten: Replikordskiftet er over. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak n r. 8 [13:55:00]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om repre-

sentantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Audun Lysbakken, Karin Andersen og Snorre Serigstad Valen om å sikre pensjon ved privatisering (Innst. 67 S (2015–2016), jf. Dokument 8:109 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Erlend Wiborg (FrP) [13:55:50] (ordfører for saken): Vi har nå til behandling et representantforslag om å sikre pensjon ved privatisering. Hensikten med forslaget er å sikre pensjonsrettighetene til ansatte i virksomheter som overdras fra offentlig sektor til private aktører ved konkurranseutsetting. Forslaget redegjør for noen av de utfordringene som konkurranseutsetting innebærer. Men forslagsstiller Sosialistisk Venstreparti blander noen begreper, og jeg tror det er viktig å være tydelig på forskjellen på privatisering og konkurranseutsetting. Det er en vesensforskjell, og derfor legger jeg også til grunn at det er konkurranseutsetting forslagsstillerne mener, selv om de bruker begrepene litt om hverandre.

Men jeg skal heller ikke legge skjul på at dette er en sak som viser et tydelig skille mellom opposisjonen og samarbeidspartiene. For noe jeg trodde man var enig om i det politiske Norge, var at vi skal ha en fri lønnsdannelse mellom partene. Men her ønsker man altså at denne sal skal gå inn og overprøve den frie lønnsdannelsen, noe som ville vært et brudd med den lønnsdannelsen man har hatt.

I utgangspunktet er det tverrpolitisk enighet om at ansattes rettigheter skal sikres, også ved overdragelse av virksomhet. Det har tidligere, senest i 2011, blitt vurdert om tariffbestemte regler om pensjonsordninger skulle inkluderes i de rettigheter som følger ved virksomhetsoverdragelse, men det har ikke vært noe politisk flertall for å la slike rettigheter følge med, ei heller den tiden Sosialistisk Venstreparti satt i regjering.

Opposisjonen synes å lukke øynene for de store forskjellene mellom pensjonsordninger i offentlig og privat sektor. Forslagsstillerne ser heller ikke ut til å bry seg nevneverdig om at virksomheter, hvis dette forslaget hadde blitt vedtatt, kan ende opp med flere forskjellige og til dels ulike pensjonsordninger for sine ansatte, noe som ville gjort at man endret prinsippet om lik lønn for likt arbeid, altså en forskjellsbehandling av to mennesker som utfører den samme arbeidsoppgaven på samme måte.

Ulike ordninger er ikke bare et problem for dem som skal styre virksomheten. Det er også et problem for de ansatte. Det mest hensiktsmessige er å harmonisere pensjonssystemene i offentlig og privat sektor. Dette har mange argumentert for gjennom lang tid, og jeg er der-

for glad for at dette står tydelig omtalt i Sundvolden-erklæringen. Der står det:

«Dette innebærer blant annet at man sammen med partene i arbeidslivet finner løsninger som reduserer forskjellene mellom pensjonssystemene i privat og offentlig sektor.»

Når man får på plass dette, vil den utfordringen som forslagsstillerne peker på, være mindre, for vi er alle opptatt av å sikre en trygg og verdig alderdom for alle i samfunnet. En av utfordringene er arbeidstakere som krysser skillet mellom privat og offentlig sektor, noe vi ofte burde hatt langt større overganger mellom. Denne utfordringen er ikke spesielt stor der de krysser skillet som følge av virksomhetsoverdragelse. Utfordringen er langt mer generell enn som så. Derfor blir det forslaget som vi i dag behandler, lite hensiktsmessig.

Men det jeg stusser litt over, er forslagsstillerne som nå skaper et inntrykk av at de bryr seg veldig om fremtidens pensjonister. Dagens opposisjon i Stortinget ønsker som kjent ikke å gjøre noe med den usosiale avkortningen gifte og samboende pensjonister har i dag. Det er meget spesielt at man fremmer dette forslaget samtidig som man i disse dager stemmer for et forslag som innebærer at landets gifte og samboende pensjonister vil få 8 000 kr mindre årlig enn man vil få nå, med regjeringens forslag.

Men alderspensjonene fra folketrygden er etter Fremskrittspartiets mening pensjonistenes eiendom og skal ikke kunne utsettes for vilkårlige, politisk bestemte inngrep som avkortning, tilpasning etter sivilstand eller levealder. Men det er altså ikke det som opptar forslagsstillerne i den saken vi behandler i dag. De er mer opptatt av å gjøre tilpasninger fordi det i dag er to systemer som ikke er harmonisert, noe jeg håper vi etter hvert kan få bred tilslutning for å gjøre noe med.

Lise Christoffersen (A) [14:01:18]: Det er en viktig sak SV tar opp i dette representantforslaget. Vi har sett for mange eksempler på at offentlig ansatte taper opparbeidede pensjonsrettigheter når jobben deres settes ut på anbud og privatiseres. Det gjelder ofte kvinner, som utgjør 70 pst. av offentlig ansatte, mange av dem i såkalte trøste- og bære-yrker, med tungt fysisk arbeid og lav lønn, med andre ord: sliterne som bl.a. AFP-ordninga var ment for. Men plutselig kan de stå uten rettigheter til tidlig pensjon og med svekkede rettigheter for øvrig.

Fagforbundet har i høst gjennomført en kampanje der to kvinner har stått fram. Hjelpepleier Ellen Arnbrott ble med over til Aleris da Oslo kommune privatiserte Lambertseter sykehjem for om lag ti år siden. Da Aleris overtok, var lønna lik lønna til kommunalt ansatte. Siden har lønna gradvis sakket akterut og ligger nå på 62 000 kr under det ansatte i Oslo kommune med samme kompetanse og ansiennitet får. Nåværende arbeidsgiver har innskuddspensjon som gir utbetaling fram til 77 år. Hadde hun fått fortsette i kommunen, ville hun fått tjenestepensjon livet ut. I tillegg vil samordningsregler mellom privat AFP og rettighetene hun sparte opp mens hun var kommunalt ansatt, bety at også denne oppsparte rettigheten faller i verdi. Alt i alt kommer hun ut med en mye dårligere pen-

sjon enn om hun hadde jobbet i kommunen fram til aldersgrensa. I tillegg kommer dårligere og manglende uføre- og etterlattepensjon, samt gruppelevsforikringer.

Et annet eksempel er renholder Arnhild Sundstrøm fra Tromsø. Regnestykket for privatisering viser at hun, som er over 55 år, rammes ekstra hardt. Hun faller ut av AFP-ordninga for de offentlig ansatte. Hun blir ikke innmeldt i AFP-ordninga for private fordi det er mindre enn sju år til hun fyller 62. Det gir henne et tap på 1 489 000 kr bare i avtalefestet pensjon. I tillegg vil verdien av pensjonssparinga hun allerede har opparbeidet i den kommunale jobben, bli mindre verdt. Til sammen betyr det et ytterligere pensjonstap på om lag 12 000 kr hvert år i løpet av de årene hun skal være pensjonist, og hun får ikke gått av med tidligpensjon ved 62 år om hun skulle ønske det. Heldigvis for henne fikk Tromsø et nytt byråd ved valget, og privatiseringa ble reversert.

Arbeiderpartiet har ved gjentatte anledninger vist til konsekvensene for de ansatte som argument mot privatisering og konkurranseutsetting av offentlige tjenester. Det er best for de ansatte og best for brukerne at innen kjerneområder som helse, skole og eldreomsorg skal det være gode offentlige tilbud som omfatter alle. Vi ønsker ikke anbudsprosesser der det konkurreres på ansattes lønns- og arbeidsvilkår.

Dessverre er ikke alle like fornuftige som byrådet i Tromsø. Konkurranseutsetting kommer nok fortsatt til å skje både i stat og kommune. Konkurranse bør imidlertid skje på like vilkår. Pensjon kan utgjøre en vesentlig kostnadsforskjell når offentlige tjenester konkurranseutsettes, som de to nevnte eksemplene viser. Arbeiderpartiet har derfor gått til valg på at vi vil vurdere hvordan det kan motvirkes at bruk av anbud i offentlig sektor svekker ansattes pensjonsvilkår. Det har vi også slått fast sammen med LO i vår felles fagligpolitiske plattform for 2015–2019.

Et tilleggsmoment, som ikke tas opp i SVs forslag, er at regjeringa tidligere i år nedsatte et utvalg som skal vurdere eventuell statlig dekning av ideelle organisasjoners historiske pensjonskostnader. Mange av de ideelle aktørene som leverer tjenester til det offentlige, har tradisjonelt hatt offentlig tjenestepensjon for sine ansatte. Kostnadene er imidlertid etter hvert blitt så store at mange av de ideelle aktørene vurderer om de er i stand til å levere slike tjenester for framtida. Det vil mange tape på. Flere av organisasjonene har dessuten byttet arbeidsgiverorganisasjon for å komme inn under billigere pensjonsordninger. Det vil de ansatte tape på.

Hadde vi hatt oversikt over kostnader og gode forslag til hvordan dette problemet konkret kan løses, kunne vi kanskje ha stemt for SVs forslag i dag, men vi mangler en slik oversikt. Hvor mye koster det? Hvem skal betale? Derfor har Arbeiderpartiet fremmet et eget forslag, der vi ber om at regjeringa foretar en vurdering av hvordan det kan motvirkes at bruk av anbud i offentlig sektor, herunder ved virksomhetsoverdragelse og skifte av leverandør, svekker ansattes pensjonsvilkår. Jeg tar herved opp forslaget.

Presidenten: Representanten Lise Christoffersen har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Bente Stein Mathisen (H) [14:06:01]: Det er bred enighet om at ansattes rettigheter skal sikres ved konkurranseutsetting og ved overdragelse av virksomhet. Slik sikring er forankret i arbeidsmiljøloven. Der står det at ansatte har rett til å opprettholde arbeidsforhold og fastholde arbeidsvilkårene hos den nye arbeidsgiveren. Det er rettigheter som gjelder uavhengig av hvilken part virksomheten overdras fra, og hvilken part virksomheten overdras til, om det er offentlige eller private virksomheter.

Tjenestepensjonsordninger i privat sektor etableres, organiseres og finansieres av de enkelte foretakene. Foretaket kan velge å opprette pensjonsordning for de ansatte etter foretaksloven, innskuddspensjonsloven eller tjenestepensjonsloven. Det stilles krav om forholdsmessighet og likebehandling av de ansatte. Ordningene kan gi gunstig skattemessig behandling.

Reguleringen bidrar til at ansatte i private foretak opp-tjener pensjon etter lov om obligatorisk tjenestepensjon samtidig som foretakene har incentiver til å bidra til å sikre de ansatte ytterligere opptjening. I offentlig sektor er det et enhetlig system for tjenestepensjon, der alderspensjon er ytelsesbasert med en bruttogaranti. Pensjonen beregnes med utgangspunkt i sluttlønnen på pensjoneringstidspunktet.

Det er uheldig med svært forskjellige tjenestepensjonsordninger i offentlig og privat sektor. Det er med på å motvirke mobilitet av arbeidskraft mellom sektorene. Offentlig tjenestepensjon har enkelte svakheter, bl.a. er det for svake arbeidsincentiver i nåværende ordning. Det er satt i gang et arbeid med partene i arbeidslivet for å finne fram til bedre pensjonsløsninger for offentlig ansatte, der bl.a. mobilitetshindringene må bygges ned. Utformingen av AFP i offentlig sektor er en del av dette arbeidet. Partene i arbeidslivet er enige om at overgangen til ny AFP-ordning i privat sektor skal evalueres senest i 2017. Det vil da være naturlig å se på reglene rundt virksomhetsoverdragelse i forhold til eldre arbeidstakere og AFP-ordningen.

Det finnes flere gode grunner til å harmonisere tjenestepensjonsordningene, men et system med flere tverrgående pensjonsordninger, som SV foreslår, kan føre til at foretakene kan bli fratatt noe av kontrollen med pensjonskostnadene sine. Alternativt vil det innebære at kostnadseffektene av den tverrgående ordningen må balanseres ut ved endret pensjonsopptjening for arbeidstakere som ikke er medlem i den tverrgående ordningen. Et lovpålegg om å opprette en bestemt tverrgående pensjonsordning vil ikke bare innebære en strukturell omlegging av tjenestepensjonsområdet innenfor privat sektor, men også bryte med prinsippet om selvregulering i den norske arbeidslivsmo-dellen.

Flertallet i komiteen anbefaler ikke en lovendring som åpner opp for en tverrgående tjenestepensjonsordning for flere offentlige tjenesteområder. Det vil bety omfattende endringer både i de private og de offentlige tjenestepensjonsordningene.

Når det gjelder AFP-ordningen, som er nevnt her, for eldre arbeidstakere, skal, som tidligere sagt, overgangen til ny AFP-ordning evalueres av partene i arbeidslivet senest innen 2017.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [14:09:26]: Jeg vil også takke SV for å ha tatt opp en viktig sak.

Pensjon er store penger – det er store inntekter for de lønsmottakerne som får det, og det er store utgifter for de arbeidsgiverne som må betale det. Det har, som mange har vært inne på, stor betydning for konkurransesituasjonen ved drøftinger om konkurranseutsetting.

Det er rett at Fremskrittspartiet ikke er noen toneangivende kraft for å få en privatisering av velferdstjenestene – det er rett. De er ikke en toneangivende kraft for å få en privatisering av velferdstjenestene, men for at de private skal tjene på de offentlig finansierte velferdstjenestene. Jeg er enig i at det er en viktig presisering.

Representanten Wiborg sa at det ikke er viktig for Fremskrittspartiet å overprøve den frie lønnsdannelse. Er det noe som særpreger Norge, så er det at lønnsdannelsen er regulert. Det har foregått en politisk strid om regulering av lønnsdannelsen lenge, og den vil fortsette. Det vil foregå en strid om både om vi skal regulere og om innholdet i reguleringa. Fremskrittspartiet snakker mot regulering, som vil gi den nødvendige trygghet for arbeidstakerne, i en situasjon hvor det etter vår vurdering er nødvendig å ha et godt organisert arbeidsliv, ja et bedre organisert arbeidsliv enn det vi har i dag.

Det er mange av tilhengerne av Fremskrittspartiet som har en svak stilling i arbeidslivet. Jeg kjenner mange av dem, jeg kjenner mange personer som er sterke tilhengere av Fremskrittspartiet, og som samtidig har en veldig svak stilling i arbeidslivet. Jeg håper at uttalelsene til representanten Wiborg kan få flere til å merke seg dette og drøfte i de samtaler en har på kafeen eller i lunsjpausen i sitt arbeidsliv, om den politikken som Fremskrittspartiet står for, som prinsipielt er for fri lønnsdannelse, er til fordel for dem som har en svak stilling i arbeidslivet. Det er utrolig vesentlig at vi har et velorganisert arbeidsliv, og temaet her er hva som er konkurransesituasjonen ved overdragelse av virksomhet. En har klare rettigheter til å beholde opparbeidede arbeidsforhold – lønninger og arbeidsvilkår – ved overdragelser, mens temaet nå er pensjonsordningene.

Som det står i innstillinga, ble det seinest i 2011 vurdert om tariffbestemte regler om pensjonsordninger skulle inkluderes i de ovennevnte rettighetene, altså de som gjelder lønns- og arbeidsvilkår, men det har ikke blitt gjennomført. Det er vesentlig at dette blir gjort. Det er vesentlig at en gjør det, fordi det ikke minst innenfor helsesektoren er mange diskusjoner rundt omkring i kommunene om hva som er den klokkeste måten å gjøre det på. Og det bør ikke være ulike pensjonsordninger som skal være hovedargumentet for om en skal gjøre det ene eller det andre.

Jeg vil si det sånn at det som det er behov for i offentlig sektor, er å gå gjennom organisasjon, kultur og ledelse. Det er så mange forbedringsmuligheter innenfor offentlig sektor når det gjelder organisasjon, kultur og ledelse, at dersom ikke minst ordførere og de som sitter i ledelsen rundt omkring i Kommune-Norge, tar det på alvor, er veldig mye av hele diskusjonen om å konkurranseutsette helsevirksomhet vekk.

Jeg vil bare si til slutt at Senterpartiet vil støtte forslag nr. 2, fra SV, ved avstemninga.

Kirsti Bergstø (SV) [14:14:01]: Jeg vil starte med å ta opp SVs forslag. Det er et forslag som vi har valgt å fremme fordi vi ser at mange i dag taper pensjon ved privatisering og konkurranseutsetting, og fordi vi ser at det er en sak som har større aktualitet når det fremmes en privatiseringspolitikk fra regjeringens side i blå kommuner.

En undersøkelse som ble utført på vegne av NSF, Norsk Sykepleierforbund, i forrige kommunestyreperiode, viser at flertallet av alle kommunestyrerepresentantene fra Høyre og Fremskrittspartiet mener at det er greit at private aktører vinner anbud også når det skjer ved svekkelse av ansattes lønn, pensjon og arbeidsvilkår. Det er liten grunn til å tro at det synspunktet har endret seg i den kommunestyreperioden som vi er inne i nå.

Eksemplene på arbeidsfolk som rammes av et slikt politisk grunnsyn og den formen for tenkning rundt konkurranse, er mange. Det er helsefagarbeidere som opplever at sykehjemmet de jobber på, privatiseres like før de skulle ha gått av med AFP, uten at de har sjanse til å kunne gjøre det fordi de mister retten til det, selv om behovet for det for en sliten kropp er like stort. AFP-ordningen i privat sektor har et absolutt krav om at man må ha jobbet i virksomhet med privat AFP i minst sju av de siste ni årene før man fyller 62 for å kunne gå av. Dermed mister mange retten til å gå av, og mange taper stort økonomisk. Det eneste håpet er at det offentlige går inn og kompenserer tap. Det ser vi har skjedd i Oslo, Austevoll og andre plasser i landet. Sånn mener jeg at man ikke kan ha det.

Ifølge Fagforbundet mister mange ansatte millionbeløp i framtidig pensjonsutbetaling når arbeidsplasser konkurranseutsettes. Det samme ser vi når rengjøringen av Forsvarsbygg legges ut på anbud. Selv om det er laget en skjermingsordning for, eller en avtale med, de eldste arbeidstakerne, er det mange som taper mye.

SV synes det er fullstendig urimelig med et pensjonsran ved privatisering, som faktisk foregår. Vi vil gjøre de nødvendige endringene og de nødvendige grepene for å sikre at arbeidsfolk ikke går en fattigere alderdom i møte fordi den politiske privatiseringsiveren er stor. Da er det flere ting som både kan og bør gjøres. Én av dem fremmes i forslaget i dag gjennom forslag om en lovendring. Så registrerer jeg at det at det ikke har skjedd lovendringer før, er grunnen til at en lovendring ikke kan støttes i dette tilfellet.

I SV synes vi derimot at det er svært gledelig at forslaget får veldig bred støtte i fagbevegelsen, men vi hadde håpet på en bredere støtte i Stortinget, både fra partier som jeg oppfatter at egentlig ikke støtter at pensjon rives vekk ved privatisering, og fra partier som ellers framholder rettfærdig konkurranse og mangfold i tjenestene som viktig.

Jeg skulle ønske meg – og kommer til å legge stor kraft i å jobbe for – et stortingsflertall som i det minste kunne samle seg om at offentlige oppdragsgivere ikke skal være med på å presse ned pensjon, lønn og arbeidsvilkår, og håper at arbeidsfolk er med på den innsatsen.

Presidenten: Representanten Kirsti Bergstø har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Statsråd Robert Eriksson [14:18:32]: Når jeg hører debatten, sitter jeg med en liten fornemmelse av at dette er en debatt om hvorvidt man er for eller imot konkurranseutsetting. La meg slå det krystallklart fast fra min side at jeg er for konkurranseutsetting. Jeg synes det er bra med konkurranse og har alltid vært for konkurranse. Jeg tror det kan være med og skape bedre velferdstjenester for folk der folk bor. Det store offentlige ansvaret, om det er kommune eller stat, lager gode løsninger for folk ut fra det behovet folk har. Den store utfordringen her er at det er store forskjeller mellom privat og offentlig tjenstepensjon og det offentlige og det private pensjonssystemet.

Etter at vi fikk på plass pensjonsreformen, som trådte i kraft i 2011, har vi på mange måter egentlig tre pensjonssystemer: Vi har én folketrygdpensjon, vi har én tjenstepensjonsordning for private, og vi har én for offentlig sektor. Derfor mener jeg det er viktig det arbeidet som nå er igangsatt for å forsøke å få tjenstepensjonene i offentlig sektor til å samsvare med pensjonsreformen og de intensjonene som lå fast der. For de som vil være de store taperne – ofre for det store ranet – hvis man ikke klarer å gjøre det, er de som tilhører Bergstøs eget årskull, og yngre, som er i offentlig sektor, og som ikke vil ha en bruttogaranti med to tredeler av sluttlønnen som pensjon. Delings-tallene, levealdersjusteringen, gjør at man kommer ned på en pensjonsgrad på kanskje mellom 51 og 53 pst. Der ligger det store tapet. Derfor vil det være helt avgjørende og viktig at vi nå klarer å sørge for å få til et mer ensartet pensjonssystem.

Når jeg ser forslaget fra SV, synes jeg også at forslaget i liten grad problematiserer det rettslige handlingsrommet for en slik lovendring. En rekke regelverk må i så fall utredes. Det gjelder, som det bl.a. er nevnt, arbeidsmiljøloven, regler for virksomhetsoverdragelse, forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter, det gjelder EØS-regelverket, og det gjelder forsikringslovgivningen. Disse tingene er ikke hensyntatt i det hele tatt i representantforslaget.

AFP er noe som er fremforhandlet mellom partene. Partene har sagt at man ønsker å evaluere AFP i privat sektor i løpet av 2017. Jeg og departementet har stilt oss til rådighet og sagt at vi selvfølgelig stiller våre ting til disposisjon for å hjelpe til, hvis det er noe vi kan hjelpe til med, i en slik utredning. Jeg tror også det er en slik evaluering som skal til. For det gjelder ikke bare overgangen mellom privat og offentlig sektor, det kan også gjelde AFP-ordningen i privat sektor slik den er i dag, som er fremforhandlet av partene, godkjent og vedtatt i Stortinget etter lønnsoppgjøret i 2008. Man kan også komme i en situasjon der man som noenogfemtiåring kommer fra den ene private bedriften uten AFP til en bedrift med AFP og blir sykmeldt et år, noe som gjør at man ikke klarer å få med seg sju av de siste ni årene og dermed faller ut av AFP-ordningen.

Det er mange ting der som det må ses på. Det har jeg og regjeringen sagt at vi er villige til å se på. Vi må også se det i en bred sammenheng. Nøkkelen ligger i å få til et mer enhetlig pensjonssystem mellom privat og offentlig sektor. Det er vi i gang med, og jeg føler også at det er flere, og at modningen rundt en slik dis-

kusjon er mer til stede nå enn den har vært noen gang tidligere.

Nå skal ikke jeg foregripe begivenhetenes gang, det er nedsatt en arbeidsgruppe som jobber og skal legge frem sin rapport i løpet av kort tid. Partene i arbeidslivet har vært godt inne i det arbeidet. De har kommet med sine innspill, kommet med sine ting som det er nødvendig å se på. Jeg føler at vi har en god fremdrift, og at det er et godt arbeid som blir gjort på det området. Her er det mange forslag som kommer fra representanten, som ikke er godt nok utredet.

Helt til slutt: Jeg la merke til at representanten sa at vi ikke kan ha det sånn at man kompenserer for bortfall, og viser til bl.a. Austevoll og Oslo. Jeg vil trekke frem dem som to gode eksempler, som har klart å opprettholde pensjonsrettighetene til de ansatte også ved konkurranseutsetting.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Lise Christoffersen (A) [14:23:56]: Fremskrittspartiets leder, Siv Jensen, karakteriserte i sin landsmøtetale i 2009 pensjonsreformen som et statlig elderran. Statsråden – da stortingsrepresentant – uttalte i samme forbindelse at han ville svekke de offentlige pensjonene. Jeg lurer på: Er det en svekkelse av offentlig ansattes pensjonsrettigheter som er målet med den utredninga som statsråden snart skal presentere?

Statsråd Robert Eriksson [14:24:29]: Svaret er nei.

Lise Christoffersen (A) [14:24:35]: Jeg takker for svaret og har notert meg det bak øret, og så får vi se hva som skjer når utredninga presenteres. Men hvis det svaret så avgjort er nei, har jeg lyst til å vise til en annen passus i Siv Jensens landsmøtetale. Hun la særlig vekt på kvinnes stilling, og 70 pst. av de rundt 600 000–700 000 offentlig ansatte er kvinner. Nå sa statsråden at SVs forslag var en forenkling av en svært komplisert situasjon som overhodet ikke er problematisert i forslaget. Arbeiderpartiet har også fremmet et forslag i saken, hvor vi rett og slett ber om at statsråden utreder hvordan det kan forhindres at disse kvinnene taper stort i opparbeidede rettigheter ved privatisering av offentlige tjenester. Men statsråden er heller ikke villig til å stille seg positiv til en sånn utredning, hvis jeg har forstått det riktig.

Statsråd Robert Eriksson [14:25:39]: Vi er godt i gang med et arbeid som går på å foreta en gjennomgang av offentlig tjenestepensjon. Man vil, sammen med partene, berøre mange ulike spørsmål der, og det må vi komme tilbake til når vi har kommet så langt.

Hvorfor er det mange kvinner som taper innenfor offentlig sektor? Jo, det er to ting som gjør at mange kvinner taper. Flere kvinner enn menn jobber deltid, og flere menn enn kvinner har lederstillinger, som gjør at man har litt høyere pensjonsberegningss grunnlag. Dette er to viktige faktorer som gjør at man har forskjeller i pensjonen.

Jeg vil da heller oppfordre flere kvinner til å jobbe hel-

tid. Vi må legge til rette for bedre heltidskulturer, som igjen vil gi bedre pensjonsopptjening.

Lise Christoffersen (A) [14:26:39]: Det er for så vidt interessant at statsråden nevner flere kvinner i deltid og flere menn i lederstillinger. Der hadde man jo muligheten da regjeringa nylig presenterte en likestillingsmelding for Stortinget. Men det kom jo ikke noen kraftfulle signaler om tiltak for å endre på det forholdet i den meldinga. Den har fått forholdsvis massiv kritikk.

Jeg vil tilbake til statsrådens kontante nei om at den utredninga som snart kommer, ikke går ut på å svekke pensjonene for offentlig ansatte. Kan jeg tolke statsråden slik når han i sitt svarbrev til komiteen sier at det er uheldig at forskjeller i offentlig og privat tjenestepensjon motvirker mobilitet av arbeidskraft mellom sektorene, at det da, kombinert med det forrige kontante nei, betyr at statsråden har planer om å jekke opp og forbedre pensjonsordningene i privat sektor?

Statsråd Robert Eriksson [14:27:35]: Til det første: Både jeg og regjeringen viser god handlekraft for å få flere kvinner i lederstillinger. Meg bekjent er det vel første gang vi har hatt en kvinne som leder og direktør i Nav, og vi har gjort flere ansettelser av kvinner.

Så til spørsmålet: Grunnen til at det er forskjeller her, er jo at det er store forskjeller mellom privat og offentlig sektor i pensjon. Hvis man virkelig vil tape på offentlig tjenestepensjon, er det hvis man beholder reglene som i dag. Det er de som er født i 1974, som er mitt eget årskull, og senere, som vil bli de store taperne. De vil ikke få to tredjedeler av sluttlønnen sin. Lønsjusteringen vil gjøre at de ender med en kompensasjonsgrad på rundt 50–53 pst.

Hvis Christoffersen mener at det er en bedre løsning enn å få inn en løsning som gjør at de kan tjene opp mer pensjon, der alle år teller med, er jeg uenig med Christoffersen.

Kirsti Bergstø (SV) [14:28:53]: La meg først presisere: Når jeg sa at sånn kan vi ikke ha det, med tanke på eksemplene fra Austevoll og Oslo, mener jeg at det ikke kan være sånn at det skal være opp til hver enkelt kommunes vilje til å kompensere tap. Det skaper liten trygghet for arbeidsfolk.

Noe annet som skaper liten trygghet, er statsrådens entydige positivitet til konkurranseutsetting. Derfor lurer jeg på: Mener statsråden at det er bra med konkurranseutsetting også når anbud vinnes ved at pensjon, lønn og arbeidsvilkår svekkes?

Statsråd Robert Eriksson [14:29:33]: Jeg mener at det er bra med anbud. Jeg mener at det er bra med konkurranseutsetting. Hvis konkurranseutsettingen fører til, i dette tilfellet, bedre velferdstilbud for folk som trenger velferdstjenester, synes jeg det er bra. Samtidig har vi ulike pensjonssystemer også innenfor privat sektor. Det er mange som skifter jobb fra den ene bedriften til den andre, som har ulike pensjonsordninger, så det er ikke noe nytt i pensjonsspørsmål eller i arbeidslivet. Men noe av det vik-

tigste man kan gjøre for å få til mer likhet, er nettopp å få til – sånn som det står i regjeringsplattformen – en mer harmonisert offentlig tjenstepensjon som er i samsvar med pensjonsreformens intensjoner, en pensjonsreform som SV innførte i sin tid i regjering.

Kirsti Bergstø (SV) [14:30:21]: Jeg synes også det er interessant at statsråden nevner Austevoll og Oslo som veldig gode eksempler fordi de har kompensert for framtidige tap, samtidig som vi ser at regjeringen, når man har muligheten til det, ikke gjør det, sånn som tilfellet er med renholderne i Forsvarsbygg. De har nå opplevd at arbeidsplassen er sendt ut på anbud, og der vil veldig mange tape stort i framtidige pensjonsutbetalinger. Ingenting tyder heller på at det er noe bedre tilbud når det gjelder sikkerhet som er mulig å oppdrive, enn det som leveres i dag.

Mitt spørsmål er: Hvorfor mener statsråden det er rimelig at kommunene kompenserer for tap av framtidige pensjonsutbetalinger, mens regjeringen ikke er villig til å gjøre det for de menneskene man selv har sendt ut jobbene til, på anbud?

Statsråd Robert Eriksson [14:31:23]: For det første tror jeg vi skal ha litt forståelse for pensjonssystemet. Når man har en virksomhetsoverdragelse, er det også sånn i dag at vi har obligatorisk tjenstepensjon. Man har ulike løsninger der, så man kan ikke slå fast at man vil tape eller vinne så eller så mye – det er alt etter hvilken løsning man velger. Foretakene kan deretter velge om man vil ha foretakspensjon, innskuddspensjon eller tjenstepensjon – altså hvilken lov man bruker. Det vil gi ulike regnestykker, og det har også vært tilfeller der man kunne ha fått bedre pensjonsløsning. Så er det ikke dermed sagt at i enhver situasjon vil man tape. Det er også feil, for det spørres hvilket av de tilbudene den virksomheten egentlig går inn på.

Så, når det gjelder Austevoll: Jeg synes det er gledelig. Fremskrittspartiet styrte Austevoll, kompenserte, viste god arbeidsgiverpolitikk. Fremskrittspartiet viser god arbeidsgiverpolitikk ute i kommunene – det er jeg glad for – og viser at man finner gode løsninger for de ansatte og det beste tjenestetilbudet for folk.

Ingerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Karin Andersen (SV) [14:32:36]: Til det siste: Det viser seg jo at staten ikke kompenserer, når Fremskrittspartiet sitter i regjering og kunne gjort det.

Vi har noen viktige velferdstjenester, og vi har viktige områder som offentlig sektor har ansvaret for. Spørsmålet er: Synes vi virkelig at renholderne og hjelpepleierne har for god pensjon? Har de for god lønn? Jeg synes ikke det. SV synes ikke det. De fortjener hver krone de får, og mer til.

Jeg hørte på statsministerens nyttårstale. Der refererte hun til det hun kalte heltene i omsorgen. Det er disse heltene vi snakker om nå. Det er disse damene – for det er stort sett damer det gjelder – som jobber helsa av seg, ofte, både i renhold og i omsorg i offentlig sektor. Takken for det fra Fremskrittspartiet og Høyre er jammen at de skal bli satt ut på anbud og miste kanskje mange hundre tusen i pensjon, og til og med også i lønn, i hvert fall hvis man konkurranseutsetter én og to ganger. Det har erfaringene her fra Oslo vist.

Jeg har sagt til noen lokale ordførere som har luktet på dette forslaget: Da tar du meg i hånden, så går vi bort på sykehjemmet. Så ser du en hjelpepleier i øynene, og så sier du: Du har for høy pensjon.

Det er ingen som har blitt med meg ennå, for å si det sånn.

Det er det dette handler om: Om vi virkelig i framtida har tenkt å sette pris på de som skal gjøre disse viktige jobbene i framtida, som vi vet vi trenger mange flere av. Vi er nødt til å lokke mange flere av våre ungdommer inn i disse yrkene. Og jammen må det øg drives renhold mange steder. Det er en jobb som er veldig tung, veldig ansvarsfull, fordi renhold er viktig. Det er store skadevirkninger av at det ikke blir gjort ordentlig, særlig i omsorgs- og helseinstitusjoner. Da er vi faktisk nødt til å sette pris på disse jobbene når de gjøres, og ikke sette dem ut på anbud med den konsekvens at pensjonen går ned, og lønnen etter hvert også går ned.

Jeg er veldig skuffet over at Arbeiderpartiet ikke er med på dette forslaget, det må jeg si. Det hadde jeg virkelig forventet etter de diskusjonene vi har hatt i valgkampen, og alle de – for å si det sånn – flaggviftingene Arbeiderpartiet har gjort i denne saken om at de er enig med SV om at dette er feil, og det er unødvendig.

Det er villet. Sykepleierforbundet har spurt Fremskrittspartiets og Høyres kommunestyrerepresentanter om det er greit at disse damene går ned i lønn og pensjon, og det synes de. For de synes det er viktigere å gi skattelette til fiffen.

Erlend Wiborg (FrP) [14:35:51]: Det var det siste innlegget til representanten Andersen som fikk meg til å tegne meg.

For det første virker det ikke som om man har lest utgangspunktet i saken og merknadene, for det er – som jeg også var innom i mitt første innlegg – en vesensforskjell på privatisering og konkurranseutsetting. Her snakker vi i utgangspunktet om pensjonen og har ikke en generell debatt rundt konkurranseutsetting. Men jeg har ikke noe problem med å ha en generell debatt rundt konkurranseutsetting, for jeg er positiv til konkurranseutsetting. Jeg har selv vært lokalpolitiker og vært med på å konkurranseutsette mange forskjellige tjenester – med stort hell. Da er det veldig interessant at representanten Karin Andersen vet bedre enn de ansatte selv, som i medarbeiderundersøkelser svarer at de ble mer fornøyd med arbeidsplassen sin etter at den ble konkurranseutsatt. Så kan det godt hende at representanten fra Sosialistisk Venstreparti mener at den enkelte ansatte ikke selv vet best, men både jeg og Fremskrittspartiet har

tro på at den enkelte arbeidstaker selv vet best hva som er best for dem selv.

Men noe av det interessante ved debatten er lønnsnivået i mange kvinnedominerte yrker, og der er Fremskrittspartiet helt enig i at lønnsnivået i flere kvinnedominerte yrker er for lavt. Det er noe Fremskrittspartiet har tatt opp flere ganger. Men da må vi gå inn og se: Hva er det grunnleggende likhetstrekket i de kvinnedominerte yrkene? Det er ofte yrker der det offentlige er ansvarlig, der det er lite konkurranse, og der man ikke lett kan bytte til en annen arbeidsgiver hvis man ikke er fornøyd. Det er altså det systemet som nå har medført at mange kvinnedominerte yrker henger etter når det gjelder lønn. Det samme systemet ønsker da representanten Karin Andersen enda mer av. Når det gjelder de ansatte, så ser man jo ved konkurranseutsetting at det også er flere tilfeller der ansatte har fått en bedre pensjonsordning enn de hadde. Vi har eksempler på at ansatte har fått bedre lønns- og arbeidsbetingelser enn de hadde. Så bildet her er ikke svart-hvitt.

Så kan jeg ikke dy meg – og jeg regner med at representanten Karin Andersen har tegnet seg på nytt: En ting hun ikke nevner når vi snakker om pensjon, er at hun er for en usosial avkorting i pensjonen til gifte og samboende pensjonister, akkurat de menneskene vi snakker om her nå. Karin Andersen og Sosialistisk Venstreparti mener det er greit at de skal få 8 000 kr mindre i pensjon hvert eneste år kun på grunn av at de er gift eller samboende. Det hopper representanten Andersen glatt over.

Jeg ser tiden begynner å renne ut, så jeg skal ikke gå inn på alle de usosiale skatte- og avgiftsforslagene til Sosialistisk Venstreparti.

Karin Andersen (SV) [14:38:57]: Det hjelper ingenting om man prøver å tilsløre det som skjer, om det er konkurranseutsetting eller anbud. Det dette handler om, er at når man konkurranseutsetter f.eks. eldreomsorg og renhold er konsekvensen at ansatte går ned i pensjon, fordi de får en pensjonsavtale som ikke er like god som det den er i det offentlige. Det er en realitet. De store fagforbundene har kartlagt dette, og realitetene er der.

Wiborg viser nå til eksempler, til at det finnes et eksempel – jeg vet ikke hva som var blitt konkurranseutsatt, og som hadde gått opp i pensjon, det eksemplet vil jeg gjerne se dokumentert. Det kan jo være interessant å se om det er noen som har en bedre pensjonsavtale enn det offentlige, men i all hovedsak har det offentlige bedre pensjonsordninger enn private. Det var nettopp det som var replikkordvekslingen her mellom representanten Christoffersen og statsråden, der statsråden svarte kontant at han ikke ville at pensjoner i offentlig sektor skulle forhandles ned, og konsekvensene av det må jo da være at alle de private pensjonene løftes opp. Ellers kan det jo ikke bli likt – det er helt umulig å få til det: Enten tar man den ene ned, eller den andre opp, slik at det blir mer likt.

Denne saken burde ha resultert i at alle var enig i at man i hvert fall burde be regjeringen om å etablere et system der man brukte lov om virksomhetsoverdragelse helt konsekvent, slik at man kunne beholde lønns- og pensjonsavtale ved konkurranseutsetting. For dette handler om yrker som

bør verdsettes minst på linje med det vi gjør i dag. Det er det det handler om. Det er et politisk spørsmål – om vi ønsker at de som jobber innen renhold og innen omsorg skal takkes med å få dårligere vilkår, for det er i all hovedsak det som skjer når man konkurranseutsetter. Og det er villet, skjønner jeg, fra Fremskrittspartiet og Høyre, de synes det er greit. Deres lokalpolitikere svarer også helt klart at de synes det er helt greit at dette går ut over lønns- og pensjonsvilkår for disse damene – som det i hovedsak er – og folk bør jo merke seg at det er slik.

Så gjør representanten Wiborg en visitt til saken om samordning av pensjon for gifte og samboende. Ja, det er en annen sak enn det vi behandler her nå. Dette er en sak om ikke – for å si det sånn – å etablere enda flere nye urettferdigheter. Så får vi se hvordan man etter hvert, når tida passer for det, kan rette opp andre urettferdigheter.

Rigmor Aasrud (A) [14:42:16]: Det var representanten Wiborg som fikk meg til å ta ordet, for jeg syns det trengs en forklaring på noen av de utsagnene som kom.

Denne saken dreier seg om å privatisere virksomheter, og om hvordan pensjonsforholdene er der. Når Wiborg da trekker den sammenligningen at det kan bety at lavtlønnede kvinner får høyere lønn, så syns jeg det krever en forklaring. Det var jo interessant å høre tidligere her i dag at man er opptatt av at den frie lønnsdannelsen skal være der, og at det er organisasjonene som skal forhandle fram lønn. Så hvordan vil en sånn privatisering kunne medføre at en får høyere lønn i de kvinnedominerte lavtlønnsyrkene? Det vil jeg gjerne høre Wiborg si noe mer om.

Det samme gjelder det interessante poenget som ble trukket opp her, om at det er virksomheter som har gått fra en offentlig ytelsesbasert ordning og fått en bedre pensjonsavtale når man har privatisert det. Det kunne det også være interessant å høre litt mer om. Det er iallfall veldig sjelden at vi hører om det.

Så helt til slutt: Det er jo interessant å høre den debatten som er, for i denne salen har jeg vært med på noen debatter der man skal ta hensyn til de ideelle virksomhetene. Da er det viktig at man skjermes dem, og at man tar vare på dem, hører vi fra de borgerlige partiene. Men hvordan tenker man seg å få til det oppe i en sånn situasjon der man – ut fra sånn jeg forsto statsråden – ikke har tenkt å ordne noe særlig opp i de private pensjonsavtalene? Det er litt vanskelig å skjønne hvordan dette skal henge sammen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.

Sak nr. 9 [14:44:10]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø og Karin Andersen om barnefattigdom (Innst. 66 S (2015–2016), jf. Dokument 8:122 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5

minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Rigmor Aasrud (A) [14:45:03] (ordfører for saken): Komiteen har hatt representantforslaget fra SV om barnefattigdom til behandling, og vi har valgt å la framdriften følge komiteens arbeid med statsbudsjettet siden forslagene har budsjettkonsekvenser. Det har gjort at det har vært en ryddig behandling i komiteen, og jeg takker komiteen for samarbeidet.

Det er tverrpolitisk enighet om at vi må styrke arbeidet for å hindre at barn lever i fattigdom. Komiteen legger derfor vekt på at vi må føre en politikk der flest mulig er i arbeid, og at vi må utforme virkemidler som bygger opp under dette. Men ikke alle har muligheten til å delta i arbeidslivet, og det er etter komiteens mening nødvendig at vi har treffsikre ordninger som sikrer alle et anstendig inntektsgrunnlag. Jeg er svært glad for at en samlet komité slår fast nettopp dette.

Den tekniske definisjonen på fattigdom er prosent av medianinntekt i landet. Så kan vi diskutere om dette er en treffsikker måleparameter. Med en sånn definisjon vil kontantutbetalinger redusere fattigdom, mens gratis barnehage, SFO og fritidsaktiviteter ikke vil påvirke situasjonen. Komiteen slår likevel fast at barnehage og fellesskolen er arenaer som bidrar til å redusere sosiale forskjeller, og at det er nødvendig å tilføre disse ressurser for å legge til rette for at disse arenaene skal ha en sånn funksjon også i tiden framover.

Riksrevisjonen har undersøkt arbeidet med barnefattigdom i Norge og sier at det i stor grad handler om barn som opplever å være utestengt fra sosiale sammenhenger på grunn av den økonomiske situasjonen familien er i. Flertallet av barnefamilieene som opplever fattigdom, kommer fra innvandergruppene. I den sammenheng er det grunn til å minne om at barn som bor i Norge, i det store har det bra. Det er også grunn til å minne om at de fleste europeiske land nå opplever at det kommer barnefamilier fra Syria og Afghanistan for å gi sine barn muligheter til å vokse opp i samfunn som har langt større trygghet enn det de opplever i sitt hjemland. Fattigdom i et krigsherjet Syria er noe annet enn fattigdom i Norge.

For Arbeiderpartiets del vil det alltid være muligheten til å forsørge seg selv gjennom arbeid som er vårt viktigste politiske mål. For å nå målet må vi legge til rette for at de som trenger ekstra hjelp inn i arbeidsmarkedet, får det og ha velferdsordninger som gjør det mulig å være i arbeid. Da er barnehage og skole viktig. Like viktig er det å sikre at de barna som har foreldre som ikke klarer å være yrkesaktive, får de samme mulighetene. Her skiller de politiske partiene lag når det gjelder den praktiske politikken. For det hjelper ikke å legge fram en god handlingsplan mot barnefattigdom når det få måneder tidligere ble lagt fram

forslag om store kutt i barnetillegget i uføretrygden. Kuttet var på 590 mill. kr. Og det hjelper ikke de fattige barna at bostøtten reduseres, eller at en arbeidsledig forelder får kutt i støtten, sånn som regjeringen har foreslått.

Det er i det hele vanskelig å se sammenhengen i regjeringens politikk når det gjelder barnefattigdom. De som har mest, får mer gjennom store skattelettelser, og de som har minst, får mindre – nesten 2 mrd. kr i kutt for de arbeidsledige. Det er mange barnefamilier blant dem. Forslaget om å kutte i barnetillegget i uføretrygden er et direkte angrep på barnefamilieene. Og vi kommer ikke unna det faktum at det er blant innvanderbefolkningen vi finner flest familier med kombinasjonen barn og lav inntekt. Da blir det interessant å høre på regjeringspartiene her i Stortinget når politikken for dem som sitter på asylmottak og skal inkluderes i det norske samfunnet, skal utformes i ukene som kommer. På asylmottakene i dag er det mange barn med foreldre som trenger alles oppmerksomhet, ikke bare i dag, ikke bare i morgen, men veldig lenge framover.

Bente Stein Mathisen (H) [14:49:59]: Som saksordføreren sa, er det stor enighet på tvers av de politiske partiene her på Stortinget om at vi ønsker å jobbe for å bedre situasjonen til barn og unge som vokser opp i det vi kaller fattige familier. Noe av det viktigste vi gjør som politikere, er å legge til rette slik at barn og unge får en trygg og god oppvekst, gode utviklingsmuligheter gjennom en god skole og rett til utdanning.

Regjeringen tar på alvor at mange barn vokser opp i familier med svak økonomi, som utelukker deltakelse på viktige sosiale arenaer. Derfor har regjeringen lagt frem en strategi mot barnefattigdom som heter «Barn som lever i fattigdom».

Forslagsstillerne peker på barnetrygden som et av de viktigste virkemidlene for å bidra til omfordeling og motvirke fattigdom. De foreslår en rekke forslag for å heve nivået på barnetrygden. I den forbindelse må jeg si at regjeringen har satt ned et offentlig utvalg som skal se på støtten til barnefamilier. Utvalget skal særlig se på om det skal gjøres endringer i barnetrygden. Utvalgets anbefalinger vil gi grunnlag for å vurdere eventuelle endringer i ordningen.

Jeg må bare si jeg synes det er litt rart at SV ikke gjorde noe med barnetrygden da de satt åtte år i regjering, siden de mener at dette er et så viktig tiltak. De gikk høyt på banen og sa at de skulle fjerne fattigdommen med et pennestrøk. Men jeg tror at barnefattigdom ikke blir fjernet med et pennestrøk, og heller ikke blir den fjernet ved å øke barnetrygden. Det må jobbes mye mer helhetlig og målrettet med tiltak på flere områder. Strategien som regjeringen har utarbeidet, tar utgangspunkt i at barnefattigdom er et sammensatt problem, og at alle departementer og instanser som har ansvar for barn og familier, må samordne innsatsen og tiltakene, slik at barnefattigdom kan reduseres.

SV bruker som begrunnelse at statsbudsjettet for 2015 førte til en vanskelig situasjon for barn i fattige familier på grunn av at det ble noe reduksjon i barnetillegget til foreldre som er uføretrygdet. Jeg synes dette blir både søkt og noe misvisende, for SV nevner ikke alle de målrettede styr-

kingene til barn og unge i familier med lav inntekt som ble vedtatt i det samme budsjettet. Omlegging og reduksjon på ett område må ses i sammenheng med styrkinger på andre områder.

I 2014 ble det innført en nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom, som er videreført og styrket i 2015. Ordningen bidrar til at barn og unge som lever i familier med svak økonomi, kan delta i fritidsaktiviteter, få støtte til utstyr og til kontingenter, og at familier kan få tilgang til ferieopplevelser.

I budsjettet for 2015 styrket regjeringen tilbudet om gratis kjernetid i barnehagen for fire- og femåringer fra lavinntektsfamilier. I tillegg ble det innført en sosial profil på barnehagebetalingen, med moderasjonsordninger i barnehageprisen. Fra og med 1. mai i år har alle familier med lavere inntekt enn 473 000 kr per år fått redusert barnehagepris.

Regjeringen har også målrettet bruken av støtteordningene, slik at ordningene treffer barn og unge med størst behov. Derfor har man endret på stipendordningene i videregående skole. Stipendsatsene er økt med 50 pst. og gis nå kun til elever som kommer fra familier der mors og fars samlede inntekt er lav. Det innebærer en økning på 10 000 kr mer i året for de elevene som virkelig trenger stipendet.

I dag vedtar vi en endring i sosialtjenesteloven som medfører at kommunene skal holde barns inntekt av arbeid i fritid og skoleferie utenfor ved vurdering av søknad om økonomisk stønad. Formålet er å bidra til at barn i familier som mottar økonomisk stønad, på lik linje med andre barn vil kunne bedre sin egen situasjon gjennom inntekt fra arbeid og få nyttig erfaring fra arbeidslivet.

Når det gjelder bostøtteordningen, har regjeringen i strategien «Barn som lever i fattigdom» signalisert at den vil vurdere ytterligere styrking av bostøtten.

Avslutningsvis: Det aller viktigste virkemiddelet for å bekjempe barnefattigdom og motvirke sosial eksklusjon er å vokse opp i familier der en eller begge foreldre har inntektsgivende arbeid. Regjeringen er derfor spesielt opptatt av å legge til rette for at flere som har hel eller delvis arbeidsevne, kommer i jobb. Det er det beste for mor og far, og det er det beste for barna.

Ingebjørg Amanda Godskesen (FrP) [14:54:22]: I mai i år delte regjeringen ut hele 137 mill. kr til ulike lokale tiltak rettet mot barnefattigdom i Norge. Alle kommuner og frivillige organisasjoner hadde mulighet til å søke om midler til gode ferie- og fritidstilbud, de kunne søke om midler til utlånsordninger for utstyr til idretts- og rekreasjonsaktiviteter, og målet var å sikre barn muligheten til å være med på aktiviteter, uavhengig av foreldrenes økonomi. Det er nemlig viktig med gode opplevelser i barndommen, og det er viktig å dempe barns opplevelser av familiens fattigdom. Søknadene varierte mye i karakter og omfang, noe som naturlig nok også gjorde seg gjeldende i størrelsen på tilskuddet. Røde Kors fikk f.eks. mange millioner til sine gode ferietilbud, mens mange av de minste tilskuddene gikk til innkjøp av utstyr til gratis utlån i kommunene.

Trysil var en slik kommune. Trysil fikk i år 60 000 kr til innkjøp av skøyter og hjelmer til en gratis utlånsordning for barn, og i fjor fikk de 100 000 kr til innkjøp av ski og skiutstyr. Dette er et svært godt tilbud lokalt. Jeg er glad for at vi kan stimulere til slike tiltak som gjør at alle barn får anledning til å delta i fritidsaktiviteter, uavhengig av om foreldrene har dårlig råd eller ikke.

Noe av det viktigste vi kan gjøre for å redusere fattigdom i Norge, er, som det er sagt tidligere, å la flere få anledning til å leve av sin egen inntekt. Samtidig kan vi, og må vi, også gjøre mye for å redusere barns opplevelse av fattigdom.

I Sundvolden-erklæringen er vi klare og tydelige på at vi ønsker å løfte mennesker ut av fattigdom. Det er et helt delkapittel i Sundvolden-erklæringen som kun dreier seg om tiltak mot fattigdom. Mange av disse tiltakene er allerede gjennomført, noen gjennomføres nå, og de siste skal gjennomføres før neste valg. Der er det også tiltak spesielt mot barnefattigdom. Saken som behandles i dag, er også et slikt eksempel. Vi gjør barnehage billigere for barnefamilier med dårlig råd, vi etablerer lokale ordninger for utstyrsutlån og kontingentstøtte. Dette vil hjelpe barn til å delta i samme aktiviteter som vennene sine.

Ennå har jeg ikke nevnt tiltaksplanen mot barnefattigdom som samarbeidspartiene lanserte nå i år. For første gang har vi et solid politisk fokus på barnefattigdom. Tidligere har det vært mest fokus på fattigdom generelt, og selv det har gitt svært lite resultat i de to foregående stortingsperiodene. Som også nevnt tidligere, husker vi alle SVs løfte om å fjerne fattigdommen med et pennestøk. Det skjedde iallfall ikke i de åtte årene før denne regjeringen.

Men jeg håper at vi nå kan se framover, og jeg håper at vi nå kan stå sammen om å hjelpe flest mulig barnefamilier til å jobbe seg ut av fattigdommen. Jeg håper ingen barn må oppleve fattigdom, og jeg vil ikke slutte å lete etter løsninger, for ingen barn fortjener å leve i fattigdom.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [14:57:38]: Jeg synes det er en svært viktig tematikk SV tar opp i sitt representantforslag. Her er det mange gode forslag, både i representantforslaget og i innstillingen. Flere av forslagene er også helt i tråd med Kristelig Folkepartis program.

Jeg har lyst til først å peke på de forslagene i innstillingen som Kristelig Folkeparti kommer til å støtte i dag. Vi støtter forslag nr. 1, fra Senterpartiet, fordi det er viktig. Det handler om kostnadene for enkeltmennesket og for samfunnet. Det er et viktig perspektiv å ha med seg, for dette handler om skader og kostnader her og nå, og ikke minst på sikt. Derfor vil Kristelig Folkeparti støtte forslag nr. 1 i innstillingen.

Kristelig Folkeparti er også enig med SV i at barnetrygden må holdes utenfor utmålingen av sosialhjelp. Vi fremmer i dag et forslag om at både barnetrygden, kontantstøtten og gaver til barn, i tillegg til barns inntekter, som vi har diskutert tidligere i dag, skal holdes utenfor beregningen av sosialhjelp. Vi vil primært selvfølgelig stemme for vårt eget forslag, men sekundært for SVs forslag nr. 2.

Mange barn vokser opp i familier med vedvarende lav inntekt. Vi vet at dette kan medføre stigmatisering, eks-

kludering og sosial utrygghet. Fattigdom er et strukturelt problem som ikke kan avskaffes ved kun å sette inn tiltak på individnivå. Slike tiltak er viktige, men bekjempelse av fattigdom krever også en aktiv omfordelingspolitikk og bredspektrede, universelle tiltak. Kristelig Folkeparti vil arbeide for at ingen barn skal vokse opp i fattigdom i Norge, og vi vil også arbeide for målrettede tiltak som hjelper dem som trenger det mest. Et eksempel på målrettede tiltak er gode ordninger for å sikre et forsvarlig bosted. Et annet godt eksempel er en ordning der lavinntektsfamilier kan få et frikort som sikrer at alle barn kan delta på minst én fritidsaktivitet. Derfor vil Kristelig Folkeparti støtte forslag nr. 11, der de ber regjeringen sikre at alle barn har tilgang på utstyrlån til fritidsaktiviteter, og at barn fra økonomisk vanskeligstilte familier har tilgang på ordninger tilsvarende opplevelseskort, organisert enten i regi av det offentlige eller i regi av frivillige organisasjoner.

Flere av forslagene er jo også forslag som regjeringen og samarbeidspartiene jobber med og er sammen om. Det pekes bl.a. på Ferie for alle, og jeg er veldig glad for at vi i budsjettenigheten kunne være med og styrke den posten. Det er også pekt på hvor viktig det er at folk kommer i arbeid, og det er klart at Kristelig Folkeparti deler det. Det er kanskje det viktigste tiltaket for å komme ut av fattigdom, men både Jobbsjansen og andre ting her er viktige tiltak som kan bidra til at enda flere kommer ut av fattigdom.

La meg også få lov til å si noe om det som SV tar opp når det gjelder engangsstønaden, for det er en viktig sak for Kristelig Folkeparti, og vi er helt enig i at der kan vi gjøre mer. Jeg er veldig glad for at vi i samarbeidsavtalen har fått inn det som er et viktig punkt, og vi har jo sett at i de årene vi har hatt denne samarbeidsavtalen, har engangsstønaden vokst jevnt og trutt. Kristelig Folkeparti har i sitt program tatt til orde for at den må enda høyere opp – vi peker på 2 G – fordi vi mener det er uheldig at vi har en ordning i dag som gjør at vi egentlig legger til rette for at man ikke bør få barn før man i hvert fall har rundet 30. Det er i den alderen de fleste får barn i dag, og det burde ikke være økonomi som gjør at man får problemer med å kunne få barn tidligere. Jeg tenker her bl.a. på studenter. Det er noe som regjeringen jobber med, og Kristelig Folkeparti spiller det selvsagt inn i enhver budsjettdebatt vi har om å få økt engangsstønaden. Det er et punkt der jeg registrerer at vi har mye til felles med SV. Jeg ser at også de peker på det og har pekt på det lenge. Jeg håper også at vi i tiden framover kan være med og gjøre noe med engangsstønaden og i hvert fall knytte det til G på et eller annet tidspunkt.

Presidenten: Presidenten tror at representanten Bekkevold skal ta opp forslaget og anser at det er gjort.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) (fra salen): Det håper jeg er gjort.

Presidenten: Representanten Geir Jørgen Bekkevold har tatt opp det forslaget han refererte til.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [15:02:42]: Så langt jeg kjenner til, har vi ikke i dag noen offisiell, klar og enhetlig

definisjon av fattigdom eller fattigdomsgrense i Norge, og det er sjølsagt at vi heller ikke skal utjevne alle forskjeller for barn og ungdom når det gjelder tilgang til goder og muligheter. Men vi snakker altså om dem som er mest verdig trengende.

Det grunnleggende er full sysselsetting og små inntektsforskjeller for utført arbeid, og jeg sier «full sysselsetting» og ikke «høy sysselsetting» og er glad for at det begrepet fester seg her i salen.

Regjeringa har lagt fram en strategi også på dette området, «Barn som lever i fattigdom. Regjeringens strategi (2015–2017)», hvor det heter at «andelen norske barn som lever med inntekter under 60 prosent av medianinntekten i minst tre år i strekk» de siste årene har blitt stadig større. I den rapporten refereres det også bl.a. til:

«Den høye fattigdomsrisikoen i enkelte landgrupper, henger igjen sammen med at de voksne har problemer med å komme inn på det norske arbeidsmarkedet.»

Når vi kjenner det faktumet, i tillegg til det tilbudssjokket som vi har fått som følge av EØS-utvidelsen i 2004, blir dette veldig, veldig krevende.

Full sysselsetting i det norske arbeidsmarkedet fordrer en regulert tilbudsside i det norske arbeidslivet. En ikke-regulert innvandring umuliggjør full sysselsetting og små inntektsforskjeller, etter Senterpartiets syn. Vi vil understreke viktigheten av en grundig analyse av de økonomiske behovene for å heve gruppene med innvandrerbarn i lavinntektsgruppen til et ønsket inntektsnivå, samt en vurdering av hvilke økonomiske konsekvenser dette får for ytterligere EØS-innvandring mv.

Når vi fremmer dette forslaget, er det rett og slett for å få en mer kunnskapsbasert debatt. Jeg håper at flere partier kan støtte et slikt forslag, slik at en kan gå inn i den faktiske virkelighet som vi står i, analysere hvorfor vi er der og hva som skal til, med klare definisjoner, for at vi skal få en diskusjon om disse tingene som er mer faktoorientert.

Når det gjelder de forslagene som SV har kommet med, har Senterpartiet svart på de forslagene i statsbudsjettssammenheng. Vi har kommet med en rekke tiltak der som går på de forslagene, og vi velger da å vise til dem og prinsipielt ikke stemme for noen av SVs forslag, sjøl om det er mange av dem som vi har både penger til og positive prioriteringer omkring. Men vi mener at det er å blande dette forslaget og det nylig avgitte statsbudsjettet, så det gjør vi da ikke.

Ellers vil jeg si at vi støtter Kristelig Folkepartis forslag, som viser den grunnleggende holdning som vi har til dette spørsmålet for virkelig å gjøre en jobb med å heve de gruppene som trenger sosial støtte mest, og det er dem som har ansvaret for barn.

Presidenten: Representanten Lundteigen skal også ta opp forslaget?

Per Olaf Lundteigen (Sp) [15:06:14]: Jeg tar opp forslaget fra Senterpartiet, det er helt korrekt.

Presidenten: Da har representanten Per Olaf Lundteigen tatt opp det forslaget han refererte til.

Sveinung Rotevatn (V) [15:06:36]: Det har vore ein del saker og diskusjonar der det har vore peika på behovet for å sikre endå betre pensjonar for ulike grupper. Det må ein gjerne vere for. Men her snakkar vi om dei som, i motsetning til den gjennomsnittlege pensjonisten, faktisk er ei fattig gruppe i Noreg, og der det er mykje arbeid som står att.

Venstre deler definitivt SVs engasjement for å få ned barnefattigdomen og synest det er bra at den diskusjonen blir løfta inn i Stortinget så ofte som mogleg. Det er ingen tvil om at det er mykje som må gjerast, og at mykje dessverre har gått i feil retning. Eksempelvis i perioden 2005–2013, som bør vere kjent for fleire av representantane her, fekk vi 25 pst. fleire fattige barn i Noreg. Det er nesten 20 000 ungar som har gått inn i den kategorien. Det er mykje, det er for mange.

Sjølv om det er ulike grupper som fell inn under fattigdomsombegrepet, er det også ein del tendensar som ein skal vere klar over. Ein ting som ikkje er til å kome vekk frå, er at det er mange ungar i familiar med innvandrarakgrunn som er overrepresenterte på dei statistikkane. Eg seier det fordi vi no skal ta imot og integrere mange menneske på flukt, inn i det norske samfunnet. Mange av dei som er på flukt, har eit dårleg utgangspunkt når det gjeld eksempelvis utdanning for å klare seg i den norske arbeidsmarknaden, og det gjer at denne oppgåva ikkje blir noko mindre framover. Men det betyr også berre at ambisjonane må hevast.

Så er det slik, som representanten Lundteigen var inne på, at veldig mange av desse forslaga – for ikkje å seie alle saman – har budsjettkonsekvensar og difor har vorte behandla saman med statsbudsjettet i komiteen. Det trur eg var klokt.

For Venstres del har vi levert og stemt for eit alternativt statsbudsjett med ei rekkje forslag som er målretta for å få ned barnefattigdomen. Mange av dei har også støtte blant andre parti. Ein ting vi gjer gjennomgåande, som eg meiner at fleire, også SV, bør vurdere, er at i staden for berre å slengje på meir pengar – ein ressurs som ikkje er utømmelig – til ulike ordningar kan ein differensiere meir. I staden for berre å auke barnetrygda til dei som har minst, noko som er rosverdig nok å gjere, kan ein også vurdere å skru ho litt ned for dei som har mest. 50 pst. av dei som tek mot barnetrygd, puttar ho rett inn på konto. Å vere politisk er å prioritere, og er ein villig til det, har ein også meir til rådvelde når ein skal nå måla sine, og eit viktig mål er å få ned barnefattigdomen.

Så har vi fått eit budsjettforlik mellom regjeringspartia og Venstre og Kristeleg Folkeparti, der vi til saman styrkjer det sosiale sikkerhetsnettet med over 800 mill. kr. Det var ei av fleire viktige saker for Venstre i dei forhandlingane, og vi er glade for at vi har fått gjennomslag for mykje av det. Eg trur også at SV bør vere glade, for fleire av forslaga som er levert i dette representantforslaget, har også fått gjennomslag i budsjettforhandlingane, bl.a. forslaga nr. 6, 9, 11 og 12, i motsetning til kva som har vorte gjennomført tidlegare.

I finansdebatten heldt representanten Snorre Serigstad Valen frå SV eit veldig sterkt innlegg der han oppfordra

Venstre og Kristeleg Folkeparti til å skifte side og kome over til SV, for der var graset så mykje grønare. Akkurat når det gjeld viljen til konkrete tiltak for å kjempe mot barnefattigdom, trur eg nesten eg skal returnere den helsinga til representantane som har levert dette Dokument 8-forslaget. No gjennomfører vi faktisk mykje av politikken. Det er klokt.

Til sist vil eg peike på eitt tiltak som eg meiner er særleg viktig. Det er at etter at vi i tidlegare budsjett har sørgt for rett til gratis kjernetid for ungar – fire–femåringar – i låginntektsfamiliar, utvidar vi no den ordninga også til treåringar. Det er målretta fattigdomsnedkjemping – det er ikkje berre å eksportere ytingar, for dei som er opptekne av den typen ting. Det sørgjer for at ungar får ei moglegheit til å lære språk, til å bli integrerte, og det sørgjer for at foreldra har moglegheit til å jobbe. Det er kanskje det viktigaste fattigdomstiltaket vi gjennomfører i det budsjettet som faktisk blir vedteke i denne salen, og eg håper at vi kan fortsetje på den vegen framover, og at vi differensierer ut frå inntekt og ikkje – som eg ser at SV, Arbeidarpartiet og Miljøpartiet Dei Grøne gjer i denne byen – ut frå adresse. Det er ikkje målretta.

Kirsti Bergstø (SV) [15:11:45]: Jeg vil starte med å ta opp SVs forslag.

Kampen mot barnefattigdom handler om kampen for å gi alle like muligheter. Det handler om kampen for å sikre alle muligheten for en framtid. Vi vet at fattigdom går i arv, og det vil fattigdom gjøre så lenge strukturelle forskjeller ligger der, som kjønn og klasse, uten at det føres en politikk som aktivt prøver å bekjempe de ulikhetene som er, eller som treffer dem som trenger det mest. Dagens regjering fører en politikk for større forskjeller og for økt fattigdom.

Flere har i løpet av debatten, og også i tidligere debatter i dag, nevnt regjeringens strategi i forhold til barnefattigdom. Jeg syns det er veldig flott at vi har fått en strategi. Det syns jeg er bra. Nå er det veldig mye i den, det er mye kreativt i den. Jeg er veldig for fattigdomsbekjempelse, men jeg er usikker på om f.eks. punktet om svømmeopplæring er et målrettet tiltak i den sammenheng. Noen av tiltakene i regjeringens strategi vil definitivt gjøre det lettere å være fattig ved at flere får være med på ting, men det gjør lite med selve fattigdommen, med inntekten, for det er bare én ting som kan løfte folk ut av fattigdommen, og det handler om inntekt; hva har du å leve av? Det er jo inntekten din som avgjør hva du kan putte i handlekurven, hva slags aktivitet ungene dine har muligheten til å være med på, om det blir ferie i år eller ikke. Derfor foreslår vi å øke inntekten til barnefamilier, og særlig til de gruppene som vi vet har størst risiko for å havne i fattigdom, nemlig barn av enslige forsørgere og familier med mange unger.

Så registrerer jeg at mange bruker innleggene sine her i dag på sleivspark eller kritikk av SVs ambisjoner om å bekjempe fattigdom, om faktisk å ønske et samfunn der fattigdom ikke lenger fins. Jeg svarer på det med å argumentere for å løfte fram våre forslag i dag, men syns det er underlig at man, når man sitter med makta, heller velger å se på snøen som både falt og smeltet i forfjor, enn å ta grep i dag. Og når snøen smelter, særlig her på Østlandet, ja så

kommer det salt i den, og det bør svi i åpne sår for særlig Fremskrittspartiet, for i sin tid var stortingsrepresentant Horne høy og mørk i åtte år fordi den rød-grønne regjeringen ikke økte barnetrygden. Og når Høyre spør hvorfor SV ikke gjorde dette da de satt i regjering, er svaret er: Det var ikke flertall for det da – som i dag. Men det er verre å løpe fra sine løfter enn å jobbe for å kjempe dem fram. Og jeg lover at det er SVs strategi til det siste.

Derfor har vi fremmet forslag i dag der vi mener at vi samlet sett gjør en avgjørende innsats for barnefattigdommen og for å løfte folk ut av fattigdom. Det handler om en tredelt innsats med konkrete tiltak. Det ene handler om å øke inntekten til dem som vi vet er fattige eller dem med risiko for å bli fattige. Det andre er å sikre deltakelse i arbeidslivet. Vi må ha en arbeidslinje som virker – en arbeidslinje som inkluderer folk i arbeidslivet, som ikke straffer folk for å være fattige. Og det tredje – vi er nødt til, både gjennom universelle ordninger og gjennom målrettede tiltak som støtte til utstyr og ferie, å sikre at alle har mulighet til å delta.

Presidenten: Representanten Kirsti Bergstø har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Statsråd Robert Eriksson [15:16:31]: La meg begynne med å reflektere litt rundt hvorfor mange barn er fattige. Det tror jeg skyldes mange ting, men hovedgrunnen er at vi ser en stor forskjell mellom barn som har foreldre som deltar i arbeidslivet, og barn som vokser opp med foreldre som står utenfor arbeidslivet.

Det vil også være mange grunner til at man står utenfor arbeidslivet. En av de viktigste tingene vi kan gjøre, er å sørge for at flere mennesker opplever gleden og friheten ved å bli selvforsørget av egen arbeidsinntekt. Skal vi lykkes med det, trenger vi et mer inkluderende arbeidsliv og et mer velfungerende arbeidsliv.

Regjeringen er godt i gang med å skape dette. Vi er godt i gang med å gå igjennom virkemidlene og har kommet med mange nye virkemidler for å hjelpe flere inn i arbeidslivet og til å kunne ta ut arbeidsevnen. La meg nevne noen:

- et nytt arbeidsforberedende treningstiltak, som kommer om kort tid, som vil være en god mulighet til å hjelpe flere inn i arbeidslivet
- ny og forbedret oppfølgingsavtale inn mot det ordinære arbeidslivet
- Nav-veiledere inn i videregående skole for å drive god veiledning i karrierevalg og å kunne matche det med å ta noe av utdanningen i arbeidslivet og bruke ordinært arbeidsliv

Jeg besøkte Nav Trondheim i forrige uke. Jobbhuset, med aktivitetskrav, med god hjelp, har sørget for at bare på de siste to og et halvt årene har 300 mennesker fått en fot innenfor arbeidslivet. Det å gå fra en hverdag med svært lav inntekt til å få muligheten til å tjene sin egen inntekt er mye av nøkkeloppskriften.

I tillegg er regjeringen opptatt av å tette hull i det sosiale sikkerhetsnettet. Vi har aldri hatt en regjering som har satset mer på å bekjempe barnefattigdom enn denne re-

gjeringen. Takket være også det gode samarbeidet vi som regjeringspartier har med Kristelig Folkeparti og Venstre, har vi fått på plass en god strategi mot barnefattigdom, som bl.a. – som det ble sagt av representanten Rotevatn – gratis kjernetid i barnehagen for fire- og femåringer. Vi har økt satsingen på frivillige organisasjoner og sosiale entreprenører for å hjelpe flere inn i arbeidslivet. Det er også gjort mange tiltak for å hjelpe barn i en sårbar situasjon. Aldri før har flere barn i samspill med frivilligheten fått oppleve Ferie for alle. Aldri før har flere barn fått muligheten til å delta i fritidsaktiviteter, fordi denne innsatsen er styrket. Bare fra 2015 til neste år vil kampen mot barnefattigdom bli styrket med nesten 90 mill. kr. Strategien var på – hvis jeg ikke tar feil, og da ser jeg på min gode kollega, barne-, likestillings- og inkluderingsministeren – 106 mill. kr., som gjør at man får muligheten til å hjelpe barn i en sårbar situasjon der barn bor, i deres hverdag. Dette er å tette hull i det sosiale sikkerhetsnettet.

Mye i de forslagene som SV fremmer her i dag, er regjeringen godt i gang med. Jeg er stolt av det arbeidet som gjøres, det arbeidet som pågår, og det arbeidet som framover videreføres av mange statsråder i denne regjeringen. For andre år på rad er bl.a. bostøtteordningene bedret og styrket, slik at flere får muligheten til å ha et godt og trygt hjem og komme inn på boligmarkedet. Noe av grunnlaget for å lykkes er å komme tilbake til samfunnet og få oppleve muligheten til å komme inn i arbeidslivet. Selve tryggheten, basisen, for ethvert menneske er å ha det man kan kalle et hjem. Denne regjeringen legger også på plass bedre ordninger for at flere skal få muligheten til å ha et trygt og godt hjem.

I tillegg er det en gedigen opptrapping på rusfeltet, som også vil hjelpe mange til å komme ut av en strabasios hverdag og inn i et arbeidsliv, til å bli habiliterert og rehabilitert, noe som også vil hjelpe mange av deres barn til å få en tryggere og bedre oppvekst uten fattigdom.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Lise Christoffersen (A) [15:21:49]: Jeg har et spørsmål til statsråden: Fremskrittspartiet har lenge vært på jakt etter utførelse på flere områder – levealdersjustering, bilstønad, grunn- og hjelpestønad, for å nevne noen. Men i dag er det barnefattigdom vi snakker om, og utførelse har også barn.

Mener statsråden fortsatt at det var et godt tiltak mot barnefattigdom å kutte 28 000 kr per barn i barnetillegget til utførelse?

Statsråd Robert Eriksson [15:22:21]: Det som er vedtatt i Stortinget, er at man over en treårsperiode skal komme ned på et nivå der summen av uføretrygd og barnetillegg ikke skal utgjøre mer enn 95 pst. av det man hadde som arbeidsinntekt. For 2016 ligger kompensasjonsgraden på 110 pst. av hva du hadde i arbeidsinntekt. Det mener jeg er anstendige og gode ordninger, for jeg mener det er bra å ha velferdsordninger som sikrer trygghet og gode, stabile levevilkår, samtidig som vi har ordninger som er innrettet slik at det skal lønne seg å arbeide. Jeg tror de fleste i

denne salen er enig med meg i at det vil være lurt ikke å ha velferdsordninger hvor man på mange felt kan få en kompensasjonsgrad som gjør at ytelsene blir langt høyere enn det man kan hente ut i arbeidslivet.

Lise Christoffersen (A) [15:23:16]: Spørsmålet mitt gjaldt det regjeringa sjøl hadde foreslått. Jeg vet hva Stortinget har vedtatt, og jeg vet også at de som statsråden her refererer til at har en kompensasjonsgrad på 110 pst., gjelder veldig få med veldig lave inntekter.

Over til neste spørsmål: Jeg lurer på om statsråden har gode bevis for og kan dokumentere at den som har lite, motiveres mest av pisk i form av kutt i ytelser, mens de som har mye fra før, motiveres best av gulrot i form av store skatteutt?

Statsråd Robert Eriksson [15:23:54]: Denne regjeringen har ikke kuttet i noen grunnutgifter til dem som er fattige, snarere tvert imot. Vi har samlet sett faktisk styrket tilbudet for de barna som vokser opp med fattige foreldre. Vi snakker her om bl.a. sosialhjelp, som er den siste delen av vårt sikkerhetsnett, der vi hjelper flere barn enn noen gang til å kunne få oppleve aktiviteter, ferie, og der vi hjelper flere foreldre til å få muligheten til å kvalifisere seg til å komme seg inn i arbeidslivet og få oppleve friheten ved å leve av sin egen arbeidsinntekt. Jeg vil tro at også Arbeiderpartiet er opptatt av en politikk som sikrer at flere mennesker kan komme seg ut av fattigdommen, leve av egen arbeidsinntekt og få muligheten til å komme seg inn i arbeidslivet.

Hvilke ytelser er det Christoffersen her sikter til? Det kunne jeg tenkt meg å få opplest. Det eneste hun viser til, er et forslag som falt i Stortinget høsten 2014.

Lise Christoffersen (A) [15:24:56]: Jeg tenkte først og fremst på barnetillegget, for jeg regnet med at regjeringa mente alvor med saken da forslaget ble presentert for Stortinget. Det var ikke regjeringas fortjeneste at det ikke ble vedtatt.

Andre eksempler på kutt: Det var interessant at statsråden nevnte ferie. Jeg stilte spørsmål i finansdebatten uten å få svar og tenkte jeg kunne gjenta det her: Når det gjelder dagpengene til arbeidsledige, har regjeringa bl.a. kuttet i feriepengene, men de har også kuttet i andre deler av dagpengeregulverket. Ledige har også barn, og det er til sammen kuttet 2 mrd. kr i dagpengene til ledige.

Argumentet fra regjeringa er at en skal skape arbeidsplasser. Jeg lurer på hvor mange arbeidsplasser en forventer å skape ved de to milliardene som er kuttet i dagpenger og feriepengene til arbeidsledige?

Statsråd Robert Eriksson [15:26:00]: For det første: Når det gjelder ytelsene i dagpengeordningen, der en får 62,4 pst. av lønnen sin, ligger det fortsatt fast. Ingen endringer har blitt gjort på det i det hele tatt.

De som har vært ledige lenge – over ett år – får feriepengene.

Man må også ta med seg at når dagpengeperioden har gått ut, vil de aller fleste av dem være kommet over i ar-

beid, altså ha lønnsinntekt. Det er noe som man også må ta med seg.

Når det gjelder det som det blir henvist til om barnetillegget, står regjeringen ved de forslagene som regjeringen har lagt frem i denne salen. Men jeg synes det er bemerkelsesverdig at barn av en som er kreftsyk, og som går på arbeidsavklaringspenger, er mindre verdt enn et barn som har uføretrygd, ut ifra Arbeiderpartiets måte å tilnærme seg dette problemet på.

Kirsti Bergstø (SV) [15:27:07]: Statsråden sa at regjeringens politikk er å tette hullene i sikkerhetsnettet. Da lurer jeg på på hvilken måte hull i det sosiale sikkerhetsnettet tettes ved at regjeringen fjerner barnetillegget til de fattigste uføre?

Statsråd Robert Eriksson [15:27:32]: Regjeringen fjerner ikke barnetillegget til de fattigste uføre. Det er det ene. Det andre er at barnetillegget fortsatt ligger fast. I 2016 kan man få 110 pst. av det man hadde som lønnsinntekt, i uføretrygd og barnetillegg. Det er ikke å fjerne barnetillegget.

Så handler det om å gi barn bedre muligheter. Vi har behandlet en sak her tidligere i dag som gjør at barn som er under 18 år, og som har sommerjobber og helgejobber, får beholde inntekten selv. Det at vi bruker 89 mill. kr mer neste år enn vi gjorde i år på å bekjempe barnefattigdom, gjør at flere barn får muligheten til å delta på fritidsaktiviteter og i ferietilbud enn noen gang tidligere. Det gir også bedre muligheter for barn. Bedre ordninger for kjernetid i barnehagen, bostøtteordninger osv. gjør det også bedre for barn som vokser opp med foreldre med lav inntekt.

Kirsti Bergstø (SV) [15:28:39]: Årets julegave fra regjeringen til de fattigste uføre er jo at man får mindre å leve for. Det er et greit plaster på såret at noen av de ungene kanskje får muligheten til å være med på en ferieordning ved at det har kommet et system for det.

Statsråden nevnte også arbeid som den viktigste måten å få folk ut av fattigdom på. Det er et syn som SV deler. Det handler om å kunne forsørge seg selv, med begge beina trygt plantet i arbeidslivet. Men da lurer jeg på hvordan folk hjelpes til trygge jobber ved at ansettelsene gjøres midlertidige, særlig for kvinner – kanskje er de enslike – som er gravide, og som risikerer ikke å få fornyet kontrakten fordi man er i den livssituasjonen man er i.

Statsråd Robert Eriksson [15:29:33]: Igjen: Når det gjelder det som handler om uføre, registrerer jeg at forslaget om reduksjon i avkorting i pensjonen for gifte og samboende pensjonister, som vi får gjennomført for neste år, vil omfatte 140 000 uførepensjonister – 140 000. Dem vil ikke SV gi 4 000 kr mer i året å leve for – det gjør denne regjeringen. Det er noe som gir dem bedre økonomi.

Når det gjelder gravide kvinner, er reglene for dem godt nedfelt i arbeidsmiljøloven. Som jeg sa: Vi bruker flere sosiale entreprenører, flere tiltaksplasser, nytt arbeidsforbedende treningstiltak, bedre oppfølgingsavtaler og bedre lønnstilskuddsordninger for å hjelpe folk inn i arbeidsliv-

vet. Det er en god måte å hjelpe flere inn på. Det er bedre å ha en fot innenfor arbeidslivet enn å ha begge føttene godt plantet på utsiden av arbeidslivet og aldri få oppleve å komme til et eneste intervju.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Solveig Horne [15:30:54]: Jeg har lyst til først og fremst å gi honnør til SV for å løfte et viktig tema til debatt, og jeg er veldig glad for at det er bred politisk enighet om å forebygge og bekjempe fattigdom som rammer barn. Det er bra, og det er stor overlapp mellom de elleve forslagene som representantene Bergstø og Andersen har fremmet, og de tiltak regjeringen har iverksatt i strategien Barn som lever i fattigdom.

Det er en styrke at vi i Norge har bred politisk enighet om arbeidet mot barnefattigdom. Den økende ankomsten av asylsøkere kommer nok trolig til å bidra til at andelen barn i lavinntektsfamilier øker ytterligere. De nyankomne vil bruke lengre tid på å komme seg i arbeid. Barna kan ikke lastes, men de vil likevel leve med konsekvensene av situasjonen foreldrene står i.

Regjeringen er opptatt av både å innhente mer kunnskap og å iverksette målrettede tiltak mot barnefattigdom. Vi har derfor foreslått bevilgningsøkninger på flere tiltak i strategien for 2016-budsjettet. Etter budsjettforliket med Kristelig Folkeparti og Venstre vil innsatsen bli ytterligere styrket. Arbeids- og sosialministeren har allerede delvis redegjort for hvordan strategien mot barnefattigdom ivaretar flertallet av forslagene som behandles her i dag.

La meg understreke at regjeringens innsats mot barnefattigdom er helhetlig. Regjeringen har økt engangsstønden ved fødsel og adopsjon flere ganger i inneværende periode, i henhold til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Venstre og Kristelig Folkeparti.

Regjeringens mål er å øke sysselsettingen blant innvandrere som står langt fra arbeidsmarkedet. Regjeringen har derfor foreslått å styrke tiltaket Jobbsjansen med 10 mill. kr neste år.

Representantene Bergstø og Andersen har fremmet forslag om mer midler til utstyrlån, opplevelseskort og ferietiltak. Regjeringen har allerede i inneværende år styrket tilskuddsordninger og tiltak som ivaretar dette.

Regjeringen har også foreslått å øke Nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom med 8 mill. kr for 2016. Etter budsjettforliket ble denne tilskuddsordningen økt ytterligere, med 15 mill. kr. Av disse midlene er 3 mill. kr foreslått øremerket styrking av Røde Kors-tiltaket Ferie for alle og 2 mill. kr til Barnas Stasjon. Over 100 kommuner og 450 enkelttiltak har fått støtte i 2015. Av disse var om lag halvparten frivillige organisasjoner. For mange barn utgjør dette en stor forskjell.

Regjeringen har i tillegg til dette invitert KS, Frivillighet Norge og idretten til et samarbeid om et felles mål for at alle barn skal ha mulighet til å delta jevnlig i minst én organisert fritidsaktivitet. Samarbeidet tar sikte på å munne ut i en felles fritidsavtale.

Regjeringens strategi tar utgangspunkt i at barnefattigdom er et sammensatt problem. Dette gjenspeiles i strate-

giens sju innsatsområder, innsatsområder som bl.a. inkluderer barnehage og skole, arbeidsmarkedet, frivillig sektor og helsetjenester.

Samspeillet mellom sosiale, helsemessige og økonomiske utfordringer over tid forsterker ofte hverandre og gir økt risiko for utenforskap og fattigdom. Regjeringen fører derfor en politikk som vektlegger å forebygge at konsekvensene av fattigdom går i arv fra foreldre til barn. Vi har styrket familievernets forebyggende arbeid, det voldsforbyggende arbeidet er styrket, det samme er skolehelsetjenesten, helsestasjonene og barnevernets arbeid.

Når foreldrene sliter med å få arbeid, får dette store konsekvenser for de barna som lever i familien. Tiltak mot barnefattigdom retter seg derfor inn mot forebygging, men også deltakelse. Barn skal vokse opp i forvisning om at det er behov for dem, og at de hører til.

De samfunnsmessige konsekvensene av fattigdom og sosialt utenforskap er mange. De rammer også barn i Norge, selv om vi er et rikt land. Ofte henger dette sammen med familienes sosiale og økonomiske situasjon. Konsekvensene koster samfunnet dyrt, økonomisk og ikke minst menneskelig.

Derfor er det viktig for regjeringen å bruke mer penger enn noen gang på tiltak som skal forebygge og dempe negative virkninger av barnefattigdom. Målet er at alle barn og ungdom skal få bruke ressursene sine, at de skal få delta og bidra til felleskapet etter hvert som de vokser til, og ikke minst at vi skal hindre at fattigdom går i arv.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rigmor Aasrud (A) [15:35:54]: Statsråden sa i sitt innlegg at det trolig ville komme til å bli flere fattige barn i Norge til neste år på grunn av at det kommer mange asylsøkere og innvandrere til Norge. Bekymrer dette statsråden, og i tilfelle hvilke tiltak vil statsråden sette i verk for å motvirke den situasjonen?

Statsråd Solveig Horne [15:36:19]: Vi ser allerede i dag at barn som lever i minoritetsfamilier, er overrepresentert på fattigdomsstatistikken, og jeg er bekymret for at den økende ankomsten av asylsøkere nå, som også er familier med barn, vil gjøre at flere barn vil leve under fattigdomsgrensen, og grunnen til det er at det tar lengre tid å få foreldrene ut i arbeid. Derfor blir noen av de viktigste tiltakene, når vi nå diskuterer integreringstiltak her på Stortinget og ikke minst i regjeringen, med den varslede integreringsmeldingen som vil bli lagt fram, å få den enkelte ut i arbeid og å gi språkopplæring, slik at den enkelte kan få bruke ressursene sine, bli selvforsørgende og også gi en inntekt til familien.

Rigmor Aasrud (A) [15:37:07]: Ved siden av innvandrerfamilier er barn av enslige forsørgere overrepresentert i de gruppene vi kan definere som fattige i Norge.

Så hørte vi statsrådens kollega arbeidsministeren si at han er stolt av det arbeidet som er gjort i regjeringen når det gjelder tiltak for å motvirke fattigdom i barnefamilier.

Er statsråd Horne stolt av forslaget om å kutte 590 mill. kr i uføres barnetillegg?

Statsråd Solveig Horne [15:37:36]: Jeg er stolt av å være del av en regjering som virkelig satser på barnefattigdom. Noe av det viktigste vi har lagt fram nå, er den strategien som skal hindre at fattigdom går i arv, og være med og bidra til at barn og unge som vokser opp i familier med lav inntekt, får delta i fritidsaktiviteter og får ferietilbud, og ikke minst at det er utstyrlån. Det er flere andre tiltak som regjeringen har lagt fram, både gratis kjernetid i barnehagen, reduserte barnehagepriser for lavinntektsfamilier og bostøtte til de familiene som har store boutgifter. Så det er mange tiltak som ligger i denne strategien, og som regjeringen følger opp i tett samarbeid med samarbeidspartiene her i Stortinget.

Kirsti Bergstø (SV) [15:38:40]: Stortingsrepresentant Horne uttalte for noen få år siden at det var en skam at ikke barnetrygden ble prisjustert av den rød-grønne regjeringen. Er barneministeren skamfull over egne budsjetter?

Statsråd Solveig Horne [15:38:56]: Fremskrittspartiet har i alle år tatt til orde for å prisjustere barnetrygden. Det har vi gjort i våre alternative budsjetter, men vi har ikke fått flertall for dette. I likhet med foregående regjering har heller ikke denne regjeringen økt barnetrygden, men vi har satt ned et utvalg som nå skal gå igjennom alle tilskuddsordninger som barnefamilier i dag har, for å se om de er treffsikre i den situasjonen som vi er i nå.

La meg understreke at det er viktig at alle småbarnsfamilier skal ha gode velferdsordninger, slik at de ivaretar familien, men det er også viktig at vi nå, når det er 20 år siden vi sist så på alle tilskuddsordningene som småbarnsfamiliene har, får en gjennomgang. Det er jeg glad for at denne regjeringen har klart å få på plass.

Kirsti Bergstø (SV) [15:39:44]: I den enigheten rundt innstramningen av asylpolitikken som ble lagt fram for få uker siden, er det et punkt der det står at man skal vurdere å knytte botid i Norge til kontantytelser, altså muligheten til å få det. Det er allerede slått fast av statsråden selv at den gruppen som har størst risiko for barnefattigdom, nettopp er barn av innvandrere, av flyktninger. Tror statsråden at det å hindre adgang til kontantytelser vil gjøre de familiene bedre eller verre økonomisk rustet?

Statsråd Solveig Horne [15:40:36]: Jeg tror noe av det viktigste vi kan gjøre, er å få kartlagt den enkelte som har fått opphold, så tidlig som mulig, at vi får satt i gang med språkopplæring, at vi har et tett samarbeid ute i kommunene både med næringslivet og med frivilligheten, slik at den enkelte raskt kan bli satt i stand til å komme seg ut i arbeid og bruke ressursene sine, og ikke minst bli selvforsørgende. Det er noe av det viktigste vi kan gjøre for å motvirke fattigdom i de familiene.

Så er det viktig for meg å understreke at de barna som lever i disse familiene, må vi ha ordninger for som ivaretar både fritidsaktivitet og ferietilbud, slik at de på

en god måte kan bli inkludert uavhengig av foreldrenes inntekt.

Kirsti Bergstø (SV) [15:41:25]: Statsråden nevner språk også nå – hun nevnte også språk i innlegget – som en viktig faktor for å lykkes i det norske samfunnet. Nå kuttes det jo i språkopplæring på mottak. Mitt spørsmål er: Hvordan settes folk i stand til bedre å klare seg i det norske samfunnet uten å lære det norske språket?

Statsråd Solveig Horne [15:41:49]: Språkopplæring blir viktig. Regjeringen har derfor satset på den språkopplæringen som er for dem som har fått opphold, og vi intensiverer det arbeidet. Med den store tilstrømmingen av asylsøkere som nå kommer, og som etter dagens regelverk har rett på 250 timer, altså asylnorsken, vil vi ha problemer med å få tak i norsklærere, og derfor har regjeringen foreslått å kutte de 250 timene ned til 175 timer, for virkelig å kunne bruke de ressursene som vi trenger overfor de personene som har fått opphold, slik at de raskt kan komme i gang med norskopplæringen.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talerne som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Olivia Corso Salles (SV) [15:42:44]: Det er mange som er opptatt av barns frihet om dagen, spesielt friheten til muslimske barn med hijab. Det er riktig å være bekymret for norske barns frihet. Mange barn i Norge vokser opp med store ufriheter i dag. Men de største ufrihetene opplever de neppe i form av et klesplagg. De største ufrihetene barn i Norge opplever i dag, er å vokse opp med vold og vokse opp med fattigdom. Tenk om alle som nå engasjerer seg i barns frihet fra religiøse symboler, var like engasjerte i kampen mot fattigdom! Tenk hvor langt vi hadde kommet da!

Det finnes ikke fattige barn i Norge, men det finnes fattige foreldre. Barn har ikke egen økonomi. Mange fattige barn vokser opp med enslige aleneforsørgere. Derfor fremmer SV i dag forslag om å øke barnetrygden for enslige forsørgere. Familier som har flere barn, er en annen gruppe med store utgifter. Derfor fremmer vi også forslag om å øke søskentillegget i barnetrygden, med særlig vekt på familier med tre eller flere barn. Forslagene blir dessverre nedstemt i Stortinget i dag. Det får meg til å undre: Hvorfor evner ikke flertallet i Det norske storting å ta kampen for de fattige barna?

Fattigdom i verdens rikeste land handler mye om ikke å kunne delta i sosiale aktiviteter, som nevnt tidligere i debatten. Det kan være bursdager man ikke drar i, for når valget står mellom middag og en bursdagsgave, blir det middag. Det kan være å fratas muligheten til å delta i aktiviteter etter skolen, eller å stå på utsiden av skoleporten når de andre barna går inn i skolefritidsordningen, det som vi i Oslo kaller aktivitetsskolen, AKS.

Når jeg ikke er vara på Stortinget, studerer jeg barnevern og jobber deltid i aktivitetsskolen, en arena som de aller fleste barn får delta på, men som mange ikke har råd

til. Hver dag ser jeg to–tre elever i hver klasse gå hjem, ikke fordi de har lyst – de har gjerne lyst til å være igjen og leke med klassekameratene sine – men fordi det er en veldig stor kostnad for foreldrene. Jeg ser hvordan de ikke får delta på en viktig sosial arena sammen med sine jevnaldrende.

Jeg er stolt over å kunne si at den nye byregjeringen i Oslo nå er i gang med det som vil bli et stort velferdsprosjekt, nemlig gratis halvdagsplass i aktivitetsskolen for veldig mange barn. Vi begynner med noen bydeler, men Oslo SVs mål er klart: Vi ønsker at alle barn i Oslo skal få gratis aktivitetsskole.

Jeg ser at flertallet i komiteen er veldig opptatt av såkalt målrettet bruk av støtteordninger. Her er det en viktig prinsipiell forskjell mellom SV og regjeringen. Der Høyre vil gi særordninger til dem som har minst, vil vi heller at de som har mest, skal betale mer skatt, men samtidig nyte universelle ordninger på like fot med andre mennesker. På venstresiden tror vi på små forskjeller, et sterkt fellesskap og like muligheter.

Karin Andersen (SV) [15:45:53]: Jeg vil fortsette der representanten Olivia Corso Salles avsluttet, for det er litt av prinsippet her, dette med å skjønne hvor fornedrende det er å måtte krype og be om særordninger hele tida. Det er det for foreldrene, og vi må ikke innbille oss noe annet enn at ungene merker at det er slik. Derfor gjelder det å tenke universelle ordninger, der f.eks. alle unger i en bydel går på aktivitetsskole eller i barnehagen og har gratis kjerne-tid, som gjør at du får vekk alle disse stigmaene som følger med dette. Og dessverre: Det er et stigma å være fattig i Norge, sjøl om få sulter. Et ansvar jeg tror vi må ta alle sammen etter hvert, er ikke å se ned på folk som har dårlig råd – for det er faktisk en tendens i samfunnet til at man ser ned på folk som har dårlig råd. Og det smerter mer, tror jeg, enn det aller meste man opplever.

I tillegg til det sier i hvert fall mange av dem jeg har hatt kontakt med opp gjennom årene, og det er ikke få, at det å bli behandlet nedlatende i sitt møte med det offentlige også smerter mer enn å ha lite penger.

Disse ordningene som går til familier som har dårlig råd og der ungene lever i fattigdom, er viktige. Og alle de ordningene som kan få foreldrene i jobb, er viktige. Der har vi en arbeidslinje som ikke er konsistent. Det kuttes i f.eks. overgangsstonaden, der folk fikk en trygg inntekt mens de utdannet seg til et yrke det gikk an å forsørge seg på. Det er ikke nok kvalifiseringsprogram til dem som vil ha det – der har jo antallet gått kraftig ned de siste årene – og det var jo nettopp til dem som gikk på sosialhjelp lenge, og der utsiktene til å klare seg ikke var store. Så alle disse tingene, som dette med Jobbsjansen, som statsråden var inne på, må styrkes mye mer, sånn at det faktisk blir mulig å komme i jobb.

Det er jo der barnetrygden kommer inn, og den er ganske genial, for barnetrygden får man enten man er i jobb eller ikke. Den har ikke den effekten at man kan risikere å miste den hvis man kommer i jobb. De eneste som mister barnetrygden, er jo dem som er så fattige at de må gå på sosialkontoret for å be om stønad til livsopphold. I Norge har

vi den perverterte ordningen at det bare er de som trenger barnetrygden mest, som ikke får den. Vi har da bedt regjeringen regne ut hvor mye det er vi tar fra disse familiene hvert eneste år, og det er over 350 mill. kr.

SV prøvde å rette opp dette da vi satt i regjering. Det var ikke flertall for det. Jeg tror at når man leser innstillingen her i dag, skjønner man også hvorfor det ikke var mulig å få til mer da vi satt i regjering. Sånn er det, og da håper jeg også at regjeringen sjøl kan ha litt forståelse – for det er en par–tre ting jeg kunne peke på som de heller ikke har fått til, som de har slåss for – og at man kunne se på realiteten i disse forslagene, fordi de er viktige.

Bente Stein Mathisen (H) [15:49:16]: Jeg har bare lyst til å si at Høyre vil ikke støtte Kristelig Folkepartis forslag, som de kom med i dag, om at barnetrygd, kontantstøtte og barns gaver og inntekter holdes utenfor utmålingen av ytelser etter lov om sosiale tjenester og lov om bostøtte. Noe av det Kristelig Folkeparti foreslår, vedtar vi egentlig allerede i dag – dette som gjelder barns inntekt, som nå ikke skal ligge til grunn for utmåling av økonomisk sosialhjelp. Men når det gjelder å endre prinsippene som skal ligge til grunn for utmåling av økonomiske ytelser og bostøtte, vil det få budsjettmessige konsekvenser, og vi føler at dette er ting som må tas opp når vi behandler budsjettet, noe vi nettopp har gjort. Derfor kan vi ikke gå inn for det. Det er flere andre som har nevnt det samme i dag.

Mens jeg er her, har jeg også lyst til å kommentere det SV har kommet med, sist fra Karin Andersen, om å se ned på folk med dårlig råd. Det kjenner jeg meg veldig lite igjen i. Jeg tenker at det er trist hvis det er sånn, men det håper og tror jeg folk ikke gjør. Da må man gå i seg selv.

Og til SV som har en slik klokkeetro på at det bare er økte ytelser som kan være med på å forhindre barnefattigdom, må jeg spørre: Er SV helt sikker på at økte ytelser alltid går til barnas beste? Jeg var på et frokostseminar i forrige uke som ble arrangert av Blå Kors, AV-OG-TIL og pårørende til rusmisbrukere. Det var veldig interessant. Det ble også presentert en undersøkelse der om hvem som virkelig lever i fattige familier. Det er barn i innvandrerfamilier, men det er også barn av rusmisbrukere, også de som har et skjult rusmisbruk. Det var en som sto fram der og fortalte hvordan det var å leve slik, hvor man skjuler hvordan det er hjemme, og hvor fattige man er. Økte ytelser gikk ikke til barnas beste, det gikk til helt andre ting. Han fortalte om viktigheten av å kunne få støtte til utstyr og til å betale kontingent for å være på sosiale arenaer sammen med andre, og ikke minst om den 20-kroningen til en adventskalender på skolen som var vanskelig å få tak i fordi det ikke var penger hjemme, for pengene gikk til helt andre ting. Det samme har jeg også fått høre av tidligere kolleger i rusomsorgen og i Nav, som sier at det ikke alltid er slik at økte utbetalinger hjelper de fattigste barna, fordi de voksne bruker pengene på helt andre ting enn til barnas beste. Det har vi også fått høre nå, med yngre asylsøkere som får penger til livsopphold, men som føler seg presset til å sende penger ut av landet til familie andre steder. Så det er ikke så enkelt. Vi må, tror jeg, øremerke mer penger til tiltak som gjør at barn i fattige familier kan delta sam-

men med andre barn på sosiale arenaer, og på den måten motvirke fattigdom.

Bengt Morten Wenstøb (H) [15:52:11]: Det har vært en spennende og interessant debatt å følge. Og til den som sa at man utdanner seg til barnevernspedagog, kan jeg si at når jeg ikke er på Stortinget, utdanner jeg barnevernspedagoger og sosionomer, og det er hyggelig at de engasjerer seg i politikken.

Jeg tror det er viktig når man snakker om barnefattigdom, at man drar noen historiske linjer, og det synes jeg disse debattene sjelden gjør. For min del er det viktig å trekke linjene tilbake til 1800-tallet og fabrikklovene og til Barnekonvensjonen i 1989. Grunnen til at jeg sier det, er at når man snakker om barnefattigdom, snakker man egentlig om den norske barndommen, og man snakker om norsk sosialhistorie. Og norsk sosialhistorie har den utfordringen at det alltid er, og alltid har vært, noen som faller på siden av det etablerte samfunnet, og da er spørsmålet hvordan og på hvilken måte samfunnet klarer å trekke med seg alle. Det har alltid vært utgangspunktet.

Når det gjelder begrepet fattigdom, er det kanskje ikke så viktig om man klarer å definere det, det er kanskje viktigere å tenke på at en del barn i Norge oppfatter at de faller på siden, uavhengig av hvilken definisjon man har. Det som i hvert fall er den historiske dommen, er at skal barn få det bedre i Norge, handler det først og fremst om at de voksne får det bedre. All historie forteller oss at når de voksne gjennom arbeid eller bedre arbeidsvilkår fikk det bedre, fikk også barn det bedre, og barns rettigheter var faktisk noe som det ble fokusert på.

Derfor er det slik, som mange har hevdet, at nøkkelen til at man får flere ut av fattigdom – hvis man da snakker om fattigdom i sin relative form – er arbeid og utdanning. Det handler også om at man i arbeidslivet klarer å trekke inn dem som eventuelt faller ut i deler eller hele perioder, og det handler om å trekke inn dem som eventuelt faller ut av utdanning. Og det er jo vitterlig slik når man snakker om barnetrygd, at barnetrygd går først og fremst til barn. Det er det som er utgangspunktet, og det er det som må være i fokus.

Jeg tror mye handler om at man må ha et samarbeid med frivillige og også med det offentlige – altså offentlige løsninger – som mange har snakket om. Men det handler også ganske enkelt om du og jeg. Flere har snakket om dette med holdninger, og det handler om du og jeg i møte med andre. Ikke minst – og avslutningsvis: En av artiklene i Barnekonvensjonen, artikkel 12, sier at barn har rett til å bli hørt. Det er ikke ofte i disse ordskiftene at man opplever at barn blir hørt. Det er ofte de voksnes perspektiv som gjelder, og det er kanskje på tide at man trekker inn barns perspektiv, for det er dem det handler om.

Karin Andersen (SV) [15:54:56]: Jeg vil takke for det siste innlegget. Det var et veldig godt innlegg. Det siste, at barn ikke blir hørt, er veldig viktig. Det ble utgitt en bok for noen få år siden som tok for seg hvordan sosialtjenesten jobbet med fattige barnefamilier, som viste – og også Helsetilsynets rapport om dette har vist – at sosialtjenesten

i altfor liten grad snakker med barn, disse barna, og hører om det er noe de trenger, som foreldrene ikke kan ivareta, eller er i stand til å ha overblikk over. For det er viktig, men det gjøres ikke, og det betyr at vi er nødt til å få den loven vi har vedtatt, til å virke.

Det samme gjelder dette med ytelser. For det første: SV er ikke bare opptatt av ytelser. Vi er opptatt av at man må ha noe å leve av. Så er sosialtjenesteloven sånn at man kan stille vilkår og ha forvaltning når det gjelder penger, hvis det er problemet i familien. Men det signaliseres nå en holdning om at alle vanskeligstilte ikke er i stand til å styre penger eller passe på seg sjøl. Det er den hovedholdningen som kommer fram, at jo, det kan være sånn. Men loven ivaretar det i dag, så det er ingen grunn til ikke å heve ytelsene, for man kan bruke loven slik den er i dag, for å ivareta det behovet.

Så må det være mulig å ha et prinsipielt syn på om barnetrygden skal avkortes eller ikke. SV mener den ikke skal det, for den eneste gruppa i Norge som ikke får barnetrygd, er den som trenger den aller mest. Det er helt uforklarlig at alle andre barnefamilier skal trenge en ekstra tusenlapp i måneden, mens de aller fattigste, som ikke har noen lønn, ikke skal gjøre det. Det finnes ingen fornuftig forklaring på det, annet enn at man tror at fattigdom gjør noe godt med folk, nemlig at de da skal ta seg sammen, eller bli litt bedre, eller jeg aner ikke hva. Jeg vet at fattigdom fører til sjukdom og mer utstøting.

Bostøtten har vært nevnt her. Ja, bostøtten er forandret, sånn at det nå er 6 300 færre som får bostøtte enn da denne regjeringen tok over. Det er ikke flere som får den. Vi vet at det gjelder de som er utenfor arbeidslivet, som er de fattigste, og da gikk regjeringen helt målrettet og fjernet barnetillegget for de familiene med foreldre som har den laveste uføretrygden. Det er altså 590 mill. kr som er tatt fra de fattigste barnefamilieene – før man begynner å plusse på litt.

Disse regnestykkene er ikke pene å se på. Vi vet at dette kommer til å ramme barna, for det er jo ikke sånn at disse foreldrene reiser seg opp av rullestolen og får jobb fordi de får mindre penger. De får det vanskeligere, både barna og de voksne, og da er sjansen for å klare seg mindre. Derfor er vi imot det.

Stefan Heggelund (H) [15:58:07]: Når det gjelder barnetillegget, fremmet regjeringen samme forslag som flertallet i Uførepensjonsutvalget gjorde. Vedtatt politikk er til forveksling lik det som mindretallet i Uførepensjonsutvalget anbefalte.

Arbeiderpartiet velger i debatten om barnetillegget å sitte på sin høye hest, men heldigvis har jo SV gitt oss et sjeldent innblikk i forhandlingene i den rød-grønne regjeringen. Vi har da sett at Arbeiderpartiets primærstandpunkt var til forveksling likt det denne regjeringen ønsket å fremme.

I tillegg til Uførepensjonsutvalget ble barnetilleggets utforming problematisert av Fordelingsutvalget, og også Brochmann-utvalget anbefalte å justere barnetillegget. I realiteten er forslaget – det som er vedtatt, og det som ble foreslått, for så vidt – en fullføring av uførefor reformen som kom fra den rød-grønne regjeringen.

Arbeiderpartiet gir også i sine merknader inntrykk av at dette forslaget om barnetillegget skulle gi inndekning til lettelser i formuesskatten for i år. Det er umulig, for det forslaget hadde ingen budsjettvirkning i år. Det er den samme tankegangen som forklarer hvorfor Arbeiderpartiet i dag mangler milliarder i sitt alternative budsjett. Man tror man kan budsjettere med penger man ikke har.

I tillegg velger Arbeiderpartiet i merknadene å kritisere forslagene regjeringen hadde om overgangsstonaden, samtidig som Arbeiderpartiet var enig i mange av forslagene fra regjeringen om overgangsstonaden. Det er noe med kreativ historieskrivning – og Arbeiderpartiet er ganske gode på det.

Overgangsstonaden er for øvrig et eksempel på hvordan SVs retorikk om kald politikk kan slå fullstendig galt ut. Den største endringen i overgangsstonaden skjedde på 1990-tallet. Da reduserte man ordningen fra ti til tre år. Det var kaldt, det var usosialt, fikk man beskjed om. Men det gjorde altså at flere kom raskere i arbeid.

Den beste sosialpolitikken er at folk har en jobb å gå til. Det er klart det er riktig, som representanten Andersen sier, at man kan bli syk av fattigdom, eller at man kan bli syk av å stå i utenforskap. Derfor krever dette noe av oss. Det krever at vi rydder opp i den usynliggjøringen mange opplevde under den rød-grønne regjeringens implementering av Nav-reformen. For mange er det fremdeles slik at de må vente altfor lenge før de får et tiltak. I systemet sitter det en rekke samvittighetsfulle Nav-ansatte som gjør så godt de kan, i et system som også for dem kan være uoversiktlig. Derfor tror jeg flertallets arbeid med å arbeidsrette de tiltakene vi har, og å ha en generell opprydding i tiltakssystemet, slik at det blir enklere å finne riktig tiltak til rett person, er utrolig viktig.

Svein Roald Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Rigmor Aasrud (A) [16:01:23]: Jeg trodde debatten var i ferd med å gå mot slutten, så jeg har som saksordfører bare noen avsluttende kommentarer. Jeg synes det har vært en god debatt, en debatt om et viktig tema, og en debatt som også viser at det er skillelinjer mellom partiene når det gjelder de forskjellige valgene vi gjør.

Til representanten Heggelund vil jeg si at hvis han er interessert i hva Arbeiderpartiet mente om barnetillegg, kan han gjerne snakke med oss, så skal han få en riktig historie om hva vi mente.

Jeg vil kommentere noen få ting som er sagt i debatten. Det er riktig at de 590 mill. kr ikke kom til innsparring det året forslaget ble fremmet, men det samme året ble det altså fremmet store kutt i formuesskatten, og en viss sammenheng vil det nødvendigvis være når man ser sånne forslag opp mot hverandre. I denne debatten registrer jeg at de 590 mill. kr veksles inn i en handlingsplan – som er god – på 109 mill. kr, det er i alle fall noen forskjeller.

En litt mer kuriøs uttalelse som har kommet i denne debatten, er henvisningen til at det blir redusert samordning av pensjon for gifte og samboende, det er vel kanskje få

i målgruppen som kommer til å dra nytte av akkurat det forslaget.

Jeg har lyst til å si til statsråd Eriksson at når det gjelder feriepenger – jeg så at han reagerte på det i mitt innlegg tidligere i dag – er det sånn at mange av dem som har vært arbeidsledige, kommer seg i jobb igjen, men forskjellen er at feriepenger er noe en tjener opp. Hvis en da skal ta seg ferie etter at en har kommet over i jobb igjen, vil en ikke få noe utbetalt i ferien. Det er det som er den store innsparingen som regjeringen foreslo for ett år siden.

Helt til slutt vil jeg redegjøre for hvordan Arbeiderpartiet kommer til å stemme over de aktuelle forslagene som foreligger her. Vi kommer til å stemme for forslag nr. 1. Selv om vi ikke er enig i den beskrivelsen som Senterpartiet og SV hadde i forkant av dette forslaget, mener vi at forslaget kan være en grei måte å få gjort en vurdering av de økonomiske behovene på. Vi kommer ikke til å stemme for forslagene nr. 2–7, på grunn av at dette ikke har budsjettdekning hos oss. Vi mener også at statsråden svarer greit på forslaget om å holde barnetrygden utenfor sosialhjelp. Vi kommer til å stemme for forslagene nr. 8–12, som vi har inndeknig for i vårt budsjett. Vi kommer ikke til å stemme for forslaget fra Kristelig Folkeparti.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Karin Andersen (SV) [16:04:08]: Det forslaget fra Kristelig Folkeparti kommer SV til å stemme for.

Jeg har tre ting: Det ene er til representanten som var oppe og sa at det var ingen som så ned på de fattige. Vel – for å si det sånn – hvis man har vært i en skolegård og sett hvordan unger måler hverandre på hva de har av klær og utstyr og slike ting, hvem som får være med og hvem som ikke får være med, tror jeg man må tenke om igjen. Det faller ganske mange bemerkninger i sosiale medier om folk som sliter – at de har seg selv å takke, at det bare er latenskap osv. Så det er ganske mange stygge ting som blir sagt om folk som er fattige, og de er veldig sårbare for slike ord, som andre kanskje ikke tar til seg.

Når det gjelder omleggingen for enslige forsørgere, foreslo SV i regjering den viktigste omleggingen, og det er krav til aktivitet i den ordningen nå. Den virker bra.

Jeg er også veldig bekymret for de signalene statsråden gir om å stramme inn på ytelser for innvandrere – nettopp de familiegruppene som nå risikerer fattigdom. Da blir det flere fattige barnefamilier.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9. Presidenten vil foreslå at sakene nr. 10–12 behandles under ett.

– Det anses vedtatt.

Sak nr. 10 [16:05:30]

Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjell Ingolf Ropstad, Olaug V.

Bollestad, Line Henriette Hjemdal, Geir Jørgen Bekkevold og Rigmor Andersen Eide om bekjempelse av vår tids slaveri (Innst. 62 S (2015–2016), jf. Dokument 8:91 S (2014–2015))

Sak nr. 11 [16:05:51]

Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Ola Elvestuen og Abid Q. Raja om å styrke rettssikkerheten og oppfølgingen av mennesker som utsettes for menneskehandel i prostitusjon (Innst. 90 S (2015–2016), jf. Dokument 8:116 S (2014–2015))

Sak nr. 12 [16:06:11]

Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag frå stortingsrepresentantane Jenny Klinge og Per Olaf Lundteigen om endring av straffelova slik at utleigar kan haldast ansvarleg ved ulovleg verksemd i lokale som blir leigd ut (Innst. 63 S (2015–2016), jf. Dokument 8:117 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Presidenten vil videre foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Hårek Elvenes (H) [16:07:12] (ordfører for sakene nr. 10 og 11): Verden er blitt mindre. Å frakte varer er blitt enklere og billigere. Dessverre inngår også forsvarsløse mennesker i en stortilt global menneskehandel.

Slaveriet i den vestlige verden ble forbudt i 1865. Å eie samt å kjøpe og selge mennesker ble forbudt. Men det betydde ikke at praksisen forsvant – den bare gikk under jorden.

FN har anslått at det er mellom 25 og 27 millioner ofre for menneskehandel i verden. Av disse utgjør kvinner hele 98 pst. Det er langt flere enn det som ble fraktet over under den transatlantiske slavehandelen, der 11 millioner var offer for slavehandel.

Menneskehandel er en av de tre største illegale økonomiene i verden. Mennesker blir solgt om og om igjen, i motsetning til en dose narkotika som omsettes én gang.

Det er ingen som med nøyaktighet kan anslå omfanget av menneskehandel i Norge. Til det har man rett og slett undersøkt dette for lite. Men mørketallene er antagelig betydelige. Menneskehandel utføres som man vet, svært ofte i sammenheng med organisert kriminalitet.

I det alt vesentlige er det bred tilslutning i justiskomiteen til forslagene i saken. Det er også naturlig sett på bakgrunn av menneskehandelens tragiske konsekvenser og det

faktum at vi i Norge også har dette problemet. Ifølge Kripos er de kriminelle nettverkene som er aktive innenfor prostitusjon i flere av de store norske byene, også aktive innenfor andre former for kriminalitet. Det er indikasjoner på at kvinner fra vestafrikanske land blir tvunget ut i prostitusjon for å betale gjeld til menneskesmuglere som har brakt dem til Norge.

Straffeloven § 224 setter forbud mot handel av mennesker og utnyttelse til prostitusjon og tvangsarbeid. Norge er også gjennom internasjonale konvensjoner forpliktet til å hjelpe og yte bistand til ofre for menneskehandel, bl.a. gjennom Europarådets konvensjon mot menneskehandel og FNs konvensjon mot grenseoverskridende organisert kriminalitet.

Menneskehandel hviler på usynligheten til dens ofre. I sum vil forslagene til vedtak medføre at kampen mot menneskehandel vil bli intensivert, og ofre for menneskehandel vil gis en bedre mulighet til å komme ut av bakmennenes klør. Å identifisere seg selv som et offer for menneskehandel kan ta tid da frykten for represalier fra bakmenn gjør at saker faktisk ikke blir anmeldt. Flere av de forslagene som foreligger i de sakene vi har til behandling her nå, vil sannsynligvis øke mulighetene for at sakene blir anmeldt og derigjennom kan straffeforfølges.

Riksadvokaten har gjennom sitt årlige rundskriv om straffesaksbehandlingen i politiet vært tydelig på at menneskehandel og arbeidslivskriminalitet er prioriterte saks typer. Regjeringen fulgte opp med 15 mill. kr til dette formålet i statsbudsjettet i fjor, og jeg tør minne justiskomiteen og Stortinget på at en av hovedbegrunnelsene for nærpolitireformen er behovet for bedre etterforskningsmiljø og også en bedre etterforskning av menneskehandel og arbeidslivskriminalitet. Vi ser at politidistrikt som satter særskilt på dette, også oppnår gode resultater. Jeg vil benytte anledningen til å gi honnør til Hordaland politidistrikt, som har sattet særskilt på denne typen saker og har oppnådd gode resultater. Det er et eksempel til etterfølgelse.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [16:11:31] (ordfører for sak nr. 12): Dette er en viktig dag og mange gode vedtak som justiskomiteen og Stortinget fatter samlet. Det er et samlet Storting som først og fremst sammen slår fast alvorlighetsgraden i problematikken vi snakker om, nemlig at det er vår tids slaveri. Det synes jeg er veldig viktig.

Jeg vil starte med å takke saksordfører Elvenes som har gjort et veldig godt arbeid i disse sakene. Nå er jeg saksordfører for representantforslaget fra Senterpartiet. De tre sakene er blitt behandlet sammen, derfor kommer jeg først til å snakke litt om de andre og så komme innom det siste til slutt.

Som saksordfører Elvenes var inne på: Anslagene er at det finnes ca. 30 millioner slaver i dag. En vet at det er et stort illegalt marked, og det er store penger, det er kyniske bakmenn. I Norge har vi siden 2003 opp mot 40 rettskraftige dommer om menneskehandel, men de senere årene har det vært identifisert ca. 300 ofre hvert år. Vi vet at det er store mørketall, og det er ikke alltid like lett å avdekke.

Disse menneskene lever i menneskehandel, lever i sla-

veri. Som eksempel har jeg funnet kjøpe oppslag fra avisene. Dagbladet skrev om at flere personer har jobbet på slavelønn, de har jobbet tolv timers dager med 33 kr i timen i en vaskehall. Aftenposten skrev en sak om en au pair som jobbet 14 timer om dagen, gjorde alt som var i huset og ble fratatt pass så hun ikke kunne reise. Eller den sterke historien om Yasmin som NRK Brennpunkt viste, hun som flyktet sammen med mora. Mora døde i flyktingleir, og Yasmin ble et lett bytte for kyniske menneskehandlere som sa at hun skulle være med til skolen. Hun kom aldri til skolen, hun ble nedlåst i et rom, fraktet til Europa som sexslave. Da NRK Brennpunkt intervjuet henne, så du at hun var så traumatisert at hun besvimte under intervjuet.

Jeg synes Yasmin er et godt eksempel på den forferdelige situasjonen som millioner av mennesker blir utsatt for. Vi vet at det er mange av dem også i Norge, og at vi må gjøre en større jobb for å hjelpe disse menneskene ut av slaveriet.

GRETA, Europarådets ekspertgruppe, har kommet med en rekke forslag, eller anbefalinger, til Norge, og mange av de anbefalingene har vi brukt som utgangspunkt da Kristelig Folkeparti skrev vårt representantforslag.

I lang tid har vi kjempet mot vår tids slaveri. Derfor er jeg ekstra glad for at det blir fattet så mange gode vedtak etter forslagene i dag, og at vi får vedtatt mange viktige tiltak for å hjelpe ofre for menneskehandel.

Det handler om forebygging, det handler om holdningsendringer, det handler om kompetanse og verktøy for politiet, og prioritering, og det handler om en bedre oppfølging av ofrene som kommer ut. Jeg rekker ikke å omtale alle forslagene, men vil trekke fram noen av dem jeg synes er viktigst.

Først og fremst handler det om kunnskap og holdninger, kunnskap i skolen. Som saksordføreren var inne på, er det stort fokus på det transatlantiske slaveriet, det gamle slaveriet som ble avskaffet. Men det er ikke noe obligatorisk, f.eks., i pensum om vår tids slaveri, selv om det kanskje er tre ganger så mange slaver. Nå er vi enige om at vi iallfall skal få bevisstgjøring og kunnskap i skolen.

Det er òg holdninger knyttet til sosial dumping. Veien fra å utnytte mennesker i sosial dumping og over til verre, organisert menneskehandel er kort. En vet at hundrevis av milliarder blir omsatt i svart arbeid i Norge, og det er iallfall et stort problem.

Bedre kompetanse i ulike yrkesgrupper for å identifisere ofre er kjempeviktig. En vet at det har vært litt av suksessfaktoren i Hordaland, som saksordføreren nevnte. Økt kommunikasjonskontroll, som vi er enige om iallfall i store deler av komiteen, vil være viktig spesielt i de tilfellene der offeret er forsvunnet, men òg i tilfellene der offeret ikke vil snakke – det å kunne gå bakover for å finne bakmennene som er viktigst å få tak i.

God oppfølging, egnet botilbud, se på refleksjonstida, styrke frivillige organisasjoner – det ligger jo også noen tiltak som ikke blir vedtatt i dag, men som ligger i budsjettet, som jeg kommer tilbake til – og det å se på oppholdstillatelse der en kan sannsynliggjøre at det er ofre for menneskehandel.

Og til slutt: Når det gjelder forslaget som er fremmet av

Senterpartiet, om at de som vet at de leier ut lokaler som blir brukt til sosial dumping eller i verste fall menneskehandel, ønsker vi at regjeringa skal komme tilbake med et lovforslag.

Så alt i alt er det gode forslag som forhåpentligvis vil gi større risiko for bakmenn og større trygghet for ofrene.

Kari Henriksen (A) [16:16:52]: Først en takk til saksordførerne for veldig godt arbeid i komiteen. Som det ble sagt, er vi i stor grad enige om de tiltakene som fremmes i dag.

Det er viktige saker som tas opp. Migrasjon er en del av vår tid. Desperate mennesker som legger ut på vandring, er sårbare mot utnyttning og overgrep. Tiltak for å demme opp mot overgrep og tvangsarbeid må innrettes bredt. Arbeidslivet er spesielt viktig.

FNs konvensjoner skal beskytte mennesker på flukt. En egen om kvinner og barn, som er mest sårbare for salg, kjøp, tvangsarbeid og alvorlige overgrep, finnes også. International Labour Organization arbeider aktivt mot tvangsarbeid og sosial dumping. Ifølge deres beregninger i 2012 er til enhver tid 20,9 millioner mennesker ofre for tvangsarbeid. Dette er et område der trepartssamarbeidet er tett, og det er nødvendig.

Arbeiderpartiet viser til at det er tverrpolitisk enighet om å opprette to nye sentre mot sosial dumping der skatteetaten, Nav og Arbeidstilsynet samarbeider. Det er bra.

Arbeiderpartiet viser til at forpliktelsene vi har, handler om tre forhold: forebygge, straffeforfølge, og assistere ofre for menneskehandel. Arbeiderpartiet har fremmet forslag på alle områdene: to handlingsplaner, innføring av forbud mot å kjøpe seksuelle tjenester, bedre ivaretagelse av ofre, og kraftige virkemidler på arbeidslivsområdet. Den siste handlingsplanen gikk ut i 2014, og vi venter på at denne regjeringa skal komme med en ny handlingsplan.

På dette feltet bør Norge ta mål av seg på å bli best i verden. Andre land bør ha et land å se opp til, et land som går foran og som er et internasjonalt eksempel. Arbeiderpartiet støtter den sterke stemmen som Kristelig Folkeparti bruker i denne saken. Det er bra, for det trengs.

Barn, kvinner og mennesker i nød har ofte et liv preget av grusomheter vi ikke kan forstå, med vold og grov nedverdiggelse. Mange som nå kommer til Norge, har vært i stor nød. Vi må ta inn over oss at disse kan ha vært utsatt for en slik alvorlig kriminalitet før ankomst. De er også i en sårbar situasjon etter ankomst til landet. Det er derfor viktig å fange opp dette og iverksette nødvendige tiltak overfor kvinner og barn spesielt, sånn at de får beskyttelse, og ytterligere kriminalitet forebygges.

Utfordringene må møtes med et bredt sett av virkemidler. Blant annet mener Arbeiderpartiet at både ROSA og Lauras hus bør bli permanente tiltak.

Arbeiderpartiet tar herved opp sine forslag til vedtak.

Så vil jeg bare til slutt rette opp en feil i innstillinga til sak nr. 10: Arbeiderpartiet stemmer mot VIII og ikke mot VII som det står innstillinga.

Og så vil Arbeiderpartiet stemme for SVs løse forslag nr. 1, 3 og 5 i sak nr. 11.

Presidenten: Representanten Kari Henriksen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Veronica Pedersen (FrP) [16:20:36]: Menneskehandel er et stort problem internasjonalt, også i Norge. Straffeloven § 224 setter forbud mot handel av mennesker. Norge har en moralsk plikt til å hjelpe offer for menneskehandel, og jeg er glad for at både regjeringen og et bredt stortingsflertall tar denne problemstillingen på alvor.

Budsjettet for 2015 sørget for midler til opprettelse av etterforskningsteam i de fem største politidistriktene for å bekjempe menneskehandel. For Fremskrittspartiet har det vært viktig at disse teamene får fortsette, og jeg er tilfreds med at regjeringen sikrer videre finansiering i Prop. 1 S. Nærpolitireformen vil også sørge for en styrking av arbeidet mot menneskehandel, da det er vedtatt at man skal bygge opp kompetanse på menneskehandel i politidistriktene. Fremskrittspartiet er positiv til at det i den sammenhengen vurderes å opprette flere sånne etterforskningsteam sånn at menneskehandel bekjempes så effektivt som mulig.

Kunnskap er viktig også på dette feltet. Det er avgjørende med en kunnskapsheving hos personer som møter mennesker som er utsatt for menneskehandel, og at de får større kompetanse til å identifisere offer. Hordaland politidistrikt som har etterforsket nesten halvparten av sakene knyttet til menneskehandel som nå er rettskraftig, har gjennomført ulike kompetansehevingstiltak for å sikre at politiet bedre avdekker at sakene kan være knyttet til menneskehandel. Det er også viktig at kompetanse og ressurser hos påtalemyndighetene er tilfredsstillende for at disse kompliserte sakene skal ende i rettsapparatet.

Det er også viktig at tollvesenet, sikkerhetsansatte på flyplasser, barnevernsansatte, ansatte på asylmottak, helsepersonell, lærere mfl. har viktige posisjoner for å kunne identifisere offer for menneskehandel. For eksempel vil personell på grensepunkter ha første møte med ofrene når de kommer over grensen. I denne sammenhengen er det verdt å nevne Fremskrittspartiets styrking av tolletaten i regjering. En sterk tolletat og en god grensekontroll er en viktig forutsetning i kampen mot menneskehandel.

Jenny Klinge (Sp) [16:23:11]: Stortinget behandler no tre viktige saker samtidig. Eg vil starte med å takke saksordførarane for eit godt arbeid og samarbeid i desse sakene. Etter justiskomiteens behandling kjem Stortinget i dag til å treffe nokre viktige vedtak. Somme er utgreiingsvedtak og somme er klare bestillingar på lovendringar – alt med det formål å hjelpe dei svakaste, dei som blir utnytta, samt å stille dei som utnyttar andre menneske, til ansvar.

Straffelova er berre eitt verkemiddel i denne samanhangen. Men enkelte vedtak kan ha preventiv effekt og ikkje minst gje politiet verktøy for å kunne forhindre lovbrøt.

Eg skal vidare i innlegget mitt halde meg til Dokument 8:117 S.

Tida vi lever i, er ei tid med stadige endringar i samfunnet vårt. Tilstrøyminga av menneske som ønskjer eit betre liv i Noreg, aukar, noko som også aukar faren for at sårbare menneske kan bli utnytta. Somme bakmenn tener stort på

den vanskelege situasjonen andre menneske er i. For å motverke dette er det viktig at vi set politiet i stand til å møte denne nye kvardagen med nye verkemiddel. Forslaget frå representanten Lundteigen og meg sjølv har kome til som eit resultat av eit ønske frå politiet.

Det kjem svært mange asylsøklarar for tida, men anna innvandring er også stor. Dei som kjem hit, kan vere sårbare menneske og kan vere lette å utnytte for kyniske menneskehandlarar. Desse personane kan bygge næringsverksemda si ved hjelp av altfor billig arbeidskraft. Slike tilstandar øydelegg norsk næringsliv, og det kan øydelegge livet til dei som blir utnytta.

Eg er svært nøgd med at Stortinget i dag samrøystes sluttar seg til representantforslaget frå representanten Lundteigen og meg sjølv om å gjere det straffbart å leige ut lokale til verksemdar som driv med sosial dumping.

Som opposisjonspolitikar er ikkje eg ein del av ein fleirtalskonstellasjon. Derfor er det ikkje ofte ein får gjennomslag for representantforslag heller, men eg er glad for at vi i denne saka får det. Det viser at fleirtalet på Stortinget på dette området evnar å sjå dei store utfordringane samfunnet står overfor.

Sidan 2011 har det vore eit samarbeidsprosjekt mellom politiet, skatteetaten, kemneren, Nav og Arbeidstilsynet, som bl.a. har kontrollert eit hundretal vaskehallar i Noreg. Prosjektet har avdekt ei rekkje brot på gjeldande regelverk, bl.a. innvandrarar utan arbeids- eller opphaldsløyve som bur og arbeider for svært låg løn i vaskehallar. Desse personane blir utnytta økonomisk av bakmenn. Dette viser at vi må møte situasjonen med relevante verkemiddel.

Politiet har skildra fleire eksempel frå ein bransje som bilpleiebransjen, kor det har vorte avdekt graverande forhold. Grunnen til at forslaget særleg vil ha effekt på kriminalitet i denne bransjen, er at drifta har behov for faste, fysiske lokale. Dette inneber at drivarane ofte inngår leige-kontrakt om lokale, og at ein tredjeperson såleis er inne i biletet.

Den som leiger ut lokale til næringsverksemd, har ofte god kjennskap til kva som skjer i desse lokala. Det forslaget Stortinget no vedtek, vil klart gjere utleigaren ansvarleg når det etter kvart kjem eit forslag frå regjeringa om lovendring her, dersom vedkomande har eller burde hatt kjennskap til ulovleg verksemd som skjer i dei lokala han leiger ut.

Som forslagsstillar legg eg til grunn at ei slik lovendring i seg sjølv vil ha ein preventiv effekt. Eg forventar at regjeringa raskt kjem tilbake til Stortinget med eit lovfor-slag som her er skissert, og i og med at komiteen samrøystes har gått inn for forslaget vårt, reknar eg med at det ikkje er grunn til å ta opp det her. Dersom det er nødvendig, gjer eg sjølvsgat det no.

Presidenten: Siden forslaget ligger i innstillingen, er ikke det nødvendig.

Iselin Nybø (V) [16:27:19]: Nå har flere her begynt sine innlegg med å takke saksordførerne for en god og grundig jobb, og jeg vil bare driste meg til å takke hele komiteen for den jobben som er gjort i tre viktige og alvorli-

ge saker. Jeg synes komiteen har tatt det på alvor og gjort en grundig jobb i alle tre sakene.

Menneskehandel er et viktig tema, fordi det er en alvorlig form for kriminalitet. Det er «grove krenkelser av menneskerettighetene», som komiteen selv skriver. Mange av dem som blir utsatt for denne typen kriminalitet, lever i stor nød og blir utnyttet på det grovste. Det er helt åpenbart at det er vårt ansvar, det er samfunnets ansvar, å ta tak i dette.

Som andre har gjort før meg, har jeg også god lyst til å henlede oppmerksomheten på politireformen, eller nærpolitireformen som den heter. Dette var en av de viktige grunnene til at Venstre ønsket å gå inn i forlik om nærpolitireformen: Det handler rett og slett om hvordan vi velger å organisere politiet vårt, sånn at vi skal ta tak i og behandle på en ordentlig måte de viktigste sakene, de grovste sakene, de mest kompliserte sakene. Jeg mener helt oppriktig at uten nærpolitireformen ville vi ikke hatt et politi som er rustet på en måte som er helt nødvendig hvis vi skal få bukt med disse typer problemstillinger. Så jeg er veldig glad for at vi har fått dette på plass. Jeg forventer også at vi ser en klar prioritering av disse sakene. For det er klart at når vi diskuterer sånne saker som dette, blir det ofte snakk om hva slags verktøy politiet har. Verktøyene kan være viktige i seg selv, men det hjelper ikke med verktøy hvis ikke det er en prioritering internt i politiet, hvis disse sakene ikke blir organisert på en måte som gjør at man er i stand til å etterforske og til å ta tak i de utfordringene som vi vet ligger der. Og det handler om status. Det handler om at politiet må velge å løfte disse sakene opp som noen av de viktigste sakene de holder på med.

I tillegg til politiets åpenbart viktige oppgave i sånne saker, er det også viktig at vi tenker på andre ting som de som er ofre for menneskehandel, har behov for. Det handler om et sted å bo, det handler om å få en utdanning, det handler om å få hjelp til å komme seg ut av prostitusjon o.l. Så her har vi en stor oppgave foran oss, som er begynt for lenge siden, men som vi ikke har kommet i mål med, og som vi er nødt til å intensivere hvis vi noen gang skal komme i mål.

Jeg har lyst til å kommentere litt de forslagene som ligger. I sak nr. 10 kommer vi til å støtte innstillingen, bortsett fra VIII – som Arbeiderpartiet kommer vi til å gå imot det.

I sak nr. 11 ligger det en rekke forslag fra SV. Der kommer vi til å stemme for forslag nr. 5. Jeg oppfatter at forslag nr. 1 er et veldig godt forslag, men jeg oppfatter at det allerede er ivaretatt i innstillingen fra komiteen.

I sak nr. 12, som også er en interessant og viktig sak, har vi bestemt oss for å stemme mot I. Vårt utgangspunkt er at forslaget som det ligger nå, er for vidt og for lite treffsikkert, men jeg oppfatter jo at det vil bli et stort flertall for den saken, noe som selvfølgelig vil gi oss en anledning til å vurdere de konkrete forslagene når justisministeren kommer tilbake til Stortinget med en sak, og det skal vi selvfølgelig gjøre på største alvor.

Kirsti Bergstø (SV) [16:31:12]: Jeg vil først si takk til forslagsstillerne, takk for godt komitéarbeid og takk til

saksordføreren. Det er en glede å ta del i justisdebatten, for en gangs skyld, når summen av forslagene som fremmes, kan gjøre en så stor forskjell som disse forslagene kan gjøre, og når komitéarbeidet bærer preg av å ha vært så godt som det har. Det er SVs utgangspunkt i de sakene vi nå behandler. Jeg synes det er veldig gledelig å se at man kan enes om en forståelsesramme av vår tids slaveri og type tiltak og grep for å bekjempe det. Det synes jeg er gledelig.

Grunnen til at jeg tok ordet nå, var at jeg vil ta opp SVs forslag i sak nr. 11. Vi har fremmet fem forslag. Det ene er en tydeligere presisering:

«Stortinget ber regjeringen sikre bedre beskyttelse og botilbud for ofre for menneskehandel.»

Vi kommer selvfølgelig til å stemme for innstillingen hvis ikke dette forslaget får flertall, og de trenger ikke å stå i motsetning til hverandre.

Videre fremmer vi følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen styrke hjelpetiltak for mennesker i prostitusjon i revidert nasjonalbudsjett for 2016.»

Så fremmer vi et forslag der vi presiserer:

«Stortinget ber regjeringen sikre at sexkjøpsloven, som forbyr kjøp av sex, blir håndhevet.»

Det handler om at vi ser at det er ulik praksis fra sted til sted i de ulike distriktene og i de ulike byene, at vi ønsker at vi skal ha en enhetlig håndheving av loven, og at den forbrytelsen skal tas på like stort alvor overalt. Vi hørte senest i dag at det er høytid for kjøp av seksuelle tjenester i julebordsesongen. Da ønsker vi at Stortinget skal sende ut et signal om at her må man være på vakt, og at det er en viktig oppgave året igjennom.

Vi fremmer også forslag om regionale kompetansesentre knyttet til kartlegging av prostituertes situasjon og tiltak for å hjelpe mennesker ut av situasjonen. Det er viktig nettopp for å kunne få det helhetlige bildet av situasjonen mennesker i prostitusjon lever i, og få skreddersydde tiltak som hjelper dem til alternative leveveier som er bedre for folk på sikt.

Ikke minst er det et forslag om at det må sikres at unger som forsvinner fra asylmottak, blir ettersøkt, og at det blir satt inn særlige tiltak for å hindre at de blir utsatt for menneskehandel. Vi har stygge tall, vi har forsvinninger, og vi ser at innsatsen når det gjelder de ungene som forsvinner, ikke nødvendigvis er like stor som om det hadde vært barn fra andre institusjoner eller barn som hadde bodd lenger i Norge, som forsvant. Dette er særlig sårbare unger, noe som krever at det gjøres en særlig sterk innsats for å beskytte dem mot utnyttelse og mot menneskehandel.

Da vil jeg avslutte innlegget mitt med nok en gang å takke for «steike godt» arbeid.

Presidenten: Representanten Kirsti Bergstø har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Statsråd Anders Anundsen [16:35:19]: Den siste uttalelsen kan jeg slutte meg hundre prosent til. Jeg synes det er fantastisk bra at Stortinget på denne måten – både gjennom forslagsstillerens initiativ, det arbeidet som har skjedd

i komiteen, den debatten vi har i dag, og alle de forslagene som blir vedtatt i dag – virkelig har løftet opp kampen mot menneskehandel som en virkelig stor og viktig flaggsak for Stortinget, noe som også samsvarer i stor grad med det som er regjeringens prioriteringer på området. Jeg har også lyst til å takke saksordførerne for at de har loset dette i havn på en slik måte at det blir så brede og gode kompromisser som det dette har ført til.

Det er et område som etter hvert har blitt viet mye oppmerksomhet, og det er underlig at vi i 2015 befinner oss i en situasjon hvor det rett og slett drives slavehandel. Det er jo noe en i en moderne verden virkelig ikke skulle kunne se for seg skulle foregå. Men det gjør det, og det er på dette området som på en del andre alvorlige kriminalitetsområder mye verre enn mange tror. Det er alvorlige overgrep som skjer både når det gjelder prostitusjon, når det gjelder grov utnyttelse av arbeidskraft, og når det rett og slett gjelder kjøp og salg av mennesker. Derfor er jeg veldig glad for at Stortinget på denne måten understreker dette så tydelig som Stortinget gjør gjennom å få vedtatt alle disse forslagene i dag.

Det er dessverre også i Norge store mørketall og fortsatt store utfordringer. Vi ser riktignok at antall anmeldelser har gått en del opp de siste årene. I 2012 var det 48 anmeldelser, i 2013 var det 70, og i 2014 var det 106 anmeldelser. Men også her er det store mørketall. Dette er jo et område hvor vi skulle ønske at anmeldelsesraten var betydelig høyere, men det er krevende. Samtidig ser vi at det skjer en utvikling i rettspraksis. Jeg vil nevne noen dommer, og jeg vil gjøre oppmerksom på at ikke alle er rettskraftige. Oslo tingrett dømte 19. januar i år hovedmannen i en gruppe som utnyttet åtte rumenske statsborgere til tigging og tyveri, til fengsel i to år og seks måneder. Drammen tingrett avsa dom 2. juli der hovedmannen bak utnyttningen av tre indiske statsborgere til sesongarbeid i gartnerier fikk en straff av fengsel i fem år og seks måneder for grov menneskehandel og andre forhold. Ved dom av 28. september i Oslo tingrett ble to menn dømt til fengselsstraffer på fem og fire år. De ble dømt for menneskehandel ved å utnytte to bulgarske kvinner til prostitusjon. Handlingene ble utført som ledd i aktivitetene til en organisert kriminell gruppe, slik at straffeloven § 60 a kom til anvendelse. Det vil også starte opp flere større saker over nyttår, bl.a. en hovedforhandling i to omfattende saker som omhandler menneskehandel innen dagligvarehandel og landbruksvirksomhet. Etter hvert får vi også dommer som virkelig understreker alvoret i denne formen for kriminalitet.

Jeg har også lyst til å si at dette er et område som har fått en del oppmerksomhet i historien. Det er viktig å minne om det som rent faktisk er gjort: 15 mill. kr til spesialiserte etterforskningsgrupper i fem politidistrikt. Der vil jo innsatsen bli dramatisk forbedret når nærpoltireformen blir en realitet. Jeg vil vise til representanten Nybøs innlegg i så henseende, der hun er inne på at en av de viktige delene av beveggrunnen bak nærpoltireformen er at man skal få spesialiserte etterforskningsgrupper. Menneskehandel er særskilt nevnt i den forbindelsen. Det er satt av 7 mill. kr til tiltak for å motvirke menneskehandel i Norge. Det er gitt

støtte til ulike bo- og oppfølgingstiltak, og ROSA er også styrket.

Jeg er ekstra begeistret for at denne saken behandles nå. Det er nesten godt at den nye handlingsplanen mot menneskehandel har blitt litt forsinket, for det er mye god mat i de forslagene som er presentert i Stortinget i dag, og som er en helt naturlig del av oppfølgingen av handlingsplanen som vi vil lansere om relativt kort tid.

Til slutt har jeg kort lyst til å nevne at jeg også synes forslaget fra Senterpartiet er bra. Senterpartiet sa at det ikke var vanlig at de fikk gjennomslag for sine forslag. Jeg er ikke helt enig i det. De får gjennomslag for de forslagene som er gode nok til at de får flertall, og dette er definitivt det. Allerede i dag er det jo et potensielt straffansvar for den typen utleie gjennom medvirkningsbestemmelsen, og faktisk kan også heleribestemmelsen være en aktuell bestemmelse å anvende. Jeg synes det er fornuftig at dette forslaget nå får flertall i salen.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Kari Henriksen (A) [16:40:37]: FN-konvensjoner vi har sluttet oss til, gjelder også beskyttelse av ofre. Menneskehandelsteamet ved Oslo politidistrikt mener at mange av de prostituerte i Oslo er ofre for menneskehandel. Samtidig melder Nadheim om at utenlandske prostituerte uttransporteres fra Norge på svært kort tid. Flere kvinner har fortalt at de har fått tilbud fra PU om å hente eiendelene sine, før de så blir kjørt til Trandum eller raskt blir uttransportert. Mener statsråden at svært rask uttransportering av prostituerte legger til rette for å avdekke menneskehandel, og hva vil statsråden gjøre for å sikre at politiet gjør det de kan for å avdekke om prostituerte er utsatt for menneskehandel, før de uttransporteres?

Statsråd Anders Anundsen [16:41:29]: Det synes jeg egentlig er et veldig bra spørsmål – jeg vil dele det i to.

Det ene er at det er viktig å skille mellom utenlandske prostituerte og utenlandske prostituerte som har vært utsatt for menneskehandel. Hvis vi legger til grunn at vi kan ta det skillet, kan en ikke generelt si at rask uttransport av utenlandske personer som har drevet prostitusjon, er feil eller negativt på noen som helst slags måte.

Når det gjelder det andre spørsmålet, som dreier seg om hva en vil gjøre for å tilrettelegge for at en skal kunne avdekke om den typen personer er blitt utsatt for menneskehandel, er det et viktig oppfølgingstiltak for Politiets utlendingsenhet i alle disse sakene, hvor de skal ha den nødvendige kompetansen til å vurdere hvorvidt det er sannsynlig at de har blitt utsatt for menneskehandel. Der er det lagt opp sånn at i den grad det fremkommer opplysninger som skulle indikere at disse personene kan ha vært utsatt for menneskehandel, skal dette viderebringes til relevante myndigheter i forkant av uttransportering. Så på tross av at PU ikke skal gjøre noen vurdering av dette, vil de kunne viderebringe opplysningene til beslutningsmyndighetene.

Kari Henriksen (A) [16:42:34]: Jeg har bare et lite oppfølgingsspørsmål. Statsråden sier at det er forskjell på prostituerte og prostituerte som er utsatt for menneskehandel. Jeg tenker at noe av det som vi har sagt i disse sakene i dag, nettopp viser at dette skillet er vanskelig å finne ut av. En må bruke tid for faktisk å undersøke hvorvidt dette er tilfellet, for dette er kvinner som er så truet at de sjelden vil si i første runde at de er ofre for menneskehandel.

Da blir mitt spørsmål til statsråden: Mener statsråden at den praksisen som PU har lagt seg på her, til tross for at statsråden sier at det kan gjøres i etterkant, er tilstrekkelig for å sikre disse kvinnene den muligheten de skal ha etter både FNs konvensjoner og etter de vedtakene vi fatter her i denne salen i dag?

Statsråd Anders Anundsen [16:43:30]: Det jeg får referert av PUs praksis, samstemmer ikke helt med det representanten henviser til. Jeg må forholde meg til at PU kan fortelle at de har et sånt fokus når de får opplysninger om at personer i prostitusjonsmiljøet som skal uttransporteres, kan være utsatt for menneskehandel, og basert på de opplysninger jeg har fått så langt, mener jeg det er forsvarlig. Så vil det kunne være eksempler på at noe har gått galt, eller at eksemplene fra representanten er riktige, og da mener jeg det er nødvendig å se nærmere på det for å se om det er sider ved praksisen som bør ettergås, men basert på det jeg har fått av opplysninger så langt, er det ikke noen generell praksis som skulle være i strid med verken våre internasjonale forpliktelser eller de vedtakene vi kommer med i denne sal.

Lene Vågslid (A) [16:44:17]: Eg vil òg nytte anledninga til å takke forslagsstallarane, og også saksordførar og statsråden for å ha vore imøtekomande når det gjeld desse sakene, så det er jo riktig så god stemning i justiskomiteen i dag. Men me må òg stille nokre litt meir kritiske spørsmål. Regjeringa har òg varsla at dei skal kome med ein ny handlingsplan mot menneskehandel. Den førre planen gjekk ut i 2014, noko ein visste om, og slik sett kunne jo regjeringa starta arbeidet med ein ny plan i 2013. Spørsmålet mitt er: Kan statsråden tidfeste når neste handlingsplan mot menneskehandel kjem?

Statsråd Anders Anundsen [16:45:06]: La meg først få takke representanten Vågslid for å ha takket alle. Den gode stemningen kan kanskje skyldes ryktet om at det er en form for juleavslutning for komiteene i kveld. Det burde man kanskje tilstrebe å ha oftere, for det gir uansett veldig produktive resultater, ser det ut til.

Når det gjelder arbeidet med regjeringens handlingsplan mot menneskehandel, vil jeg ikke gi noen konkret dato, men vi har jobbet med denne lenge. Vi er helt i sluttspurten med å legge den frem. Jeg vil også legge til at en del av de tingene som er kommet frem i forslagene, og det som nå blir vedtatt i Stortinget, er naturlig å skjele til når den handlingsplanen blir lagt frem.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [16:45:56]: Jeg får starte med å takke for et godt innlegg, og jeg er også veldig

glad for den enigheten som er her. Mitt spørsmål går også på handlingsplanen. Jeg stilte i desember 2014 spørsmål til statsråden om når handlingsplanen kom, og den var «rett rundt hjørnet». Nå er vi i desember 2015. Jeg er klar over at det har vært mange saker, det har vært mye som har skjedd, og statsråden leder et travelt departement. Men handlingsplanen er viktig, og jeg husker – når jeg kikker tilbake på intervjuer også – at statsråden selv understreket hvor viktig handlingsplanen er for politiet for å prioritere osv. Som statsråden sier, vil Stortinget i dag vedta mange viktige tiltak, som jeg er glad for at også statsråden stiller seg bak og har vært delaktig i å ha fått til, og han har gitt gode svarbrev til komiteen. Men derfor vil jeg understreke alvoret i at handlingsplanen for 2015 fram til 2019, eller hva det nå blir, bør komme straks. Jeg vil oppfordre til at så mange som mulig av de forslagene som ligger her, bør implementeres raskt i den handlingsplanen, og sånn sett gi statsråden mulighet til å svare på når den skal komme.

Statsråd Anders Anundsen [16:47:07]: Det hjørnet jeg sa jeg skulle runde, i desember 2014, var litt lengre enn jeg på det tidspunktet hadde forutsett. Men vi er helt i sluttspurten med handlingsplanen nå, og den vil bli lagt frem ikke så langt utpå nyåret. Jeg pleier ikke å datofeste det, men vi vil også bruke litt tid på å legge inn en del av det som er naturlig å legge inn fra det som skjer her i dag, og så vil vi komme med handlingsplanen så raskt som overhodet mulig.

Jenny Klinge (Sp) [16:47:55]: Her i Stortinget er det ueinighet om sexkjøpslova, og dei av oss som meiner at det er rett at sexkjøpslova vart vedteken, meiner sjølvsagt også at det er vesentleg at lova blir handheva, og at det blir sett inn tiltak mot prostitusjon. Justisministeren representerer eit parti som stemde imot denne sexkjøpslova, og såleis har han ansvaret for at ei lov som strir imot eige partiprogram, og, så vidt eg veit, også imot eiga oppfatning, blir handheva. Eg vil gjerne spørje kor høgt han prioriterer arbeidet mot menneskehandel i form av prostitusjon, og kor stor vekt han legg på at politiet skal prioritere det å handheve sexkjøpslova.

Statsråd Anders Anundsen [16:48:36]: Når det gjelder sexkjøpsloven, er det gjennomført en evaluering av den, og det vil bli lagt frem en stortingsmelding om den evalueringen og oppfølgingen av sexkjøpsloven om en viss tid.

Når det gjelder håndheving av sexkjøpsloven, er det et område som i første rekke faller under påtalemyndigheten. Jeg legger til grunn at norsk lov skal håndheves, og det gjelder på alle områder. Når det gjelder prostitusjon knyttet til menneskehandel, er det et særskilt omtalt område som både jeg og Riksadvokaten har omtalt i prioriteringsskrivet. Så dette er et område som samlet sett er høyt prioritert også fra denne statsrådens side, naturligvis. Jeg skal forholde meg til de vedtak som dette hus fatter.

Presidenten: Replikskordskiftet er over.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Margunn Ebbesen (H) [16:49:41]: Det er et viktig tema som tas opp gjennom disse representantforslagene, og de sakene som vi behandler i dag, har grensedragninger inn mot dette temaet som viser at det ikke bare er gjennom én enkelt sak at menneskehandel omhandles. Menneskehandel er grov kriminalitet som rammer svært sårbare mennesker, og som gjør dem enda mer sårbare etter hvert som tiden går, og når de som rammes, ikke får den nødvendige hjelp og støtte.

Det finnes mange ulike former for menneskehandel, enten ved utnyttning til prostitusjon, til tvangsarbeid, til krigstjeneste eller faktisk også til organhandel. De som er ofre for menneskehandel, har ikke samtykket til å delta, eller de har blitt med på falske premisser, f.eks. med løfter om arbeid og en bedre framtid.

Til tross for stor innsats både nasjonalt og internasjonalt er det dessverre lite som tyder på at tallet på mennesker som er ofre for menneskehandel, går ned. Men vi må aldri gi opp. Den første handlingsplanen mot handel med kvinner og barn ble utarbeidet av Bondevik II-regjeringen i 2003 og er fulgt opp med ytterligere to planer, og en ny ventes av denne regjeringen, som vi nå har hørt.

Men planer er én ting, det viktigste er handling. Jeg er derfor glad for at regjeringen i lag med samarbeidspartiene har styrket politiet gjennom alle våre framlagte budsjett, og jeg forventer at denne styrkingen også skal vises når det gjelder prioritering av etterforskning og dermed også tiltale av bakmennene for menneskehandel.

Samtidig som vi gjør det som må gjøres for å finne og straffe bakmenn, er det viktig å hjelpe dem som er ofre. Her ønsker jeg å løfte fram den gode innsatsen som frivillige organisasjoner gjør for å hjelpe ofrene, og jeg er glad for at regjeringen har bidratt til å forenkle søknadsprosedyrene for Lauras hus, samt at regjeringen legger vekt på å løfte opp de frivillige organisasjonenes innsats og viktighet i samfunnet.

Anders B. Werp (H) [16:52:13]: Det er tre viktige saker, og jeg vil i likhet med flere tidligere talere takke for det store og sterke engasjementet som et nær sagt samlet storting her utviser. Det er tre gode forslag fra Kristelig Folkeparti, Venstre og Senterpartiet vi i dag debatterer og behandler, og det synliggjør nettopp det de er opptatt av, det regjeringen er opptatt av, og det jeg opplever i debatten at også de resterende partier bryr seg om i sterk grad.

Politireformen la heldigvis til rette for at vi nå får mulighet for en styrket innsats i alle landets politidistrikter i kampen mot menneskehandel. Det at vi gjør politidistriktenes større, gjør det mulig å etablere sterkere og større fagmiljøer som kan møte denne utfordringen. For dette er tunge saker, det er krevende saker, det er kompliserte saker.

Prostitusjon er kanskje det problemområdet som oftest knyttes til menneskehandel, men det problemet vi snakker om, er naturligvis mye større. Arbeidslivskriminaliteten har kommet sterkt innover oss og er også en viktig del av omfanget av menneskehandel. Derfor er jeg også veldig

glad for at det tas opp i denne debatten og i disse forslagene, og at vi ikke minst også i tidligere saker – den nevnte nærpoltireformen ikke minst – har adressert hvordan vi som samfunn må møte utfordringene som arbeidslivskriminaliteten gir oss.

Jeg vil særskilt nevne ett av forslagene. Det gjelder forslaget fra Kristelig Folkeparti i Dokument 8:91 S. I VIII i innstillingen er det et forslag som innebærer å utrede nærmere å gi politiet flere fullmakter når det gjelder virkemiddelbruk for kommunikasjonskontroll. Høyre støtter naturligvis det. Jeg vil likevel understreke at vi lever i en tid da Forsvaret, politiet og samfunnet som sådant stilles overfor nye utfordringer, og der kravet om nye metoder blir sterkere. Vi må i de sammenhengene se dette mer som en helhet og diskutere teknologi, sikkerhet og personvern i en større sammenheng. Vi må passe oss for ikke å diskutere dette ensidig, ut fra bare ett samfunnshensyn. Dette henger sammen, og det må diskuteres deretter.

Til slutt vil jeg nevne et annet element som ingen har vært inne på. Det er begrepet «avvergingsplikt». Enhver borger har en selvstendig plikt til å melde fra for å hindre alvorlig kriminalitet. Det berører også de områdene som vi behandler i denne saken. Det bør være en viktig påminnelse at vi fra Stortinget henviser til det ansvaret vi alle har for å bekjempe kriminalitet.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [16:55:35]: Jeg vil knytte noen ord til representantforslaget fra Jenny Klinge og meg selv angående at utleier kan holdes ansvarlig ved ulovlig virksomhet i lokaler som blir leid ut. VG skrev den 16. april i år:

«Under aksjonen uttalte en av de ansatte ved vaskehallen at månedslønnen var 1800 kroner i måneden. Han opplyste videre at han jobbet åtte timer om dagen, fem dager i uken. Det tilsvarer en timelønn på 11,25 kroner

– Innehaveren får ting å svare for. Du ser forholdene her. Det er helt forferdelig, uttalte politioverbetjent og aksjonsleder Alf-Magne Fredriksen ved Oslo-politiet.»

To av de ansatte ved vaskehallen hadde ikke lov til å oppholde seg eller arbeide i Norge.

«Fem dager etter at vaskehallen ble anmeldt av både politiet og Arbeidstilsynet, står kundene igjen i kø for å få ren bil», skriver VG den 20. april.

«Dette er slaveri», sier politioverbetjent Alf-Magne Fredriksen, og den samme Fredriksen sier at han reagerer på at vaskehallen har åpnet igjen så fort:

«Jeg er litt bestyrtet over dette. Eierne ble i dette tilfellet ikke pågrepet. Han burde kanskje vært innbrakt og satt i arresten.»

Avisen skriver:

«Vaskehallen ble tirsdag blant annet anmeldt for bruk av ulovlig arbeidskraft. Det medfører oftest en bot på mellom 30.000 og 80.000 kroner.»

Og videre:

«Nå ønsker han seg lovendring i kampen mot de ulovlige virksomhetene.

– Jeg synes utleier bør stilles ansvarlig for ulovlighetene som skjer i lokalene han leier ut. Mitt inntrykk er at utleier i de fleste tilfeller vet nøyaktig hva som

skjer, men gir blaffen så lenge pengene ruller inn, sier politimannen.»

Også Arbeidstilsynet var bekymret, og Knut Morten Alvestad i Arbeidstilsynet er sikker på at mange utleiere er fullstendig klar over at menneskene utnyttes i Oslos bilvaskehaller:

«Vi vet at enkelte bilpleiefirmaer betaler opptil 70.000 kr i måneden i husleie. Med lave bilvaskpriser skal du vaske usannsynlig mange biler, for å kunne betjene husleien, betale lønn og statlige avgifter.»

Jeg er glad for at det er en enstemmig komité. Statsråden sa at det er noe i en moderne verden som en ikke tror kunne skje. Vel, det kan vel hende at det nettopp er i den moderne verden vi lever i, at det skjer. Det er nettopp det. Vi må lytte til dem som er i førstelinja, vi må legge til side naiviteten, vi er nødt til å kontrollere grensene for dem som kommer fra utenfor Norden-området, sånn at vi har bedre oversikt, ellers sprer dette seg som en bakterie, ødelegger norsk arbeidsliv og gjør at de seriøse får betydelige problemer. Men jeg er glad for et enstemmig vedtak fra komiteen og håper at statsråden følger dette opp raskt gjennom en konkret lovformulering.

Lene Vågslid (A) [16:58:51]: Eg vil òg nytte høvet til å rose forslagsstillarane endå meir for å ha fremja dette forslaget. I forkant av at forslaget blei fremja, heldt Kristeleg Folkeparti eit seminar om menneskehandel. Det er ein veldig god tradisjon mange parti på Stortinget har ved utarbeiding av forslag – at ein inviterer breitt og får inn mange gode innspel. Det var spesielt eit innlegg frå Oslo-politiet eg merka meg på det innspelsseminaret. Han som representerte Oslo-politiet der, sa heilt tydeleg at eit av dei viktigaste verkemidla politiet hadde fått for å bekjempe menneskehandel og prostitusjon, var sexkjøpsloven. Det syntest eg var godt å høyre, for det er klart at det hugsar mange i denne salen var – og kanskje framleis er – ein litt krevjande debatt. Men det var i alle fall representanten for Oslo-politiet på det seminaret veldig tydeleg på.

Så har eg lyst til å støtte det som blir sagt om kunnskap i skulen. Eg trur me har mykje å gå på når det gjeld å få til eit betre innhald for å byggje haldningar i skulen. I tillegg til å sjå på videoar og dokumentarfilmar kan ein styrkje det reint pedagogiske innhaldet i skulen når det gjeld alle desse temaa me er inne på her.

Så litt om handlingsplanen, for det er viktig at me får han på plass. Ifølgje Ropstad var planen like rundt hjørnet òg i 2014 – det var eit litt langt hjørne, på ein måte! Eg tenkjer at her er det viktig å få opp farten. Handlingsplanar veit me har effekt både fordi dei knyter sektorar saman, og fordi dei forpliktar, og dei forpliktar òg ofte i budsjettarbeidet.

Så vil eg òg støtte det Anders B. Werp seier om avveringsplikta – det er veldig viktig. Samtidig veit me at for at folk skal melde til politiet, er det viktig at ein har tillit til at saker blir følgde opp og ikkje blir lagde bort, og at ein får etterforska dei skikkeleg. Då vil eg òg nemne politireforma, som Arbeidarpartiet òg var med på og inngjekk eit forlik om. Me har store forventningar til kva ho vil bety både for eit styrkt etterforskingstilgjø og i arbeidet mot dette i eit

førebyggjande perspektiv – kanskje mest av alt i dei store byane, men òg over heile landet.

Hårek Elvenes (H) [17:01:27]: Jeg vil avslutte med det jeg burde ha startet debatten med – å takke komiteen for et godt samarbeid. Dette er en sak man har blitt enig om på tvers av politiske skillelinjer. Det er faktisk helt naturlig, for disse sakene, spesielt saken om menneskehandel, utfordrer grunnleggende moralske prinsipper.

«All men are created equal», skrev the Founding Fathers i den amerikanske uavhengighetserklæringen, som var forløperen til menneskerettighetserklæringen.

Når man utsettes for menneskehandel, er det intet menneskeverd lenger. Mennesket fornedres på det mest grusomme. Kampen mot menneskehandel er faktisk kampen for menneskeverdet.

Senterpartiets forslag har kanskje fått lite oppmerksomhet – det fortjener faktisk litt mer. Det er et forslag som grenser mer inn mot arbeidslivskriminalitet. Vi har hatt en rekke saker om arbeidslivskriminalitet som har blitt avslørt i det siste året, og kampen mot arbeidslivskriminalitet er kampen for et anstendig arbeidsliv, og det er kampen for at velferdsstaten og de sosiale godene vi har, fortsatt kan eksistere.

Til slutt vil jeg kommentere SVs forslag, forslag nr. 5. Det er et forslag med gode intensjoner, men det er samtidig et forslag som kan tolkes vidt, og som ikke har noen naturlig avgrensning. Høyre og Fremskrittspartiet vil stemme for dette forslaget under den forutsetning, som for så vidt er en ganske selvsagt forutsetning, at regjeringen utreder dette nærmere og kan komme tilbake til Stortinget og eventuelt redegjøre for problemer som kan være knyttet til forslaget. Under den forutsetning stemmer også de to regjeringspartiene for det forslaget.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [17:03:40]: Jeg tar ordet først og fremst for å følge opp SVs forslag, som er omdelt. Det er fem forskjellige forslag, og jeg har en stemmeforklaring til det.

Når det gjelder forslag nr. 1 om botilbud, kommer ikke Kristelig Folkeparti til å støtte det fordi det er nesten likegyldende med I i forslag til vedtak i sak nr. 10. Det er godt ivarett i det forslaget som blir vedtatt der.

Når det gjelder det å styrke hjelpetiltakene for kvinner og menn i prostitusjon i revidert nasjonalbudsjett for 2016, er det en budsjettsak. Vi skal ta den kampen der, på samme måte som vi gjorde det da vi fikk inn mer penger på den posten i fjor. Den er vel økt fra ca. 10 mill. kr til 20 mill. kr.

Forslag nr. 3 handler om å sikre at sexkjøpsloven blir håndhevet. Det tar jeg egentlig som en selvfølge, og særlig etter det statsråden selvsagt slo fast her i stad, at enhver lov skal håndheves. Vi kommer til å støtte forslaget, men jeg forutsetter uansett, om det blir stemt ned, at de som stemmer ned forslaget, vil at loven skal håndheves. Jeg vil bare understreke at det er forskjell fra politidistrikt til politidistrikt, som noen var inne på her. Noen trakk fram Sogn og Fjordane, som har egne personer som jobber både med å følge opp loven og å ta dem som kjøper sex. Ikke minst følger de opp ofrene på en fin måte, og de prøver

å se hvordan de har det, for eventuelt å kunne hjelpe dem videre.

Forslag nr. 4 dreier seg om egne regionale kompetansesentre. Det høres ut som et godt forslag, men jeg er ikke villig med en gang å hoppe rett på det forslaget. Det tror jeg må utredes videre før det eventuelt skal vedtas, men det er et godt innspill som vi tar med i arbeidet videre.

Forslag nr. 5, om å sikre at barn som forsvinner fra asylmottak, blir ettersøkt, og ikke minst at en også hindrer at de blir utsatt for menneskehandel og prostitusjon, synes jeg er et veldig godt forslag. Vi har et liknende forslag fra Kristelig Folkeparti til behandling i kommunalkomiteen. Jeg tar det som en selvfølge at det blir gjort i dag, men vi vet at det dessverre ikke er tilfellet, for det er flere hundre barn som er forsvunnet fra norske mottak, så det arbeidet må bedres. Så vi kommer til å støtte forslag nr. 5. – Oppsummert: Vi kommer til å støtte forslagene nr. 3 og 5, fra SV.

Til slutt noen ord om Werps innlegg. Han trekker fram et viktig poeng når det gjelder VIII i forslag til vedtak i sak nr. 10, om kommunikasjonskontroll. Det å se disse tingene i sammenheng, synes jeg Werp har hatt gode innlegg om før også, og det håper jeg blir en del av den saken som vil komme fra statsråden, når vi vet at han i sitt svarbrev varsler at det kommer mer på dette feltet. Det er i alle fall viktig at dette blir tatt, og at det kommer en sak om det nå.

Jorodd Asphjell (A) [17:06:58]: I likhet med mange andre vil jeg takke forslagsstillerne bak de tre Dokument 8-forslagene som er til felles behandling. De tar opp dagsaktuelle, men svært viktige problemstillinger knyttet til det vi står overfor. Det handler om menneskehandel, spesielt i forbindelse med prostitusjon. Det handler om rå utnyttelse av arbeidskraft, av enkeltmennesker, som har lange arbeidsdager og ikke får en lønn å leve av.

Rå utnyttelse av arbeidskraft gjennom sosial dumping er dagens form for slaveri. Sosial dumping er et stort problem for den enkelte, men også for samfunnet i sin helhet. Med dette som bakgrunn fremmet regjeringen Stoltenberg tre handlingsplaner knyttet til sosial dumping, med en rekke forslag som skal følge opp og motarbeide dette i tiden framover. Det er forslag som er utarbeidet i samarbeid med partene i arbeidslivet for å ha målrettede tiltak for å bekjempe dette. Dette handler om hvordan vi skal møte disse utfordringene framover. Da må vi ha en regjering som er offensiv. Derfor er det veldig viktig at komiteen nå slutter opp om mange enkeltforslag, men disse forslagene skulle så absolutt ha kommet fra regjeringen og ikke gjennom representantforslag. Det handler om å ta dette på alvor. Vi trenger økt kompetanse. Dette er næringer som er veldig utsatt, og sosial dumping er med på å undergrave yrkesutdannelsene, og det undergraver næringene med tanke på framtidig utdanning og hvordan ungdom i dag skal gå ut i arbeidslivet.

Sosial dumping undergraver viktige samfunnsordninger og tilliten til det systemet vi har. Den norske arbeidslivsmodellen – mellom staten, arbeidsgivere og arbeidstakere – er selve fundamentet for det velferdssamfunnet vi har, og må respekteres av alle parter. Arbeidslivskriminalitet og svart arbeid bidrar til at statens skatteinntekter redu-

seres, samt at det svekker det økonomiske grunnlaget for vår felles velferd.

Arbeidet mot arbeidslivskriminalitet vil aldri ta slutt. Derfor er det viktig at vi har en regjering som ikke sitter rolig i båten, men som aktivt ror for å møte disse utfordringene i tiden framover. Arbeiderpartiet har foreslått i sitt alternative budsjett å bruke 26 mill. kr til dette arbeidet, og vi foreslår også å opprette to nye senter for bekjempelse av arbeidslivskriminalitet. Det handler om å være offensiv i samspill med partene i arbeidslivet for å møte de utfordringene vi står overfor i tiden framover.

Statsråd Anders Anundsen [17:09:57]: Det var veldig god stemning helt frem til siste taler. Jeg følte rett og slett at det innlegget var så fullt av feil og mangler at det er helt nødvendig å ta ordet. Jeg skulle ønske jeg slapp det, og det hadde jeg sluppet hvis representanten Asphjell hadde fått med seg den arbeidslivsstrategien som regjeringen har fremmet, de tiltakene som vi faktisk har gjennomført på dette området, og tatt seg bryet med å høre både på hva jeg sa i mitt innlegg, hva regjeringens representanter sa i sine innlegg, og hva som faktisk er under arbeid i regjeringen. Så jeg håper og tror at den stemningen vi i dag har hatt, i forbindelse med komiteens arbeid med disse tre veldig viktige sakene, vil vedvare, og at ikke den siste taleren før meg får gjennomslag for å skape en slags tvil om hvorvidt det er et reelt politisk engasjement hos enkelte partier og hos regjeringen i dette spørsmålet. Det synes jeg rett og slett ikke denne viktige saken fortjener.

Presidenten: Har Hårek Elvenes bedt om ordet?

Hårek Elvenes (H) [17:11:04] (fra salen): Replikk.

Presidenten: Replikk? Nei, det er ikke replikker nå, men Hårek Elvenes kan få ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Hårek Elvenes (H) [17:11:23]: Da var det en kort merknad, og den korte merknaden går til representanten Asphjell. Det er et åpenbart faktum som har gått representanten hus forbi, og det er at regjeringen i sitt statsbudsjett faktisk har bevilget midler til to nye arbeidslivssenter, slik at det i løpet av de siste to årene vil ha kommet fem nye arbeidslivssenter på plass. I sum har altså denne regjeringen bevilget 30 mill. kr til dette formålet.

Presidenten: Da har Bård Hoksrud bedt om ordet, hvis han er i salen – nei. Under psevdonymet Bård Hoksrud har Kari Henriksen bedt om ordet. (Munterhet i salen.)

Kari Henriksen (A) [17:12:15]: Jeg har i hvert fall gjort mitt for å få opp den gode stemningen igjen.

Jeg har bare behov for å si at det er riktig at vi alle legger fram forslag om to arbeidslivssenter i denne saken, men det er også riktig at det er politiske forskjeller i innsatsen mot sosial dumping, og at det er forskjeller med hensyn til hva de forskjellige partiene har fremmet når det gjelder tiltak knyttet til sosial dumping. Det synes jeg man

kan være så redelig å si, og så behøver det ikke å ødelegge stemningen verken i kveld eller en annen dag.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 10, 11 og 12.

Sak nr. 13 [17:12:54]

Innstilling fra justiskomiteen om endringer i barne bortføringsloven, barnevernloven, straffeloven 2005 og retts- hjelploven (internasjonal barne bortføring) (Innst. 87 L (2015–2016), jf. Prop. 143 L (2014–2015))

Lene Vågslid (A) [17:13:20] (ordfører for saka): Dette er òg eit forslag og ei sak der det er stor einigheit i komiteen. Proposisjonen handlar om endringar i fleire lovar: i barne bortføringsloven, i barnevernloven, i straffeloven av 2005 og i rettshjelpsloven. Det handlar om forslag til lov- endringar for å bidra til at internasjonale barne bortførings- saker i Noreg kan løysast raskare enn i dag, og for å sikre at barnet kan bli høyrte.

Dette er ei veldig viktig sak som heile komiteen er glade for blir fremja no. Kampen mot internasjonal barne bortføring er svært viktig for justiskomiteen. Det var det for den førre regjeringa, og det er det for denne regjeringa. Skritt for skritt har ein skjerpa lovverket for å førebyggje, av- dekkje og løyse barne bortføringssaker. Føremålet med dei ulike endringsforslaga er å styrkje barneperspektivet i sa- kene, og proposisjonen rettar seg både mot sivile saker og straffesaker.

Det er ei rekkje forslag til endringar i proposisjonen. Eg kjem ikkje til å gå detaljert gjennom kvart enkelt av dei, men eg går gjennom kva for endringar det er snakk om.

Ein føreslår å sentralisere jurisdiksjonen i barne bortføringssaker til éin domstol, innføre kortare ankefrist i barne bortføringssaker, dekning av kostnader til sakkunni- ge, innføre ein regel om fullbyrding av rettsavgjerd om til- bakelevering av barn ved anke, og å utvide reglane for fri rettshjelp i barne bortføringssaker.

Komiteen merkar seg òg, og støttar, at det no blir fø- reslått å lovfeste ei plikt for sentralstyresmaktene til å un- derrette barnevernstenesta både der eit barn er bortført til Noreg, og der eit bortført barn er returnert til Noreg. Det blir òg føreslått å utvide straffeansvaret i straffelovens § 261 slik at òg barne bortføring frå barnevernet etter bl.a. akuttvedtak blir gjort straffbart. Dette er i tråd med det jus- tiskomiteen har sagt tidlegare. Senterpartiet og Arbeidar- partiet føreslo i Dokument 8:71 å be regjeringa om snarast å fremje ei lovending om dette. Høgre, Framstegspartiet og Kristelig Folkeparti såg fram til ei snarleg framlegging av dette. Så det må vel bety at ein samla komité er svært fornøgd med responsen som regjeringa har kome med i denne saka, då ein må sjå på det som «snarleg», det som ein her legg fram.

Til slutt vil eg vise til at det òg blir føreslått å innføre utreiseforbod i barnevernloven når ei sak er oversendt fyl- kesnemnda, innføre ein regel om at vedtak i fylkesnemn- da gjeld for eitt år av gongen i tilfelle der det er grunn til å

tru at eit barn er bortført til utlandet, og å innføre ei plikt frå barnevernstenesta til å gje opplysningar til styresmak- tene på barnets opphaldsstad når eit barn er bortført frå barnevernet.

Så det er ein samla komité som støttar alle forslaga i denne proposisjonen.

Statsråd Anders Anundsen [17:16:28]: Jeg vil først få takke både saksordføreren og komiteen for et godt samarbeid i denne saken.

Dette er nok et forslag fra regjeringen som vil styrke barns rettigheter. Det er det som det i utgangspunktet hand- ler om, selv om vi også kjenner på den følelsen som foreld- re blir utsatt for når barna deres forsvinner til utlandet eller bortføres på annet vis uten at en føler at en har så veldig mange virkemidler i egen verktøykasse. Dette er et forslag som vil styrke rettighetene til barnet, og som på en bedre måte vil ivareta saksbehandlingen fra norsk side. Jeg tror også at noen av disse forslagene vil kunne tjene som ek- sempel internasjonalt for å vise hvordan Norge løser dette. I stedet for som nå, at vi ser på andre, er det andre som faktisk kan se på oss. Det synes jeg vi skal være glade for.

Jeg skal ikke gå inn på detaljene i forslaget. Jeg synes saksordføreren på en god måte redegjorde for det som er forslagens substans. Men det at vi nå f.eks. velger en sen- tralisert domstol som skal håndtere alle disse sakene, bi- drar til både større rettssikkerhet, mer effektivitet og sikrer at en har den kompetansen som er nødvendig for å behan- le disse sakene. Det vil styrke rettssikkerheten til barna, og det vil også gjøre det enklere å føre en del av disse sakene.

Det ligger også inne et spørsmål om høring av barn i dette forslaget. Det har ikke har vært tilfredsstillende fulgt opp tidligere. Nå blir det det. Barn skal nå gis anledning til å uttale seg på en bedre måte. Jeg nevner det fordi det var en av de tingene som saksordføreren ikke var inne på.

Jeg er veldig glad for at det er en enstemmig innstilling, og at saksordføreren på en god måte gjorde rede for hvor viktige disse endringene faktisk er.

Det er ofte slik i den politiske hverdagen at det blir mye diskusjon om politikk som egentlig ikke er så veldig vik- tig, mens det på andre områder blir veldig lite politisk dis- kusjon om ting som faktisk har stor betydning. Slik er det egentlig i dette tilfellet også. Dette sier jeg ikke for å stimu- lere til debatt på en dag som denne, men for å understreke viktigheten av at når det ikke er debatt, sier det ikke noe om at kvaliteten eller arbeidet ikke er viktig. Snarere kan det faktisk indikere det motsatte. Det var derfor jeg hadde lyst til å si de få ordene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 13.

Sak nr. 14 [17:19:11]

Innstilling fra justiskomiteen om endringer i rettsgebyr- loven (justering av gebyrer) (Innst. 86 L (2015–2016), jf. Prop. 10 L (2015–2016))

Presidenten: Margot Ebbesen har bedt om ordet.

Margunn Ebbesen (H) [17:19:35] (ordfører for saken): Jeg er ganske vant til å bli kalt Margot, men jeg heter Margunn.

Komiteen har behandlet Prop. 10 L om endringer i rettsgebyrloven – justering av gebyrer.

Det er en enstemmig komité som slutter seg til forslaget fra regjeringen om å øke rettsgebyret med 19,2 pst., som er tråd med utviklingen i konsumprisindeksen fra januar 2006 til november 2014.

Videre foreslår departementet å redusere multiplikatoren for mortifikasjon, dødsboskifte og utleggsbegjæring.

Til slutt gjøres det oppmerksom på at det i forbindelse med behandlingen av ny jordskiftelov ved en inkurie ikke er gjort de nødvendige endringene i rettsgebyrloven. Derfor har komiteen, etter oppfordring fra departementet, foreslått å ta inn teksten «dommer i jordskifteretten» i rettsgebyrloven § 11 første ledd første punktum.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 14.

Sak nr. 15 [17:20:46]

Innstilling fra justiskomiteen om endringer i statsbudsjettet 2015 under Justis- og beredskapsdepartementet (Innst. 88 S (2015–2016), jf. Prop. 22 S (2015–2016), unntatt kap. 456, 480, 490, 491, 3456 og 3490)

Presidenten: Ingen har bedt om ordet til sak nr. 15.

I lys av den gode stemningen og det forestående vil presidenten ønske justiskomiteen et godt julebord og minne om de fristelser som kan vederfares ved den slags tilstelninger ifølge dagens nyheter.

Det vil bli ringt til votering.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

l o v
om endringer i helselovgivningen
(Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten mv.)

I

I lov 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirkosomhet gjøres følgende endringer:

Ny § 57 a skal lyde:

§ 57 a *Klageinstans*

Departementet er klageinstans ved klage på Statens strålevern vedtak etter denne loven.

II

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 21-4 nytt åttende ledd skal lyde:

Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten er klageinstans for pålegg fra Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer om å gi opplysninger, erklæringer og uttalelser mv. etter paragrafen her og § 21-4c.

§ 21-4 a nytt fjerde ledd skal lyde:

Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten er klageinstans for pålegg fra Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer om å gi opplysninger eller innsyn i dokumenter mv. etter paragrafen her.

§ 21-11 a andre ledd skal lyde:

Vedtak om ytelser etter kapittel 5 fattes av Helsedirektoratet. Helsedirektoratet kan delegere vedtakskompetansen til underliggende organer eller, etter godkjenning fra departementet, til Arbeids- og velferdsdirektoratet. Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten er klageinstans.

§ 21-11 a sjettede ledd skal lyde:

Ved behandling av saker etter kapittel 5 er Helsedirektoratet behandlingsansvarlig, jf. personopplysningsloven § 2 nr. 4, og har ansvaret for informasjonssikkerhet og internkontroll, jf. personopplysningsloven §§ 13 og 14. Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten er behandlingsansvarlig ved behandling av klage på vedtak etter kapittel 5. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om behandlingsansvaret til Helsedirektoratet og Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten.

§ 21-12 første ledd skal lyde:

Vedtak etter folketrygdloven kan påklages til nærmeste overordnede organ eller til det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer. Vedtak etter kapittel 5 kan påklages til Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten. Etter at denne klageadgangen er benyttet, kan klageinstansens vedtak ankes inn for Trygderetten etter reglene i lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten.

§ 21-12 fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan bestemme at visse vedtak skal unntas fra anke til Trygderetten. Slike vedtak kan påklages etter reglene i forvaltningsloven kapittel VI til nærmeste overordnede organ eller til det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer eller til Nasjonalt klageorgan for helsetjenester.

§ 22-2 andre ledd skal lyde:

Departementet gir forskrifter om direkte oppgjør og om adgang for arbeids- og velferdsetaten og Helsedirektoratet til å nekte direkte oppgjør. Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten er klageinstans for vedtak om å nekte direkte oppgjør fattet av Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer.

§ 22-15 nytt sjuende ledd skal lyde:

Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten er klageinstans for vedtak om tilbakekreving etter paragrafen her fattet av Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer.

Sjuende og åttende ledd blir nye åttende og niende ledd.

§ 22-15 a nytt femte ledd skal lyde:

Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten er klageinstans for vedtak om tilbakekreving etter paragrafen her fattet av Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer.

Femte ledd blir nytt sjette ledd.

§ 25-6 nytt andre ledd skal lyde:

Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten er klageinstans for vedtak om tap av retten til å praktisere for trygdens regning etter paragrafen her fattet av Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer.

III

I lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasient- og brukerrettigheter gjøres følgende endringer:

§ 7-2 skal lyde:

§ 7-2 *Klage mv.*

Pasient eller bruker eller dennes representant som mener at bestemmelsene i kapitlene 2, 3 og 4, samt § 5-1, § 6-2 og § 6-3 er brutt, kan klage til Fylkesmannen. Klagen sendes til den som har truffet enkeltvedtaket eller avgjørelsen.

Pasient eller representant for pasienten som mener at bestemmelsen i § 2-1 b femte ledd ikke er overholdt, kan klage til en klagenemnd som oppnevnes av departementet. Klagenemnda skal ha fem medlemmer. Lederen skal være jurist. Departementet oppnevner medlemmer og deres personlige varamedlemmer for to år om gangen. Det er adgang til å gjenoppnevne medlemmer og varamedlemmer.

Den som har klaget til klagenemnd oppnevnt etter andre ledd, kan bringe saken inn for domstolene når vedtak fra klagenemnda foreligger. *Søksmål rettes mot staten ved klagenemnda. I slike saker har staten alminnelig verneting i Bergen.* Søksmål må reises innen seks måneder fra det tidspunkt vedtak i klagenemnda har kommet fram til vedkommende. Søksmål kan likevel i alle tilfelle reises når det er gått seks måneder fra klage første gang ble framsatt, og det ikke skyldes forsømmelse fra klagerens side at nemndas avgjørelse ikke foreligger.

Når fristene etter tredje ledd er utløpt uten at søksmål er reist, har vedtaket samme virkning som rettskraftig dom.

Første ledd gjelder tilsvarende for andre som mener de ikke har fått sine selvstendige rettigheter etter kapitlene 3 til 6 oppfylt.

Pasientens eller brukerens representant etter første og annet ledd er den som har fullmakt til å klage på pasientens

eller brukerens vegne, eller som har samtykkekompetanse etter kapittel 4. Fullmektig som ikke er advokat, skal legge frem skriftlig fullmakt.

IV

I lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. gjøres følgende endringer:

§ 71 første ledd skal lyde:

Vedtak i Statens helsepersonellnemnd etter §§ 53, 56 til 59 a og 62 til 65 a kan bringes inn for retten, som kan prøve alle sider av saken. *Søksmål rettes mot staten ved Statens helsepersonellnemnd. I slike saker har staten alminnelig verneting i Bergen.*

V

I lov 12. mai 2000 nr. 36 om strålevern og bruk av stråling gjøres følgende endringer:

Benevnelsen «Statens strålevern» endres til «Helsedirektoratet» i §§ 18 første ledd, 19 første og andre ledd og 20.

§ 22 skal lyde:

§ 22 *Klage*

Fylkesmannen avgjør klager over enkeltvedtak truffet av kommunen i medhold av denne loven. *Departementet avgjør klager over øvrige enkeltvedtak truffet i medhold av denne loven.*

VI

I lov 15. juni 2001 nr. 53 om erstatning ved pasientskader mv. gjøres følgende endringer:

§ 4 første ledd andre punktum skal lyde:

Erstatning (oppreisning) for skade av ikke-økonomisk art etter skadeserstatningsloven § 3-5 og tap under 10 000 kroner erstattes likevel ikke etter loven her.

§ 16 skal lyde:

§ 16 *Pasientskadenemndas virksomhet og sammensetning m.m.*

Departementet oppnevner leder, nestleder og medlemmer med varamedlemmer til Pasientskadenemnda. Lederen skal ha juridisk embetseksamen eller mastergrad i rettsvitenskap. Funksjonstiden er tre år.

Pasientskadenemnda settes i den enkelte sak som hovedregel med tre medlemmer.

Pasientskadenemndas leder kan bestemme at nemnda i den enkelte sak skal settes med fem medlemmer når sakens vanskelighetsgrad gjør det nødvendig.

Når Pasientskadenemnda settes med tre medlemmer, skal den ledes av et medlem som har juridisk embetseksamen eller mastergrad i rettsvitenskap. Ett medlem skal være brukerrepresentant og ett medlem skal som hovedregel være medisinsk sakyndig.

Når Pasientskadenemnda settes med fem medlemmer, skal den ledes av et medlem som har juridisk embetseksamen eller master i rettsvitenskap. Ett medlem skal være brukerrepresentant. Nemnda settes i tillegg med tre med-

lemmer som er medisinsk sakkyndige eller har juridisk embetseksamen eller mastergrad i rettsvitenskap.

Pasientskadenemndas leder avgjør sammensetningen av nemnda i den enkelte saken.

Pasientskadenemndas leder kan bestemme at sekretariatet kan treffe avgjørelser på vegne av nemnda.

Kongen kan gi forskrift om nemndas sammensetning og virksomhet.

Utgiftene til Pasientskadenemndas virksomhet dekkes i samsvar med forskrift gitt av Kongen.

§ 17 skal lyde:

§ 17 *Saksbehandlingen i Pasientskadenemnda*

Pasientskadenemnda treffer vedtak med alminnelig flertall. Både flertallets og mindretallets syn skal begrunnes.

Saksbehandlingsreglene for Norsk Pasientskadeerstatning i kapittel 3 gjelder tilsvarende for Pasientskadenemnda. Forvaltningsloven § 11 d om muntlige konferanser med saksbehandleren gjelder tilsvarende.

Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten er sekretariat for nemnda og forbereder nemndas saker.

Nemndas avgjørelser settes i verk av Norsk Pasientskadeerstatning på samme måte som Norsk Pasientskadeerstatnings egne avgjørelser.

§ 18 første ledd skal lyde:

Den som krever erstatning etter loven her, kan bringe saken inn for domstolene når endelig vedtak i Pasientskadenemnda foreligger. Andre kan ikke bringe saken inn for domstolene. Søksmål reises mot *staten ved Pasientskadenemnda. I slike saker har staten alminnelig verneting i Bergen.*

VII

I lov 5. desember 2003 nr. 100 om humanmedisinsk bruk av bioteknologi m.m. gjøres følgende endringer:

§ 2A-9 skal lyde:

§ 2A-9 *Domstolsprøving*

Den som har fremmet søknad til nemnd oppnevnt etter § 2A-4, kan bringe saken inn for domstolene når vedtak fra nemnda foreligger. *Søksmål rettes mot staten ved Preimplantasjonsdiagnostikknemnda. I slike saker har staten alminnelig verneting i Bergen.*

Søksmål må reises innen seks måneder fra det tidspunkt vedtak i nemnda har kommet fram til vedkommende. Når denne fristen er utløpt uten at søksmål er reist, har vedtaket samme virkning som rettskraftig dom.

VIII

I følgende bestemmelser skal benevnelsene «Nasjonalt folkehelseinstitutt» og «Nasjonalt folkehelseinstituttet» endres til «Folkehelseinstituttet» og «Folkehelseinstituttets»:

1. Lov 24. juni 2011 nr. 29 om folkehelsearbeid § 24 andre ledd, § 25 overskriften og første, andre og fjerde ledd og § 28 første og tredje ledd.
2. Lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme

sykdommer § 2-2 åttende ledd og § 7-9 overskriften og første og andre ledd.

IX

I følgende bestemmelser skal benevnelsen «Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten» endres til «Helsedirektoratet»:

1. Lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. § 67 a.
2. Lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. § 3-3 overskriften og andre, tredje, fjerde, femte og sjette ledd.
3. Lov 30. mars 1984 nr. 15 om statlig tilsyn med helse- og omsorgstjenesten m.m. § 2 femte ledd.

X

I følgende bestemmelser skal benevnelsene «Sosial- og helsedirektoratet» og «Sosial- og helsedirektoratets» endres til «Helsedirektoratet» og «Helsedirektoratets»:

Lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer § 1-3 første ledd nr. 4, § 2-3 sjette ledd, § 3-7 fjerde ledd, § 3-8 fjerde ledd, § 3-9 første ledd bokstav e, § 4-1 andre og tredje ledd, § 4-2 tredje ledd, § 4-8 første ledd, § 5-4 tredje ledd, § 5-5 tredje ledd og § 7-10 overskriften og første, andre og tredje ledd.

XI

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

Endringene i pasientskadeloven § 4 gjelder for tilfeller der krav fremmes etter lovens ikrafttredelse.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt to forslag. Det er forslagene nr. 1 og 2, fra Per Olaf Lundteigen på vegne av Senterpartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«§ 14 A-1 andre ledd skal lyda:

(2) En konkurranseklausul kan bare gjøres gjeldende så langt det er nødvendig for å ivareta arbeidsgi-

vers særlige behov for vern mot konkurranse. Klausulen kan ikke i noe tilfelle gjøres gjeldende lenger enn seks måneder år fra opphør av arbeidsforholdet.»

Forslag nr. 2 lyder:

«§ 14 A-3 første og andre ledd skal lyde:

(1) Dersom en konkurranseklausul gjøres gjeldende, skal arbeidsgiver betale arbeidstakeren kompensasjon tilsvarende arbeidstakerens arbeidsvederlag. Kompensasjonen beregnes på grunnlag av opptjent arbeidsvederlag de siste 12 månedene før oppsigelses- eller avskjedstidspunktet. Hvis arbeidsvederlaget overstiger 14 ganger folketrygdens grunnbeløp behøver det overskytende beløpet ikke inngå i beregningen.

(2) Kompensasjon for arbeidsvederlag eller arbeidsinntekt som arbeidstaker mottar eller opptjener i perioden konkurranseklausulen har virkning, går til fradrag i godtgjørelsen etter første ledd.»

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endringer i arbeidsmiljøloven og avtaleloven (konkurransebegrensende avtaler i arbeidsforhold)

I

I lov 31. mai 1918 nr. 4 om avslutning av avtaler, om fuldmagt og om ugyldige viljeserklæringer skal § 38 lyde:

§ 38. Har noen på grunn av konkurransehensyn forpliktet seg til ikke å drive virksomhet av en viss art eller ta ansettelse i virksomhet av en viss art, er forpliktelsen ikke bindende i den utstrekning den urimelig innskrenker vedkommendes adgang til erverv eller må anses for å strekke seg lenger enn nødvendig for å verne mot konkurranse. Ved avgjørelsen av om forpliktelsen urimelig innskrenker adgangen til erverv, skal det også tas hensyn til den betydning det har for den annen part at forpliktelsen opprettholdes.

II

I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. gjøres følgende endringer:

Nytt kapittel 14 A skal lyde:

Kapittel 14 A Konkurransebegrensende avtaler i arbeidsforhold

§ 14 A-1 *Konkurranseklausuler*

(1) Med konkurranseklausul menes i dette kapittel avtale mellom arbeidsgiver og arbeidstaker som begrenser arbeidstakers adgang til å tiltre stilling hos en annen arbeidsgiver eller starte, drive eller delta i annen virksomhet etter arbeidsforholdets opphør.

(2) En konkurranseklausul kan bare gjøres gjeldende så langt det er nødvendig for å ivareta arbeidsgivers særlige behov for vern mot konkurranse. Klausulen kan ikke i noe tilfelle gjøres gjeldende lenger enn ett år fra opphør av arbeidsforholdet.

(3) Konkurranseklausul må inngås skriftlig for å være gyldig.

(4) En konkurranseklausul kan ikke gjøres gjeldende ved oppsigelse fra arbeidsgiver, med mindre oppsigelsen er saklig begrunnet i arbeidstakers forhold. Det samme gjelder dersom arbeidsgiver på grunn av mislighold av forpliktelser i arbeidsforholdet har gitt arbeidstaker rimelig grunn til å avslutte arbeidsforholdet.

(5) Arbeidsgiver kan på ethvert tidspunkt mens arbeidsforholdet består, skriftlig si opp en konkurranseklausul. Oppsigelse kan likevel ikke skje i den perioden arbeidsgiver er bundet av redegjørelse etter § 14 A-2 femte ledd.

Etter arbeidsforholdets opphør kan arbeidsgiver og arbeidstaker inngå skriftlig avtale om at en konkurranseklausul ikke lenger skal gjelde.

(6) En konkurranseklausul faller bort dersom kravet til redegjørelse etter § 14 A-2 ikke blir oppfylt.

§ 14 A-2 *Redegjørelse ved konkurranseklausuler*

(1) Ved skriftlig forespørsel fra arbeidstaker skal arbeidsgiver innen fire uker gi en skriftlig redegjørelse for om og i hvilken grad en konkurranseklausul vil bli gjort gjeldende. Arbeidsgivers særlige behov for vern mot konkurranse skal i tilfelle fremgå av redegjørelsen.

(2) Dersom arbeidstakeren sier opp, og det ikke allerede foreligger en bindende redegjørelse, skal oppsigelsen ha samme virkning som en skriftlig forespørsel etter første ledd.

(3) Dersom arbeidsgiveren sier opp arbeidstakeren, og det ikke allerede foreligger en bindende redegjørelse, skal det gis redegjørelse samtidig med oppsigelsen.

(4) Dersom arbeidsgiveren avskjediger arbeidstakeren, og det ikke allerede foreligger en bindende redegjørelse, skal det gis redegjørelse innen en uke etter avskjeden.

(5) Redegjørelse etter denne paragrafen er bindende for arbeidsgiver i tre måneder. Ved oppsigelse er redegjørelsen uansett bindende ut oppsigelsestiden.

§ 14 A-3 *Kompensasjon dersom konkurranseklausuler gjøres gjeldende*

(1) Dersom en konkurranseklausul gjøres gjeldende, skal arbeidsgiver betale arbeidstakeren kompensasjon tilsvarende 100 prosent av arbeidstakerens arbeidsvederlag opp til 8 G, og deretter minst 70 prosent av arbeidstakerens arbeidsvederlag over 8 G. Kompensasjonen beregnes på grunnlag av opptjent arbeidsvederlag de siste 12 månedene før oppsigelses- eller avskjedstidspunktet. Kompensasjonen kan begrenses til 12 ganger folketrygdens grunnbeløp.

(2) Det kan gjøres fradrag med inntil halvparten av kompensasjonen for arbeidsvederlag eller arbeidsinntekt som arbeidstaker mottar eller opptjener i perioden konkurranseklausulen har virkning.

(3) Arbeidsgiver kan kreve at arbeidstaker opplyser om arbeidsvederlag eller arbeidsinntekter i perioden. Dersom arbeidstaker ikke etterkommer kravet, kan arbeidsgiver holde tilbake kompensasjon inntil opplysningene legges fram.

§ 14 A-4 *Kundeklausuler*

(1) Med kundeklausul menes i dette kapittel avtale mellom arbeidsgiver og arbeidstaker som begrenser arbeidstakers adgang til å kontakte arbeidsgivers kunder etter arbeidsforholdets opphør.

(2) En kundeklausul kan bare omfatte kunder som arbeidstaker har hatt kontakt med eller ansvar for det siste året før redegjørelse som nevnt i tredje ledd. Klausulen kan ikke i noe tilfelle gjøres gjeldende lenger enn ett år fra opphør av arbeidsforholdet. § 14 A-1 tredje til sjette ledd gjelder tilsvarende.

(3) Ved skriftlig forespørsel fra arbeidstaker skal arbeidsgiver innen fire uker gi en skriftlig redegjørelse for om og i hvilken grad en kundeklausul vil bli gjort gjeldende. Redegjørelsen skal i tilfelle angi hvilke kunder som skal omfattes av kundeklausulen. § 14 A-2 andre til femte ledd gjelder tilsvarende.

§ 14 A-5 *Unntak for virksomhetens øverste leder*

Reglene om konkurranse- og kundeklausuler i dette kapittel gjelder ikke for virksomhetens øverste leder dersom vedkommende i skriftlig avtale har sagt fra seg slike rettigheter mot etterlønn før fratreden.

§ 14 A-6 *Rekrutteringsklausuler*

(1) Med rekrutteringsklausul menes i dette kapittel avtale mellom arbeidsgiver og andre virksomheter som hindrer eller begrenser arbeidstakers muligheter til å ta ansettelse i annen virksomhet.

(2) Arbeidsgiver kan ikke inngå rekrutteringsklausul. En rekrutteringsklausul kan likevel inngås ved forhandlinger om virksomhetsoverdragelse, og gjøres gjeldende under forhandlingene og i inntil seks måneder etter at forhandlingene er avsluttet, dersom disse ikke fører frem. En rekrutteringsklausul kan også inngås fra tidspunktet for virksomhetsoverdragelsen og gjøres gjeldende i inntil seks måneder, dersom arbeidsgiver skriftlig har informert alle berørte arbeidstakere.

III

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

For avtaler inngått før ikrafttredelsen, gis loven virkning ett år etter ikrafttredelsen.

Presidenten: Det voteres alternativt mellom komiteens innstilling til II § 14 A-1 annet ledd og § 14 A-3 første og annet ledd og Senterpartiets forslag nr. 1 og 2.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til II § 14 A-1 annet ledd og § 14 A-3 første og annet ledd og Senterpartiets forslag ble innstillingen bifalt med 91 mot 6 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.31.23)

Presidenten: Det voteres over resten av II samt I og III.

Votering:

Komiteens innstilling til resten av II samt I og III ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt tre forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Dag Terje Andersen på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 3, fra Dag Terje Andersen på vegne av Arbeiderpartiet

Det voteres over forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om at delvis permittering ned mot 40 prosent skal gi grunnlag for dagpenger.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 63 mot 38 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.32.15)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1 og 2, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme sak om endring av lov om lønnsplikt under permittering slik at arbeidsgiverperioden ved permitteringer reduseres fra ti til fem dager.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre regelverket for permittering slik at perioden arbeidsgiver er fritatt for lønnsplikt under permittering, økes fra 30 til 52 uker.»

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 65 mot 36 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 17.32.33)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:7 S (2015–2016) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Jonas Gahr Støre, Dag Terje Andersen, Terje Aasland, Marianne Marthinsen, Eirin Sund, Eigil Knutsen, Ingrid Heggø og Else-May Botten om midlertidige endringer i permitteringsregelverket for å møte utviklingen i norsk økonomi – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten har Lise Christoffersen satt fram et forslag, på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Lov av 16. desember 1966 nr. 9 om anke til trygderetten (trygderettsloven)

§ 3 åttende og nytt niende ledd skal lyde:

(8) Kongen oppnevner for fire år om gangen et utvalg av legmedlemmer. Om lag halvparten av medlemmene skal ha særlig kyndighet i de saksforhold Trygderetten får til behandling. De som oppnevnes, skal være pliktige til å gjøre tjeneste som medlemmer av Trygderetten. Valgbare er menn og kvinner som har fylt 18 år, og som er vederheftige og valgbare ved kommunale valg. Domstolloven § 74 første ledd og § 100 får tilsvarende anvendelse.

(9) Et rettsmedlem er uavhengig i sin behandling av ankesaker og saker om gjenopptak. Rettsmedlemmene skal utøve sin virksomhet på en måte som inngir alminnelig tillit og respekt.

§ 6 skal lyde:

Trygderettens leder kan gi nærmere regler om saksforberedelse og om rettens sammensetning i den enkelte sak, og kan gi faste medlemmer av Trygderetten myndighet til å trekke ut eller oppnevne legmedlemmer.

§ 7 tredje ledd skal lyde:

Når saken reiser vanskelige retts- eller bevissspørsmål og skal settes med tre medlemmer, kan inntil to medlemmer være legmedlemmer med særlig kyndighet i saksforholdene.

§ 7 fjerde ledd skal lyde:

I de tilfellene hvor det må antas at rettens avgjørelse kan bli bestemmende for praksis på et saksområde, kan retten settes med fem medlemmer. To medlemmer hentes fra legmedlemsutvalget. Når det er bestemt at en sak skal settes med fem medlemmer, skal partene straks underrettes om dette. Spørsmål om å sette

retten med fem medlemmer, avgjøres av Trygderettens leder.

§ 7 femte ledd skal lyde:

Et juridisk kyndig medlem skal være rettens administrator. Midlertidig ansatte medlemmer og rettsfullmektiger kan være administratorer, med unntak for tilfellene nevnt i fjerde ledd. Spørsmål om å sette retten med to eller tre medlemmer avgjøres av rettens administrator, med unntak for tilfellene nevnt i andre ledd bokstav d.

§ 7 sjette ledd skal lyde:

Administrator og de øvrige medlemmene av retten, med unntak av eventuelle legmedlemmer, oppnevnes tilfeldig, med mindre saklige grunner tilsier at dette må fravikes. I saker der legmedlemmer oppnevnes, tas medlemmer fra legmannsutvalget ut ved oppnevning når det skal utpekes legmedlemmer med særlig kyndighet i saksforholdene. Dersom et legmedlem er ugild eller har forfall, skal det trekkes ut eller oppnevnes et annet medlem i vedkommendes sted. For øvrig tas medlemmer ut ved loddtrekning. Trygderettens leder kan bestemme at de samme legmennene skal gjøre tjeneste i flere saker.

§ 32 skal lyde:

Innkalling av legmedlemmer, parter, vitner og sakkyndige

(1) Trygderetten innkaller legmedlemmer på den måten som retten finner hensiktsmessig.

(2) Trygderetten innkaller parter, vitner og sakkyndige til rettsmøte, om nødvendig ved forkynning.

(3) Reglene i domstolloven om forkynning gjelder så langt de passer.

§ 33 skal lyde:

Godtgjørelse til legmedlemmer, vitner og sakkyndige

Til legmedlemmer som har gjort tjeneste i retten, ytes godtgjørelse etter regler og satser som fastsettes av Kongen.

Vitner og sakkyndige har krav på godtgjørelse etter reglene i lov 21. juli 1916 nr. 2 om vidners og sakkyndiges godtgjørelse m.v.»

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 65 mot 36 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 17.33.18)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

lov

om endringer i lov om anke til Trygderetten
(lovrevisjon)

I

Lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten skal lyde:

Lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten (trygderettsloven)

Kapittel 1 Formål og virkeområde

§ 1 Lovens formål

(1) Loven skal legge til rette for en betryggende, rask og tillitskapende behandling av trygde- og pensjonstvister av en uavhengig og upartisk Trygderett.

(2) For å oppnå formålene i første ledd skal

- Trygderetten sørge for at bevisførselen gir et forsvarlig faktisk avgjørelsesgrunnlag,
- partene få innsyn i og mulighet for å imøtegå motpartens argumentasjon og bevis,
- partene likebehandles og få den nødvendige veiledning,
- Trygderetten foreta en selvstendig og reell vurdering av avgjørelsesgrunnlaget,
- viktige avgjørelser begrunnes, og
- saksbehandlingen og kostnadene stå i et rimelig forhold til sakens betydning.

§ 2 Trygderettens saklige virkeområde. Ankerrett

(1) Vedtak om individuelle rettigheter og plikter etter følgende regelverk kan ankes inn for Trygderetten av den vedtaket gjelder, i loven her kalt den ankende part:

- a) folketrygdloven
- b) barnetrygdloven
- c) lovgivningen om krigspensjonering
- d) bestemmelser for supplerende pensjonsordninger som er fastsatt ved lov eller vedtak av Stortinget
- e) samordningsloven
- f) særlige lovbestemmelser som fastsetter at saker kan ankes til Trygderetten.

(2) Kongen kan bestemme at ankerrett etter første ledd også skal gjelde vedtak om individuelle rettigheter og plikter i

- a) supplerende pensjonsordninger for kommunale arbeidstakere
- b) supplerende pensjonsordninger for arbeidstakere i selvstendige statlige og kommunale foretak og i andre institusjoner av offentlig karakter og
- c) supplerende private pensjonsordninger og herunder fastsette regler om tilpasning av lovens bestemmelser.

(3) For tilleggstrygder kan departementet etter søknad treffe slik bestemmelse som nevnt i andre ledd.

(4) Trygderetten kan ikke prøve vedtak som etter bestemmelse i lov eller i vedtekt eller i medhold av lov eller vedtekt ikke er gjenstand for anke, eller som kan ankes inn for en annen ankeinstitusjon.

(5) Vedtak truffet av Kongen eller et departement kan ikke ankes inn for Trygderetten.

Kapittel 2 Trygderettens organisasjon mv.

§ 3 Trygderettens leder. Rettsmedlemmer

(1) Trygderetten skal ha en leder, nestleder og så mange andre faste medlemmer som Kongen bestemmer. Disse medlemmer utnevnes av Kongen.

(2) Trygderetten skal ha faste juridisk kyndige, medisinsk kyndige og attføringskyndige medlemmer.

(3) Dersom saksmengden eller særlige forhold gjør det påkrevet, kan Kongen besikke midlertidige medlemmer for inntil to år om gangen.

(4) Trygderetten skal ha så mange rettsfullmektiger som Trygderettens leder bestemmer. Rettsfullmektigene tilsettes av Trygderettens leder for en periode på inntil tre år, med mulighet for forlengelse med inntil to år. Rettsfullmektigene kan utføre de oppgaver som etter loven her er tillagt de juridisk kyndige medlemmer av Trygderetten.

(5) Ved utnevning av Trygderettens leder og nestleder gjelder kravene i domstoloven § 54 første ledd. Ved utnevning av andre juridisk kyndige medlemmer etter andre og tredje ledd gjelder kravene i domstoloven § 54 andre ledd. For rettsfullmektiger gjelder kravene i domstoloven § 54 tredje ledd.

(6) Medisinsk kyndige medlemmer skal ha autorisasjon som lege.

(7) Domstoloven §§ 53 og 60 gjelder for rettsmedlemmene og rettsfullmektigene.

(8) Et rettsmedlem er uavhengig i sin behandling av ankesaker og saker om gjenopptak. Rettsmedlemmene skal utøve sin virksomhet på en måte som inngir alminnelig tillit og respekt.

§ 4 Avdelinger mv.

Kongen kan bestemme at Trygderetten skal deles i avdelinger og kan fastsette nærmere regler om rettens arbeidsordning og administrasjon.

§ 5 Trygderettens lokalisering

(1) Trygderetten har sitt sete i Oslo.

(2) Etter beslutning av Trygderettens leder kan det holdes møte utenfor Oslo.

§ 6 Regler om rettens sammensetning og saksforberedelse

Trygderettens leder kan gi nærmere regler om saksforberedelse og om rettens sammensetning i den enkelte sak.

§ 7 Rettens sammensetning i den enkelte sak.

Administrator

(1) Retten settes med to medlemmer i den enkelte sak, hvis ikke annet er bestemt.

(2) Retten settes med tre medlemmer

- a) når sakens art tilsier at retten i tillegg settes med et juridisk kyndig medlem, et medisinsk kyndig medlem eller et attføringskyndig medlem,
- b) når retten opprinnelig er satt med to medlemmer, men det viser seg at det ikke er enighet om utfallet av saken,
- c) når saken reiser vanskelige retts- eller bevissspørsmål,
- d) når Trygderettens leder bestemmer det.

(3) I de tilfellene hvor det må antas at rettens avgjørelse kan bli bestemmende for praksis på et saksområde, kan retten settes med fem medlemmer. Spørsmål om å sette retten med fem medlemmer, avgjøres av Trygderettens leder. Alle medlemmene skal være faste.

(4) Et juridisk kyndig medlem skal være rettens admi-

nistrator. Midlertidig ansatte medlemmer og rettsfullmektiger kan være administratorer, med unntak for tilfellene nevnt i tredje ledd. Spørsmål om å sette retten med to eller tre medlemmer avgjøres av rettens administrator, med unntak for tilfellene nevnt i andre ledd bokstav d.

(5) Administrator og de øvrige medlemmene av retten oppnevnes tilfeldig med mindre saklige grunner tilsier at dette må fravikes.

§ 8 Habilitet

(1) Reglene om habilitet i domstolloven §§ 106 til 108 og § 113 gjelder tilsvarende for medlemmene av den rett som skal avgjøre saken og for saksforberedere.

(2) For rettsfullmektiger gjelder domstolloven § 109 tilsvarende.

(3) Om et medlem av retten er *inhabil* avgjøres av retten selv, men vedkommende medlem skal ikke delta ved avgjørelsen. Avgjørelsen treffes av Trygderettens leder dersom det er spørsmål om *inhabilitet* for rettens administrator. Rettens administrator avgjør om en saksforbereder er *inhabil*.

(4) Trygderettens leder avgjør selv om han eller hun er *inhabil*.

Kapittel 3 Anke og saksforberedelse

§ 9 Ankefrist

(1) Fristen for anke til Trygderetten er seks uker fra det tidspunkt skriftlig *underretning* om vedtaket og om ankeadgang og ankefrist er kommet fram til vedkommende.

(2) Har en part krevd å få oppgitt begrunnelsen for vedtaket etter forvaltningsloven § 24 andre ledd, avbrytes ankefristen. Ny ankefrist tar til å løpe fra det tidspunkt meddelelse om begrunnelsen er kommet fram til *vedkommende*.

(3) Trygderetten eller ankemotparten kan i særlige tilfeller forlenge ankefristen.

(4) Trygderetten kan se bort fra at ankefristen er *oversittet* når særlige grunner taler for det.

§ 10 Beregning av ankefristen

(1) For at en anke skal være framsatt i tide, er det tilstrekkelig at ankeerklæringen før utløpet av fristen

- a) er avgitt til postoperatør i Norge som skal sørge for å få sendingen fram til mottaker, eller
- b) at den er kommet fram til den elektroniske adressen som i det påankede vedtaket er oppgitt for mottak av elektronisk anke.

(2) Kommer ankeerklæringen ikke fram, må den settes fram på nytt innen en uke etter at vedkommende forsto eller burde ha forstått at erklæringen ikke har kommet fram.

(3) Ved beregning av ankefristen gjelder domstolloven §§ 148 og 149.

§ 11 Ankeerklæringen og hvem som skal motta den

(1) Anke til Trygderetten skal settes fram for den institusjon som har fattet vedtaket, i loven her kalt *ankemotpart*. Anke over vedtak etter lovgivning som hører under Arbeids- og velferdsdirektoratet skal settes fram for

den enheten som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer.

(2) Anken kan settes fram skriftlig eller muntlig. Ved muntlig anke skal mottaker sørge for å sette opp anken skriftlig og underskrive den sammen med den ankende part.

(3) Erklæringen om anke må være underskrevet og nevne:

- a) at den er en anke til Trygderetten,
- b) navn, fødselsdag og fødselsår samt adresse til den ankende part,
- c) det vedtak som påankes,
- d) den endring i vedtaket som kreves, og så vidt mulig de nærmere omstendigheter som anføres til støtte for anken,
- e) erklæringer og andre bevis som påberopes,
- f) bilag som følger anken.

(4) Hvis en skriftlig anke er ufullstendig eller uklar, skal den ankende part gjøres oppmerksom på eventuelle mangler ved anken eller andre forhold som kan ha betydning i saken, og gis en frist for å rette opp eller supplere anken.

§ 12 Benyttelse av klageadgang

Dersom et vedtak kan påklages etter folketrygdloven § 21-12, barnetrygdloven § 15 eller etter bestemmelser i andre lover, kan saken bringes inn for Trygderetten først etter at klageadgangen er *benyttet*.

§ 13 Ankemotpartens forberedelse av ankesaken

(1) Ankemotparten skal ta det påankede vedtaket opp til ny *prøving*. Hvis anken ikke faller bort, skal ankemotparten tilrettelegge saken og *snarest mulig* framstille den i et oversendelsesbrev til Trygderetten. Oversendelsesbrevet skal inneholde en beskrivelse av *det faktiske grunnlaget* ankemotparten bygger på, partenes *påstandsgrunnlag* og *partenes påstander*.

(2) *Oversendelsesbrevet* sendes den ankende part med melding om at mulige merknader må avgis til ankemotparten innen *tre uker regnet fra* og med den dag meldingen er mottatt.

(3) *Straks fristen for merknader er ute*, utarbeider ankemotparten et *ekspedisjonsbrev* med eventuelle tilleggsmerknader og sender sakens dokumenter til Trygderetten.

(4) *Kopi av ekspedisjonsbrevet* sendes den ankende part med frist for merknader på *tre uker*. Den ankende part sender eventuelle merknader direkte til Trygderetten, så vidt mulig med kopi til ankemotparten. Har ankemotparten ytterligere merknader i saken, sendes disse til Trygderetten og den ankende part innen *tre uker*.

(5) Bestemmelsen i § 31 første ledd første punktum gjelder tilsvarende for meldinger til den ankende part etter andre ledd.

§ 14 Utsatt iverksetting av vedtak

(1) Anken medfører ikke *utsettelse* av iverksettingen av det påankede vedtaket.

(2) Når særlige grunner taler for det, kan Trygderetten eller ankemotparten bestemme at *iverksettingen* av vedta-

ket helt eller delvis skal utsettes til anken er avgjort. Det kan settes vilkår for slik utsetting.

§ 15 Bevis

(1) I den utstrekning noen plikter å gi opplysninger til ankemotparten har vedkommende samme plikt overfor Trygderetten.

(2) Retten kan bestemme at den ankende part skal framstille seg for lege eller annen sakkyndig som grunnlag for en medisinsk eller ervervsmessig vurdering, dersom det anses å være av betydning for rettens avgjørelse.

(3) For Trygderetten gjelder reglene om bevis i tvisteloven kapittel 21 til 28 så langt de passer.

§ 16 Partenes rett til innsyn i sakens dokumenter

(1) En part har rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter, også etter at det er truffet vedtak i saken. En part har likevel ikke rett til å gjøre seg kjent med dokumenter som Trygderetten har utarbeidet for sin interne saksforberedelse.

(2) Med mindre det er av vesentlig betydning for parten, har vedkommende ikke krav på å få gjøre seg kjent med de opplysninger i et dokument som gjelder en annen persons helseforhold eller andre forhold som av særlige grunner ikke bør meddeles videre.

(3) Trygderetten bestemmer ut fra hensynet til forsvarlig saksbehandling hvordan dokumentene skal gjøres tilgjengelig for partene. På anmodning skal en part gis kopi av dokumentene.

§ 17 Klageadgang

En part som er nektet innsyn, kan påklage Trygderettens beslutning til departementet i samsvar med reglene i forvaltningsloven kapittel VI. Klageadgang, klagefrist og framgangsmåte skal framgå av beslutningen som nekter innsyn.

§ 18 Prosessdyktighet og prosessfullmektig

(1) Reglene om prosessdyktighet og stedfortreder i tvisteloven kapittel 2 gjelder så langt de passer.

(2) En part har rett til å la seg representere av prosessfullmektig etter samme regler som fastsatt i tvisteloven kapittel 3 i søksmål for lagmannsrett og for tingrett.

Kapittel 4 Ankebehandling

§ 19 Avgjørelsesgrunnlaget

(1) Retten behandler tvisten på grunnlag av den skriftlige framstillingen som partene har gitt, og sakens øvrige opplysninger, slik de foreligger når retten avgjør saken.

(2) Retten kan holde rettsmøte hvis særlige grunner taler for det. Rettsmøtet holdes for åpne dører. Retten kan beslutte at rettsmøtet skal holdes for lukkede dører av hensyn til partene eller der andre sterke grunner taler for det.

§ 20 Rettens forhold til partenes prosesshandlinger

(1) Retten kan prøve alle sider av saken og selv treffe realitetsavgjørelse.

(2) Retten kan ved sin avgjørelse gå utover partenes påstander hvis det er til gunst for den ankende part.

(3) Retten er ikke bundet av partenes påstandsgrunnlag. Påstandsgrunnlagene er de rettsstiftende faktiske forhold en part bygger sin påstand på.

(4) Retten skal av eget tiltak anvende gjeldende rettsregler og er ikke bundet av partenes argumentasjon om bevisspørsmål.

(5) Retten skal sørge for et forsvarlig avgjørelsesgrunnlag. Retten kan innhente de opplysninger den finner nødvendig for avgjørelsen.

(6) Partene skal gis mulighet til å uttale seg dersom retten går utenfor partenes påstandsgrunnlag.

(7) Partene skal gis mulighet til å uttale seg om faktiske forhold som er av betydning for rettens avgjørelsesgrunnlag. Ellers avgjør retten om partene skal gis adgang til å uttale seg.

§ 21 Kjennelser

(1) Rettens avgjørelser av krav som er tvistegenstand, avgjørelser om avvising og avgjørelser om tilleggskjennelse og gjenoptak treffes ved alminnelig flertall i kjennelse av de rettsmedlemmer som har deltatt i saken.

(2) Kjennelser skal begrunnes som dommer, med unntak for tilfellene nevnt i tredje ledd. I kjennelsen skal saksframstillingen og redegjørelsen for påstandsgrunnlagene beskrive det rettsforhold som er tvistegenstand, sakens bakgrunn og partenes rettslige og faktiske anførsler så langt det er nødvendig for å forklare avgjørelsen. Deretter gjør retten rede for den bevisvurderingen og rettsanvendelsen avgjørelsen er bygd på. For øvrig gjelder tvisteloven § 19-6 tilsvarende så langt den passer.

(3) Dersom retten finner det klart at anken ikke kan føre fram, og avgjørelsen antas ikke å få betydning utenfor den foreliggende sak, er det tilstrekkelig at kjennelsen inneholder en kort beskrivelse av hva saken gjelder og en redegjørelse for de momenter som retten har lagt avgjørende vekt på.

(4) Kjennelser skal inneholde en slutning som nøyaktig angir resultatet for de avgjørelser som treffes. Når retten avgjør realiteten i saken, kan avgjørelsen gå ut på stadfestelse eller omgjøring. Hvis det ikke foreligger et forsvarlig grunnlag for å avgjøre realiteten, kan retten oppheve vedtaket og henvise saken til ny behandling. Dersom det er grunnlag for det, kan retten også henvise uten å oppheve vedtaket.

§ 22 Avsigelse og underretning om kjennelse

(1) Kjennelse skal avsies snarest mulig etter at Trygderetten har mottatt saken.

(2) En kjennelse er avsagt når den er underskrevet av rettens medlemmer.

(3) Partene skal straks underrettes om kjennelsen. I underretningen skal partene gjøres oppmerksom på søksmålsfristen etter § 26 femte ledd.

§ 23 Beslutninger

(1) Avgjørelser om saksbehandlingen treffes ved beslutning av retten eller rettens administrator. Rettens avgjørel-

se om å heve en sak som bortfaller uten realitetsavgjørelse, treffes også ved beslutning.

(2) En beslutning kan omgjøres av den rett eller den administrator som har truffet den. Tvisteloven § 19-10 første og fjerde ledd gjelder for slik omgjøring.

§ 24 Retting av feil

(1) Rettens administrator kan beslutte å rette en avgjørelse som på grunn av skrive- eller regnefeil, misforståelser, forglemmelse eller lignende klar feil har fått en utforming som ikke stemte med rettens mening. Partene skal uten opphold underrettes om rettelsen. En part kan kreve rettelsen forelagt for retten. Begjæringen må settes fram for Trygderetten senest en uke etter at underretningen om rettelsen er mottatt.

(2) Tvisteloven § 19-8 tredje og fjerde ledd gjelder for retting etter paragrafen her.

§ 25 Tilleggskjennelse

(1) Er det i kjennelse ikke truffet avgjørelse om noe som skulle ha vært avgjort, kan tilleggskjennelse avsies dersom det settes fram begjæring om det innen seks uker fra det tidspunkt meddelelsen om kjennelsen er kommet fram til vedkommende part. Tvisteloven § 19-9 gjelder for slik tilleggskjennelse så langt det passer.

(2) Ved begjæring om tilleggskjennelse stopper søksmålsfristen. Blir tilleggskjennelse avsagt, løper ny søksmålsfrist. Blir begjæringen ikke tatt til følge, fortsetter fristen å løpe.

Kapittel 5 Søksmål og gjenopptak

§ 26 Søksmål

(1) Partene kan ved søksmål, og uten forliksmekling, bringe Trygderettens kjennelse inn for lagmannsretten i det lagdømme hvor den ankende part for Trygderetten har sitt alminnelige verneting.

(2) Tvist som nevnt i § 2 kan ikke bringes inn for lagmannsretten før Trygderetten har truffet avgjørelse i saken.

(3) Domstolene kan prøve lovligheten av Trygderettens kjennelser.

(4) Når søksmålet reises mot offentlig myndighet, skal det reises mot det organ som var ankemotpart ved sakens behandling for Trygderetten. Dersom arbeids- og velferds-etaten var ankemotpart, skal søksmålet rettes mot Arbeids- og velferdsdirektoratet.

(5) Fristen for søksmål er seks måneder fra det tidspunkt underretning om Trygderettens kjennelse er kommet fram til vedkommende part. Det kan gis oppfriskning mot oversitting av søksmålsfristen etter reglene i tvisteloven §§ 16-12 til 16-14.

§ 27 Gjenopptak av Trygderettens kjennelse.

Vilkår

(1) Trygderettens kjennelse kan gjenopptas etter begjæring fra en av partene i saken.

(2) Det er et vilkår for gjenopptak at

a) det er kommet til nye opplysninger om det tidligere

faktiske forholdet som er egnet til å føre til et annet resultat, eller

b) det foreligger alvorlige saksbehandlingsfeil, uforsvarlig rettsanvendelse eller uforsvarlig skjønnsutøvelse.

(3) Begjæring om gjenopptak må settes fram innen seks måneder etter at parten ble kjent med det forholdet som begjæringen bygger på. Retten kan se bort fra at fristen er oversittet når det foreligger særlige grunner.

(4) Begjæring om gjenopptak skal settes fram skriftlig. Reglene i § 11 tredje og fjerde ledd gjelder for slik begjæring. Det skal angis om begjæringen gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den.

(5) Dersom en begjæring om gjenopptak er ufullstendig eller uklar, skal partene gjøres oppmerksom på eventuelle mangler og gis en frist for å rette opp eller supplere begjæringen. Dersom fristen ikke overholdes, skal begjæringen avvises. Avgjørelse om avvising kan bare treffes av Trygderetten.

§ 28 Behandling av begjæring om gjenopptak mv.

(1) Den ankende part setter fram begjæring om gjenopptak for ankemotparten i den aktuelle ankesaken. Dersom det aktuelle vedtaket ikke omgjøres, skal ankemotparten forberede sak om gjenopptak for Trygderetten.

(2) Ankemotparten setter fram begjæring om gjenopptak for Trygderetten. Retten tar stilling til begjæringen etter at den ankende part er gitt anledning til å uttale seg.

(3) Hvis begjæringen ikke avvises, skal avgjørelsen gå ut på at begjæringen ikke tas til følge eller at saken gjenopptas.

(4) Dersom saken gjenopptas, skal motparten om nødvendig gis anledning til å uttale seg før saken realitetsbehandles.

(5) For øvrig skal de alminnelige regler i denne loven gjelde så langt de passer.

Kapittel 6 Utgifter ved saksbehandlingen

§ 29 Sakskostnader

(1) Hvis Trygderettens kjennelse er til gunst for den ankende part, skal retten pålegge ankemotparten helt eller delvis å erstatte de nødvendige kostnader som saken har medført for den ankende part. Dette gjelder også nødvendige kostnader den ankende part har hatt i forbindelse med tidligere klagebehandling av saken, og kostnader som er pådratt etter bestemmelsene i lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri retts hjelp.

(2) Hvis den ankende part åpenbart uten grunn har framsatt eller opprettholdt anke, kan retten bestemme at vedkommende helt eller delvis skal bære de utgifter som anken har medført for ankemotparten og utgifter etter lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri retts hjelp. Sakskostnader som den ankende part pålegges, kan inndrives etter reglene for dommer.

(3) Sakskostnader tilkjennes bare når parten har krevd det. Retten tar avgjørelse om sakskostnader i den kjennelse som avslutter saken.

(4) Rettens avgjørelser om sakskostnader kan ankes se-

parat. Tvisteloven §§ 20-9 og 20-10 gjelder *for slik anke*. Ankesdomstol er den lagmannsrett som er nevnt i § 26 første ledd i loven her. Ankefristen er én måned fra den dag vedkommende mottok underretning om avgjørelsen.

§ 30 Gebyrfri behandling

Behandling i Trygderetten er gebyrfri.

Kapittel 7 Forskjellige bestemmelser

§ 31 Melding om kjennelse mv.

(1) Trygderettens melding til *den ankende part om rettens kjennelse og beslutning som hever en sak som bortfaller uten realitetsavgjørelse*, gis gjennom rekommandert brev. *Andre meldinger gis på den måten retten finner hensiktsmessig*.

(2) *Meldingen anses for mottatt to uker etter innlevering til postoperatør; hvis ikke vedkommende har fått brevet tidligere*.

(3) Hvis *den ankende part* ikke har bopel i riket, kan retten om nødvendig gjennom *melding* som nevnt i første ledd, pålegge vedkommende innen en fastsatt frist å oppgi en person som er bosatt i Norge som kan motta meldingen. Forpliktelsen varer til saken er avgjort. Etterkommer vedkommende ikke *en slik anmodning*, sendes *meldingen til vedkommendes sist kjente adresse*.

§ 32 Innkalling av parter, vitner og sakkyndige til rettsmøte

(1) Trygderetten innkaller parter, vitner og sakkyndige til rettsmøte, om nødvendig ved forkynning.

(2) Reglene i domstoloven om forkynning gjelder så langt de passer.

§ 33 Godtgjørelse til vitner og sakkyndige

Vitner og sakkyndige har krav på godtgjørelse etter reglene i lov 21. juli 1916 nr. 2 om vidners og sakkyndiges godtgjørelse m.v.

§ 34 Taushetsplikt

(1) Enhver som i medfør av stilling eller verv etter loven får kjennskap til private forhold eller en virksomhets innretninger eller forretningsforhold som ikke er alminnelig kjent, plikter å bevare taushet om det vedkommende har fått kjennskap til, med mindre annet følger av stillingen eller vervet.

(2) Bestemmelsene i første ledd gjelder ikke i tilfelle hvor allmenne interesser tilsier at opplysninger gis, og departementet samtykker i det. Forvaltningsloven §§ 13 til 13 e gjelder ikke.

§ 35 Straff for å gi uriktige opplysninger mv.

Den som mot bedre vitende gir uriktige opplysninger, eller fortier vesentlige opplysninger av betydning for sak som er brakt inn for Trygderetten eller som unnlater å etterkomme påbud som er gitt i medhold av denne lov, straffes med bøter hvis forholdet ikke går inn under et strengere straffebud.

§ 36 Forskrifter

(1) Kongen kan fastsette *forskrift* om gjennomføringen av denne lov.

(2) Kongen kan *i forskrift* gjøre de unntak fra loven og gi de supplerende regler som er nødvendige til oppfylling av plikter som følge av overenskomst med fremmed stat.

§ 37 Forholdet til forvaltningsloven

Forvaltningsloven gjelder ikke ved behandlingen av saker etter denne lov.

Kapittel 8 Ikrafttredelse. Overgangsbestemmelser

§ 38 Denne lov trer i kraft 1. januar 1967.

II

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 21-12 første ledd tredje punktum skal lyde:

Etter at denne klageadgangen er benyttet, kan klageinstansens vedtak, *også vedtak om å avvise en klage*, ankes inn for Trygderetten etter reglene i lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten.

§ 21-12 tredje ledd første punktum skal lyde:

Klage eller anke settes fram *skriftlig eller muntlig for den enheten som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer*.

§ 21-12 tredje ledd tredje punktum oppheves.

III

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Loven gis virkning for saker som er mottatt i Trygderetten etter lovens ikrafttredelse.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

L o v
om endringer i sosialtjenesteloven (økonomisk
stønad til barnefamilier)

I

I lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen gjøres følgende endringer:

§ 18 nytt tredje ledd skal lyde:

Ved vurdering av søknad om stønad til familier skal det ikke tas hensyn til barns inntekt av arbeid i fritid og skoleferier.

§ 18 nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten har Lise Christoffersen satt fram et forslag på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«I lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse gjøres følgende endringer:

§ 5 første ledd første punktum skal lyde:

Arbeidstakere tilsatt i statens *tjeneste* er medlemmer av Statens pensjonskasse.

§ 5 første ledd andre, tredje og fjerde punktum oppheves.

I lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd bokstav b skal lyde:

b) *arbeidstakere tilsatt ved apotek.*

§ 1 andre ledd oppheves.

I lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere gjøres følgende endringer:

§ 2 skal lyde:

Sykepleier som er ansatt midlertidig eller på prøve omfattes av *pensjonsordningen*.

§ 3 b oppheves.

§ 3 skal lyde:

§ 3. Unntatt fra medlemskap er:

Sykepleier som ved aldersgrensen ikke vil få en samlet pensjonsgivende tjenestetid på minst 5 år.

Departementet kan unnta fra pensjonsordningen sykepleiere som på grunn av stilling som nevnt i § 1 første og andre ledd, er omfattet av annen pensjonsordning som det finner likeverdig med pensjonsordningen etter denne lov, eller når det ellers foreligger særlige grunner for det.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 64 mot 37 stemmer ikke bifalt.

(Voteringuskrift kl. 17.34.26)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

L o v

om endringer i lov om Statens pensjons-
kasse mv. (minstegrense for rett til medlem-
skap)

I

I lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse gjøres følgende endringer:

§ 5 første ledd første punktum skal lyde:

Arbeidstakere tilsatt i statens tjeneste med *en arbeidstid som utgjør 20 prosent eller mer av full stilling*, er medlemmer av Pensjonskassen.

§ 5 første ledd andre punktum skal lyde:

Arbeidstaker med flere stillinger som omfattes av pensjonsordningen, er medlem av Pensjonskassen når stillingene til sammen fyller vilkåret etter første punktum.

II

I lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. skal § 1 første ledd bokstav b lyde:

b. *arbeidstakere tilsatt ved apotek med en arbeidstid som utgjør 20 prosent eller mer av full stilling.*

III

I lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere skal § 3 første ledd bokstav b lyde:

b. Sykepleier som har en arbeidstid på mindre enn 20 prosent av full stilling. Unntaket gjelder likevel ikke når sykepleieren har flere stillinger omfattet av pensjonsordningen, og stillingene til sammen utgjør 20 prosent eller mer av full stilling.

IV

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Under debatten har Lise Christoffersen satt fram et forslag på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede, med sikte på å fremme forslag, en endring i regelen for enke-/enkemannspensjon under kapittel 7 i lov om Statens pensjonskasse, slik at samboere som har arverett i henhold til arvelovens kap. IIIA, likestilles med ektefeller når det gjelder rett til enke-/enkemannspensjon.»
Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 64 mot 37 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 17.35.12)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:137 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Arild Grande, Lise Christoffersen, Dag Terje Andersen, Anette Trettebergstuen, Hege Haukeland Liadal og Sonja Mandt om utredning av en endring i regelen for enke-/enkemannspensjon under kap. 7 i lov om Statens pensjonskasse knyttet til samboeres rettigheter – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt to forslag. Det er
– forslag nr. 1, fra Lise Christoffersen på vegne av Ar-

beiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti

– forslag nr. 2, fra Kirsti Bergstø på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voteres først over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå en lovendring som gjør det mulig å etablere likeverdige pensjonsordninger uavhengig av driftsform, jf. sykepleierordningen, eller gir ansatte rett til å beholde minst like gode pensjonsytelser som før ved privatisering av virksomhet i offentlig sektor.»

Senterpartiet har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 91 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.36.06)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan det kan motvirkes at bruk av anbud i offentlig sektor, herunder ved virksomhetsoverdragelse og skifte av leverandør, svekker ansattes pensjonsvilkår.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 53 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.36.26)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:109 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Audun Lysbakken, Karin Andersen og Snorre Serigstad Valen om å sikre pensjon ved privatisering – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 9

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 13 forslag. Det er

– forslag nr. 1, fra Per Olaf Lundteigen på vegne av Senterpartiet

– forslagene nr. 2–12, fra Kirsti Bergstø på vegne av Sosialistisk Venstreparti

- forslag nr. 13, fra Geir Jørgen Bekkevold på vegne av Kristelig Folkeparti
 Forslag nr. 13 er gjort tilgjengelig for representantene.
 Det votes over forslagene nr. 2 og 4, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslag nr. 2 lyder:
 «Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at barnetrygd holdes utenfor utmålingen av sosialhjelp.»
 Forslag nr. 4 lyder:
 «Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke søskentillegget i barnetrygden, med særlig vekt på familier med tre eller flere barn.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 97 mot 4 stemmer ikke bifalt.
 (Voteringsutskrift kl. 17.37.18)

Presidenten: Det votes så over forslagene nr. 3 og 5–7, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke barnetrygden for enslige forsørgere.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å justere opp barnetrygden i tråd med lønnsveksten.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke engangsstønaden.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke kvalifiseringsprogrammet, slik at flere får utdanning og hjelp til å komme seg i arbeid.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 96 mot 5 stemmer ikke bifalt.
 (Voteringsutskrift kl. 17.37.39)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 12, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke tilbudet om støtte til ferie for barn i økonomisk vanskeligstilte familier.»
 Arbeiderpartiet har varslet at de vil støtte forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 65 mot 36 stemmer ikke bifalt.
 (Voteringsutskrift kl. 17.37.59)

Presidenten: Det votes så over forslagene nr. 8–10, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke tiltaket Jobbsjansen, slik at flere får hjelp til å komme i arbeid.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utvide ordningen med gratis kjernetid i barnehage og SFO.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke bostøtteordningen for barnefamilier.»

Arbeiderpartiet og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil støtte forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 64 mot 37 stemmer ikke bifalt.
 (Voteringsutskrift kl. 17.38.21)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 1, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en analyse av de økonomiske behovene for å heve husholdninger med barn til et inntektsnivå som reduserer forskjellene mellom tilgangen disse barn og ungdommer har til ulike goder og muligheter, og ber videre om en vurdering av hvilke økonomiske konsekvenser dette vil ha på kort og lengre sikt.»

Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil støtte forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 58 mot 43 stemmer ikke bifalt.
 (Voteringsutskrift kl. 17.38.42)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 13, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at barnetrygd, kontantstøtte og barns gaver og inntekter holdes utenfor utmålingen av ytelser etter lov om sosiale tjenester og lov om bostøtte.»

Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil støtte forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 85 mot 16 stemmer ikke bifalt.
 (Voteringsutskrift kl. 17.39.05)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 11, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at alle barn har tilgang på utstyrlån til fritidsaktiviteter og at barn fra

økonomisk vanskeligstilte familier har tilgang på ordninger tilsvarende opplevelseskort, organisert enten i regi av det offentlige eller i regi av frivillige organisasjoner.»

Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 58 mot 43 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 17.39.27)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:122 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø og Karin Andersen om barnefattigdom – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 10

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt to forslag. Det er forslagene nr. 1 og 2, fra Kari Henriksen på vegne av Arbeiderpartiet.

Det voteses først over forslag nr. 2, som lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å opprette to nye sentre mot arbeidslivskriminalitet så raskt som mulig.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 65 mot 36 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 17.40.06)

Presidenten: Det voteses så over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å gjøre Lauras Hus til et permanent tiltak.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 64 mot 37 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 17.40.26)

Komiteen hadde innstilt:

I

Stortinget ber regjeringen sikre god helsefaglig, sosialfaglig og juridisk oppfølging av mennesker som er utsatt for menneskehandel og vurdere å opprette flere egnede botilbud og spesialiserte krisesentre for denne gruppen.

II

Stortinget ber regjeringen sikre bevisstgjøring og kunnskap om vår tids slaveri i kompetansemålene i skolen.

III

Stortinget ber regjeringen vurdere tiltak som kan høyne kompetansen på sosial dumping blant dem som arbeider i næringer som er spesielt utsatt, blant annet servicenæringen og bygg- og anleggsbransjen, og de som studerer ved fagutdanninger som rekrutterer til utsatte næringer.

IV

Stortinget ber regjeringen vurdere tiltak som kan bidra til å sikre at politi, påtalemyndighet, tollvesenet, sikkerhetsansatte på flyplasser, barnevernsansatte, ansatte på asylmottak, helsepersonell, lærere m.m. får kompetanse til å kunne identifisere ofre for menneskehandel.

V

Stortinget ber regjeringen styrke ROSA og vurdere å gjøre det om til et permanent tiltak og sikre økonomisk forutsigbarhet for tiltaket.

VI

Stortinget ber regjeringen styrke det internasjonale samarbeidet knyttet til bekjempelse av vår tids slaveri.

VII

Stortinget ber regjeringen utrede om Koordineringsheten for ofre for menneskehandel (KOM) har nødvendig myndighet til å utføre de oppgavene den er satt til å utføre.

VIII

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at domstolene ved kjennelse kan gi politiet tillatelse til å foreta kommunikasjonsavlytting når noen med skjellig grunn mistenkes for handling eller forsøk på handling som rammes av straffeloven (1902) § 224.

IX

Stortinget ber regjeringen vurdere om «slaveri og tilsvarende omstendigheter» bør tas inn som nye straffalternativ i straffeloven (1902) § 224, jf. GRETA's anbefaling.

X

Stortinget ber regjeringen utrede muligheten for å gi mennesker, hvor det er sannsynliggjort at de er ofre for menneskehandel, oppholdstillatelse i Norge.

XI

Dokument 8:91 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjell Ingolf Ropstad, Olaug V. Bollestad, Line Henriette Hjemdal, Geir Jørgen Bekkevold og Rigmor Andersen Eide om bekjempelse av vår tids slaveri – vedlegges protokollen.

Presidenten: Det votes over komiteens innstilling til VIII. Arbeiderpartiet og Venstre har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling til VIII ble bifalt med 64 mot 36 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 17.40.48)

Presidenten: Det votes så over komiteens innstilling til I–VII og IX og X.

Votering:

Komiteens innstilling til I–VII og IX og X ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes så over komiteens innstilling til XI.

Votering:

Komiteens innstilling til XI ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 11

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fem forslag. Det er forslagene nr. 1–5, fra Kirsti Bergstø på vegne av Sosialistisk Venstreparti. Forslagene er gjort tilgjengelig for representantene.

Det votes over forslagene nr. 2 og 4, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke hjelpetiltak for mennesker i prostitusjon i revidert nasjonalbudsjett for 2016.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere egne regionale kompetansesentre i de store byområdene til å jobbe med kartlegging av prostituertes situasjon og hjelpetiltak. Mennesker må hjelpes ut av prostitusjon gjennom langsiktig oppfølging til nye leveveier og økonomisk trygghet.»

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 96 mot 5 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 17.41.44)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 1, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre bedre beskyttelse og botilbud for ofre for menneskehandel.»

Arbeiderpartiet og Senterpartiet har varslet at de vil støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 59 mot 42 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 17.42.07)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 3, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at sexkjøpsloven, som forbyr kjøp av sex, blir håndhevet.»

Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet har varslet at de vil støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 52 mot 49 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 17.42.30)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 5, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at barn som forsvinner fra asylmottak blir ettersøkt og at det settes inn særlige tiltak for å hindre at de blir utsatt for menneskehandel og utnyttet i prostitusjon.»

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble enstemmig bifalt.

Komiteen hadde innstilt:

I

Stortinget ber regjeringen utrede forslag om dagens praktisering av Dublin III-forordningen i tilstrekkelig grad tar hensyn til behovene til mennesker som er utsatt for menneskehandel.

II

Stortinget ber regjeringen utrede refleksjonsperioden for ofre for menneskehandel, samt tydeliggjøre regelverket.

III

Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan organisasjoner kan sikres bedre forutsigbarhet og kontinuitet i arbeidet med å hjelpe mennesker utsatt for menneskehandel.

IV

Dokument 8:116 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Ola Elvestuen og Abid Q. Raja om å styrke rettssikkerheten og oppfølgingen av mennesker som utsettes for menneskehandel i prostitusjon – vedlegges protokollen.

Presidenten: Det voteres over komiteens innstilling til I, II og III.

Votering:

Komiteens innstilling til I, II og III ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres så over komiteens innstilling til IV.

Votering:

Komiteens innstilling til IV ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 12

Komiteen hadde innstilt:

I

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre straffeloven slik at den som leier ut lokaler og forstår at lokalet blir brukt til sosial dumping eller utviser grov uaktsomhet i denne sammenheng, skal kunne straffes.

II

Dokument 8:117 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Jenny Klinge og Per Olaf Lundteigen om endring av straffelova slik at utleigar kan haldast ansvarleg ved ulovleg verksemd i lokale som blir leigd ut – vedlegges protokollen.

Presidenten: Det voteres over komiteens innstilling til I. Venstre har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling til I ble bifalt med 83 mot 6 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.43.52)

Presidenten: Det voteres så over komiteens innstilling til II.

Votering:

Komiteens innstilling til II ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 13

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

Lov

om endringer i barnebortføringsloven, barnevernloven, straffeloven 2005 og rettshjelploven (internasjonal barnebortføring)

I

I lov 8. juli 1988 nr. 72 om anerkjennelse og fullbyrding av utenlandske avgjørelser om foreldreansvar m v og om tilbakelevering av barn gjøres følgende endringer:

§ 1 annet ledd skal lyde:

(2) Bestemmelsene i §§ 2 til 5, §§ 11 til 13 og §§ 15 til 19 a og §§ 21 til 22 gjelder i forhold til de stater som er tilsluttet Haag-konvensjonen 25 oktober 1980 om de sivile sider ved internasjonal barnebortføring.

§ 12 første ledd bokstav a skal lyde:

(a) det når begjæring om tilbakelevering ble *framsatt for retten* har gått minst ett år fra den ulovlige bortføring eller tilbakeholdelse fant sted, og barnet har funnet seg til rette i sitt nye miljø

§ 12 første ledd bokstav d skal lyde:

(d) *den person, institusjon eller instans som hadde omsorgen for barnet, faktisk ikke utøvde retten til foreldreansvar på den tid da bortføringen eller tilbakeholdelsen fant sted, eller hadde samtykket i eller på et senere tidspunkt godtatt bortføringen eller tilbakeholdelsen*

§ 12 første ledd nåværende bokstav d blir ny bokstav e.

§ 13 skal lyde:

(1) Begjæring om fullbyrding av en avgjørelse som nevnt i § 6 *settes* fram for tingretten, som treffer sin avgjørelse ved kjennelse.

(2) *Begjæring om tilbakelevering av barn etter § 11 settes fram for Oslo tingrett som treffer sin avgjørelse ved kjennelse. Oslo tingrett kan gjennomføre eventuelle muntlige forhandlinger i en annen rettskrets der dette vurderes hensiktsmessig.*

(3) *Begjæringen skal være skrevet på norsk eller engelsk eller være ledsaget av oversetting til norsk. Bilag og skriftlige bevis skal være ledsaget av norsk eller engelsk oversetting. Domstolloven § 136 første ledd annet punktum kommer tilsvarende til anvendelse.*

§ 16 nytt tredje ledd skal lyde:

(3) *Kjennelse i sak om tilbakelevering av barn etter § 11 kan ankes i samsvar med reglene i tvisteloven kapittel 29 og 30. Fristen for å anke kjennelsen er to uker.*

§ 17 skal lyde:

(1) Før retten avgjør et krav om tvangsfullbyrding av en avgjørelse som nevnt i § 6 eller

begjæring om tilbakelevering av barn etter § 11, skal et barn som er fylt 7 år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, informeres og gis anledning til å uttale seg, når dette ikke er umulig. Barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet.

(2) Dommeren kan gjennomføre samtaler med barnet. Retten kan oppnevne en sakkyndig til å hjelpe seg, eller la en sakkyndig ha samtale med barnet alene. Der barnet har formidlet sin mening, bør dommeren eller den dommeren peker ut orientere barnet om utfallet av saken og hvordan meningen til barnet har blitt tatt hensyn til.

(3) Retten kan oppnevne en sakkyndig til å uttale seg om ett eller flere av de spørsmålene saken reiser.

(4) En sakkyndig oppnevnt etter annet og tredje ledd har taushetsplikt om det som kommer fram om personlige forhold i forbindelse med oppdraget. Den sakkyndige kan uten hinder av taushetsplikt gi all informasjon som er framkommet til retten.

(5) Kostnadene ved bruk av en sakkyndig dekkes av staten. En sakkyndig oppnevnt etter annet og tredje ledd skal godtgjøres etter lov 21. juli 1916 nr. 2 om vidners og sakkyndiges godtgjørelse m.v.

§ 18 annet ledd skal lyde:

(2) En kjennelse om fullbyrding av avgjørelse som nevnt i § 6 eller tilbakelevering av barn etter § 11 kan begjæres tvangsfullbyrdet når kjennelsen er rettskraftig og en eventuell oppfyllelsesfrist er oversittet. Dersom det vurderes å være til barnets beste, kan retten likevel beslutte at en kjennelse kan begjæres tvangsfullbyrdet når den er forkynt og en eventuell oppfyllelsesfrist er ute.

§ 18 nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

Ny § 19 a skal lyde:

§ 19 a. (1) Sentralmyndigheten skal underrette barnevernstjenesten i barnets bostedskommune når et barn returneres hit til landet etter en ulovlig bortføring til eller ulovlig tilbakeholdelse i en stat som er tilsluttet Haag-konvensjonen. Underretning kan gis uten hinder av taushetsplikt.

(2) Sentralmyndigheten skal underrette barnevernstjenesten der barnet oppholder seg når et barn ulovlig er bortført hit til landet eller ulovlig er tilbakeholdt her etter Haag-konvensjonen. Underretning kan gis uten hinder av taushetsplikt.

II

I lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester gjøres følgende endringer:

§ 4-13 nytt annet ledd skal lyde:

Når barnevernstjenesten har igangsatt en barnebortførings sak, skal vedtaket om omsorgsovertakelse gjelde for ett år. Fylkesnemndas leder kan forlenge fristen.

Ny § 4-31 skal lyde:

§ 4-31. Forbud mot å ta med barnet ut av Norge

Det er ulovlig å ta med seg barnet ut av Norge uten samtykke fra barneverntjenesten når vedtak etter §§ 4-6 annet ledd, 4-9 første ledd, 4-25 annet ledd annet punktum og 4-29 fjerde ledd er iverksatt. Det er videre ulovlig å ta med seg barnet ut av Norge uten samtykke fra barnevernstjenesten når vedtak etter §§ 4-8, 4-12, 4-24 og 4-29 første og annet ledd er truffet eller når begjæring om slike tiltak er sendt fylkesnemnda.

§ 6-7 fjerde ledd skal lyde:

Er et barn bortført fra barnevernet, skal barneverntjenesten gi opplysninger til myndighetene i barnets oppholdsstat, med mindre det ikke er forsvarlig eller til barnets beste.

Nåværende fjerde ledd blir nytt femte ledd.

III

I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff gjøres følgende endringer:

§ 261 første ledd skal lyde:

Den som alvorlig eller gjentatte ganger unndrar en mindreårig eller holder denne unndratt fra noen som i henhold til lov, avtale eller rettsavgjørelse skal ha den mindreårige boende fast hos seg, eller som urettmessig unndrar den mindreårige fra noen som har omsorgen etter barnevernloven, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år. På samme måte straffes den som tar en mindreårig ut av landet eller holder tilbake en mindreårig i utlandet og ved det ulovlig unndrar den mindreårige fra noen som i henhold til lov, avtale eller rettsavgjørelse har foreldreansvar. Tilsvarende gjelder der det er fattet vedtak om omsorgsovertakelse, flytteforbud eller institusjonsplassering etter barnevernloven §§ 4-8, 4-12, 4-24 eller 4-29 første og annet ledd eller der begjæring om slike tiltak er sendt fylkesnemnda etter barnevernloven § 7-11, eller der det i en akutt situasjon er iverksatt midlertidig vedtak etter barnevernloven §§ 4-6 annet ledd, 4-9 første ledd, 4-25 annet ledd annet punktum eller 4-29 fjerde ledd.

IV

I lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri retts hjelp gjøres følgende endringer:

§ 12 første ledd nr. 2 skal lyde:

2 for den som har fått sitt barn ulovlig bortført fra Norge, jf. barnebortføringskonvensjonen av 25. oktober 1980 art 3. *Det samme gjelder for den som har fått sitt barn ulovlig bortført fra Norge og politiet har registrert et barn som savnet eller det er opprettet straffesak om barnebortføring.*

§ 16 annet ledd skal lyde:

Søknad om fri sakførsel kan innvilges til den som har inntekt og formue under bestemte grenser fastsatt av departementet, i saker som nevnt i § 11 annet ledd nr. 1-5. *Det samme gjelder for den som har fått sitt barn ulovlig bortført til Norge, jf. barnebortføringskonvensjonen av 25. oktober 1980 art 3.*

V

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Votering:

Komiteens innstilling til I–V ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 14

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

L o v
om endringer i rettsgebyrloven
(justering av gebyrer)

I

I lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr gjøres følgende endringer:

§ 1 annet ledd annet punktum skal lyde:

Dette utgjør kr 1 025.

§ 9 første punktum skal lyde:

For behandling av mortifikasjonssak betales 0,8 ganger rettsgebyret.

§ 11 første ledd første punktum skal lyde:

For behandling av skjønn og takster som styres av en dommer ved de alminnelige domstoler, *dommer i jord-*

skifteretten eller av en lensmann, namsfogd eller politistasjonssjef, betales 5 ganger rettsgebyret for hver dag eller del av dag som skjønnet varer.

§ 14 første ledd første punktum skal lyde:

For begjæring om utlegg betales 1,7 ganger rettsgebyret.

§ 16 nr. 1 skal lyde:

For felleseiebo og konkursbo som åpnes av tingretten betales 25 ganger rettsgebyret, eventuelt gebyr etter § 18 tredje ledd. *For dødsbo som åpnes av tingretten betales 18 ganger rettsgebyret, eventuelt gebyr etter § 18 tredje ledd.*

II

Loven gjelder fra 1. januar 2016.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 15

Komiteen hadde innstilt:

I

I statsbudsjettet for 2015 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
400		Justis- og beredskapsdepartementet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	5 000 000
		frå kr 344 489 000 til kr 349 489 000	
	71	Tilskot til internasjonale organisasjonar, blir auka med	1 000 000
		frå kr 12 841 000 til kr 13 841 000	
413		Jordskiftedomstolane	
	21	Særskilde driftsutgifter, kan overførast, blir redusert med	2 000 000
		frå kr 9 686 000 til kr 7 686 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
414	1	Forliksråd og andre domsutgifter Driftsutgifter, blir auka med frå kr 163 883 000 til kr 197 883 000	34 000 000
430	1	Kriminalomsorga Driftsutgifter, blir auka med frå kr 3 877 016 000 til kr 3 887 316 000	10 300 000
	60	Refusjonar til kommunane, forvaringsdømte mv., <i>kan overførast</i> , blir redusert med frå kr 90 554 000 til kr 66 154 000	24 400 000
440	1	Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten Driftsutgifter, blir auka med frå kr 13 701 005 000 til kr 13 770 905 000	69 900 000
	21	Særskilde driftsutgifter, blir auka med frå kr 336 186 000 til kr 350 086 000	13 900 000
	23	Sideutgifter i forbindelse med sivile gjeremål, blir auka med frå kr 22 621 000 til kr 26 021 000	3 400 000
444	1	Politiets sikkerhetsteneste (PST) Driftsutgifter, blir redusert med frå kr 711 394 000 til kr 653 094 000	58 300 000
454	1	Redningshelikoptertenesta Driftsutgifter, blir redusert med frå kr 693 329 000 til kr 687 929 000	5 400 000
	45	Større utstyranskaffingar og vedlikehald, <i>kan overførast</i> , blir redusert med frå kr 444 688 000 til kr 271 688 000	173 000 000
455	21	Redningstenesta Særskilde driftsutgifter, blir auka med frå kr 21 021 000 til kr 26 021 000	5 000 000
466	1	Særskilde straffesaksutgifter m.m. Driftsutgifter, blir auka med frå kr 1 007 593 000 til kr 1 047 593 000	40 000 000
468	1	Kommisjonen for gjenopptaking av straffesaker Driftsutgifter, blir redusert med frå kr 15 173 000 til kr 14 373 000	800 000
469	1	Verjemålsordninga Driftsutgifter, blir auka med frå kr 187 656 000 til kr 189 656 000	2 000 000
	21	Særskilde driftsutgifter, blir auka med frå kr 92 208 000 til kr 132 208 000	40 000 000
Inntekter			
3413	2	Jordskiftedomstolane Sideutgifter, blir redusert med frå kr 9 777 000 til kr 7 777 000	2 000 000
3430	3	Kriminalomsorga Andre inntekter, blir auka med frå kr 16 111 000 til kr 20 111 000	4 000 000
3440	7	Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten Gebyr – sivile gjeremål, blir auka med frå kr 583 001 000 til kr 638 001 000	55 000 000
3469	1	Verjemålsordninga Verjemåls-/representantordning, ODA-godkjende utgifter, blir auka med frå kr 9 139 000 til kr 20 139 000	11 000 000

II

Fullmakt til å overskride

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2015 kan overskride løyvinga på kap. 440 Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten, post 21 Særskilde driftsutgifter med inntil 15 mill. kroner, og kap. 490 Utlendingsdirektoratet, post 1 Driftsutgifter med inntil 5 mill. kroner, dersom det er nødvendig for raskt å kunne setje i verk tiltak for å handtere eit høgare tal asylsøkjjarar enn det som er lagt til grunn i løyvingsforslaget.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 16 [17:45:07]

Referat

1. (91) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om fastsettelse av referanserenter (Lovvedtak 3 (2015–2016))

2. lov om endringer i finanslovgivningen mv. (Lovvedtak 4 (2015–2016))
 - er sanksjonert under 4. desember 2015
 - Enst.: Vedlegges protokollen.
2. (92) Endringer i energiloven (skille mellom nettvirkosomhet og annen virksomhet mv.) (Prop. 35 L (2015–2016))
 - Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
3. (93) Representantforslag fra stortingsrepresentanten Kjersti Toppe om å utvikle folkets helsetjeneste og en ny nettverksmodell for kvalitet i sykehusene (Dokument 8:19 S (2015–2016))
4. (94) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Kjenseth, Pål Farstad og André N. Skjelstad om nye kjønnsnøytrale titler til erstatning for helsesøster og jordmor (Dokument 8:20 S (2015–2016))
 - Enst.: Nr. 3 og 4 sendes helse- og omsorgskomiteen.
5. (95) Politiets rolle i den nasjonale kriseledelsen (Meld. St. 13 (2015–2016))
6. (96) Endringer i vergemålsloven m.m. (Prop. 36 L (2015–2016))
 - Enst.: Nr. 5 og 6 sendes justiskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Hvis ikke noen ber om ordet, kan møtet heves. – Det kan det.

Møtet hevet kl. 17.46.
